

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 5 тамызда № 29031 болып тіркелді.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Бұйрықтың қолданысқа енгізілу тәртібін 5-т. қараңыз!

"Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының

4) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

Ескерту. Кіріспе жана редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1. Мыналар:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;

3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;

4) осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;

5) осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес Техникалық және кәсіптік білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты;

6) осы бұйрыққа 6-қосымшаға сәйкес Орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты бекітілсін.

2. Осы бұйрыққа 7-қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің кейбір бұйрықтарының күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Мектепке дейінгі және орта білім комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің ресми интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту вице-министріне жүктелсін.

5. Осы бұйрық 2024 жылғы 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізілетін Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес 24, 29, 34, 44 тармақтарын қоспағанда алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрі

А. Аймағамбетов

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 3 тамыздағы
№ 348 бұйрығына
1-қосымша

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – стандарт) "Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 56-бабына, "Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының 4) тармақшасына сәйкес әзірленді және мыналарды:

1) тәрбие мен оқыту нәтижелеріне бағдарланған мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнына;

2) тәрбиеленушілердің оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне;

3) тәрбие мен оқыту мерзіміне қойылатын талаптарды анықтайды.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Стандарт:

1) білім беру бағдарламаларының вариативтілігін қамтамасыз ету мақсатында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік және вариативтік оқу жоспарларын әзірлеу;

2) мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік және білім беру (вариативтік, жеке, бейімделген, қосымша) бағдарламаларын әзірлеу;

3) меншік түрлері мен нысанына, ведомстволық бағыныстылығына қарамастан мектепке дейінгі ұйымдарда және мектептердің (лицейлердің, гимназиялардың) мектепалды сыныптарында (бұдан әрі - мектепалды сыныптар) тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыруда әдістемелік материалдар әзірлеу;

4) мектепке дейінгі ұйымдағы жас топтарының күн тәртібін әзірлеу;

5) әрбір баланың жан-жақты дамуы мен әлеуетін ашуға қолайлы жағдайлар жасау;

6) балаларды тәрбиелеу және оқыту үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасау, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар және мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін арнайы жағдайлар жасау;

7) баланың даралығы мен субъективтілігін қолдауға бағытталған дамытушы заттық-кеңістіктік ортаны, оның ішінде арнайы ортаны құру;

8) балаларды тәрбиелеу мен оқыту үшін тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру үшін негіз болып табылады.

3. Осы Стандартта мынадай терминдер мен олардың анықтамалары қолданылады:

1) білім алу үшін арнайы жағдайлар – оқу, сондай-ақ арнайы, жеке дамыту және түзету-дамыту бағдарламаларын және оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, өмір сүру ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдауды, медициналық, әлеуметтік және ерекше балалардың, сондай-ақ мүмкіндіктері шектеулі балалардың білім беру бағдарламаларын меңгеруі үшін қажетті өзге де іс-әрекеттерді қамтитын жағдайлар;

2) дамытушы орта - заттар мен ойыншықтарға еркін қолжетімділікті және немен айналысатынын өз бетінше таңдауын, күні бойы өз идеяларын іске асыру мүмкіндігін қамтамасыз ететін, балалардың бастамасын қолдау үшін жоспарланған әртүрлі материалдары бар орта;

3) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар (бұдан әрі – ерекше балалар) – тиісті деңгейде және қосымша білім алу үшін арнайы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілігі бар балалар;

4) баланы толыққанды дамыту - қимыл белсенділігіне жағдай жасау, пайдалы және құнарлы тамақтандыру, жағымды қарым-қатынас орнату және дамытушы ортаны ұйымдастыру арқылы қамтамасыз етілетін баланың физикалық, психологиялық, әлеуметтік, эмоционалдық денсаулығы мен қауіпсіздігі;

5) оқу бағдарламасы – меңгерілуі тиіс білім, біліктердің, дағдылар мен күзiреттiлiктердiң мазмұны мен көлемiн айқындайтын бағдарлама.

2-тарау. Тәрбие мен оқыту нәтижелеріне бағдарланған мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнына қойылатын талаптар

4. Мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды сыныптары тәрбиелеу-білім беру қызметін:

1) осы стандартқа;

2) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығымен бекітілген Тиісті үлгідегі және түрдегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларына 1-қосымшаға (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17657 болып тіркелген) (бұдан әрі – Үлгілік қағидалар);

3) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 20 желтоқсандағы № 557 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8275 болып тіркелген) (бұдан әрі – Үлгілік оқу жоспарлары);

4) Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығымен бекітілген "Тиісті типтердегі және түрлердегі мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Тиісті типтердегі және түрлердегі мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларына 1-қосымшасына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29329 болып тіркелген) (бұдан әрі – Үлгілік қағидалар);

5) мектепке дейінгі ұйымдар үшін әзірленген білім беру бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырады.

Ескерту. 4-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Тәрбиелеу-білім беру процесінде:

әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, жалпы адами және ұлттық құндылықтар негізінде оларды толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу жүзеге асырылады;

балалардың құқықтарын, өмірін қорғау, денсаулығын нығайту қамтамасыз етіледі; салауатты өмір салтының негіздері, қауіпсіз өмір сүру дағдылары, қимыл-қозғалыс, бейімделу, коммуникативтік, әлеуметтік-эмоционалды, когнитивтік дағдылар, өзіне, отбасына, құрдастарына, қоршаған ортаға адамгершілік қарым-қатынасы, тәрбиеленушілердің қарым-қатынас мәдениеті, ұлттық бірегейлік пен азаматтық негіздері, патриотизм қалыптасады;

тәрбиеленушілердің физикалық, зияткерлік, танымдық-сөйлеу, көркем-эстетикалық, шығармашылық қабілеттері дамиды;

Отанға, ана тіліне сүйіспеншілік тәрбиеленеді;

баланың мектепте оқуға физикалық, психологиялық, эмоционалды, әлеуметтік дайындығы үшін тең бастапқы мүмкіндіктер беріледі.

6. Тәрбиеленушілердің құзыреттіліктерін, физикалық және жеке қасиеттерін дамыту олардың жас ерекшеліктеріне сәйкес біліктері мен дағдыларын қалыптастыру арқылы жүзеге асырылады.

7. Физикалық қасиеттерді дамыту.

Физикалық дамыту физикалық дені сау баланы тәрбиелеуді, өз денсаулығына саналы түрде қарауды, салауатты өмір салты негіздерін, қауіпсіз өмір сүру дағдыларын қалыптастыруды қарастырады.

Дене шынықтыру ата-аналардың балаларға ерте жастан күтім жасауы мен оларды дамыту дағдыларына ие болуына жәрдемдесу, тәрбиеленушілердің негізгі қимыл түрлерін меңгеруі арқылы мәдени-гигиеналық дағдылар, қимыл-қозғалыс тәжірибесін қалыптастыру, дене сапаларын және қимыл белсенділігіне қажеттілікті дамыту, әртүрлі ойындарды, оның ішінде ұлттық, қимылды ойындарды, командамен жарыс сипатындағы ойындарды өткізу, спорттық жаттығуларды орындау, спорттық ойындардың элементтерімен таныстыру, шығармашылық қабілеттер мен командамен бірге әрекет ету дағдыларын дамыту бойынша міндеттерді қамтиды.

8. Коммуникативтік дағдыларды дамыту.

Коммуникативтік дағдыларды дамыту балалардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, ауызекі сөйлеуді, сөздік қорды қалыптастыруды, өмірде әртүрлі жағдайлардағы қарым-қатынас дағдыларын меңгертуді, қолдың ұсақ моторикасын және командада жұмыс істеу дағдыларын дамытуды қарастырады.

Коммуникативтік дағдыларды дамыту тәрбиеленушілердің түрлі іс-әрекетінде Қазақстан халқының мәдениетімен, салт-дәстүрлерімен, балалар көркем әдебиетімен таныстыру арқылы ауызекі байланыстырып сөйлеу, шығарманы бірге оқу мен айтып беру, талдау, сөйлеудің дыбыстық мәдениетін қалыптастыру, белсенді сөздік қорын байыту, тілдік нормаларды, қарым-қатынас мәдениетін меңгерту міндеттерін шешеді.

9. Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту.

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту тәрбиеленушілердің қоршаған әлеммен өзара қарым-қатынас жасауына қажетті танымдық және зерттеушілік әрекеттің қарапайым дағдыларын меңгертуді қарастырады.

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту сенсорлық эталондар туралы түсініктерді, қарапайым математикалық ұғымдарды; құрастыру іс-әрекеті тәсілдерін меңгеру; креативті және сыни ойлауды дамыту; азаматтық және патриотизмге баулу, ұлттық мәдениетті құрметтеуді қарастырады.

10. Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту.

Тәрбиеленушілердің шығармашылық дағдыларын, ғылыми-зерттеу іс-әрекетін дамыту өнер туындыларын қабылдау мен түсіну дағдыларын қалыптастыру, қоршаған әлемді эмоционалды тану, өнер түрлері туралы түсінігін, тәрбиеленушілердің өзіндік шығармашылық іс-әрекеті үшін жағдай жасау бойынша міндеттерді қамтиды.

Шығармашылық дағдыларын, зерттеушілік қабілеттерін дамыту үшін шығармашылық қиялын, эмоционалды-сезімдік саласын, дүниетанымын, ойлауын,

көркем-эстетикалық талғамды дамыту, тәрбиеленушілердің жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, ұлттық мәдениетке баулу арқылы патриотизмді тәрбиелеу үшін жағдайлар жасалады.

11. Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру.

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастырудың мақсаты тәрбиеленушілерді, оның ішінде ерекше балаларды оң әлеуметтендіру, оларды әлеуметтік-мәдени нормаларға, қоғам және мемлекет, отбасы дәстүрлеріне тарту, рухани-адамгершілік құндылықтарды қалыптастыру болып табылады.

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру қоғамның әлеуметтік және этикалық нормалары мен дәстүрлеріне, жалпы адами құндылықтарға баулу; дербестікке тәрбиелеу; өмірдегі жағдайларды шешу, айналадағы адамдарға құрметпен қарау, өз отбасының мүшесі екенін сезіну, эмоционалды елгезектікті, жанашырлықты қалыптастыру; тәрбиеленушінің адамгершілік қасиеттерін көрсетуге қабілеттілігі мен дайындығын дамыту бойынша міндеттерді қамтиды, моральдық нормалардың талаптарына жауап беретін іс-әрекеттерге; Отанның тарихы мен мәдениетін білу және оған құрметпен қарауды қалыптастыру, туған жер туралы түсініктерін кеңейту; еңбек түрлеріне және әртүрлі мамандық иелеріне құрметпен қарауды қалыптастыру, заттар, жанды және жансыз табиғат құбылыстары жөнінде білімдерді кеңейту, креативтік ойлауды дамыту бойынша міндеттерді қамтиды.

Балалардың әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларын дамыту:

- 1) балалардың сезімдері мен эмоцияларын қабылдау, тану және қолдау;
- 2) баланың және айналасындағы адамдардың сезімдерін сөзбен жеткізу;
- 3) өзіне және айналасындағы адамдарға қамқорлық танытуға қолдау көрсету;
- 4) балалармен мәнді өзара қарым-қатынас орнату;
- 5) командада жұмыс істеу;
- 6) балалардың түрлі іс-әрекетінде топтағы қарым-қатынасты, бастаманы және дербестікті қолдау;
- 7) балалармен мазмұнды диалог жүргізу;
- 8) еркін ойын кезінде балаларға пікірлерін айтуға мүмкіндік беру арқылы жүзеге асырылады.

12. Физикалық даму, балалардың коммуникативтік, танымдық, зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеушілік қабілеттерін дамыту, әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларын қалыптастыру:

- 1) дене шынықтыру (ерекше тәрбиеленушілер үшін бейімделген дене шынықтыру);
- 2) жүзу (жүзу бассейні болған кезде);
- 3) сөйлеуді дамыту;
- 4) көркем әдебиет;
- 5) сауат ашу негіздері;
- 6) қазақ тілі (оқыту басқа тілдерде жүргізілетін топтарда);

- 7) сенсорика;
- 8) математика негіздері;
- 9) құрастыру;
- 10) қоршаған ортамен таныстыру;
- 11) сурет салу;
- 12) мүсіндеу;
- 13) жапсыру;

14) музыка бойынша ұйымдастырылған іс-әрекеттерді кіріктіру арқылы жүзеге асырылады.

13. Тәрбиелеу-білім процесін жоспарлау кезінде вариативтілік және балалар іс-әрекетін ұйымдастырудың әртүрлі формаларын, әдістері мен тәсілдерін қолдану ескеріледі.

Тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру және өткізу кезінде тәрбиеленушілердің қызығушылықтары, қажеттіліктері, жас және жеке ерекшеліктері ескеріледі.

14. Ерекше және мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу және оқыту кезінде баланың білім алу қажеттіліктеріне сәйкес үлгілік оқу, арнайы, жеке/бейімделген білім беру бағдарламалары қолданылады.

15. Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнында:

- 1) тәрбиелеу-білім беру процесінің міндеттерін іске асыру;
- 2) ұйымдастырылған іс-әрекеттің мазмұны;
- 3) білім беру іс-әрекетін тиімді кіріктіру;
- 4) сабақтастық принциптерін, тәрбие мен оқытудың үздіксіздігін қамтамасыз ету;
- 5) ұйымдастырылған іс-әрекеттің күтілетін нәтижелері қарастырылады.

16. Білім беру бағдарламалары (вариативтік, жеке, бейімделген, қосымша) Үлгілік оқу бағдарламасының негізінде әзірленеді және оларда:

- 1) Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнында айқындалған міндеттерге қол жеткізу;
- 2) мектепке дейінгі ұйым таңдаған бағытқа және баланың білім алу қажеттіліктеріне сәйкес келетін мазмұн;
- 3) тәрбие мен оқыту мазмұнының сабақтастығы және үздіксіздік қағидаттарын қамтамасыз ету;
- 4) ұйымдастырылған іс-әрекет бойынша күтілетін нәтиже;
- 5) білім беру іс-әрекетін тиімді кіріктіру;
- 6) тәрбиелеу мен оқытудың сынақтан өткізілген және бейімделген инновациялық әдістемелері мен технологияларын қолдану қарастырылады.

17. Тәрбиелеу-білім беру процесінде мектепке дейінгі ұйымдағы іс-шаралардан тұратын күн тәртібіне (балаларды қабылдау, таңертеңгі жаттығу, тамақтану, серуендеу, күндізгі ұйқы, шынықтыру шаралары, балалардың үйге қайтуы) сәйкес балалар іс-әрекетінің түрлері (ұйымдастырылған, ойын, танымдық, коммуникативтік,

шығармашылық, эксперименталдық, еңбек, заттық, қимылдық, бейнелеу) қарастырылады.

18. Тәрбиеленушілердің эмоционалдық жайлылығын, жан-жақты және толыққанды дамуын, балалардың белсенділік түрлерін және бірге әрекет етуге қатысушыларды таңдау мүмкіндігін, ойын аймақтарының қанықтылығын, қолжетімділігін, вариативтілігін және қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін дамытушы орта құрылады.

19. Ерекше балалардың біліктері мен дағдыларының дамуын бағалау көрсеткіштері білім беру траекториясын дамытуға және түзету жұмыстарын жоспарлауға негіз болып табылады.

20. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын игеру деңгейі Үлгілік оқу бағдарламасына қосымшада ұсынылған баланың туғаннан бастап 1-сыныпқа қабылданғанға дейінгі біліктері мен дағдыларының тізбесіне сәйкес мүмкін жетістіктерін айқындайтын нысаналы нәтижелерге бағдарланады.

21. Мектепке дейінгі ұйымның және мектепалды сыныбының түлегі:

физикалық дамыған;

ізденімпаз;

бастамашыл;

табанды;

бейімделуге қабілетті, көпшіл;

өзіне сенімді;

командада жұмыс істей біледі;

эмоционалды жауапты;

өзі, отбасы, қоғам (жақын қоғам), мемлекет (ел), әлем және табиғат туралы алғашқы түсініктерге ие.

3-тарау. Тәрбиеленушілердің оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптар

22. Тәрбиеленушілердің оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі бөбек жасындағы (1-2 жастағы) және мектепке дейінгі жастағы (3-5 жастағы) балаларға арналған Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларында айқындалады.

23. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың вариативтік оқу жоспарларын әзірлеу кезінде тәрбиеленушілердің жас, психологиялық-физиологиялық мүмкіндіктері мен ерекшеліктері ескеріле отырып, оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі сақталады.

4-тарау. Тәрбие мен оқыту мерзіміне қойылатын талаптар

24. Жас кезеңдері мынадай:

1) бөбек жасы – 0 (жаңа туған балалар) – 2 жастағы балалар;

2) мектепке дейінгі жас – 3-5 жастағы балалар.

25. Жас топтары балалардың күнтізбелік жылдағы толық жасын ескере отырып, оқу жылының басында жасақталады:

ерте жас тобы – 1 жастағы балалар;

кіші топ – 2 жастағы балалар;

ортаңғы топ – 3 жастағы балалар;

ересек топ – 4 жастағы балалар;

мектепалды топ, мектептегі (лицейдегі, гимназиядағы) мектепалды сынып – 5 жастағы балалар.

26. Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын меңгеру мерзімі – 5 жыл, бір жас тобында – 1 жыл.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 3 тамыздағы
№ 348 бұйрығына
2-қосымша

Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – Стандарт) "Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 56-бабына, "Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының 4) тармақшасына сәйкес әзірленді және бастауыш білім беру мазмұнына, оқу жүктемесінің ең жоғарғы көлеміне, білім алушылардың дайындық деңгейіне және оқу мерзіміне қойылатын талаптарды айқындайды.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Стандартта Заңға сәйкес терминдер мен анықтамалар қолданылады. Оларға қосымша мынадай терминдер мен олардың анықтамалары енгізілді:

1) бастауыш білім берудің базалық мазмұны – типіне, түріне және меншік нысанына, сондай-ақ оқыту тіліне қарамастан білім беру ұйымдарында оқып білуге міндетті бастауыш білім беру мазмұнының құрамы, құрылымы мен көлемі;

2) бағалау – әзірленген критерийлер негізінде білім алушылардың нақты қол жеткізген оқу нәтижелерін оқудан күтілетін нәтижелермен салыстыру процесі;

3) бағалау критерийлері – білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауға негіз болатын нақты өлшеуіштер;

4) білім беру процесінің мониторингі – білім беру ұйымдарындағы білім беру процесін жүзеге асырудың нәтижелері мен жай-күйіндегі өзгерістердің динамикасын жүйелі бақылау, диагностикалау, талдау, бағалау және жай-күйін болжау;

5) білім беру құндылықтары – білім беру мазмұнын айқындау үшін негіз болатын, білім алушының тұлғасын қалыптастыруда жетекші фактор болып табылатын оқу мақсаттарының жүйесін құрудағы бағдарлар;

6) білім беру қызметі – білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін және жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, білім беру субъектілерінің мақсатқа бағытталған, педагогикалық негізделген, дәйекті өзара іс-қимылы барысында жеке адамды оқыту, дамыту және тәрбиелеу міндеттері шешілетін процесс;

7) білім беру саласы – мәндес оқу пәндерінің жиынтығын қамтитын бастауыш білім берудің базалық мазмұнының құраушы бөлігі;

8) жиынтық бағалау – белгілі бір оқу кезеңін (тоқсан), сондай-ақ оқу бағдарламасына сәйкес бөлімдерді/ортақ тақырыптарды оқып аяқтағаннан кейін өткізілетін бағалау түрі;

9) инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылардың білім алуға тең қол жеткізуі үшін жағдай жасау;

10) оқу жүктемесінің инварианттық компоненті – білім беру ұйымдарының типіне, түріне және меншік нысанына, сондай-ақ оқыту тіліне қарамастан барлық білім алушылар оқып білуге міндетті оқу пәндерін айқындайтын үлгілік оқу жоспарының құрамдас компоненті;

11) оқу жүктемесінің вариативтік компоненті – білім алушылардың білімге деген қажеттіліктеріне сәйкес білім беру ұйымы айқындайтын үлгілік оқу жоспарының құрамдас компоненті;

12) оқытудан күтілетін нәтижелер – оқыту процесі аяқталғанда білім алушының нені біліп, түсініп, көрсете алатынын сипаттайтын құзыреттіліктер жиынтығы, оның ішінде білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктері ескеріледі;

13) сабақтан тыс іс-әрекет – білім беру ұйымындағы біртұтас оқу-тәрбие процесінің құраушы бөлігі, үлгілік оқу жоспарында айқындалған оқу жүктемесінен тыс іске асырылатын білім алушылардың бос уақытын ұйымдастыру нысандарының бірі;

14) үлгілік оқу жоспары – оқу пәндерінің (сабақ) тізбесін регламенттейтін және тиісті білім беру деңгейінің оқу жүктемесінің инварианттық және вариативтік компоненттерінің көлемін айқындайтын құжат;

15) формативті бағалау – сыныпта күнделікті жұмыс барысында жүргізілетін бағалау түрі, білім алушылар үлгерімінің ағымдағы көрсеткіші болып табылады, оқыту

барысында білім алушылар мен мұғалім арасындағы жедел өзара байланысты, оқушы мен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және білім беру процесін жетілдіруге мүмкіндік береді;

16) элективті курс – білім алушылардың таңдауы бойынша курс, білім алушылардың білім дайындығын кеңейтуге бағытталған оқу жоспарының вариативті компонентінің құрамдас бөлігі.

3. Стандартты қолдану:

1) оқытудың күтілетін нәтижелері түрінде көрсетілген бастауыш білім берудің мақсаттары жүйесіне қол жеткізу есебінен оқыту мен тәрбиелеудің сапасын арттыруға;

2) қазақ, орыс және шетел тілдерінде білім беру процесін ұйымдастыру үшін қажетті жағдай жасауға;

3) қолданбалы сипаттағы міндеттерді шешу үшін білім алушылардың теориялық білім негіздерін меңгеруі мен алған білімдерін қолдана білуін дамытуды көздейтін бастауыш білім берудің академиялық және практикалық бағыттылығының үйлесімділігіне;

4) білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оқу пәндері мазмұнының тереңдігі мен күрделілігін қамтамасыз ететін пәндік білім мен дағдыларды кезең-кезеңмен толықтырып отыруға;

5) күнделікті білім беру процесінің мазмұндық негізін айқындайтын білім берудің құндылықтары мен оқытудан күтілетін нәтижелер жүйесінің өзара байланыстылығы мен өзара шарттылығына негізделген оқыту мен тәрбиелеудің бірлігі принципін іске асыруға;

6) балалардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз етуге, сондай-ақ білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен қосымша білім беру қызметтерін алу қажеттіліктерін қанағаттандыруға қолайлы жағдайлар жасауға;

7) орта білім беру ұйымдарының типтері мен түрлерінің әртүрлілігі жағдайында бастауыш білім берудің баламалылығын қамтамасыз етуге;

8) білім беру ұйымдарындағы инновациялық практиканы қолдау мен дамытуға;

9) білім сапасын қамтамасыз ету бойынша білім беру ұйымдарының қызметін объективті бағалауды ұйымдастыруға бағытталған.

4. Жеңіл ақыл-ой кемістігі және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған білім беру ұйымдарындағы инварианттық компоненттің оқу пәндерінің көлемі мен мазмұны "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген) бекітілген үлгілік оқу жоспарларына және "Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және

ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген) бекітілген үлгілік оқу бағдарламалармен айқындалады.

2-тарау. Оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып, білімнің мазмұнына қойылатын талаптар

5. Бастауыш білім беру мазмұнында:

- 1) қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік;
- 2) құрмет;
- 3) ынтымақтастық;
- 4) еңбек пен шығармашылық;
- 5) ашықтық;
- 6) өмір бойы білім алу базалық құндылықтар болып айқындалған.

6. Бастауыш білім берудің мақсаты мынадай кең ауқымды дағдылар негіздерін меңгерген білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен дамуына қолайлы білім беру кеңістігін жасау болып табылады:

- 1) білімді функционалдықпен және шығармашылықпен қолдана білу;
- 2) сын тұрғысынан ойлау;
- 3) зерттеу жұмыстарын жүргізе білу;
- 4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана білу;
- 5) коммуникацияның түрлі тәсілдерін, оның ішінде тілдік дағдыларды меңгеру;
- 6) топпен және жеке жұмыс істеу дағдылары.

7. Бастауыш білім берудің мазмұны оқыту нәтижелеріне бағдарланады және мынадай аспектілерді ескере отырып айқындалады:

- 1) заманауи қоғамның динамикалық сұраныстарына сәйкес болуы;
- 2) сын тұрғысынан, шығармашыл және позитивті ойлауды дамыту қажеттілігі;
- 3) оқу пәндері мазмұнының ықпалдасуын күшейте түсудің орындылығы;
- 4) оқытудың, тәрбие мен дамытудың біртұтастығын қамтамасыз ету.

8. Бастауыш білім берудің мазмұны үштілді білім беру саясаты шеңберінде іске асырылады. Үштілді білім берудің мақсаты көптілді тұлғаны – кемінде үш тілді меңгерген, қызметтің алуан түрлі саласында үш тілде диалог жүргізе алатын, өз елінің мәдениетін бағалайтын, басқа елдердің мәдениетін түсінетін және сыйлайтын Қазақстанның азаматын қалыптастыруға негізделеді.

9. Үштілді білім беру іс жүзінде мынадай жолдармен іске асырылады:

1) қазақ, орыс және шетел тілдерінің халықаралық стандарттарға сәйкес деңгейлік меңгерілуін қамтамасыз ету;

2) сабақтан тыс жұмысты қазақ, орыс және шетел тілдерінде ұйымдастыру.

10. "Тіл және әдебиет" білім беру саласының мазмұны оқу пәндерінің аясында жүзеге асырылады:

1) "Сауат ашу", "Қазақ тілі" қазақ тілінде оқытатын сыныптарда, "Русский язык" орыс тілінде оқытатын сыныптарда, оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптарда "Қазақ тілі", оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптарда "Русский язык", "Әдебиеттік оқу", "Шетел тілі";

2) Қазақстан аумағында жинақы тұратын этностардың тілінде оқытатын білім беру ұйымдарында "Тіл және әдебиет" білім беру саласына осы этностың "Ана тілі" оқу пәні қосымша енеді. Ұйғыр/өзбек/тәжік тілінде оқытатын білім беру ұйымдарына арналған "Ана тілі" оқу пәні үлгілік оқу жоспарының инвариантты компонентіне енеді.

11. Қазақ тілінде оқытылатын оқушылар үшін "Әліппе", "Ана тілі" пәндері бойынша әліппеге дейінгі және әліппе кезеңдерінің міндеттері "Әліппе" оқулығымен 1-жартыжылдықта, әліппеден кейінгі кезеңнің міндеттері "Ана тілі" оқулығымен 2-жартыжылдықта; орыс тілінде оқытылатын оқушылар үшін "Букварь", "Обучение грамоте" пәндері бойынша әліппеге дейінгі және әліппе кезеңдерінің міндеттері "Букварь" оқулығымен 1-жартыжылдықта, әліппеден кейінгі кезең міндеттері "Обучение грамоте" оқулығымен 2-жартыжылдықта жүзеге асырылады.

12. "Тіл және әдебиет" білім беру саласындағы пәндердің мазмұнында Қазақстанның ұлт мәдениеттерінің бірлігі мен әртүрлілігі, ұлттық сана-сезімнің негізі ретінде мемлекеттік тіл туралы түсініктерін қалыптастыруға, сөйлеу әрекетінің төрт түрі бойынша дағдыларды дамытуға бағытталған коммуникативтік тәсілді қолдану көзделеді. Тілдік пәндердің мазмұны ойын және танымдық іс-әрекеттер арқылы білім алушылардың бойында тілдерді үйренуге деген қызығушылығы мен оң қатынасын дамытуға, сондай-ақ ақпарат алмасу, тілдік материал ретінде мәтінмен жұмыс істей білу, фразалар мен сөз орамдарының мәнін түсіну және оларды нақты жағдайлар кезінде қолдану үшін бастапқы коммуникативтік дағдыларды қалыптастыруға бағытталған.

13. Қазақ тілін / орыс тілін/ ана тілін оқыту тілі ретінде үйрету білім алушылардың тілдік дағдыларын дамыту, мәтіннің әртүрлі түрлерімен және типтерімен өз бетінше жұмыс істеуге машықтандыру үшін әдеби мәтіндерді пайдалануға негізделген.

14. Екінші тілді (оқыту тіліне байланысты қазақ тілі/орыс тілі) және үшінші тілді (шетел тілі) оқыту тілді деңгейлеп меңгеруге бағдарланған.

15. "Математика және информатика" білім беру саласының мазмұны "Математика", "Цифрлық сауаттылық" оқу пәндерінде іске асырылады.

16. "Математика және информатика" білім беру саласының мазмұны білім алушыларда қоршаған болмыстың алуан түрлі объектілері мен құбылыстарын сипаттау үшін бастапқы математикалық білімді қалыптастыруға; ауызша және жазбаша есептеу алгоритмдерін игеруге; есептер шығарудың жалпы амалдарын, өлшем және есептеу дағдылары негізінде логикалық пайымдаулар түзе білу машықтарын дамытуға; ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарапайым құралдарын қолдану дағдыларын, ақпаратты іздеу, таңдау, жеткізу, объектілер мен процестерді жобалау,

кестелермен, схемалармен, графикалармен және диаграммалармен жұмыс істеуде ең қарапайым әдістерді қолдану, интерпретациялау және деректерді беру машықтарын қалыптастыруға бағытталған.

17. "Жаратылыстану" білім беру саласының мазмұны "Жаратылыстану" оқу пәнінде іске асырылады.

18. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұны "Адам – Табиғат" жүйесі шеңберіндегі ғылыми білімнің қарапайым деңгейін қамтамасыз етуі тиіс. Бұл оқу пәні білім алушылардың табиғатты тануға деген қызығушылығын, зерттеу дағдыларын дамытуға, қоршаған ортаны ғылыми тұрғыдан түсініп, көре білуді қалыптастыруға бағытталған. Пәннің мазмұны "қарапайымнан күрделіге қарай, таныстан таныс емеске қарай" принципі бойынша құрастырылған. Жанды және жансыз табиғаттың құбылыстары мен процестерінің өзара байланыстарының себебін ұғыну және түсіну, қоршаған ортаның көптүрлілігі мен күрделілігін саналы аңғару білім алушылардың ой-өрісін кеңейтеді. "Жаратылыстану" оқу пәні – білім берудің кейінгі деңгейлерінде дербес пән ретінде оқылатын "Биология", "Физика", "География", "Химия" оқу пәндерін оқып-меңгеруге жол бастайтын, сондай-ақ білімнің барлық салаларында маңызды орын алатын зерттеу дағдыларының іргетасын қалайды.

19. "Адам және қоғам" білім беру саласының мазмұны "Дүниетану" оқу пәнінде іске асырылады.

20. "Адам және қоғам" білім беру саласы пәндерінің мазмұны "Адам –Қоғам" жүйесі шеңберінде кіріспе білімді қамтамасыз етуге бағытталған. Пәндердің мазмұны қоғамдық қатынастардың өткені мен бүгінін, олардың өзара байланысын, адамдардың отбасындағы, қоғамдағы өзара қарым-қатынастарын танып-білуге; өз Отаны үшін мақтаныш сезімін қалыптастыруға, отбасындағы, жергілікті, өңірлік, ұлттық және жаһандық қауымдастықтағы өз орнын ұғуға; қазақстандық қоғамның құндылықтары мен жалпыадамзаттық құндылықтарды түсінуге; әр білім алушының өзінің табиғи қабілеттері мен шығармашылық әлеуетінің көзін ашуына; өз халқының және басқа да халықтардың мәдениетіне деген құрмет сезімін дамытуға, өз қылығы үшін жеке басы жауапкершілігін ұғынуына, басқа адамдардың сезімдерін түсінуге және бірге бөлісуге, адам мен қоршаған ортаға деген ізгілік қатынасын тәрбиелеуге бағытталған.

21. "Технология және өнер" білім беру саласының мазмұны "Музыка", "Көркем еңбек", "Еңбекке бауылу" және "Бейнелеу өнері" оқу пәндері арқылы беріледі";

22. "Технология және өнер" білім беру саласы пәндерінің мазмұны қоршаған ортаны біртұтас қабылдауды қалыптастыруға, оны визуалды өнер мен музыка құралдары арқылы тануға; бейнелеу өнерінің, қолөнер мен музыканың адам өміріндегі рөлі туралы алғашқы түсініктерді дамытуға, қазақтың ұлттық сәндік-қолданбалы өнеріне, музыкалық салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпына, әлемдегі басқа халықтардың

өнеріне құрметпен қарауға тәрбиелеуге; өнердің алуан түріне адам өмірінің көрінісі ретінде адамгершілік-эстетикалық көзқарасын тәрбиелеуге, бастауыш мектеп білім алушыларының көркем және музыкалық-шығармашылық дамуына бағытталған.

23. "Дене шынықтыру" білім беру саласының мазмұны "Дене шынықтыру" оқу пәнінде жүзеге асырылады.

24. "Дене шынықтыру" пәнінің мазмұны физикалық қасиеттерді, жалпы дамыту жаттығуларын өз бетімен орындауға деген қызығушылықты дамытуға; саламатты өмір салты мәдениетін дарытуға; дене шынықтырудың адам өміріндегі рөлі туралы түсініктерді қалыптастыруға, спорт, қазақтың ұлттық спорт түрлері туралы ақпаратты өз бетімен таба білу және оны өзінің денсаулығын нығайту үшін пайдалана білу дағдыларын қалыптастыруға; оқу, ойын және жарыс қызметі жағдайында құрбы-құрдастармен қарым-қатынас жасау мәдениетінің машықтарын қалыптастыруға бағытталған.

25. 1-4-сыныптарда "Өмір қауіпсіздігінің негіздері" оқу курсы міндетті меңгеруқамамтасыз етіледі. Оқу курсының мазмұнын 1-4-сыныптарда "Дүниетану" оқу пәнінің шеңберінде: жылдық оқу жүктемесі 1-3-сыныптарда 6 сағаттан, 4-сыныпта 10 сағаттан бастауыш сынып мұғалімдері іске асырады.

26. "Жолда жүру ережелері" оқу курсының мазмұнын 1-4-сыныптарда әрбір сыныпта 6 сағаттан сынып сағаттары есебінен және сабақтан тыс уақытта сынып жетекшілері жылдық жұмыс жоспарында тақырыптары мен мерзімін көрсете отырып, іске асырады.

27. Білім беру ұйымдары білім беру қызметін алынған лицензияға сәйкес жүзеге асырады және оның қолданыста болу уақытының барлық кезеңінде Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 391 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11716 болып тіркелген) бекітілген білім беру қызметіне қойылған біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін сақтайды.

3-тарау. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптар

28. Бастауыш мектептегі білім алушылардың апталық оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі 27 сағаттан аспайды.

29. Білім алушылардың инвариантты және вариативтік компоненттерден тұратын оқу жүктемесінің жалпы көлемі, сондай-ақ сыныптар бойынша апталық және жылдық оқу жүктемесі үлгілік оқу жоспарында белгіленеді.

30. Сыныпты екі топқа бөлу қалалық жалпы білім беретін ұйымдарда сыныптарда білім алушылар саны 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны 20 және одан артық болғанда:

- 1) оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптарда қазақ тілі бойынша;
- 2) шетел тілі бойынша;

3) цифрлық сауаттылық бойынша (1 сыныптан басқа) бойынша жүзеге асырылады.

Білім беру ұйымдарында сыныптардағы білім алушылар саны қалалық жалпы білім беретін ұйымдарда сыныптарда білім алушылар саны 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны 20 және одан артық болған жағдайда, оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптарда орыс тілі бойынша сыныпты екі топқа бөлуге болады.

Тиісті мемлекеттік органдар шектеу іс-шараларын жүзеге асырған, карантин, әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған жағдайларда барлық оқу пәндері бойынша сыныпты топтарға бөлу бір сыныпта 15 білім алушыға дейінгі толымдылықпен жүргізіледі.

Ескерту. 30-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

31. Инклюзивті білім беру шеңберінде 30-тармақта көрсетілген пәндер бойынша сыныпты топтарға бөлу әрбір ерекше білім беру қажеттілігі бар балаға сынып толымдылығындағы білім алушылардың жалпы санын үшке кеміту есебінен жүзеге асырылады.

4-тарау. Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

32. Білім алушылардың дайындық деңгейі "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дене шынықтыру" сияқты бірнеше мәнделес оқу пәндерін біріктіретін әрбір білім беру саласының ерекшеліктері ескеріле отырып жобаланған оқытудан күтілетін нәтижелер арқылы айқындалады.

33. "Тіл және әдебиет" білім беру саласы бойынша бастауыш білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

"Қазақ тілі" / "Орыс тілі" / "Ана тілі", "Әдебиеттік оқу":

1) тыңдалым және айтылым:

білім алушы әңгімелесудің, оқылған немесе тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсінеді және жеткізе алады; сөйлеушінің көзқарасын жеткізу жолдарын айқындайды, қорытындылар жасайды; пікірталастың тақырыбын түсінеді және сөйлеу нормасын сақтай отырып, оны талқылауға қатысады; сөйлеу барысында синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді, тура және ауыспалы мағыналы сөздерді саналы түрде қолданады; мәнерліліктің эмоциялық-ренткі құралдарын қолдана отырып, әңгімелеу және сипаттау мәтіндерінің мазмұнын баяндаудың түрлі тәсілдерін пайдаланады; көркем шығармалардың мазмұнын баяндаудың түрлі тәсілдерін қолданады; тыңдағандарына және оқығандарына қатысты пайымдайды, өз ойымен және эмоциясымен бөліседі; логикалық дәйектілікті сақтай отырып, өз көзқарасын дәлелдейді; берілген тақырып пен коммуникативтік нұсқауға сәйкес өзара байланысқан, логикалық тұрғыдан дәйектелген дербес пікір білдіреді; тілдік қатынастың әртүрлі

тәсілдерін қолдана отырып, диалогқа қатысады; оқылған, тыңдалған ақпараттың негізінде рухани-адамгершілік құндылықтар туралы түсінікті талдайды;

2) оқылым:

білім алушы халық ауыз әдебиеті мен балалар әдебиеті туындыларын оқиды, кейіпкерлердің мінез-құлықтарын талдайды және іс-әрекеттеріне баға береді; көркем мәтіндерді көркем емес мәтіндерден ажыратады; көркем шығармалардың негізгі идеялары мен композициясын айқындайды; көркем туындының жанрын айқындайды, өзінің жауабына/таңдауына негіздеме береді; автордың бейнені сомдау үшін қолданған әдеби көркемдеуіш құралдарын айқындайды; жазушының өз кейіпкерлеріне қатынасы туралы қорытынды жасайды; мәтіндерді белгілі бір оқу түрлері мен стратегияларын қолдана отырып оқиды; шығармалардағы оқиғалар барысын болжайды; мәтін түрлерін (сипаттау, әңгімелеу, пайымдау) айқындайды; әңгімелерді/өлеңдерді мәнерлеп оқиды; өлеңді мәнерлеп жатқа оқиды; көркем әдебиет туындыларындағы адамзаттың ортақ құндылықтарын айқындайды;

3) жазылым:

білім алушы тиісті сөздерді негізді түрде іріктей отырып, әртүрлі типте, жанр мен стильде өз мәтіндерін құрастырып жазады; меңгерген грамматикалық, пунктуациялық және орфографиялық нормаларға сай жазады; жеткізудің түрлі тәсілдерін (суреттер, сызбалар, кескіндер, кестелер) қолдана отырып, мәтіндер жазады; жазудың гигиеналық және каллиграфиялық дағдыларын сақтайды; Қазақстан халқының мәдениетіне, салт-дәстүріне байланысты тақырыптарға өзінің жеке көзқарасын білдіре отырып, шағын мәтіндер құрастырады.

"Қазақ тілі" (оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптарда,)/ "Орыс тілі" (оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптарда):

1) тыңдалым:

білім алушылар қарым-қатынас жасаудың әлеуметтік-тұрмыстық және әлеуметтік-мәдени салалары үшін өзекті аудиовизуалды материалдардың мазмұнын түсінеді; мәтіннің тақырыбын, негізгі идеясын, мәтіндегі басты және қосалқы ақпараттың мағынасын барынша толыққанды, терең және дәл түсіне алады; қарым-қатынас жасау жағдаяттарына, қарым-қатынас орнына және қарым-қатынасқа (коммуникацияға) қатысушыларға қарай сөйлеу стильдерінің қалай өзгертінін түсінеді; түрлі пікірлерді ескере отырып, оқиғаның/әңгіменің мазмұнын болжайды;

2) айтылым:

білім алушы алдын ала дайындалған жазбалар мен жоспарды пайдалана отырып, әңгіменің, оқиғаның мазмұнын жеткізеді; оқиғаны, естігені жөнінде сұрақтар құрастырады және көзқарасын білдіреді; ұсынылған тақырып пен белгіленген коммуникативтік тапсырма бойынша өзара байланысқан, логикалық жүйеге құрылған

хабарламаны құрастырады; қарым-қатынастың әлеуметтік-тұрмыстық және әлеуметтік-мәдени саласында түрлі тілдік жағдаяттарға сай өзінің коммуникативтік ниетін білдіре отырып, диалогқа қатысады;

3) оқылым:

білім алушы оқу түрлері мен стратегияларын пайдалана отырып, мәтіндерді оқиды; таныс емес сөздері бар мәтіннен негізгі ақпаратты, автордың тұжырымы мен бағасын түсінеді; көркем және көркем емес мәтіндерді ажыратып таниды; алуан түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты табады; идеяны, оқиғаларды және кейіпкерлер іс-әрекеттерінің себептерін түсінетінін көрсетеді; сөздіктер мен анықтамалықтарды пайдаланып, таныс емес сөздер мен фразалардың мағынасын анықтайды; қазақ және әлем әдебиетінің көркем туындыларындағы адамзаттың ортақ құндылықтарын айқындайды;

4) жазылым:

білім алушы тыңдалған мәтіннің, оқылған ақпараттың және көрген оқиғаның (тақырыптар, жекелеген деректер, пікірлер) қысқаша жазбаларын жасайды; орфографиялық, грамматикалық және пунктуациялық нормаларды ескере отырып, баяндау (баяндаусыз) сипатындағы мәтіндерді құрастыру үшін тиісті лексикалық бірліктерді пайдаланады.

"Шетел тілі":

1) тыңдалым:

білім алушы таныс тақырыптар бойынша қысқа әңгімелесулердің негізгі мазмұнын түсінеді, таныс сөздер мен фразалардың айтылуын ажырата алады; түстер мен сандар туралы қысқа сұрақтарды түсінеді; таныс тақырыптар бойынша қысқа әңгімелердің мазмұны мен мәнін болжау үшін мәнмәтіндік тірек сөздерді пайдаланады; баяу және айқын дыбысталып айтылған шағын әңгімелердің жалпы мәнін түсінеді;

2) айтылым:

білім алушы өзі туралы тіркестер мен сөйлемдер құрастырады, сұрақтар құрастырады; сұрақтарға жауап береді; заттар мен оқиғаларды сипаттағанда негізгі сөздер мен фразаларды дұрыс интонациямен және екпінмен айтады; өзіне не ұнайтынын және не ұнамайтынын айтады;

3) оқылым:

білім алушы қарапайым иллюстрацияланған сөздікті пайдаланады; тұрмыстық-әлеуметтік тақырыптағы көлемі шағын көркем және көркем емес мәтіндерді түсінеді; қысқа мәтіндердің негізгі ойын айқындайды; қысқа мәтіндерден нақты және детальді ақпаратты айқындайды;

4) жазылым:

білім алушы жиі қолданылатын сөздердің жазылуы мен айтылуы арасындағы айырмашылықты білетіндігін көрсете отырып, дұрыс жазады; дауыстап оқығанда жай сөйлемдерді жаза алады; сөйлем соңында тыныс белгілерін дұрыс қояды.

34. "Математика және информатика" білім беру саласы бойынша оқытудың күтілетін нәтижелері.

Бастауыш білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) "цифр", "сан", "координаталық сәуле", "санның үлесі", "жай бөлшек", "аралас сан", "санды өрнек", "әріпті өрнек", "теңдік", "теңсіздік", "бұрыштың градустық өлшемі", "пайыз", "жиын", "симметрия", "ақпарат", "объект", "файл", "папка", "затбелгі", "модель", "компьютер желісі", "Интернет" ұғымдарының мәнін; ондық санау жүйесіндегі разряд бірліктерінің мәндерін; жазық және кеңістік геометриялық фигураларының түрлерін және олардың элементтерін; шаршы және тік төртбұрыш периметрі мен ауданын есептеу формулаларын, бірдей дәрежелі бөлшектерді қосу және азайту принциптерін; операциялық жүйе объектілерінің қызметін; ақпаратты ұсыну түрлері мен өлшем бірліктерін; компьютердің негізгі құрылғыларын, енгізу мен шығару құрылғыларын; қолданбалы, сервистік бағдарламалардың және операциялық жүйенің мақсатын, компьютерде жұмыс істеген кезде қауіпсіздік техникасы принциптерін біледі;

2) натурал сандарға, шамаларға және олардың арасындағы байланысқа қатысты арифметикалық амалдардың мәні мен ретін; шамалар арасындағы қарапайым өзара тәуелділікті; жиындардың "қиылысуы" мен "бірігуіне" қатысты операциялардың мағынасын; пайызды бөлшек санмен өрнектеуді, бөлшек сандарды пайызбен өрнектеуді; тұрақты және айнымалы шамалар арасындағы айырмашылықтарды; компьютердің негізгі бөліктерінің қолданылуы, құрылымдарының, операциялық жүйе интерфейсі элементтерінің кіру және шығу құрылғысы; компьютерлік техниканың адам денсаулығына тигізетін әсері; ақпаратты және құрылымдарды зиян келтіретін бағдарламалардан қорғаудың маңыздылығы; ақпараттың авторларға сілтеме жасалған ілесіне қажеттілігін түсінеді;

3) өрнектер жазу үшін, санды өрнектерді түрлендіру үшін, есептер шығару үшін математикалық символдарды, арифметикалық амалдар мен қасиеттерді; натурал сандар мен арифметикалық амалдарды ауызша және жазбаша есептеу амалдарын; шамалардың стандартты және стандартты емес өлшем бірліктерін (ұзындық, аудан, көлем, масса, уақыт); шамаларды өлшеу құралдарын; есеп шарттарын жазудың математикалық тілі мен графикалық модельдерін; теңдеулер мен теңсіздіктерді шешу алгоритмдерін; периметр мен ауданды есептеу формулаларын (шаршының, тік төртбұрыштың, тікбұрышты үшбұрыштың); жиын элементтері арасындағы қатынастарды көрсету үшін Эйлер-Венн диаграммаларын; санның бөлігін және оның бөлігі бойынша санды табу білігін; ақпаратты жинауға, сақтауға, өңдеуге және жеткізуге арналған ақпараттық-коммуникациялық құралдарды; ақпараттың алуан түрлерімен жұмыс істеуге, модельдер құруға арналған қолданбалы бағдарламаларды; алға қойылған міндеттерді шешу үшін интернет қызметін; компьютерде жұмыс істеу принциптерін қолданады;

4) ауызша және жазбаша санаудың рационалды тәсілдерін; геометриялық фигуралардың ерекшеліктерін; сандық өрнектер мен айнымалысы бар өрнектердің мәндерін салыстыру нәтижесін; әртүрлі шамалар арасындағы тәуелділіктер (сан, баға, құн, жылдамдық, уақыт, арақашықтық, еңбек (жұмыс) өнімділігі, жұмыс ұзақтығы, жұмыс көлемі); заңдылықтарды және тізбектің жетіспейтін элементтерін табуды; күрделі емес комбинаторикалық және логикалық есептерді; есеп шартының сызба, кесте түрлеріндегі жазбасын; санаумен, өлшеумен байланысты деректер мен нәтижелерді; қолданбалы бағдарламалардың мүмкіндіктерін; желіде этикалық және құқықтық нормалардың бұзылу салдарын; мәлімделген талаптарға сәйкес іріктеп, түрлі дереккөздерден алынған ақпаратты талдайды;

5) заттарды олардың белгілері мен кеңістіктегі орналасуына қарай сыныптауышын; шамалар арасындағы тәуелділіктің математикалық моделін; шынайы әлемнің нақты нысандары мен процестерінің бейнелер мен сызбалар түріндегі ең қарапайым модельдерін; ұсынылған мәліметтер немесе математикалық модельдер бойынша есеп құрастырады және оған кері есеп құрайды; берілген заңдылықтар бойынша тізбек құрастырады; практикалық міндеттерді шешу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданып, объектілер мен жағдаяттардың модельдерін; қолданбалы бағдарламалар мен желілік қызметтердің мүмкіндіктері туралы білімдерін түрлі міндеттерді шешу үшін жинақтайды;

6) өлшем нәтижелерін; сандар, шамалар, геометриялық фигуралар туралы қарапайым тұжырымдардың ақиқаттылығын немесе жалғандығын; графика, кесте, диаграмма түрінде берілген деректерді; модельдің берілген критерийлерге сәйкестігін; қолданбалы бағдарламалар мен желілік қызметтердің түрлі міндеттерді шешуде пайдалану мүмкіндіктерін бағалайды.

35. "Жаратылыстану" білім беру саласы бойынша оқытудың күтілетін нәтижелері.

Бастауыш білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) Күн жүйесінің ғаламшарларын және олардың ерекшеліктерін; Жер мен оның табиғаты туралы, Ғалам туралы негізгі жаратылыстану түсініктерін; ғылыми таным әдістерін: бақылау, эксперимент, тәжірибе; зерттеуді жоспарлау мен жүргізу барысындағы қауіпсіздік техникасы негіздерін; апатты табиғи құбылыстар кезінде әрекет жасау принциптерін; адамның, өсімдіктердің, жануарлар мен саңырауқұлақтардың өмірлік циклдерін; адамның, өсімдіктердің, жануарлар мен саңырауқұлақтардың негізгі органдарының құрылымы мен орналасу ерекшеліктерін және олардың функцияларын; өсімдіктердің, жануарлар мен саңырауқұлақтардың жіктелуін; фотосинтез процесінің негіздерін; жарықтың кейбір қасиеттерін; кейбір физикалық күштерді және олардың пайда болу себептерін; қуаттың кейбір түрлерін; Жер бетінде кеңінен таралған заттектердің құрамы мен қасиеттерін; түрлі денелердің

қасиеттерін және олар қолданатын кейбір салаларды; пайдалы қазбалардың негізгі түрлерін және олардың маңызын, Қазақстан Республикасындағы пайдалы қазбалардың негізгі кеніштерін біледі;

2) қоршаған ортаға қамқорлықпен қараудың және Жердегі биоалуантүрлілікті сақтаудың маңыздылығын; жеке бас гигиенасын сақтаудың қажеттілігін; ағзаның қорғану функцияларын; табиғат компоненттерінің тірі ағзалар үшін маңызын; қоршаған ортаға енудің құралы ретіндегі ағзалар ерекшеліктерін; омыртқалы және омыртқасыз жан-жануарлардың қарапайым айырмашылықтарын; табиғат ресурстарын ұтымды пайдаланудың қажеттілігін түсінеді;

3) табиғи объектілерді, процестер мен құбылыстарды зерделеу үшін кейбір зерттеу әдістерін; табиғи объектілерді, құбылыстар мен процестерді өлшеудің стандартты және стандартты емес бірліктерін; табиғи объектілерді, процестер мен құбылыстарды өлшеудің қарапайым құралдарын; жүргізген зерттеулерді түсіндіруге қажет тиісті ғылыми терминологияны; өзі тұрып жатқан жердегі өсімдіктер мен жан-жануарларды жіктеу үшін олардың қарапайым белгілері туралы білімді қолданады;

4) табиғат компоненттері арасындағы себеп-салдарлық байланыстарды; материалдарды қолдану мүмкіндіктерін айқындау үшін олардың қасиеттерін; белгілі бір аумақтың жануарлар мен өсімдіктер әлемін; алуан түрлі өмір сүру орталарының ұқсастығы мен айырмашылығын; өз зерттеулеріндегі және түрлі дереккөздерден алынған материалдарды талдайды;

5) тірі және өлі табиғаттың объектілері мен құбылыстарына зерттеу жүргізуді жоспарлау және өткізу үшін алынған білімі мен дағдыларын; сурет, сызба, графиктер, диаграммалар, кестелер түріндегі ақпараттық материалдарды; қоршаған ортаны қорғау мәселелеріне қатысты идеяларды; микро- және макроәлемнің объектілері, құбылыстары мен процестерінің имитациялық және географиялық үлгілерін жинақтайды;

6) табиғи объектілердің, құбылыстар мен процестердің даму факторлары мен жағдайын; адамның әрекеті мен қоршаған ортаның жағдайына ғылыми-техникалық прогрестің салдары; ғылыми-техникалық прогрестің адамның тіршілік әрекетіне әсері; жасалған болжамға өз зерттеулерінен алынған нәтижелердің сәйкестігін бағалайды.

36. "Адам және қоғам" білім беру саласы бойынша оқытудың күтілетін нәтижелері.

Бастауыш білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) білім алушының күнделікті өмірі өтетін отбасының, мектеп қоғамдастығының құрылымын, құрамы мен функциясын; адамның ең негізгі әлеуметтік функцияларын; "адам – қоғам" өзара байланысы туралы бастапқы мәліметтерді; "қауіпсіздік", "денсаулық" ұғымдары және олардың басты белгілерін; жеке тұлғаның, отбасының, қауымдастықтардың және тұтас қоғамның ерекшеліктерін және олардың адам өміріндегі маңызы мен атқаратын ролін; тұтыну тауарларының негізгі түрлерін және олардың құрамын; Қазақстанның тарихы мен географиясы туралы жалпы мәліметті;

Қазақстан халқы мен Қазақстан халықтарының негізгі дәстүрлері мен фольклорын; Қазақстанның әлемдегі орны мен рөлін; Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздерін; жалпыадамзаттық құндылықтарды; оң және достық қарым-қатынас жасау принциптерін, этикет принциптерін, мектеп оқушысының құқықтары мен міндеттерін, саламатты өмір салтының принциптерін біледі;

2) өзінің Қазақстанның жас азаматы ретіндегі азаматтық болмысын және белгілі бір ұлтқа қатыстылығын; отбасының, туған жері мен Атамекенінің құндылығын; көпұлтты қазақстандық қоғамның құндылығын; Қазақстанның Мемлекеттік рәміздерінің маңызын; қоғамдағы адамның адамгершілік мінез-құлық нормаларын; өз өмірінің мектеп өмірімен, ауыл, қала, ел өмірімен тығыз байланыста екендігін; қоғамға қызмет етудің маңыздылығын; әртүрлі елді мекен түрлерінің функционалдық және құрылымдық ерекшеліктерін; өз ойы мен сөзінің, іс-әрекетінің бір жерден шығуының маңыздылығын, олар үшін өз жауапкершілігін; ұлттық салт-дәстүрлердің мәнін; адам өміріндегі және қоғам дамуындағы саяхаттардың рөлін; адамның өзін тануы мен өзін дамытудың маңыздылығын; "еңбек", "өзара түсіністік", "өмірге қуанышпен қарау", "қиындыққа мойымау", "мейірімділік", "жомарттық", "кеңпейілділік", "патриоттық", "шығармашылық" ұғымдарының мазмұнын және маңыздылығын; саламатты өмір салтын ұстануы керектігін; табиғаттың өмірлік қуат көзі ретіндегі мәнін; табиғатқа қамқорлық көрсетудің маңызын түсінеді;

3) таным әдістерін қоғамдық процестер мен құбылыстарды зерттеу үшін, оқу тапсырмалары мен шығармашылық, танымдық, зерттеу, жобалау сипатындағы жұмыстарды орындау үшін; қарапайым қаржылық қарым-қатынастардағы жеке басының тәжірибесі мен білімін; салауатты өмір салты туралы, жеке бас гигиенасы туралы, тамақтану және күн тәртібі туралы білімін; дәрігерге дейінгі алғашқы көмек көрсету туралы қарапайым білімін; қоршаған ортаға бейімделудегі өзінің жеке және қоғам тәжірибесін; отбасында және ұжымда өзара оң және достық қарым-қатынасты сақтау мақсатындағы қатынас принциптерін қолданады;

4) Қазақстанның әлемдегі орнын; қазақ халқының және елде тұрып жатқан басқа да ұлт өкілдерінің мәдени және салт-дәстүрлерінің ортақ және ерекше белгілерін; жеке тұлғаның, отбасының, мектеп қауымдастығының даму факторларын; адам өміріндегі негізгі ресурстардың мәнін; денсаулық пен қауіпсіздік факторларын; адамның көңіл-күйінің, сезімі мен адамдар іс-әрекетінің көрінісі, олардың себеп-салдарын; өзіндік эмоционалдық күйін талдайды;

5) қоғамдық құбылыстар мен процестерді жүйелеу және топтастыру үшін білімі мен дағдыларын; қоғамның кейбір өзекті проблемаларын айқындау үшін білімі мен дағдыларын; кеңістікте (орын), уақытта (хронологияда), әлеуметтік ортада (қоғамда) бағдарлануы үшін жеке шешімдерін; отбасылық, тұлғааралық және қоғамдық

салаларда коммуникация модельдерін; өмір қауіпсіздігі, саяхатты ұйымдастыру бойынша өз жобаларын, өзіндік рухани-адамгершілік дамуы бойынша шешімдерін жинақтайды;

б) адамгершілік нормасы тұрғысынан өзінің мінез-құлқы мен айналадағы адамдардың істерін; отбасының, қоғамның, мемлекеттің әрбір адам өміріндегі маңыздылығын; заманауи өмірдегі дәстүр мен фольклордың рөлін; тұтыну заттарының маңыздылығы мен құны бойынша құндылығын; сабақта өз жұмысына қанағаттану дәрежесін; тұлғааралық, қоғамдық және қаржы-экономикалық қарым-қатынас саласында өзінің ілгерілеу деңгейін, өзінің эмоциялық және физикалық қалпын; адамдардың тәртібін жалпы қабылданған адамгершілік нормалары тұрғысынан бағалайды.

Ескерту. 36-тармақтың 2) тармақшасында орыс тілінде өзгеріс енгізіледі, қазақ тіліндегі мәтін өзгермейді - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

37. "Технология және өнер" білім беру саласы бойынша оқытудың күтілетін нәтижелері.

Бастауыш білімді аяқтағанда білім алушылар:

1) өнердің негізгі түрлері мен жанрларын; сызықтардың және формалардың негізгі түрлерін; негізгі және қосымша түстерді; сурет салуға және сәндік-көркем жұмыстарға керекті негізгі материалдар мен құралдарды; өнердің әр алуан түрлерінде жұмыс істеудің негізгі техникалары мен әдістерін; әлемдік және отандық өнер қайраткерлері туындыларының үздік үлгілерін; шығармашылық идеяларды берудің көркем әдіс-тәсілдерін; музыкалық сауаттылық негіздерін; әнді орындау және музыка тыңдау принциптерін; қазақтың дәстүрлі музыкасының негізгі түрлерін, жанрларын және стильдерін; халық аспаптар оркестрі мен симфониялық оркестердің музыкалық аспаптарының атаулары мен жіктеуішін; хор мен оркестр түрлерін; қазақтың дәстүрлі және классикалық музыкасының үздік үлгілері мен танымал орындаушыларын; Қазақстан композиторларының музыкасын және әлем халықтарының музыкасын; қарапайым компьютерлік музыкалық бағдарламаларды біледі;

2) өнердің өмірмен байланысын; орындау техникасының өнердің түрімен, стилімен, жанрымен байланысын; Қазақстанның сәндік-көркем өнеріндегі ұлттық салт-дәстүрлердің ерекшеліктері мен маңызын; қазақ халқының және басқа да әлем халықтарының мәдениетіндегі өнер туындыларының маңызын; музыканың адам өміріндегі маңызын; музыканың басқа өнер түрлерімен байланысын; қазақ халқы мен әлемнің басқа халықтарының мәдениетін көрсететін дәстүрлі музыканы; халықтық музыканың композиторлар музыкасы үшін негіз қалаушы рөлін түсінеді;

3) заттарды бейнелеудегі композиция заңдарын; өнердің мәнерлілік құралдарын; идеяларды дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды; шығармашылық жұмыс жасау үшін әртүрлі көркем материалдарды,

құралдарды және техникаларды; шығармашылық жұмысты жасау үшін өнердің түрлері, стилдері мен жанрлары туралы білімді; қауіпсіздік техникасының ережелерін; жеке және ансамбльде, хорда/оркестрде ән айтуда, музыкалық аспаптарда ойнауда сезімді, көңіл-күйді жеткізу үшін, қарапайым шығармаларды, импровизацияларды, шығармашылық жобаларды, оның ішінде компьютерлік музыкалық бағдарламаларды пайдалана отырып жасау үшін музыкалық сауаттылық негіздерін; музыкалық құбылыстарды, қоршаған өмірдің құбылыстарын дыбыс тілі арқылы түсіндіргенде музыканың түрлері, стилдері және жанрлары туралы білімді қолданады;

4) өзінің қызметін жоспарлау үшін әртүрлі дереккөздерінен алынған ақпаратты; қазақ халқының және әлемнің басқа да халықтары өнерінің стильдері мен жанрларын; өнер туындыларын жасау үшін қолданылған материалдар мен техникаларды; эксперименталдық, зерттеу жұмыстарын жүргізуде көркем материалдар мен аспаптардың қасиеті мен сапасын; өзінің шығармашылық қызметінің процесі мен нәтижелерін; адам өміріндегі музыканың рөлі мен мәнін; дәстүрлі қазақ музыкасы мен әлем халықтары музыкасының ұқсастығы мен айырмашылығын, сондай-ақ мазмұнын; халық және симфониялық оркестрлердің музыкалық аспаптарының ерекшеліктерін; жеке музыкалық шығармашылық жұмыстарды жасау және импровизациялау үшін әртүрлі дыбыстар мен дыбыс әсерлерін талдайды;

5) шығармашылық жұмыстарды жасау үшін тәсілдер мен техникаларды, материалдың қасиеті мен мүмкіндіктерін; идеяны дамыту үшін түрлі дереккөздерден алынған ақпаратты, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып алынған ақпаратты; шығармашылық жобаларды орындау және идеяларды, оның ішінде музыкалық компьютерлік бағдарламаларды пайдалана отырып іске асыру үшін білімдерді, дағдыларды, ақпаратты, шығармашылық жұмысты әзірлеу үшін өнердің әртүрлі элементтерін синтездейді;

6) көркем және музыкалық жұмыстардың негізгі мақсатын, образдары мен идеяларын; шығармашылық жұмыстарды жасау үшін мәнерлілік құралдары мен материалдың қасиетін; көркем еңбек бойынша жеке/ұжымдық орындалған жұмыстарды; үйренетін музыканың адамгершілік-эстетикалық жағын, алынған шығармашылық қызмет нәтижесін, музыка мен көркем шығармашылықтың өмірдегі рөлін бағалайды.

38. "Дене шынықтыру" білім беру саласы бойынша оқытудың күтілетін нәтижелері.

Бастауыш білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) ағзаның дамуына ықпал ететін негізгі дене шынықтыру жаттығуларын, оларды орындаудың принциптері мен техникасын; дене шынықтыру жаттығуларын орындау барысындағы техникалық қауіпсіздік принциптерін; сергіту жаттығуларын мен ширатып шынықтыру жаттығуларын орындау принциптерін; дене жаттығуларын орындау кезіндегі ағзадағы өзгерістерді бақылау тәсілдерін; дене даярлығын жақсарту үшін дене бөліктері мен бұлшық еттерді дамыту әдістерін біледі;

2) дене шынықтырудың денсаулықты нығайтудағы маңызын; дене шынықтыру мен спорттың елдің дамуындағы және сол үшін мақтаныш сезімін қалыптастырудағы рөлін; орындалатын жаттығулардың күрделілік деңгейін; түрлі физикалық жүктемелердің талап етілетін қарқындылығына қол жеткізу қажеттілігін; дене, психикалық және эмоциялық саламаттылықты сақтау мен қолдаудың маңызын; түрлі дене жаттығуларын орындау кезінде туындайтын тәуекелдерді түсінеді;

3) келісілген мақсаттарға қол жеткізу үшін өзіндік/бірлескен жұмысты орындау дағдыларын; кешенді дене жаттығуларын орындау кезінде қолданылатын композициялық амалдар мен ережелер туралы білімін; уақытты, кеңістікті, дағды мен қозғалыс координацияларын түсінетінін көрсете отырып, дене жаттығуларын орындаудың дұрыс бірізділігін; дене дамуындағы кемістіктерді және денсаулық үшін ықтимал тәуекелдерді жоятын арнайы жаттығуларды; дұрыс тамақтану мен қозғалу режимінің негізгі принциптерін қолданады;

4) болашақ оқуды және мінез-құлқын басқару үшін топта дене шынықтыру жаттығуларын орындаудағы өзінің жетістіктері мен тәжірибесін; дене шынықтырудың әр түріндегі жеке қабілеттерін және сенімділігін жақсарту; ортақ мақсатқа қол жеткізудегі ынтымақтастық және әділ жарыс жағдаяттарын талдайды;

5) қозғалыс түрлерінен тұратын белгілі бір қозғалыстар комбинацияларын, сондай-ақ түрлі спорт тактикаларын пайдалана отырып стратегияларды; дене шынықтырудың алуан түрлі жағдаяттарына бейімделу үшін білім мен дағдыларды жинақтайды;

6) әртүрлі физикалық жүктемелерді орындау кезінде туындайтын қиындықтар мен тәуекелдерді; өзінің және өзгелердің физикалық мүмкіндіктерін; мектепішілік және мектептен тыс спорттық іс-шараларға қатысу үшін өзінің мүмкіндіктерін бағалайды.

39. Білім алушыларға үй тапсырмалары олардың орындау мүмкіндіктері ескеріле отырып беріледі, 2-сыныпта 50 минуттан, ал 3-4-сыныптарда 1 сағат 10 минуттан (астрономиялық сағатта) аспайды.

40. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау білім алушылардың білімдерін бағалау критерийлерін пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Бағалау критерийлері ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін де ескере отырып, білім алушылардың оқу жетістіктерінің деңгейін өлшеу үшін пайдаланылады.

41. Бағалау нақты бөлім/ортақ тақырып бойынша білім алушылардың оқу жетістіктерін қадағалау негізінде әрбір оқу пәні бойынша оқу бағдарламасында көрсетілген оқу мақсаттары жүйесіне сәйкес жүзеге асырылады.

42. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау формативті және жиынтық бағалау нысанында жүзеге асырылады.

43. Бастауыш білім беру деңгейінде бағалау 2-сыныптан бастап формативті және жиынтық бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады.

44. Бастауыш білім берудің оқу бағдарламаларын жүзеге асыратын білім беру ұйымдарындағы білім алушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау тәртібін білім беру саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

45. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың білім алуы үшін, даму бұзушылықтарын түзету және әлеуметтік бейімделуі үшін жағдай жасалады.

5-тарау. Оқу мерзіміне қойылатын талаптар

46. Бастауыш білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламасын меңгеру мерзімі – төрт жыл.

47. Оқу жылының ұзақтығы 1 сыныптарда - 33 оқу аптасы, 2-4 сыныптарда - 34 оқу аптасы.

Ескерту. 47-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

48. Күнтізбелік жылдағы каникулдың ұзақтығы кемінде 115 күнді құрайды, оның ішінде оқу жылында кемінде - 25 күн.

49. Каникулдар оқу жылында үш рет – күзде, қыста және көктемде беріледі. 1-сыныптың білім алушылары үшін үшінші тоқсанда ұзақтығы бір апта болатын қосымша каникул уақыты беріледі.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 3 тамыздағы
№ 348 бұйрығына
3-қосымша

Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – Стандарт) "Білім туралы Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 56-бабына, "Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының 4) тармақшасына сәйкес әзірленді және білім беру мазмұнына, оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне, білім алушылардың дайындық деңгейіне және оқу мерзіміне қойылатын талаптарды айқындайды.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Стандартта Заңға сәйкес терминдер мен анықтамалар қолданылады. Оларға қосымша мынадай терминдер мен олардың анықтамалары енгізілді:

- 1) бағалау – білім алушылардың оқуда нақты қол жеткізген нәтижелерін оқытудан күтілетін нәтижелермен әзірленген критерийлер негізінде салыстыру процесі;
- 2) бағалау критерийлері – білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауға негіз болатын нақты өлшеуіштер;
- 3) білім беру саласы – мәндес оқу пәндерінің жиынтығын қамтитын негізгі орта білім берудің базалық мазмұнының құраушы бөлігі;
- 4) білім берудегі құндылықтар – білім алушының тұлғасын қалыптастыруда жетекші фактор болып табылатын жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделген оқыту мақсаттарының жүйесін қалыптастырудағы бағдарлар.
- 5) білім алушының дайындық деңгейі - тұлғалық, жүйелік-әрекеттік және пәндік нәтижелерінен көрінетін білім алушылардың орта білім мазмұнын меңгеру деңгейі.
- 6) білім беру мазмұнын меңгерудің базалық деңгейі - білім алушылардың білім, іскерлік және дағдының міндетті көлемін меңгеру деңгейі.
- 7) білім беру мазмұнын меңгерудің жетік деңгейі - білім алушылардың білім, шеберлік және дағдының кеңейтілген және тереңдетілген көлемін меңгеру деңгейі.
- 8) ерекше білім беру қажеттіліктері – денсаулығына байланысты білім алуға тұрақты немесе уақытша қиындық көріп жүрген, арнайы, жалпы білім беретін оқу бағдарламалары мен қосымша білім беру бағдарламаларына мұқтаж балалардың қажеттіліктері;
- 9) жиынтық бағалау – белгілі бір оқу кезеңін (тоқсан), сондай-ақ оқу бағдарламасына сәйкес бөлімдерді оқып аяқтағаннан кейін өткізілетін бағалау түрі;
- 10) жұмыс оқу жоспары - білім алушылардың білім алу қажеттіліктерін ескере отырып, үлгілік оқу жоспары негізінде жалпы орта білім беретін ұйымдар әзірлейтін құжат
- 11) инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылардың білім алуға тең қол жеткізуі үшін жағдай жасау;
- 12) негізгі орта білім берудің базалық мазмұны – типіне, түріне және меншік нысанына, сондай-ақ оқыту тіліне қарамастан білім беру ұйымдарында оқып білуге міндетті негізгі орта білім беру мазмұнының құрамы, құрылымы мен көлемі;
- 13) оқу жүктемесінің инвариантты компоненті – білім беру ұйымдарында типіне, түріне және меншік нысанына, сондай-ақ оқыту тіліне қарамастан барлық білім алушылардың оқып білуі үшін міндетті оқу пәндерін айқындайтын үлгілік оқу жоспарының құраушы компоненті
- 14) оқу жүктемесінің вариативтік компоненті – білім алушылардың білімге деген қажеттіліктеріне сәйкес білім беру ұйымдары айқындайтын үлгілік оқу жоспарының құраушы компоненті;
- 15) оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі - үлгілік оқу жоспарының инварианттық және вариативтік (мектеп және оқушы) компоненттеріндегі оқу пәндерінің мазмұнын

меңгеру үшін қажетті және негізгі орта білім беру деңгейлері мен оқу жылдары бойынша белгіленген оқу уақытының көлемі;

16) оқытудан күтілетін нәтижелер – оқыту процесі аяқталғанда білім алушының нені біліп, түсініп, көрсете алатынын сипаттайтын құзыреттіліктер жиынтығы, оның ішінде білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктері ескеріледі;

17) сабақтан тыс іс-әрекет – біртұтас оқу-тәрбие процесінің құраушы бөлігі, білім алушылардың бос уақытын ұйымдастыру нысаны;

18) үлгілік оқу жоспары – оқу пәндерінің тізбесін регламенттейтін және тиісті білім беру деңгейінің оқу жүктемесінің инвариантты және вариативті компоненттерінің көлемін айқындайтын құжат;

19) формативті бағалау – сыныпта күнделікті жұмыс барысында жүргізілетін бағалау түрі, білім алушылар үлгерімінің ағымдағы көрсеткіші болып табылады, оқыту барысында білім алушылар мен мұғалім арасындағы жедел өзара байланысты, оқушы мен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және білім беру процесін жетілдіруге мүмкіндік береді;

20) элективті курс – білім алушының таңдауы бойынша курс, білім алушылардың білім алу дайындығын кеңейтуге бағытталған оқу жоспарындағы вариативті компоненттің құраушы бөлігі.

3. Стандартты қолдану:

1) оқытудың күтілетін нәтижелері түрінде көрсетілген негізгі орта білім беру мақсаттары жүйесіне қол жеткізу арқылы оқыту мен тәрбиелеудің сапасын арттыруға;

2) қазақ, орыс және шетел тілдерінде білім беру процесін ұйымдастыру үшін қажетті жағдай жасау;

3) білім алушылардың теориялық білім негіздерін меңгеруін және алған білімдерін қолданбалы сипаттағы міндеттерді шешу үшін қолдана білу іскерлігін дамытуды көздейтін негізгі орта білім берудің академиялық және практикалық бағыттылығының үйлесімділігіне;

4) білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, пәндік білім мен дағдыларды кезең-кезеңімен тереңдетуді қамтамасыз етуге;

5) білім беру процесінің мазмұндық негізін айқындайтын білім берудің құндылықтары мен оқытудан күтілетін нәтижелер жүйесінің өзара байланыстылығы мен өзара шарттылығына негізделген оқыту мен тәрбиенің бірлігі қағидатын іске асыруға;

6) балалардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз етуге, сондай-ақ білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен қосымша білім беру қызметтерін алуға қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін қолайлы жағдайлар жасауға;

7) орта білім беру ұйымдарының типтері мен түрлерінің әртүрлілігі жағдайында негізгі орта білім берудің баламалылығын қамтамасыз етуге;

8) білім беру ұйымдарында инновациялық практиканы қолдауға және дамытуға;

9) білім сапасын қамтамасыз ету бойынша білім беру ұйымдарының қызметін объективті бағалауды ұйымдастыруға бағытталған.

4. Білім беру ұйымдары тәрбиелеудің, оқыту мен дамытудың әртүрлі педагогикалық технологияларын қолдану арқылы денсаулық сақтайтын ортаны қамтамасыз етеді.

5. Жеңіл және орташа ақыл-ой кемістігі бар балаларға білім беретін ұйымдардағы білім көлемі мен инвариантты компоненттегі оқу пәндерінің мазмұны "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген) бекітілген үлгілік оқу жоспарларымен (бұдан әрі - ҮОЖ) және "Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген) бекітілген бағдарламаларымен белгіленеді.

6. Арнайы оқу бағдарламалары Үлгілік оқу бағдарламалары негізінде әзірленеді және ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар адамдарды (балаларды) оқытуға және дамытуға бағытталады, білім алушылар мен тәрбиеленушілердің психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялардың ұсынымдарын ескере отырып айқындалатын психикалық-физикалық ерекшеліктері мен танымдық мүмкіндіктерін ескереді.

2-тарау. Оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып, білімнің мазмұнына қойылатын талаптар

7. Негізгі орта білім беру мазмұнында айқындалған негізгі құндылықтар:

- 1) қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік;
- 2) құрмет;
- 3) ынтымақтастық;
- 4) еңбек пен шығармашылық;
- 5) ашықтық;
- 6) өмір бойы білім алу.

8. Білім берудегі құндылықтарды дарыту негізінде білім алушылардың мынадай қабілеттері дамуы тиіс:

- 1) Қазақстан мүдделеріне қызмет етуге дайындығы;
- 2) Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдарының нормаларын құрметтеу және сақтау;
- 3) әлеуметтік жауапкершілік және шешім қабылдай алу;
- 4) мемлекеттік тілді меңгеруге ынталану;

5) Қазақстан халқының мәдениеті мен дәстүрлерін, әлемнің мәдениеттік алуан түрлілігін құрметтеу;

6) рухани келісім және толеранттылық идеяларын қолдау;

7) қоршаған ортаға және экологиялық тұрақтылықты сақтауға оң қарым-қатынас;

8) шығармашылықпен және сын тұрғысынан ойлау;

9) коммуникативтілік және ақпараттық-коммуникациялық құралдар мен технологияларды тиімді қолдана білу;

10) өмір бойы білім алуға және өзін-өзі жетілдіруге талпыну.

9. Негізгі орта білімнің мақсаты – тұлғаның жалпы мәдениетін қалыптастыру, тұлғаны қоғам өміріне бейімдеу, кәсіпті, мамандықты саналы түрде таңдауға және меңгеруге негіз жасау, оның ішінде білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескеру.

10. Негізгі орта білім берудің негізгі міндеттері білім алушылардың:

1) рухани-адамгершілік қасиеттерін;

2) ғылым негіздері бойынша базалық білім жүйесін;

3) өздігінен білім алу және тұлғалық өзін-өзі дамыту дағдыларын;

4) оқу, жобалау, зерттеушілік іс-әрекеттерін жүзеге асыру дағдыларын;

5) сын тұрғысынан және шығармашылық ойлау дағдыларын;

6) қауымда өзін-өзі іске асыру және өзара әрекет жасау дағдыларын қалыптастыру мен дамыту болып табылады.

11. Негізгі орта білім берудің мазмұны оқу нәтижелеріне бағдарланады және Стандарт талаптары негізінде әзірленетін оқу пәндерінің оқу бағдарламаларымен айқындалады.

12. Негізгі орта білім берудің мазмұны оқу, жобалау және зерттеу іс-әрекеттерінің мақсатты ұйымдастырылған тәрбие жұмысымен үйлесімі арқылы іске асырылатын академиялық дайындықты, білім алушылардың дербестігін дамытуды және рухани-адамгершілік тәрбиені кіріктіру негізінде айқындалуы тиіс.

13. Негізгі орта білім берудің мазмұны мынадай бағдарларды ескере отырып айқындалады:

1) заманауи қоғамның серпінді сұраныстарына сәйкес болу;

2) сын тұрғысынан, шығармашылық және позитивті ойлауды дамыту қажеттілігі;

3) оқу пәндері мазмұнын кіріктіруді күшейтудің орындылығы;

4) бастауыш білім беру және негізгі орта білім беру деңгейлері арасындағы білім беру мазмұнының үздіксіздік және сабақтастық қағидатын сақтауды қамтамасыз ету;

5) білім беру мазмұнының академиялық және практикалық бағыттылығы арасындағы теңгерімді сақтау;

6) оқыту, тәрбиелеу мен дамытудың біртұтастығын қамтамасыз ету.

14. Негізгі орта білім беру деңгейінде оқыту процесін ұйымдастыру оқыту мен тәрбиенің бірлігі қағидатын іске асыруға, оның ішінде білім алушылардың ерекше

білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескеруге бағытталған. Оқытуды ұйымдастыру кезінде білім алушылардың жетекші қызметі ретінде оқуға басым рөл беріледі.

15. Оқыту процесінде әр оқу пәні арқылы тәрбие мәселелері шешіледі. Тәрбие жұмысының барлық түрлері білім алушылардың жаңа білімді субъективті тануы мен меңгеруі мәселелерін шешуге, ұлттық дәстүрлерді, мәдениетті зерделеуге және жалпы адамзаттық құндылықтарды дарытуға бағытталған.

16. Сабақтан тыс іс-әрекеттің әртүрлі нысандарын ұйымдастыру жинақтала келе білім алушылардың рухани-адамгершілік, азаматтық-патриоттық, көркем-эстетикалық, еңбек және дене тәрбиесінің іске асырылуын қамтамасыз етеді.

17. Оқу процесін ұйымдастыру білім алушыларды ізденуге, мәселелерді талқылауда, көзқарасын дәлелдеуде белсенділікке, сындарлы шешімдер қабылдауға ұмтылу жолымен өздігінен тәжірибе меңгеруін ұйымдастыруға негізделген оқытудың интерактивті әдістерін пайдалануды көздейді.

18. Міндетті оқу пәндерін оқытумен қатар элективті курстар, сыныптан тыс сабақтарды өткізу, білім алушылардың ғылыми жобаларға қатысуы көзделген.

19. Білім алушылардың жобалау және зерттеу іс-әрекеті дағдыларын дамытуда жүйелілікті қамтамасыз ету білім беру ұйымдарында білім беру процесін ұйымдастырудың негізгі қағидаттарының бірі болып табылады.

20. Негізгі орта білім берудің базалық мазмұны үштілді білім беру саясаты шеңберінде іске асырылады. Үштілді білім берудің мақсаты көптілді тұлғаны – кемінде үш тілді меңгерген, қызметтің әртүрлі салаларында үш тілде еркін диалог жүргізе алатын, өз халқының мәдениетін бағалайтын, басқа халықтардың мәдениетін түсінетін және құрметтейтін Қазақстанның азаматын қалыптастыруға негізделеді.

21. Үштілді білім беру іс жүзінде:

- 1) қазақ, орыс және шетел тілдерін деңгейлік меңгеру;
- 2) оқыту тіліне қарамастан жекелеген пәндерді қазақ, орыс және шетел тілдерінде оқытуды ұйымдастыру;
- 3) сабақтан тыс іс-әрекеттер мен элективті курстарды қазақ, орыс және шетел тілдерінде ұйымдастыру арқылы іске асырылады.

22. Негізгі орта білім берудің әр білім беру саласы бойынша базалық мазмұны білім алушыларға тек ғылым негіздерін оқытып қана қоймай, олардың тиімді әлеуметтенуіне ықпал ететін рухани, әлеуметтік және мәдени тәжірибелерін одан әрі дамытуды қамтамасыз етудің қажеттілігі ескеріле отырып анықталды.

23. "Тіл және әдебиет" білім беру саласының мазмұны:

- 1) оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін "Қазақ тілі", "Қазақ әдебиеті" және оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін "Орыс тілі", "Орыс әдебиеті";
- 2) оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін "Қазақ тілі мен әдебиеті" және оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін "Орыс тілі мен әдебиеті";

3) "Шетел тілі";

4) Қазақстан аумағында жинақы тұратын этностардың тілінде оқытатын білім беру ұйымдарында "Тіл және әдебиет" білім беру саласына осы этностың ана тілі мен әдебиеті қосымша енеді. Оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілінде жүргізілетін сыныптар үшін "Ана тілі", "Әдебиет" ("Ұйғыр әдебиеті", "Өзбек әдебиеті", "Тәжік әдебиеті") оқу пәндері ҮОЖ инвариантты компонентіне енеді.

24. Алып тасталды - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

25. "Тіл және әдебиет" білім беру саласының мазмұны басқа тілдік және тілдік емес оқу пәндерімен пәнаралық байланысты пайдалануды; білім алушылардың ойдағыдай әлеуметтенуін; білім алушылардың жас ерекшеліктеріне, қажеттіліктері мен қызығушылықтарына сәйкес тілдік дағдыларын дамытуды; қазіргі әлемде тілдерді оқытудың маңыздылығын түсінуді; рухани-адамгершілік құндылықтардың дамуын; көптілді және көпмәдениетті әлемнің тұтастығын түсінуді; қарым-қатынас процесінде тұлғаарлық және мәдениетаралық байланыстарды орнатуды; өзге елдердің мәдениетімен танысу арқылы әртүрлі көзқарастарды сыйлай білуге тәрбиелеуді; оқыту тілінде түрлі ақпарат көздерімен, оның ішінде интернет ресурстарымен өз бетінше жұмыс істей білуді; шығармашылық және сын тұрғысынан ойлауды дамыту және пайдалануды қамтамасыз етеді.

26. "Математика және информатика" білім беру саласының мазмұны "Математика", "Алгебра", "Геометрия", "Информатика" оқу пәндерінде іске асырылады.

27. "Математика және информатика" білім беру саласының мазмұны математика мен информатиканың әлемдегі рөлін айқындау және түсіну қабілетін қалыптастыруды; математиканы ғылымның әмбебап тілі, құбылыстар мен процестерді модельдеудің құралы ретінде түсінуді; математика мен информатиканы оқыту кезінде орта білім беру деңгейлеріндегі сабақтастықты, пәнаралық және пәнішілік байланыстарды; жалпы орта білім беру деңгейінде оқуды жалғастыруға және сабақтас пәндерді оқуға, оларды күнделікті өмірде пайдалануға қажетті базалық математикалық білім мен біліктерді меңгеруді; бағдарламалау технологиясының және ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың теориялық негіздері бойынша базалық білім жүйесін, информатиканы және басқа да пәндерді оқу кезінде ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды пайдалана отырып шынайы объектілер мен процестердің модельдерін қолдану және түрлендіру біліктерін меңгеруді; функционалдық сауаттылықты, логикалық, алгоритмдік және операциялық ойлауды, кеңістікті елестетуді, математика мен информатиканың түрлі тілдерін (сөздік, символдық, талдамалық, графикалық) пайдалану қабілеттерін, әртүрлі нысанда берілген ақпаратты қабылдау және сын тұрғысынан талдауды дамытуды қамтамасыз етеді.

28. "Жаратылыстану" білім беру саласының мазмұны "Жаратылыстану", "Физика", "Химия", "Биология", "География" оқу пәндерінде іске асырылады.

29. "Жаратылыстану" білім беру саласының мазмұны "Жаратылыстану", "Физика", "Химия", "Биология", "География", "География. Қазақстан географиясы" оқу пәндерінде іске асырылады.

30. "Жаратылыстану" білім беру саласының мазмұны функционалдық білім мен біліктерді, жоспарлау, талдау және өңдеу, түсіндіру, жүйелеу, алгоритм бойынша жұмыс, зерттеу, практикалық-эксперименттік дағдыларды жетілдіру, қорытындыларды бағалау және тұжырымдау дағдыларын қалыптастыруды; әлемнің қазіргі жаратылыстану көрінісінің негізінде жатқан іргелі ұғымдарды, заңдылықтарды, теориялар мен қағидаттарды, табиғатты ғылыми тану әдістерін, табиғатты, экономиканы және қоғамды кешенді зерттеу негізінде адамзаттың ғаламдық және жергілікті проблемаларын түсінуді тереңдетуді; экологиялық мәдениетті, ғылыми, жобалық және кеңістіктік ойлауды дамытуды; патриоттық сезімдерді, қоршаған ортаға деген жауапкершілікті және ұқыпты қарауды тәрбиелеуді; білім алушыларды жаратылыстану ғылымдары бағытында кәсіби бағдарлауды іске асыруды қамтамасыз етеді.

31. "Адам және қоғам" білім беру саласының оқу пәндерінің мазмұны "Қазақстан тарихы", "Дүниежүзі тарихы", "Құқық негіздері" оқу пәндерінде іске асырылады.

32. "Адам және қоғам" білім беру саласының мазмұны білім алушыларда "Адам – Қоғам" жүйесі шеңберінде қоғамдық-гуманитарлық ғылымдар бойынша білім негіздерін қалыптастыруға бағытталуы тиіс. Оқу пәндерінің мазмұны білім алушыларда тарихи ойлау, өткен және қазіргі жағдайды, олардың өзара байланысын түсіну мен ұғыну, тарихи, құқықтық, экономикалық, саяси, әлеуметтік ақпарат көздері материалдары бойынша талдау мен негізделген қорытындылар жасау және соның негізінде ешкімге тәуелсіз тұжырым жасау, өзіндік сараланған шешімдер қабылдау дағдыларын қалыптастыруға; патриотизм сезімін тәрбиелеуге, құқықтық сауаттылықты, демократиялық құқықтық қоғам идеалдары мен құндылықтарын түсінуді, әлеуметтік-мәдени байланыс жағдайында тиімді өзара қарым-қатынасты іске асыру және коммуникативтік құралдарды таңдау үшін белсенді азаматтық ұстанымды қалыптастыруға; жалпыадамзаттық, этномәдени құндылықтар жүйесіне, әлеуметтік-экономикалық және саяси жағдайларға жеке қатынасын айқындай білуін дамытуға, адамгершілік таңдауды жүзеге асыру үшін қажетті әлеуметтік құбылыстар мен оқиғаларды бақылау мен бағалауға бағытталады.

33. "Технология және өнер" білім беру саласының мазмұны "Музыка", "Көркем еңбек" оқу пәндерінде іске асырылады.

34. "Технология және өнер" білім беру саласының мазмұны "Музыка", "Технология", "Бейнелеу өнері" оқу пәндерінде іске асырылады.

35. "Технология және өнер" білім беру саласының мазмұны қоршаған әлемнің бейнесін, өскелең ұрпақтың ортақ мәдениетін тұтастай қабылдауды, білім алушылардың эстетикалық, рухани-адамгершілік және эмоционалдық саласын қоғамның ұлттық және әлемдік көркем құндылықтары негізінде дамытуға, адам өміріндегі өнер мен технологиялардың рөлі туралы негізгі түсініктерді дамытуға, қазақ халқының және әлемнің басқа да халықтарының салт-дәстүрлеріне, мәдениетіне және әртүрлі өнер түрлерін түсінуге және құрметтеуге; өнердің әртүрлі түрлерінде көркем, музыкалық және жобалық әрекетті жүзеге асыру білімдерін, біліктерін және дағдыларын одан әрі дамытуға; негізгі технологиялық білім, білік, дағдыларды, соның ішінде компьютерлік цифрлық технологияларды қолдану арқылы; әртүрлі музыкалық цифрлық технологияларды қоса алғанда, вокалды және инструменталды дағдыларды дамытуға; мәнерліліктің көркем және музыкалық құралдары және заманауи технологиялар арқылы әлемді танудың әртүрлі әдістерін өз бетінше меңгеруге бағытталады.

36. "Дене шынықтыру" білім беру саласының мазмұны "Дене шынықтыру" оқу пәнінде іске асырылады.

37. "Дене шынықтыру" білім беру саласының мазмұны денсаулықты нығайтуға, негізгі дене бітімі қасиеттерін дамытуға және ағзаның қызметтік мүмкіндіктерін жоғарылатуға; қозғалыс мәдениетін қалыптастыруға, қозғалыс тәжірибесін жалпылай дамыту мен түзетуге бағытталған физикалық жаттығулар арқылы байытуға; дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық-сауықтыру іс-әрекеті дағдысы мен іскерлігіне, дене жаттығуларын жасауды өз бетінше ұйымдастыруға үйретуге; базалық және ұлттық спорт түрлерінің техникалық қимылдарымен амалдарын меңгеруге; патриоттық сезімге, өз Отанын сүйуге және рухани ерік-жігер қасиеттеріне тәрбиелеуге бағытталады.

38. "Жол қозғалысы ережелері" оқу курсы 5-8-сыныптарда сыныптан тыс уақыттарда және сынып сағаты есебінен 10 сағат көлемінде жүргізіледі, сынып журналының жеке бетінде сабақтың тақырыбы мен сабақтың өткізілген күні көрсетіліп жазылады.

39. Білім беру ұйымдары білім беру қызметін алынған лицензияға сәйкес жүзеге асырады және оның қолданыста болу уақытының барлық кезеңінде Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 391 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11716 болып тіркелген) бекітілген білім беру қызметіне қойылған біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін сақтайды.

3-тарау. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптар

40. Негізгі орта білім беру деңгейіндегі білім алушылардың апталық оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі 5-сыныпта – 30,5 сағаттан, 6-сыныпта – 30,5 сағаттан, 7

-сыныпта – 33,5 сағаттан, 8-сыныпта – 34,5 сағаттан, 9-сыныпта – 36 сағаттан аспауы тиіс.

Ескерту. 40-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

41. Білім алушылардың инвариантты және вариативті компоненттерден тұратын оқу жүктемесінің жалпы көлемі, сондай-ақ сыныптар бойынша апталық және жылдық оқу жүктемесі ҮОЖ-да белгіленеді.

42. Апталық оқу жүктемесі Үлгілік оқу жоспарында (инвариантты және вариативті компоненттер) айқындалған оқу жұмыстарының барлық түрлерін қамтиды. Арнайы білім беру ұйымдарының оқу жоспарларында даму бұзушылығының түрін ескере отырып, міндетті түзеу компоненті қарастырылған. Арнайы білім беру ұйымдарының оқу жоспарларындағы инвариантты, түзеу және вариативті компоненттер білім алушылардың ерекше білім беруге қажеттіліктерін ескере отырып белгіленеді.

Инвариантты компоненттен таңдалған вариативті компоненттінің таңдау бойынша пәндеріне "сыналды" / "сыналмады" қойылады.

43. Сыныпты екі топқа бөлуге қалалық білім беру ұйымдарында сыныптарда білім алушылар саны – 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны – 20 және одан артық болғанда:

- 1) оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптарда – қазақ тілі мен әдебиеті;
- 2) шетел тілі;
- 3) көркем еңбек;
- 4) информатика бойынша жүзеге асырылады.

Білім беру ұйымдарында қалалық жалпы білім беретін ұйымдарда сыныптардағы білім алушылар саны 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны 20 және одан артық болған жағдайда, оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптарда орыс тілі мен әдебиеті бойынша сыныпты екі топқа бөлуге болады.

Білім беру ұйымдарында көркем еңбек бойынша сыныптың толымдылығына қарамастан ұлдар мен қыздарға сыныпты екі топқа бөлуге болады.

Ескерту. 43-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

44. Сыныпты екі топқа бөлуге қалалық білім беру ұйымдарында сыныптарда білім алушылар саны – 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны – 20 және одан артық болғанда:

- 1) оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптарда – қазақ тілі мен әдебиеті;
- 2) шетел тілі;
- 3) технология;
- 4) информатика бойынша жүзеге асырылады.

Білім беру ұйымдарында қалалық жалпы білім беретін ұйымдарда сыныптардағы білім алушылар саны 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны 20

және одан артық болған жағдайда, оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптарда орыс тілі мен әдебиеті бойынша сыныпты екі топқа бөлуге болады.

Білім беру ұйымдарында технология бойынша сыныптың толымдылығына қарамастан ұлдар мен қыздарға сыныпты екі топқа бөлуге болады.

Ескерту. 44-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (01.09.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

45. Жоғарыда аталған пәндерден инклюзивті білім беру аясында сыныпты топтарға бөлу білім алушылардың жалпы саны ерекше білім беру қажеттіліктері бар әр балаға барлық білім алушылар санын үшке кеміту есебінен жүзеге асырылады.

4-тарау. Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

46. Негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламалары білім алушылардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың ғылым жүйесінің базалық негіздерін меңгеруіне, олардың бойында тұлғааралық және этносаралық қатынастың жоғары мәдениетін қалыптастыруға, жеке тұлға ретінде өзін-өзі танытуына және кәсіптік бағдарлануына, сондай-ақ білім алушылардың бейіналды даярлығына бағытталады.

47. Білім алушылардың дайындық деңгейі бірнеше мәндес оқу пәндерін біріктіретін "Тіл және әдебиет", "Математика және информатика", "Жаратылыстану", "Адам және қоғам", "Технология және өнер", "Дене шынықтыру" білім беру салаларының ерекшеліктері ескеріле отырып жобаланған оқытудан күтілетін нәтижелер арқылы айқындалады.

48. Білім беру салалары (және оқу пәндері) бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер негізгі орта білім берудің базалық мазмұнын айқындау үшін негіз болып табылады.

49. Негізгі орта білім берудің оқу бағдарламаларында білім беру салалары (және оқу пәндері) бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер әрбір оқу пәнінің бөлімдері бойынша оқыту мақсаттарында нақтыланады.

50. Оқытудан күтілетін нәтижелер жүйесі білім алушылардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың жеке даму траекторияларын қалыптастыруға және олардың оқытудың ұзақ мерзімді мақсаттарына кезең-кезеңмен қол жеткізуге ілгерілеуіне мүмкіндік жасайды.

51. "Тіл және әдебиет" білім беру саласы бойынша негізгі орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

Қазақ тілі (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)/ "Орыс тілі" (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)/ "Ана тілі" (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілдерінде жүргізілетін сыныптар үшін):

1) тыңдалым және айтылым:

білім алушы қарым-қатынастың әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, оқу-кәсіптік салалардағы мәтіндерін түсінеді; сөйлесу тәртібінің, бағалаудың ашық

және жабық түрде берілген нысандарын таниды; әртүрлі өмірлік жағдаяттарда ауызша тілдік қарым-қатынасты жүзеге асырады; тілдік қарым-қатынастың әртүрлі мақсаттары мен тактикаларын іске асыру үшін түрлі тілдік құралдарды пайдалана отырып, әңгімеге бастамашы бола алады және диалогты қолдайды; проблемалық сипаттағы ақпаратты жинақтай отырып, монолог құрастырады; өз пікірін қорғайды және дәлелдейді; өз пікірін білдіре отырып, әңгіме нысанасына қатысты сөйлеушінің көзқарасын бағалайды; тақырыбы/басы/соңы бойынша мәтін мазмұнын болжайды; өз сөздерін ресімдеу кезінде грамматикалық, стилистикалық нормаларды сақтайды;

2) оқылым:

білім алушы әртүрлі типтегі, жанрлар мен стильдердегі мәтіндерден негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратты (мәтіндік, сандық, графикалық) түсінеді және өзінше түсіндіреді; мәтіннің астарлы мағынасын түсінеді; зерттеп, шолып, таңдап, белгілеп оқуды, арнайы ақпарат алу үшін оқуды, талдамалық оқуды, белгілі бір мақсатпен оқуды қоса алғанда, оқу стратегияларын пайдаланады; әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпараттарды алады, оларды талдайды және жинақтайды; қарым-қатынастың әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени және оқу-танымдық аяларына қатысты мәтіндердің құрылымдық, лингвистикалық және стилистикалық ерекшеліктерін салыстырады; дәлелдер мен фактілерді ажырата отырып, ақпараттың өзектілігі мен құндылығы тұрғысынан мәтінді бағалайды;

3) жазылым:

білім алушы естіген және оқыған ақпараттарын жинақтай отырып, әртүрлі типтегі, жанрдағы және стильдегі мәтіндерді жазады; ақпаратты ұсынудың әртүрлі нысандарын пайдалана отырып, мәтін құрастырады (оның ішінде, баспа); ұсынылған ақпаратты талдау және бағалау қабілетін көрсете отырып, өзінің проблемалық сипаттағы мәтінін (мақала, эссе, хат және т.б.) жазады; әртүрлі типтегі, жанрдағы және стильдегі мәтіндердің құрылымдық-композициялық, тілдік ерекшеліктерін салыстырады; анықтамалық материалды пайдалана отырып мәтіндерді түзетеді және редакциялайды; белгілі бір тақырып бойынша қарапайым, күрделі және жан-жақты жоспар жасайды; орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық нормаларды сақтайды.

"Қазақ тілі мен әдебиеті (оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін) / "Орыс тілі мен әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін)

1) тыңдалым:

білім алушы мәтіннің негізгі мазмұнын, сондай-ақ сөйлеушінің ниетін білдіретін функционалдық маңызды мағыналы ақпаратты түсінеді; мәтіннен арнайы ақпаратты алады; терминдердің мәнін және әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени және оқу-танымдық аялары бойынша мәтіннің негізгі бөліктерін түсінеді; фактілер мен пікірлерді ажырата отырып, мәтіннің мазмұнын бағалайды; әртүрлі стильдегі және жанрдағы мәтіндердің негізгі проблемаларын айқындайды; мәтінде айтылған деректер мен құбылыстар, оқиғалар арасындағы байланыстар мен қарым-қатынастарды аша

отырып, мәтінді талдайды; иллюстрациялар/негізгі сөздер/тақырыбы/басталуы бойынша айтылған ойдың мазмұнын болжайды;

2) айтылым:

талқылау, өзінің пікірін білдіру және оқиғаларды, пікірлер мен проблемаларды бағалау арқылы білім алушы оқылған тақырыптар аясындағы диалогты қолдайды; назарды өзіне қарату тәсілдерін пайдаланып және мақсатты аудиторияны есепке ала отырып монолог құрады, ұсынылған тақырып бойынша ақпаратты талдайды және жинақтайды; белгілі бір тақырып бойынша айтылған ойды бағалайды; сөйлеу нормаларын сақтай отырып, тілдің лексикалық және грамматикалық құралдарын пайдаланады;

3) оқылым:

білім алушы оқылған тақырыптар аясында белгілі бір күрделі тұтас және аралас мәтіндердің мазмұнын түсінеді; әртүрлі типтегі, стиль мен жанрдағы мәтіндердің ерекшеліктерін анықтайды; сөздердің айқын және астарлы мағынасын, көркем бейнелеуіш құралдардың мәнін түсінеді; өзектілігін, шынайылығын, пайдалылығын және құндылығын анықтай отырып, әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алады; негіздемелі қорытынды шығара және оқығанына сыни тұрғыдан баға бере отырып, мәтіннің мазмұнын талдайды және жинақтайды; көркем шығарманың тақырыбын, идеясын, проблемасын, автордың көзқарасын анықтай отырып мәтінді салыстырады, белгіленген оқу стратегияларын пайдаланады;

4) жазылым:

білім алушы әртүрлі тілдік құралдарды пайдалана отырып, естігені және оқығаны негізінде әртүрлі типтегі, жанрдағы және стильдегі мәтіндерді жазады; әртүрлі деректерден ақпарат алу арқылы проблемалық сипаттағы мәтіндерді жазады; тұтас мәтіндердің негізінде сызбаларды, кестелерді, диаграммаларды жасайды; белгілі бір тақырып бойынша қарапайым, күрделі және жан-жақты жоспар жасайды; әртүрлі типтегі, стильдегі мәтіндердің мазмұнын салыстырады, талдайды және бағалайды; орфографиялық және грамматикалық нормаларды сақтайды; троптар мен тілдің көркемдегіш-бейнелеуіш құралдарын пайдаланады.

"Қазақ әдебиеті" / "Орыс әдебиеті" / "Ұйғыр әдебиеті" / "Өзбек әдебиеті" / "Тәжік әдебиеті":

Негізгі орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) әдебиеттің негізгі даму кезеңдерін; әртүрлі жанрдағы шығармалардың мазмұнын, фольклорда халық тұрмысының, салт-дәстүрінің бейнелену ерекшеліктерін, әдеби терминдер мен әдеби бағыттарды, түрлері мен жанрларын, көркем шығармалардың бейнелі суреттеулерді біледі, өлең мәтіндері мен прозалық мәтіндердің фрагменттерін (таңдауы бойынша) жатқа біледі; оқылатын шығармалардан дәйексөздерді біледі;

2) ұлттық көркем мұраның әлемдік мәдениеттегі мәнін; әдебиеттің мәдениеттің аса маңызды жетістіктерінің бірі ретіндегі рөлін; адам өміріндегі көркем әдебиеттің мәнін,

әдеби терминдер мен әдеби бағыттарды, түрлері мен жанрларын, шығарманың тақырыбын, идеясын, проблемаларын, шығармадағы автордың көзқарасын, көркем шығармалардағы бейнелі суреттеулерді, шығармаларда ашық және астарлы айтылған мағыналарды түсінеді;

3) әдеби тақырыпқа хабарлама, баяндама, эссе, сұхбат дайындау; жазбаша әңгіме құрастыру үшін әдеби кейіпкерлердің диалогын (оқығанының негізінде) дайындау – кейіпкерлердің біреуіне немесе бір топ кейіпкерге (топтық мінездеме), екі кейіпкерге (салыстырмалы мінездеме) мінездеме беру кезінде, өз бетімен оқыған кітапқа шағын жазбаша пікір дайындау кезінде; талдамалық сипаттағы өзіндік мәтін құрастыру кезінде, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қатыстыра отырып, оқыған мәтінге өзіндік түсініктеме беру процесінде; өзі үшін өзекті оқу ортасын анықтау және көркем шығармаларды бағалау; пікірталастарға немесе көпшілік алдында сөз сөйлеуге қатысу; қажетті ақпаратты іздестіру үшін алған білім, білік және дағдыларын; оқытылатын шығармаларды талдау үшін арнайы терминдер мен ұғымдарды; өзекті проблемаларды талқылау кезінде меңгерген дағдыларын; өз ойын білдіру, мәдени іс-шараларға қатысу үшін шығармашылық қызметтің тәсілдерін қолданады;

4) оқығанына өзінің көзқарасын дәлелмен тұжырымдай отырып, әртүрлі жанрда бейнеленген шығармаларды; тақырыпты, идеяны және шығарма композициясының, сюжет ерекшеліктерін, шығарманың тілдік ерекшеліктерін, негізгі эпизодтарын, кейіпкерлердің іс-әрекетін және амалдарын, жазушы стилінің ерекшеліктерін талдайды, оларды әлем әдебиеті туындыларымен және өнердің басқа түрлерінің туындыларымен салыстырады;

5) көркем мәтіннің жанры және түрі жағынан ұқсас шығарманы талдау жолдарын тандау; фактілерді, детальдарды тарихи деректермен салыстыру; әртүрлі жоспарлар құру үшін; әртүрлі ресурстарды пайдалану арқылы жазбаша мәтіндерді құрастыру үшін алған білімін, білігін және дағдыларын жинақтайды; шығармалардағы құндылықтарды қазақ және басқа да халықтардың құндылықтарымен өзара байланыстырады;

6) оқылған шығарманы композициялық, стильдік тұтастығы, тілдік ресімделуі және қойылған коммуникативті міндеттерге қол жеткізу тиімділігі тұрғысынан; өнердің басқа да құралдары арқылы жасалған көркем мәтінді түсіндіруді бағалайды.

"Шетел тілі":

1) тыңдалым:

білім алушы оқытылған тақырыптар шеңберінде мәтіндердің негізгі мазмұнын түсінеді; екінші кезектегі мәселелерді қалдырып, басты фактілерді анықтайды; оқытылған тақырыптар шеңберінде егжей-тегжейлі ақпаратты түсінеді; қосымша ақпарат алу мақсатында естігені негізінде күрделі сұрақтар құрастырады; түпмәтіндік мәнге сүйене отырып, естігені бойынша ой қорытады; оқытылған тақырыптар шеңберінде арнайы ақпаратты ажырата алады; оқытылған тақырыптар шеңберінде берілген дәлелдердің сәйкессіздігін анықтайды;

2) айтылым:

білім алушы оқытылған тақырыптар шеңберінде оқиғаның логикалық дамуын құрастырып, мәтіннің негізгі мазмұнын жеткізеді; формальды және формальды емес стильдерді қолданады; оқытылған тақырыптар шеңберінде ақпаратпен таныстырады; оқытылған тақырыптар шеңберінде мәтіннің атауы, иллюстрациялары, түйін сөздері, мәтін үзінділері және т.б. бойынша ықтимал мазмұнын болжайды; нақты ақпарат алу үшін қарапайым және күрделі сұрақтар қояды; оқу тапсырмаларын орындау үшін құрбы-құрдастарымен (жұпта, топта) бірлесіп жұмыс жасайды; оқытылған тақырыптар шеңберінде мәтіндерді салыстырады және қарама-қарсы қойып салыстырады; өз көзқарасын негіздей отырып, пікірін білдіреді;

3) оқылым:

білім алушы оқытылған тақырыптар шеңберінде әртүрлі стиль мен жанрдағы мәтіндердің негізгі мазмұнын анықтайды; оқытылған тақырыптар шеңберінде әртүрлі стиль мен жанрда берілген мәтіндердегі егжей-тегжейлі ақпаратты ажырата алады; түрлі ақпараттық ресурстарды (анықтамалық материалдар, сөздіктер, Интернет және басқалары) пайдаланады; оқытылған тақырыптар шеңберінде мәтіндегі арнайы ақпаратты және мәтіндердің әртүрлі стилі мен жанрларын анықтайды; мәтіннің атауы, мәтін үзіндісі, иллюстрациялары, түйін сөздері және т.б. бойынша мазмұнын болжайды; автордың көзқарасын немесе пікірін анықтайды; түрлі мәтіндерден алынған ақпаратты бағалайды;

4) жазылым:

білім алушы кестелерді, диаграммаларды, схемаларды, сауалнамаларды, формулярларды және т.б. толтырады; оқытылған тақырыптар шеңберінде жоспар құрады, мәтінді жазады, редакциялайды және түзетеді; коммуникативтік міндеттерге сәйкес мәтіннен үзінділер алады; бұрын оқыған тақырыптар бойынша алған біліміне сүйене отырып, шынайы және/немесе ойдан шығарылған өткен, осы шақтағы және болашақта болатын оқиғаларды суреттейді; оқытылған тақырыптар шеңберінде мәтіндегі сөйлемдер мен абзацтарды бір-бірімен байланыстырады және үйлестіреді; оқытылған тақырыптар шеңберінде берілген мәтіннің тыныс белгілерін сауатты және дұрыс қояды; тиісті ережелер мен форматты сақтай отырып, әртүрлі стиль мен жанрда мәтіндер құрайды.

52. "Математика және информатика" білім беру саласы бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер.

Негізгі орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) қарапайым математиканың, статистиканың және ықтималдық теориясының негізгі ұғымдарын; сандар жіктемесін; нақты сандармен есептеу амалдарын; қарапайым математиканың негізгі формулаларын; функция ұғымын, оның қасиеттері мен графигін; алгебралық теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелерін шешу тәсілдерін; көпбұрыштар жіктемесін; жазық фигуралардың негізгі түрлерінің қасиеттерін және

белгілерін; комбинаторика ережелерін; оқиға ықтималдығының классикалық, статистикалық және геометриялық анықтамаларын; статистикалық деректерді жинау және өңдеу әдістерін;

қолданбалы есепті шешу үшін математикалық модельді пайдалану алгоритмін; ақпарат, ақпараттық процестер, технологиялар және модельдер туралы ғылыми түсініктердің негізін; қазіргі заманғы қоғамдағы және әрбір адамның өміріндегі ақпараттық технологиялардың ролін; компьютерлік жүйелер мен желілер құрылысының негіздерін, сондай-ақ олардың бағдарламалық қамтылыммен өзара әрекеттестігін; модельдеу, алгоритмдеу және бағдарламалау арқылы есептерді шешу тәсілдерін; әртүрлі сандық құрылғылармен дұрыс және қауіпсіз жұмыс жасау ережелерін біледі;

2) математиканың академиялық тілін; санды стандартты түрде жазу тәсілін; квадрат үшмүшенің түбірлері мен коэффициенттері арасындағы байланысты; түрлі қолданбалы есептерді шешуде математикалық модельдерді пайдаланудың маңыздылығын; аксиома мен теорема сияқты математикалық категориялардың мағынасын; жазықтықтағы геометриялық салулар мен өлшемдердің қағидаттарын; таңдау және бас жиынтықтың сандық сипаттамаларының мағынасын; сандық және сапалық талдау жүргізудегі статистикалық деректерді графикалық түрде берудің ролін;

компьютердің негізгі құрылғыларының өзара әрекеттестігін; қолданушының жүйемен жұмыс істеуіне арналған бағдарламалық қамтылымның қажеттілігін; барлық деректер мен нұсқауларды беру үшін компьютермен екілік кодты пайдалануды; ақпаратты өлшеу бірліктері арасындағы байланысты; ақпаратты және ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын қолданудың экономикалық, құқықтық және этикалық аспектілерін түсінеді;

3) практикалық есептерді шешуде математикалық білімін; математикалық есептерді шешу алгоритмдерін; түпмәтінге сәйкес математикалық терминологияны; нақты сандарды есептеу амалдары; ауызша және жазбаша түрде дәл және жуықтап есептеуді; геометриялық есептерді шешуде жазық фигуралардың қасиеттерін; түрлі қолданбалы есептерді шешуде математикалық модельдерді; математикалық есептерді шешуде есептеу техникасын және бағдарламалық қамтылымды;

қажетті ақпаратты жинау, ұсыну, өңдеу, сақтау және беру үшін ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың заманауи бағдарламалау құралдарын; объектілер мен процестерді (физикалық, биологиялық, экономикалық және ақпараттық) визуализациялау және зерттеу жұмыстарын жүргізу үшін олардың компьютерлік модельдерін; практикалық есептерді шешу үшін алгоритмдерді жазудың негізгі ережелерін және бағдарламалау тілдері мүмкіндіктерін; құжаттарды жасау, қарастыру және редакциялаудың бірлескен жұмысы үшін жергілікті және ғаламдық желі мүмкіндіктерін қолданады;

4) заңдылықтарды талдайды және олардың негізінде математикалық модельдер құрастырады; статистикалық деректердің берілуінің түрлі нысандарын пайдаланып, статистикалық деректерді; рационал және иррационал өрнектерге жасалған түрлендірулерді; теңдеулерді, теңсіздіктерді және олардың жүйелерін шешуді; геометриялық фигуралардың өзара орналасуын; функциялардың қасиеттерін; математикалық модельдер құрастыру үшін мәтіндік есептердің шарттарын; графика, диаграмма және әртүрлі сызбалар түрінде ұсынылған деректерді және олардың нәтижелерін;

шынайы және ойдағы объектілер мен процестерді зерттеуге арналған компьютерлік модельдерді; ең тиімдісін анықтау үшін компьютерде есептерді шешудің әртүрлі тәсілдерін; бар қателерді анықтау және оларды кейіннен түзету үшін бағдарламалау тілінде бағдарламалау кодын талдайды;

5) математикалық есептерді шешудің алгоритмдерін; статистикалық деректерді өңдеу және талдау нәтижелері бойынша қорытындыларды; аксиомалар мен теоремалар арқылы дәлелді пікірлерді; геометриялық түрлендірулерді қолдана отырып құрастыру есептерін шешу тәсілдерін;

өз идеяларын ұсыну және іске асыру үшін мәтіндер, кестелер, деректер қоры, графика мен мультимедиа түріндегі ақпаратты; электрондық кестелерде, 3D-редакторларда, сондай-ақ бағдарламалау ортасында объектілер мен процестердің (физикалық, биологиялық, экономикалық және т.б.) модельдерін жинақтайды;

6) есептің түпмәтініне қатысты есептеулер нәтижесін; берілген параметрлердің мәндеріне байланысты функциялардың графиктерінің орналасуын; шамалардың жуық мәндерін және олардың стандартты түрде жазылуын; жүргізілген тәжірибелер санының артуына байланысты оқиға нәтижесінің абсолюттік және салыстырмалы жиілігін; ақпараттың сапасын, маңыздылығын, пайдалылығын және тиімділігін; пайдаланушының қажеттіліктеріне байланысты компьютердің пішін үйлесімін және бағдарламалық қамтылымын таңдауды; компьютерлік модельдің шынайы объектілерге сәйкестігін; алгоритмнің тиімділігін және оны орындаудың нәтижелерін; ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарының адам денсаулығына теріс әсер етуін бағалайды.

53. "Жаратылыстану" білім беру саласы бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер.

Негізгі орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) бастапқы географиялық, биологиялық, физикалық және химиялық ұғымдарды; заманауи өмірдегі жаратылыстану ғылымының рөлін; негізгі биологиялық, физикалық және химиялық теориялар мен заңдардың мәнін; атақты ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарының қалыптасуы мен дамуына қосқан үлесін; энергия көздерін, оның түрлерін және қолданылу салаларын; практикалық және эксперименттік жұмыстарды орындау барысында қауіпсіздік техникасының ережелерін; физикалық және химиялық шамалардың өлшем бірліктерін; механика (кинематика, динамика, статика, сақталу

зандары), жылу физикасы (молекулалық физика және термодинамика), электр және магнетизм (электростатика, тұрақты және айнымалы электр тогы, магниттік өріс, электромагнитті индукция), оптика (геометриялық және толқындық), кванттық физика элементтері, атом физикасы, астрономия бөлімдеріндегі ұғымдарды, формулаларды, заңдарды және физикалық тұрақты шамаларды; атом-молекулалық ілімді, атомның құрылысы және элементтер қасиетін; химиялық таңбаларды; заттардың жіктелуін; химиялық және физикалық, биологиялық құбылыстарды; химиялық байланыс түрлерін және заттардың құрылысын; химиялық реакциялардың типін, жүру белгілерін және заңдылықтарын; бейорганикалық және органикалық қосылыстардың маңызды кластарын және олардың қасиеттерін; электролиттік диссоциация теориясын; химиялық элементтердің периодтық заңын және периодтық жүйесінің құрылымын; Қазақстанның химия және металлургия өнеркәсіптерінің маңызды салаларын; микробиология, молекулалық, жасушалық биология негіздерін; өсімдіктер және жануарлар ағзаларының ішкі ортасы мен мүшелер жүйесінің компоненттерін; өсімдіктердің және жануарлардың негізгі топтарын; тірі ағзалардың адам және табиғи кешен үшін маңызын; эволюциялық дамудың негізі мен заңдылықтарын; сұрыптау әдістерін; биогеоценоздар мен агроценоздардың құрылымын; тірі ағзаларға қоршаған орта факторларының әсерін, адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсерін; географиялық зерттеулер әдістерін; аумақтық кешендерді; географиялық объектілердің, процестер мен құбылыстардың мәнін, жіктелуін, таралу және орналасу ерекшеліктерін; заманауи геоакпараттық жүйелердің жұмыс істеу ерекшеліктері мен қолдану аясын; географиялық қабық пен географиялық ортаның, геосфералардың құрамын, құрылымын, заңдылықтарын, дамуының басты кезеңдерін; карталардың түрлерін, жіктелуін және элементтерін; материктер мен мұхиттардың, жекелеген аумақтардың, елдердің және Қазақстан Республикасының табиғаты ерекшеліктерін; әлем, жекелеген өңірлер, елдер және Қазақстан Республикасы шаруашылығының аумақтық және салалық құрылымын, даму жағдайлары мен факторларын; халықаралық экономикалық қатынастардың мақсаттары мен нысандарын; елді мекендердің түрлерін, құрылымын, функцияларын, орналасу факторлары мен даму серпінін; ғаламдық және өңірлік демографиялық проблемаларды; жекелеген аймақтардың, елдердің және Қазақстан Республикасының демографиялық саясаты ерекшеліктерін; Қазақстан Республикасының экономикалық және саяси географиялық жағдайын, аумақтық-әкімшілік бөлінуін; Қазақстан аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуетін; елдердің типологиясын; экономикалық жүйелердің модельдерін; халықаралық байланыстардың түрлерін; табиғатты қорғау және тұрақты даму шараларын біледі;

2) шамалардың физикалық мағынасын, механика, электр және магнетизм, оптика, атом физикасы, астрономияның негізгі терминдері мен заңдарын; биологиялық, физикалық және химиялық құбылыстардың адам өміріндегі маңыздылығын; химиялық реакциялардың жүру жағдайларын; тотығу және қалпына келу процесін; органикалық

және бейорганикалық заттар кластарының арасындағы айырмашылықтарды; ИЮПАК Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы халықаралық номенклатурасын; химиялық өндірістің технологияларын және ғылыми қағидаттарын; микробиологияның медицинадағы, ауыл шаруашылығындағы және өнеркәсіптегі маңызын; жасушалардағы молекулалар және органоидтар деңгейінде жүретін процестерді; өсімдік және жануарлар ағзаларының ішкі ортасы мен мүшелер жүйесінің функцияларын, өсімдік пен жануарлардың негізгі топтарының жіктелу қағидаттарын; метаболизм процестерін; жаһандық және жергілікті экологиялық проблемаларды; жердегі биокөптүрлілікті сақтаудағы Қызыл кітаптың рөлін; табиғи және әлеуметтік-экономикалық заңдылықтардың, процестердің, құбылыстардың мәнін; заманауи географиялық кеңістіктің, аумақтық кешендердің ерекшеліктерін; географиялық объектілердің, процестер мен құбылыстардың өзара байланыстарын; географиялық қабық пен географиялық ортадағы процестердің себептерін, кезеңдерін, салдарын, мәнін; геосаяси процестерді; геосаясат субъектілерінің рөлі мен ықпал өрісін, өзара әрекеттестігін; "Байқоңыр" ғарыш айлағының өңірлік және халықаралық маңыздылығын түсінеді;

3) тірі және өлі табиғаттағы объектілерді, процестер мен құбылыстарды сипаттау үшін негізгі физикалық, химиялық, биологиялық, географиялық ұғымдар мен терминдерді; тәжірибелік-эксперименттік және зерттеу жұмыстарын қауіпсіз жүргізу әдістерін; қолданбалы және оқу тапсырмаларын шешу, практикалық және зертханалық жұмыстарды орындау барысында физика, химия, биология, географияның заңдары мен формулаларын; нәтижелерді ұсынуда графикалық тәсілдерді, өлшем бірліктердің Халықаралық жүйесін; алынған білімдерін биологиялық, физикалық және химиялық құбылыстардың жүру жағдайларын және процестерді түсіндіруге; ағзалардың әртүрлі топтарын сипаттаған кезде бинарлық номенклатураны; географиялық қабық пен географиялық орта компоненттерінің сандық және сапалық сипаттамаларын анықтау әдістерін; картометрия тәсілдерін, кеңістікте бағдарлау және навигациялық дағдыларды қолданады;

4) ғылыми-жаратылыстану эксперименті нәтижесінде алынған деректерді; графикалық және кестелік нысанда берілген ақпаратты; заттардың қасиетінің сапалық және сандық құрамына және оның құрылымына тәуелділігін; заттардың қасиеті мен қолданылуы арасындағы себеп-салдарлық байланысты; адам ағзасының химиялық құрамын және оның дұрыс жұмыс істеуі үшін микроэлементтер мен макроэлементтердің маңызын; биологиялық процестер мен құбылыстардың заңдылықтарын; тірі ағзалардың мүшелер жүйесінің құрылысы мен функциясын; трансгендік технологияларды қолдануға байланысты проблемаларды; биогеоценоздағы заттар айналымының процестерін; географиялық қабық пен географиялық ортадағы процестер мен құбылыстардың себеп-салдарлық байланыстарын; жаратылыстану ғылымдары саласындағы жетістіктер мен ғылыми жаңалықтарды қолдану аясын;

географиялық объектілердің орналасу факторларын; қоғамдық өндірістің ғылыми-жаратылыстану, әлеуметтік-экономикалық негіздерін; Қазақстанның географиялық және геосаяси жағдайын, саяси, экономикалық және әлеуметтік дамуының ерекшеліктері мен факторларын, оның дүниежүзіндегі рөлі мен орнын талдайды;

5) кесте, сызбанұсқа, хабарлама, баяндама, таныстырылым түрінде көрсету үшін жинақталған және өңделген деректерді, ақпараттарды; гипотеза, дәлел және түсініктеме жасауға арналған ғылыми модельдерді және дәлелдемелерді; эксперимент және зерттеулер жүргізу жоспарын; эмпирикалық қағидаларды, қағидаттар мен заңдылықтарды жүйелеу, жіктеу және анықтау үшін тірі және өлі табиғатта болатын процестер туралы білімдерді жинақтайды;

б) жасалған эксперименттің нәтижелерін, зертханалық жұмыстарды жүргізу кезіндегі тәуекелдерді, түрлі биологиялық, физикалық және химиялық процестердің адамның тыныс-тіршілігі мен қоршаған ортаға әсерін; табиғи биогеоценоздар мен агроценоздардың жағдайын; өнеркәсіптің технологиялық қағидаттарының тірі табиғат компоненттері арасындағы тепе-теңдікті сақтауға әсерін; пайдалы қазбалар мен табиғи ресурстарды дұрыс пайдаланудың маңыздылығын; әртүрлі мақсаттар мен қызмет түрлері үшін географиялық объектілердің, процестер мен құбылыстардың жарамдылық және пайдалану дәрежесін бағалайды.

54. "Адам және қоғам" білім беру саласы бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер.

Негізгі орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) отан және дүниежүзі тарихы кезеңдерін; Қазақстан және дүниежүзі тарихының ежелден бастап қазіргі күнге дейінгі негізгі оқиғаларын, құбылыстарын, процестерін; отан және әлем тарихында маңызды рөл атқарған тарихи қайраткерлерді; тарихи даму барысында қалыптасқан ұлттық және әлемдік мәдениеттің маңызды жетістіктерін; тарих ғылымының базалық ұғымдарын; тарихи деректердің түрлерін; құқық пәні мен ұғымын; заманауи құқық жүйелерін; іргелі құқықтық және әлеуметтік құндылықтарды: адам құқығы, демократия, азаматтық қоғам және құқықтық мемлекет, заңдылық және құқық тәртібі; қазақстандық құқық саласының базалық мазмұны мен негізгі ұғымдарын ; құқық дереккөздерін; гуманизмге, адалдыққа, отан алдындағы борыш пен толеранттылыққа негізделген құндылықтар мен нормалар мәнін; адамның өзіне, қоршаған әлемге, жалпы адамзатқа деген қарым-қатынасын ескеретін адамгершілік мінез-құлық негіздерін, әлеуметтік маңызды бағдарды; адамның жағымды және жағымсыз қасиеттері, эмоциялары мен сезімдері туралы ұғымдарды біледі;

2) тарихтың барлық кезеңдері бойы отан және дүниежүзі тарихының дамуының тұтастығы мен үздіксіздігін сипаттайтын негізгі оқиғалардың, құбылыстар мен процестердің мәнін; Қазақстан мен түрлі әлем елдерінің қоғамдық-саяси, экономикалық және әлеуметтік-мәдени дамуының сипатты белгілерін; заманауи қоғамдық процестердің тарихи шарттылығын, адамзаттың мәдени әртүрлілігін;

Қазақстанның тарихи жолының ерекшеліктерін, әлем тарихындағы оның рөлі мен орнын; отан және әлем тарихындағы көрнекті тұлғалардың рөлі мен орнын; өзін Қазақстан Республикасы азаматы ретінде сезінуі нысанында азаматтық және ұлттық біртектілігін; отан және әлем тарихына, мәдениетіне, дәстүрлеріне, адам құқығы мен бостандығына, қоғам өмірінің демократиялық қағидаларына құрметпен қарау қажеттігін; мемлекет және құқықтың пайда болуы, олардың өзара байланысы; қазақстандық құқық салаларының негізгі ұғымдары мен базалық санаттарын; құқық мазмұнын, нақты құқықтық қарым-қатынастардың қатысушысы ретінде азаматтың міндеттері мен жауапкершілігін; әлеуметтік өмірдің негізгі салаларындағы қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеу қажеттілігін; тұлғаның құқығын құрметтеу қажеттілігін; адамның ұдайы өзін-өзі дамыту мен тану қажеттілігін; жалпы адамзаттық, этномәдени және ұлттық құндылықтардың өзара байланысын; сөзі мен әрекеті үшін жауапкершілікті; отбасындағы, ұжымдағы және қоғамдағы өзінің рөлін; болашақ мамандығын саналы таңдау маңыздылығын; өмірде өзара көмектің маңыздылығын; практикада салауатты өмір салты туралы білімді қолдана отырып, өз өмірі мен денсаулығын құндылық ретінде түсінеді;

3) тарихи ойлау дағдыларын: өмірлік міндеттер мен мәселелерді шешу үшін; тарихи картадағы өзгерістерді, түрлі объектілердің орналасқан жерін анықтау кезінде; тарихи тұлғаларды, оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді салыстыру кезінде; Қазақстанның және әлемнің басқа да елдерінің саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуын сипаттау кезінде; тарихи негізіне сүйене отырып, заманауи өмірдің құбылыстарына қатынасы бойынша өз ұстанымын анықтау кезінде; тарихи материалдармен жұмыс кезінде; күнделікті өмірде және практикалық әрекетінде құқықтық ақпаратты; құқықпен реттелген, күнделікті өмірде заңға сәйкес іс-қимыл мен мінез-құлық тәртібін таңдау кезінде; құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асыру тәсілдерін айқындау кезінде, сондай-ақ бұзылған құқықтарды қорғау кезінде; тиісті органдар мен ұйымдарға білікті заң көмегіне жүгіну кезінде; өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелер бойынша пікірталастарға қатысу кезінде; қоғамға қызмет етуге бағытталған, проблемаларды шешуде шығармашылық тәсілді; адамгершілік нормаларына сәйкес түрлі мәселелерді сындарлы шешуде; басқа адамдармен және қоршаған ортамен тілектестік қарым-қатынас орнату кезінде алынған білімді, білікті және дағдыны қолданады;

4) себеп-салдарлық байланыстарын анықтау мақсатында тарихи оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді; жалпы сипатты белгілері мен ерекшеліктерін анықтай отырып, Қазақстанның және басқа да елдердің тарихи дамуын; тарихи тұлғалар қызметінің нәтижесі мен уәждерін; тарихи параллель өткізу жолымен Қазақстан мен әлемнің жекелеген мемлекеттерінің даму үрдістерін, қоғамдық, экономикалық, саяси және мәдени процестерін; проблемалық сұрақтарға жауап беру үшін түрлі тарихи дереккөздерді; бір тарихи оқиғаларға, құбылыстар мен процестерге түрлі

көзқарастарды; түрлі таңбалы жүйеде (мәтін, карта, кесте, схема, дыбыс-бейне қатары) ұсынылған ақпараттарды; қоғамдағы құқықтық қатынастарды реттейтін нормалар мен тетіктерді; құқықтық қатынастар субъектілерінің негізгі құқықтары мен міндеттерін; қоғамдағы құқықтық қатынастарға байланысты, күрделі емес практикалық жағдаяттарды; жасөспірімдердің заң алдындағы жауапкершілігін және құқықтық ережелерінің ерекшеліктерін; түрлі деректерден алынған құқықтық сипаттағы ақпараттарды; адамдарда тұлғалық өзін-өзі анықтау, өзін-өзі таныту, өзін-өзі бақылау қабілетін қалыптастыру нысандары мен әдістерін; материалдық және материалдық емес жоспардың қажеттіліктері және олардың қалау мен мүмкіндіктерге сәйкес келуін талдайды;

5) жалпы заңдылықтарды анықтай отырып, тарихи құбылыстардың, процестердің сипатты белгілерін жіктеу, жүйелеу, жалпылау және саралау үшін түрлі дереккөздердегі ақпараттарды; қоғамда болып жатқан қазіргі заманғы саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерге бағдарлану үшін тарихи мәліметтерді; қоғамда әлеуметтік бейімделу үшін құқықтық және адамгершілік нормаларын ескере отырып, түрлі практикалық жағдаяттардағы мінез-құлық моделін жинақтайды;

б) тарихи оқиғаларды, процестерді, құбылыстарды, тұлғаларды отандық және әлемдік тарихқа ықпалы тұрғысынан бағалайды, оларды әртүрлі түсіндіруді; әртүрлі тарихи дереккөздердің анықтығын; заманауи өркениеттің перспективасын, оның дамуындағы қиындықтар мен проблемаларды; қазіргі қазақстандық қоғамның әлемдік экономикадағы, саясаттағы және мәдениеттегі рөлін; қоғамдағы мемлекеттік-құқықтық институттардың қызметі, олардың дамуына өз үлесін қосу мүмкіндігін; қоғам өміріндегі оң және келеңсіз құбылыстарды; құқық қорғау мен заңдылық мәнін; нақты мәселелерді шешуде саналы белсенділік таныту қабілетін көрсету; адамгершілік нормаларына сәйкес белгіленген міндеттерді сындарлы шешу үшін өзінің ұжымда және топта ынтымақтасу қабілетін бағалайды.

55. "Технология және өнер" білім беру саласы бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер.

Негізгі орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) өнер түрлерінің әртүрлі стильдері, бағыттары мен жанрларының жіктеуіші мен ерекшеліктерін; музыка мен өнердің бейнелеу және суреттеу құралдарын; өнер түрлерінің стильдері мен жанрларының пайда болу тарихын; қазақ халқының және әлемнің басқа халықтарының сәндік-қолданбалы өнердегі салт-дәстүрлерін; әлемдік және ұлттық үздік музыка мен өнер туындыларын; халық және классикалық музыка аспаптарының жіктемесін; табиғи, жасанды және көркем материалдардың негізгі түрлері мен қасиеттерін; кейбір материалдардың қолмен, механикалық және көркем өңдеудің негізгі технологияларын; тамақ дайындаудың негізгі технологияларын; электротехникалық жұмыстардың негізгі түрлерінің жалпы сипаттамасын;

электротехникалық материалдардың жіктемесін; технологиялық машиналардың, аспаптардың, аппараттар мен құралдардың жіктемесін; технологиялық машиналар мен жабдықтардың тұтынымдық және функциялық сипаттамасын; тоқыма бұйымдарын өңдеу, құрастыру және модельдеу негіздерін; өнер саласында қолданылатын заманауи ақпараттық технологияларды және бағдарламалық қамтылымды; жабдықтармен және құралдармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы қағидаларын біледі;

2) адам мен қоғам өмірінде, қоршаған ортаны қорғау мен сақтауда өнер түрлерінің, техника мен технологияның маңызы мен рөлін; қазақ халқының және әлемнің басқа халықтарының музыка мен бейнелеу өнері туындыларының құндылығын; өнер түрлерінің стильдері мен бағыттарының тарихи кезеңдермен байланысын; шығармашылық ойды түрлі өнер құралдары арқылы жеткізудің ерекшеліктерін; табиғи және жасанды материалдар қасиеттерінің бұйымдардың функциялық және эстетикалық сапасына әсерін; шешім қабылдау, идеяларды дамыту, шығармашылық бұйымдарды жасау үшін топтық және ұжымдық жұмыстың маңызын түсінеді;

3) әртүрлі өнер түрлерінде шығармашылық жобаларды жасау үшін; қарапайым электромонтаждау жұмыстарын жүргізу үшін; қоршаған әлемдегі образдарды, заттар мен құбылыстарды бейнелеуде көркем әдістер мен тәсілдерді, оның ішінде компьютерлік бағдарламалар мен қосымшаларды пайдалану арқылы; бұйымдарды, сондай-ақ өнер туындыларын жасау және дайындау барысында конструктивтік, көркем материалдардың түрлі қасиеттері туралы білімін; жаңа бұйымдардың прототиптерін, сондай-ақ ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын пайдалана отырып жасау үшін материалдарды өңдеудің негізгі технологияларын; өз идеяларын коммерциялық салада жүзеге асыру үшін шығармашылық өнімдерді жылжытудың түрлі тәсілдерін; өз еңбегін жоспарлау және ұйымдастыру әдістерін; қоршаған ортадағы экологиялық проблемаларды өнер арқылы көрсету тәсілдерін қолданады;

4) түрлі өнер туындыларындағы шығармашылық идеялар мен ойларды; өнер қайраткерлерінің және өзінің жұмысында пайдаланылған тәсілдерді, техникалар мен материалдарды; сапаны жақсарту мақсатында жасалған бұйымдардың прототиптерін; шығармашылық еңбек нәтижелерінің тұтынушылық мүмкіндігін; әлеуметтік-тарихи, өңірлік, ғылыми-техникалық, мәдени факторлардың өнер туындыларына ықпалын; өнердің, технологиялар мен өндірістің қоршаған ортаға және адамның тіршілік әрекетіне әсерін талдайды;

5) әртүрлі өнер түрлері бойынша шығармашылық жобаларды, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып; әртүрлі материалдар және құралдарды пайдалану арқылы түрлі техникаларда жұмыс жасаудың әдістері мен тәсілдерін; түрлі стильдер мен жанрларда импровизация, аранжировка жасау үшін әртүрлі идеяларды; шығармашылық жұмыстарды жасау үшін

гуманитарлық және жаратылыстану-ғылыми пәндер бойынша білім мен дағдыларды; материалдардың технологиялық және пайдаланылу қасиеттерін ескеріп, кейбір бұйымдарды жасау үшін конструкторлық және дизайнерлік шешімдерді жинақтайды;

б) түрлі өнер туындыларындағы негізгі ойды, образдар мен идеяларды; ұлттық және әлемдік өнер туындыларының көркемдік және эстетикалық құндылығын; өздігінен/ұжыммен орындаған көркемдік, техникалық жұмыстарды; бұйымдардың функционалдық, эргономикалық және тиімділік мүмкіндіктерін; еңбек өнімдерінің тұтынушылық сапасын және технологиялық операцияларды орындаудың сервистік мүмкіндіктерін бағалайды.

56. "Дене шынықтыру" білім беру саласы бойынша күтілетін нәтижелер.

Негізгі орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) дене шынықтыру сабақтарында қауіпсіздік ережелері мен техникасын; қимыл-қозғалыстарды, әр бағыттағы дене шынықтыру жаттығуларының кешендерін; дене шынықтыру сабақтары кезіндегі ағзадағы өзгерістерді (сыртқы және ішкі белгілері бойынша) және дене шынықтыру жүктемесінің режимдерін (жүрек соғуының жиілігі бойынша) бақылау әдістері мен тәсілдерін біледі;

2) еңбекке қабілеттілік деңгейін арттыру үшін денсаулықты сақтау және нығайту қажеттілігін; күн режимінде дене шынықтыру жаттығуларының рөлін; дене шынықтырудың ағза жүйелерінің функционалдық күйіне ықпал етуін; салауатты өмір сүрудің қажеттілігін; орындалатын қимыл-қозғалыстардың күрделілік деңгейін; дене даярлығының түрлі сатыларында дене шынықтыру жүктемесінің талап етілетін қарқынына жету қажеттілігін түсінеді;

3) денені жетілдіру үшін кең диапазондағы іс-қимыл дағдыларын; өзінің және топтың қызығушылығын есепке ала отырып, жеке және бірлескен дене шынықтыру сабақтарын болжау; өзінің және басқалардың дене шынықтыру тәжірибелерін байыту үшін білімі мен дағдыларын; оқу бағдарламасында көрсетілген спорт ойындары мен циклдік спорт түрлерінде тактикасы мен стратегиясын; бағдарламадағы спорт түрлері бойынша мектеп жарыстарында қазылық жасау кезіндегі қағидалар туралы білімін қолданады;

4) болашақ оқуды және топтағы мінез-құлықты басқару үшін дене шынықтыру жаттығуларындағы жетістіктер мен тәжірибені; іс-әрекетті оңтайландыру негізінде өзі-өзі дамытуға және білімін жетілдіруге даярлығын және қабілеттілігін; қысқа және ұзақ уақытты жаттығулар кезінде ағзадағы физикалық өзгерістерді басқарудың түрлі әдістерін талдайды;

5) қозғалыстың түрлері мен олардың ретін қозғалыстың жақсартылған комбинациясында; салауатты және қауіпсіз өмір сүруді қалыптастыруда білім мен дағдыларды; дене шынықтыру сабақтарының шеңберінде проблемаларды зерттеу және

шешу үшін сын тұрғысынан ойлау құралдары мен білімін; адам өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін төтенше жағдайларда жеке және ұжымның қауіпсіз әрекеттерінің қағидаларын білуді жинақтайды;

б) өзінің физикалық қабілеттері мен басқалардың қабілеттерін; түрлі дене жаттығуларын орындау кезінде туындайтын қиындықтар мен тәуекелдерді; денсаулықтың түрлі аспектілеріне дене жаттығуларының әсерін; салауатты өмір салтын таңдау мен қалыптастыруда, мектепішілік және мектептен тыс спорттық іс-шараларға қатысуда белсенді шығармашылық іс-әрекетке араласу үшін өзінің әлеуетін бағалайды.

"Өмір қауіпсіздігінің негіздері" оқу курсының мазмұны 5-9-сыныптарда дене шынықтыру оқу курсының аясында 15 сағаттық жылдық оқу жүктемесімен дене шынықтыру мұғалімінің оқытуымен іске асырылады. "Өмір қауіпсіздігінің негіздері" бойынша сабақтар міндетті болып табылады және оқу процесі кезінде жүргізіледі.

57. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау білім алушылардың білімін бағалау критерийлерін қолдану арқылы жүзеге асырылады. Бағалау критерийлері білім алушылардың оқу жетістіктері деңгейлерін өлшеу үшін пайдаланылады.

58. Бағалау критерийлері әрбір оқу бағдарламасы бойынша оқыту мақсаттарына сәйкес әзірленеді, сонымен бірге білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктері ескеріледі.

59. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау формативті және жиынтық бағалау нысанында жүзеге асырылады.

60. Білім алушылардың білімін бағалау критерийлерін білім беру саласындағы уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

61. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар үшін олардың білім алуына, даму бұзушылықтарын түзетуіне және әлеуметтік бейімделуіне жағдай жасалады.

5-тарау. Оқу мерзіміне қойылатын талаптар

62. Негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламасын меңгеру мерзімі – бес жыл.

63. Оқу жылының ұзақтығы– 34 оқу аптасы.

Ескерту. 63-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

64. Күнтізбелік жылдағы каникул уақытының ұзақтығы кемінде 115 күнді, оның ішінде оқу жылында кемінде 25 күнді құрайды.

Каникулдар оқу жылында үш рет – күзде, қыста және көктемде беріледі.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 3 тамыздағы
№ 348 бұйрығына
4-қосымша

Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – стандарт) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының (бұдан әрі – Заң) 56-бабына, "Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының 4) тармақшасына сәйкес әзірленді және білім берудің мазмұнына, оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне, білім алушылардың дайындық деңгейіне және оқу мерзіміне қойылатын талаптарды айқындайды.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Стандартта Заңға сәйкес терминдер мен анықтамалар қолданылады. Оларға қосымша мынадай терминдер мен олардың анықтамалары енгізілді:

1) бағалау – білім алушылардың оқуда нақты қол жеткізген нәтижелерін оқытудан күтілетін нәтижелермен әзірленген критерийлер негізінде салыстыру процесі;

2) бағалау критерийлері – білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауға негіз болатын нақты өлшеуіштер;

3) білім алушыларды қорытынды аттестаттау – тиісті білім беру деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында көзделген оқу пәндерінің көлемін олардың меңгеру дәрежесін айқындау мақсатында жүргізілетін рәсім;

4) білім берудегі құндылықтар – білім алушының тұлғасын қалыптастырудағы жетекші фактор болып табылатын жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделген оқыту мақсаттарының жүйесін қалыптастырудағы бағдарлар;

5) ерекше білім беру қажеттіліктері – денсаулығына байланысты білім алуда ұдайы немесе уақытша қиындық көріп жүрген, арнайы, жалпы білім беретін оқу бағдарламалары мен қосымша білімнің білім беру бағдарламаларына мұқтаж балалардың қажеттіліктері;

6) жалпы орта білім берудің базалық мазмұны – типіне, түріне және меншік нысанына, сондай-ақ оқыту тіліне қарамастан, білім беру ұйымдарында оқып білуге міндетті жалпы орта білім беру мазмұнының құрамы, құрылымы мен көлемі;

7) жиынтық бағалау – анықталған оқу кезеңін (тоқсан, триместр, оқу жылы), сондай-ақ оқу бағдарламасына сәйкес бөлімдерді оқып аяқтағаннан кейін өткізілетін бағалау түрі;

8) инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылардың білім алуына тең қолжетімділік үшін жағдайлар жасау;

9) оқу жүктемесінің инвариантты компоненті – білім беру ұйымдарында типіне, түріне және меншік нысанына, сондай-ақ оқыту тіліне қарамастан, барлық білім алушылардың оқып білуі үшін міндетті оқу пәндерін айқындайтын үлгілік оқу жоспарының құрамдас компоненті;

10) оқу жүктемесінің вариативті компоненті – білім алушылардың білімге деген қажеттіліктеріне сәйкес білім беру ұйымдары айқындайтын үлгілік оқу жоспарының құрамдас компоненті;

11) оқытудан күтілетін нәтижелер – оқыту процесі аяқталғаннан кейін білім алушының білуін, түсінуін, көрсетуін сипаттайтын құзыреттіліктер жиынтығы;

12) сабақтан тыс іс-әрекет – біртұтас оқу-тәрбие процесінің құрамдас бөлігі, білім алушылардың бос уақытын ұйымдастыру нысаны;

13) үлгілік оқу жоспары – оқу пәндерінің тізбесін реттейтін және тиісті білім беру деңгейінің оқу жүктемесінің инвариантты және вариативті компоненттерінің көлемін айқындайтын құжат;

14) формативті бағалау – сыныпта күнделікті жұмыс барысында жүргізілетін бағалау түрі, білім алушылардың үлгерімінің ағымдағы көрсеткіші болып табылады, оқыту барысында білім алушылар мен мұғалім арасындағы жедел өзара байланысты, оқушы мен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және білім беру процесін жетілдіруге мүмкіндік береді;

3. Стандартты қолдану:

1) оқытудың күтілетін нәтижелері түрінде көрсетілген жалпы орта білім беру мақсаттарының жүйесіне қол жеткізу арқылы оқыту мен тәрбиелеудің сапасын арттыруға;

2) қазақ, орыс және шетел тілдерінде білім беру процесін ұйымдастыру үшін қажетті жағдайлар жасау арқылы үштілді білім беру саясатын іске асыруға;

3) қолданбалы сипаттағы міндеттерді шешу үшін білім алушылардың теориялық білім негіздерін меңгеруі мен алған білімдерін қолдана білуін дамытуды көздейтін жалпы орта білім берудің академиялық және практикалық бағыттылығының үйлесімділігіне;

4) білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, пәндік білім мен дағдыларды кезең-кезеңімен тереңдетуді қамтамасыз етуге;

5) білім беру процесінің мазмұндық негізін айқындайтын білім берудің құндылықтары мен оқытудан күтілетін нәтижелер жүйесінің өзара байланыстылығы мен өзара шарттылығына негізделген оқыту мен тәрбиелеудің бірлігі қағидатын іске асыруға;

6) балалардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз етуге, білім алушылардың ерекше білімге деген қажеттіліктерін, сондай-ақ қосымша білім беру қызметтерін алу қажеттіліктерін қанағаттандыруға қолайлы жағдайлар жасауға;

7) орта білім беру ұйымдарының типтері мен түрлерінің әртүрлілігі жағдайында жалпы орта білім берудің баламалылығын қамтамасыз етуге;

8) білім беру ұйымдарында инновациялық практиканы қолдауға және дамытуға;

9) білім сапасын қамтамасыз ету бойынша білім беру ұйымдарының қызметін объективті бағалауды ұйымдастыруға бағытталған.

2-тарау. Оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып, білімнің мазмұнына қойылатын талаптар

4. Жалпы орта білім беру білім берудің барлық деңгейлеріне ортақ болып табылатын және білім алушы тұлғасының мінез-құлқы мен қызметін ынталандыратын өмірлік тұрақты бағдарлары болуға арналған білім алушылардың бойында ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды дарытуға бағытталған.

5. Жалпы орта білім беру мазмұнында базалық құндылықтар ретінде:

1) қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік;

2) құрмет;

3) ынтымақтастық;

4) еңбек пен шығармашылық;

5) ашықтық;

6) өмір бойы білім алу айқындалған.

6. Білім беру құндылықтарын сіңіру негізінде білім алушыларда:

1) Қазақстанның мүдделеріне қызмет етуге әзірлігі;

2) Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдарының нормаларын құрметтеу және сақтау;

3) әлеуметтік жауапкершілік және шешім қабылдай білу;

4) мемлекеттік тілді меңгеру уәждемесі;

5) Қазақстан халқының мәдениеті мен дәстүрлерін, әлемнің мәдени әралуандығын құрметтеу;

6) рухани келісім мен төзімділік идеяларына бейімділік;

7) қоршаған әлемге және экологиялық тепе-теңдікті сақтауға оң көзқарас;

8) шығармашылық және сыни ойлау;

9) коммуникативтілік және ақпараттық-коммуникациялық құралдар мен технологияларды тиімді қолдана білуі;

10) өмір бойы білім алу және өзін-өзі жетілдіруге уәждемелеуі дамуы қажет.

7. Жалпы орта білім берудің мақсаты:

кең ауқымды дағдыларды дамыту негізінде білім алушылардың жоғары оқу орындарында білімін жалғастыруы және кәсіби өзін-өзі анықтауы үшін академиялық дайындығын қамтамасыз етуге қолайлы білім беру кеңістігін жасау болып табылады:

1) білімді функционалдықпен және шығармашылықпен қолдану;

2) сын тұрғысынан ойлау;

3) зерттеу жұмыстарын жүргізу;

- 4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану;
- 5) коммуникацияның түрлі тәсілдерін қолдану;
- 6) топта және жеке жұмыс жасау білігі;
- 7) мәселелерді шешуі және шешім қабылдау.

8. Жалпы орта білім беру деңгейінің нәтижесі ретіндегі кең ауқымды дағдылар білім алушыларға ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды өзіне үйлесімді үйлестіруге, кез келген өмірлік жағдайларда функционалдық сауаттылығы мен бәсекеге қабілеттілігін көрсетуге, сондай-ақ оқу және қолданбалы тапсырмаларды шешуге мүмкіндік береді.

9. Жалпы орта білім берудің негізгі міндеттері:

1) міндетті оқу пәндері мен таңдау бойынша бейіндік оқу пәндерін үйлестіру негізінде жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттарда бейінді оқытуды жүзеге асыру;

2) оқу пәндерін оқытудың стандарттық және тереңдетілген деңгейлерін үйлестіру негізінде жоғары оқу орындарына түсуге білім алушылардың академиялық дайындығын қамтамасыз ету;

3) рухани-адамгершілік қасиеттерін, коммуникативтік, әлеуметтік, зерттеушілік дағдыларын және проблемаларды сын тұрғысынан және шығармашылықпен ойлау негізінде шешу біліктігін мақсатты дамыту;

4) бітірушілерге олардың мүдделері мен қабілеттеріне сәйкес кәсіби өзін-өзі анықтауына көмектесу;

5) бітірушілерге өмір бойы білім алуын жалғастыруға оң көзқарасының, өмірде мансаптық өсуі мен танымдық процесін реттеуге даярлығының қалыптасуына көмектесу болып табылады.

10. Жалпы орта білім берудің базалық мазмұны білім алушыларды жоғары және жоғары оқу орындарынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу мен дербестігін мақсатты дамыту үшін білім алушылардың академиялық дайындығын кіріктіру негізінде айқындалады.

11. Білім алушылардың академиялық дайындығы әлемді танудың ғылыми әдістерін меңгеруге бағытталған білімнің іргелілігін күшейтумен қамтамасыз етіледі.

12. Жалпы орта білім берудің базалық мазмұны оқу нәтижелеріне бағдарланады және мынадай аспектілерді ескере отырып айқындалады:

1) қазіргі қоғамның серпінді сұраныстарына және ғылымның даму деңгейлеріне сәйкес болу;

2) сын тұрғысынан, шығармашылықпен және позитивті ойлауды дамыту;

3) пәнаралық және пәнішілік байланыстар негізінде оқу пәндері мазмұнының кіріктірілуін күшейту;

4) негізгі орта білім беру және жалпы орта білім беру деңгейлері арасындағы білім мазмұнының үздіксіздігі және сабақтастығы қағидатын сақтау;

5) білім беру мазмұнының академиялық және практикалық бағыттылығы арасындағы теңгерімді сақтау;

б) оқытудың, тәрбиелеумен дамытудың біртұтастығын қамтамасыз ету.

13. Білім алушылардың міндетті оқу пәндерін оқумен қатар инвариантты компонентте оқытудың тереңдетілген және стандартты деңгейлеріндегі бейіндік оқу пәндерін таңдауы қарастырылған.

14. Бейінді оқыту білім алушылардың жеке мүдделері мен қажеттіліктері негізінде жүзеге асырылады. Осыған байланысты оқытудың екі деңгейінде оқу пәндерін таңдаудың икемді жүйесі ұсынылады. Білім алушы қалауынша өздеріне маңызды оқытудың тереңдетілген және стандарттық деңгейлеріндегі оқу пәндерін таңдайды. Стандарттық деңгейдегі оқу пәндеріне қарағанда, бейінді оқытудың тереңдетілген деңгейдегі оқу пәндеріне сағат саны көп бөлінеді. Стандарттық деңгейде бейіндік емес оқу пәндері оқытылады.

15. Жалпы орта білім беру деңгейінде оқыту процесін ұйымдастыру оқыту мен тәрбиелеу бірлігі қағидатына бағдарланған. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде оқушылардың жетекші қызметі ретінде оқуға басым рөл беріледі. Оқу оқушылардың ізденуге, мәселелерді талқылауда белсенділік танытуға, көзқарасын дәлелдеуге, сындарлы шешім қабылдауға деген ынтасын таныту арқылы тәжірибені игеруін ұйымдастыруға негізделген интерактивті оқыту әдістерін пайдалануды қарастырады.

16. Оқыту процесінде әр оқу пәні арқылы тәрбиелеу мәселесі шешіледі. Тәрбие жұмысының барлық түрлері білім алушылардың жаңа білімді субъективті тануы мен меңгеруі мәселелерін шешуге, ұлттық дәстүрлерді, мәдениетті зерделеуге және жалпы адамзаттық құндылықтарды дарытуға бағытталған.

17. Сабақтан тыс іс-әрекеттің әртүрлі нысандарын ұйымдастыру білім алушылардың рухани-адамгершілік, азаматтық-патриоттық, көркем-эстетикалық, еңбек және дене тәрбиесінің іске асуын қамтамасыз етеді.

18. Білім алушылардың жобалық және зерттеу іс-әрекеттерін дамытуда жүйелілікті қамтамасыз ету білім беру ұйымдарында білім беру процесін ұйымдастырудың негізгі қағидаларының бірі болып табылады.

19. Жалпы орта білім берудің базалық мазмұны үштілді білім беру саясаты шеңберінде іске асырылады. Үштілді білім берудің мақсаты кемінде үш тілді меңгерген, қызметтің әртүрлі саласында үш тілде диалог жүргізе алатын, өз халқының мәдениетін бағалайтын, басқа халықтардың мәдениетін түсінетін және құрметтейтін көптілді тұлға – Қазақстанның азаматын қалыптастыруға негізделеді.

20. Үштілді білім беру іс жүзінде:

1) қазақ, орыс және шетел тілдерін деңгейлік меңгеру;

2) оқыту тіліне қарамастан жекелеген пәндерді қазақ, орыс және шетел тілдерінде оқытуды ұйымдастыру;

3) білім алушылардың сабақтан тыс іс-әрекетін және әртүрлі тәрбие жұмыстарын қазақ, орыс және шетел тілдерінде ұйымдастыру арқылы іске асырылады.

21. Жалпы орта білім берудің практикалық бағыттылығы оқыту процесі мен тәрбие жұмысы кезінде оқу, коммуникативтік, әлеуметтік, зерттеушілік дағдыларын дамыту арқылы іске асырылады.

22. Жалпы орта білім берудің базалық мазмұны жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттарда бейінді оқытудың міндетті оқу пәндері мен бейіндік оқу пәндері бойынша анықталған оқытудан күтілетін нәтижелерге сәйкес әзірленетін оқу бағдарламаларымен нақтыланады.

23. Бейінді оқытудың барлық бағыттары үшін міндетті оқу пәндері бойынша мазмұны.

1) "Қазақ тілі", "Қазақ әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін) / "Орыс тілі", "Орыс әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін) / "Ана тілі", "Әдебиет" (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілінде жүргізілетін сыныптар үшін).

Пән мазмұны түрлі салалар мен қарым-қатынас жасау барысында тілді еркін меңгеруін қамтамасыз ету үшін коммуникативтік дағдыларын дамытуға; сыни ойлауы мен ауызекі сөйлеуін дамытуға; ақпаратты іздей алу біліктілігін дамытуды жүзеге асыруға; қажетті ақпаратты алу, өңдей алуға бағытталады. Тілді оқу процесінде алған білімін өмірдің түрлі жағдайында қолдана білу және ақпаратты бағалау, жинақтау, талдау, салыстыру сияқты ойлаудың жоғары деңгейіндегі дағдылары қалыптасады.

Пәннің мазмұны образдық және талдамалық ойлауды дамытуға, шығармашылық қиялдауға, оқырман мәдениеті және автор ұстанымын түсінуге; білім алушылардың ауызша, жазбаша сөйлесімін дамытуға; әдебиет теориясының түсініктерін және негізгі тарихи-әдеби мәліметтерді, көркем шығарма мәтінінің мазмұны мен түрін бірлікте түсінуге бағытталады. Әдебиет тарихына қажетті мәліметтерді және әдебиеттану түсініктерін қатыстыра отырып пәнді оқыту процесі барысында көркем шығармаға терең талдау жасау.

Оқу пәндерін оқыту сөздік қорын байыту мен қолданылатын грамматикалық құралдардың аумағын кеңейтуді, стилистикалық ресурстарды, сөйлеу этикеті мен әдеби тілдің негізгі талаптарын, тілдің қызметі мен қолданылуын түрлі қарым-қатынас аялары мен жағдайларында білім спектрін кеңейтуді қарастырады. Білім алушылардың тілді оқу процесінде алынған дағдыларды тиімді пайдалану тілдік бірліктер талаптарына, қарым-қатынас жағдайына сәйкестігі деңгейін бағалау.

Тұлғаны рухани жағынан тәрбиелеуді дамыту, гуманистік дүниетанымын, азаматтық сана-сезімін, патриоттық сезімін, әдебиетке және отандық құндылықтарға, отандық және әлемдік мәдениетке деген сүйіспеншілігі мен сыйласымдылығын қалыптастыру пән мазмұнының маңызды бөлігі болып саналады;

2) "Қазақ тілі мен әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін) / "Орыс тілі мен әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін).

Пәннің мазмұны қазақ тілі шартты түрде мемлекеттік тіл мәртебесінде қолданылады және орыс тілі мәртебесі ресми тіл және мемлекеттік тілмен бірдей қолданылатын ұлтаралық қарым-қатынас тілі мақсатын көздейді.

Аталған оқу пәндерін оқыту тілді оқу іс-әрекетінде және күнделікті өмірде қолдануға мүмкіндік жасауды, білім алушылардың Қазақстан халықтарының мәдениетімен араласуы олардың ұлтаралық қарым-қатынасқа дайын болуын қамтамасыз етеді.

Оқу пәндері мазмұнының негізі тәжірибе мен қызығушылыққа сәйкес қарым-қатынастың кез келген саласы мен жағдайындағы сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін және ауызша, жазбаша сөйлеу мәдениетінің негіздерін, тілді қолдануда білік пен дағдыны меңгеруге бағытталған.

Тіл мен әдебиетті оқыту процесінде білім алушылар тіл туралы тілдің таңбалық жүйесі және қоғамның құбылысы ретінде, оның құрылысы, дамуы мен қызметі туралы білім алады.

Тіл мен әдебиетті оқыту әдеби тіл нормаларын меңгеру деңгейін жетілдіре түсуге, білім алушылардың сөздік қорын молайтуға және сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымын байытуға, тілдік құбылыстар мен фактілерді және әдеби шығармаларды талдау және оларға баға беру қабілеттерін дамытуға бағытталған;

3) "Шетел тілі"

"Шетел тілі" оқу пәнінің мазмұны көптілді, көп мәдениетті тұлғаны қалыптастыруға ; түрлі стильде жазылған тең түпнұсқалы мәтіндердің мазмұны арқылы сөздік қорын молайтуға, коммуникативтік біліктілігін жетілдіруге, шеттілді коммуникативтік біліктілікті дамыту процесінде дүниетанымы мен әлемді қабылдауын әлеуметтік мәдени жағынан байытуды жүзеге асыруға; зерттеу жұмыстары мен түрлі оқу міндеттерін шығармашылық жағдайында шешуге мүмкіндік беруге бағытталуы тиіс.

"Шетел тілі" оқу пәнінің мазмұны талдау икемділіктерін дамытуға, тәжірибені таратуға, маңызды ақпаратты кәсіби тұрғыдан саралауға, тілді ғылыми және кәсіби іс-әрекеттегі қарым-қатынас үшін тиімді пайдалануға, сонымен қатар жеке, іскерлік хаттарды жазу, түйіндеме құрастыру, берілген тақырып бойынша эссе жазу, шетел тілін оқуға деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді.

"Шетел тілі" оқу пәнінің кіріктірілген мазмұнын басқа пәндермен қатар білім алушыларға пәнаралық байланыс арқылы икемділіктерін қалыптастыру үшін дәлел аралық байланыстың себеп-салдарын, шет тіліндегі дереккөздерден негізгі және фрагментті алып, ақпаратпен жұмыс жасау үшін, орналастырып іске асыруға мүмкіндік беріледі.

"Шетел тілі" оқу пәнінің құралы ретінде рухани-адамгершілік құндылықтарды дамытуды, өз Отанына деген патриоттық сезімін тәрбиелеуді, өз халқына және басқа мәдениеттің өкілдеріне төзімділікпен қарау қарым-қатынасын, отбасында тұлғааралық қарым-қатынас әдебін тәрбиелеу, мектепте құрбы-құрдастарымен, мұғалімдерімен, тіл

үйретушілермен қарым-қатынас барысында әлеуметтік мәдениет материалдарын қолдану икемділіктерін дамыту жүзеге асырылады;

4) "Алгебра және анализ бастамалары", "Геометрия".

"Алгебра және анализ бастамалары" және "Геометрия" оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың келесі білім алу деңгейінде табысты оқуы, сондай-ақ практикалық есептерді шешуі үшін қажетті математикалық білім жүйелері мен біліктерін және математикалық мәдениетті дамытуға бағытталуы қажет. Математика курсы адамның жалпы мәдениетін қалыптастырудағы математиканың рөлін түсінумен қатар, функционалдық сауаттылығын, кеңістіктегі қиялын, абстрактілі, логикалық ойлауын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың қоршаған әлемнің математикалық заңдылықтары туралы түсініктерін жүйелеу және дамытуға, олардың математикалық құралдар мен әдістер тәжірибеде барлық білім салаларында құбылыстар мен процестерді сипаттау және зерттеуде қолданылатынын жете түсінулеріне бағытталған.

Оқу пәні мазмұнында жалпы зияткерлік және танымдық, оқу біліктерін одан әрі дамыту көзделген. Математикалық заңдылықтарды түсіну барысында гипотезаны тексеру және ұсыну проблемаларын тұжырымдау үшін салыстыру, саралау, тарату, талдау, жинақтау, дерексіздендіру, нақтылау сияқты біліктер қолданылады.

Оқу пәнінің мазмұны мектептегі математика курсының тақырыптарын қамтитын математиканың негізгі бөлімдерінен тұрады: "Сан", "Алгебра", "Статистика және ықтималдық теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ", "Геометрия";

5) "Информатика".

"Информатика" курсының мазмұны ақпаратты іздеу, талдау, сын тұрғысынан бағалау, таңдау, ұйымдастыру, беру және өңдеу, объектілер мен процестерді модельдеу ептіліктерін дамытуға; есептерді шешу және ақпараттық технологиялардың құралдары мен әдістерін меңгеруге бағытталған.

Курстың оқу бағдарламасымен нақты объектілер мен процестердің ақпараттық модельдерін қолдану, талдау және түрлендіру дағдыларын дамыту; алгоритмдік және есептік ойлау; компьютерлік модель құралдарымен зияткерлік және шығармашылық қабілеттерін дамыту көзделеді.

Оқу пәнінің мазмұны компьютерлік технологиялар арқылы ақпараттық процестерді іске асыруды, компьютерлік жүйелер және модельдермен жұмыс атқаруды, ақпаратты сақтау әдістерін зерделеуді, интерактивті компьютерлік модельдерді пайдалана отырып модельдеу, визуализациялау және формализациялау үшін тәсілдерді қарастыруды болжайды.

Курс мынадай мазмұндық бағыттарды қамтиды: "Компьютерлік жүйелер", "Ақпарат және ақпараттық процестер", "Алгоритмдеу және бағдарламалау" және "Денсаулық және қауіпсіздік";

6) Қазақстан тарихы:

"Қазақстан тарихы" оқу курсының мазмұны Қазақстан тарихының этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени негізгі мәселелері бойынша тереңдетілген білімді қалыптастыруға бағытталған.

Берілген курс түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстанның мәдени-тарихи дамуының ерекшеліктері мен мәнін білім алушыларға түсіндіруді кеңейтеді және тереңдетеді.

"Қазақстан тарихы" пәні Қазақстан тарихындағы оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді талдау, жіктеу, жүйелеу, қорытындылау және бағалау үшін қажетті тарихи ойлау дағдыларын дамытуды қарастырады. Аталған оқу пәнінің аксиологиялық қызметі патриотизмді қалыптастырумен, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарға құрмет көрсету қасиетін дағдыландырумен жасалады;

7) "Дене шынықтыру":

"Дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұны: қимыл-қозғалыс белсенділігінің заңдылықтары, спорттық дайындық, дене тәрбиесімен шұғылданудың болашақ еңбек жолындағы маңызы, әскер қатарында қызмет етуге дайындау туралы білім көлемін кеңейтуді; білім алушының жасына және жыныстық ерекшеліктеріне сәйкес ағзаның қызмет ету қабілеттерін жоғарылатуды; спорттың негізгі түрлері бойынша техникалық және тактикалық әрекеттер мен тәсілдерді жетілдіруді; дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық-сауықтыру іс-әрекеттерінің дербес және ұжымдық түрлерінің құзыреттілігін дамыту, белсенді демалыс және спорттық жарыстарды ұйымдастырудың шығармашылық дағдыларын дамытуды; жеке тұлғаның өзін шынайы бағалауын, адамгершілік сананы, өмірлік көзқарасты, ұжымшылдықты қалыптастыру, мақсаткерлік, батылдық, ұстамдылық, табандылықты дамытуды; спорт түрлері бойынша олимпиадалық резервті дамытуға және қалыптастыруға жағдай жасауды қамтамасыз етуі тиіс.

"Дене шынықтыру" оқу пәні білім алушыларға пән бойынша алған білім, біліктілік және дағдыларын күнделікті өмірде қолдануға; қимыл-қозғалыс құзыреттілігі мен дене дамуларын жақсарту қажеттілігін бағалауға; адамгершілік қасиеттерін дамытуға және әділ ойын мен үздіксіз өздік дамуды сезінуге; жеке бас гигиенасы ережелерін сақтау қажеттілігін түсінуге; адамның денелік және энергетикалық жүйесіне дене жаттығуларының әсер ету дәрежесін, өздік дене дамуы және қимыл-қозғалыс дайындығы деңгейі, ағзаның қызмет ету жағдайы мен жұмыс істеу қабілетін бағалауға, қиындықтарды жеңуге мүмкіндік береді;

8) "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық":

"Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың бойында әскери іс, робототехника және IT-технология негіздері туралы көзқарасты қалыптастыру, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің қатарында қызмет ету және әскери іс негіздері, әскери ант және әскери жарғылар мазмұнына қойылатын талаптар бойынша білім туралы түсінікті қалыптастыруды; өмірлік маңызы бар дағдылары мен қасиеттерін дамытуға ықпал етуді; теориялық білімдері мен

практикалық дағдыларын нық игерулері арқылы оларды Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет етуге дайындауды; бойында Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет ету туралы түсінікті қалыптастыруды; жастардың бойында азаматтық көзқарас, Қазақстан Республикасының егемендігін қорғау қажеттілігіне деген сенімділікті, әскери қызметке деген жауапкершілікке саналы тұрғыдан дайын болуды қалыптастыруды; Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, оның дәстүрлері, әскер түрлерінде қызмет ету ерекшеліктері, жалпы әскери мамандыққа деген қызығушылықты дамытуды қамтамасыз етуі тиіс.

Оқу пәні білім алушыларды әскери-патриоттық және адамгершілік тәрбиелеу, олардың сана-сезімі мен танымдық қызығушылықтарын, қарым-қатынас орната білу қабілеттерін, жігер сапаларын, әскери іс, робототехника, автомобиль жүргізу бойынша теориялық негіздерін, білік және дағдының, сандық фото және бейне жабдықтарды пайдаланудың алғышарттарын дамытудың жалпы жүйесінде маңызды орынға ие.

Оқу пәні қазақстан әскерінің даму тарихымен танысу және оның бүгінгі жай-күйін оқу арқылы әскери тұрғыдан жігерлі, батыл, денсаулығы мықты, білімді тұлғаны дамытуға бағытталған.

24. Жаратылыстану-математикалық бағыттағы оқытудың тереңдетілген деңгейіндегі оқу пәндері бойынша білім мазмұны.

1) "Биология".

"Биология" оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың тірі организмдердің көп түрлілігі, қоршаған орта эволюциясы, табиғи құбылыстардың заңдылығы мен заңдары туралы білімдерін тереңдетуге; объектілер мен ақпараттарды бақылау, саралау, жүйелеу, салыстыру, қатар қою, талдау, затты және ақпаратты бағалаудың практикалық дағдыларын дамытуға, себеп-салдарлық байланысты анықтауға бағытталған.

"Биология" оқу пәнінің тереңдетілген курсы мазмұны табиғи биологиялық көріністер мен процестердің болмысын, білім алушылардың тереңірек түсінуін, өсімдіктер мен жануарлар әлемінде адамның іс-әрекетінің алатын орнының мәнін ұғынуды, сондай-ақ адам денсаулығына қатысын қарастырады. Тірі табиғаттың ерекшелігін, эволюциялық процестердің мәнісін ұғыну білім алушылардың экологиялық жағдайларды бағалауына және тірі әлемді қастерлеудің қажеттігін түсінуіне жағдай жасайды.

"Биология" оқу пәнінің негізгі құрылымдық мазмұнын мынадай жетекші жүйелі идеялар құрайды: тірі ағзалардың құрылысы мен қызметі, көптүрлілігі; көбеюі, тұқым қуалаушылық және эволюциялық дамуы; қоршаған орта және ағза; қолданбалы кіріктірілген ғылымдар;

2) "Химия".

"Химия" курсының мазмұны білімді тереңдетуге, химиялық заттардың көптүрлілігінің маңыздылығы және олардың басқа затқа айналуы туралы, табиғи ресурстарды ұқыппен қолдануын дамытуға; оқытылатын процеске шығармашылық

және сыни ойлауды қолдануға, практикалық және эксперименттік біліктерін кең ауқымда дамытуға; табиғи құбылыс ретінде химия туралы білімдерін тереңдету негізінде білім алушылардың түсінігін кеңейтуге бағытталған.

Оқу пәні жаңа заттарды ашуға мүмкіндік береді, бар деректерге сүйеніп, қоршаған ортаның экологиялық жағдайын бағалауға баулиды және өмірмен тығыз байланысын қалыптастырады.

Тереңдетілген курстың мазмұны білім алушылардың химиялық құбылыстар мен процестердің айналасында орын алып жатқан өзгерістерді түсінуге және олардың салауатты өмір сүруіне түрткі болады; күнделікті өмірлік іс-әрекетінің сапасын жетілдіру үшін, күнделікті практикада сапалы өнімдер мен құралдарды таңдау үшін химиялық білімін қолдануға мүмкіндік береді.

"Химия" оқу пәні бойынша жалпы орта білім беру мазмұнының құрылымы мынадай бөлімдерден тұрады: "Бөлшектер және олардың құрылысы", "Химиялық реакциялардың заңдылықтары", "Химиядағы энергетика", "Біздің айналамыздағы химия", "Химия және өмір";

3) "Физика".

Физиканың тереңдетілген курсы білім алушылардың табиғат туралы ғылым ретіндегі физика туралы, ғылыми танымның әдістері мен әдіснамасы, таным процесіндегі теория мен эксперименттің рөлі және өзара байланысы туралы түсініктерін дамытуға бағытталған.

Оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың табиғаттың жалпы заңдары ретіндегі механиканың, жылу физикасының, электр және магнетизмнің, оптиканың және атомдық физиканың заңдары туралы білімдерін тереңдетуге бағытталған. Танымның ғылыми әдістері негізінде білім алушылардың әлемнің физикалық бейнесі туралы түсініктері кеңейеді және ғылыми көзқарастары қалыптасады.

"Физика" курсы табиғи құбылыстарға бақылау жүргізе алу, нәтижелерді сипаттай және қорытындылай алу, физикалық құбылыстарды зерделей алу үшін өлшеу құралдарын пайдалана алу дағдысын дамытуды көздейді.

Тереңдетілген курстың мазмұнында эксперимент нәтижелерін жинау мен талдау негізінде эмпирикалық байланысты айқындауға бағытталған экспериментті жоспарлау және жүргізу мүмкіндігі туғызылады.

Физикадан тереңдетілген жалпы білім беруге дайындық білім алушылардың игерген білімдерін әртүрлі табиғи құбылыстар мен процестердің себептерін, маңызды техникалық қондырғылардың жұмыс жасау қағидаттарын түсіндіруге, модельдер құруға және болжам жасауға қолдануларын ұйғарады;

4) "География".

Географияның тереңдетілген курсы білім алушылардың табиғаттың даму заңдылықтары туралы білімдерін кеңейтуге, тұрғындар, экономика және геосаясат,

әлем туралы білімдерін жан-жақты қалыптастыруға, табиғат ерекшеліктерін объективті бағалауға, әлеуметтік, экономикалық және саяси процестерді тануға бағытталған.

Оқу пәнінің мазмұны география тұрғысынан ойлануды дамытуға, адамзаттың және қоршаған ортаның қазіргі және болашақтағы жағдайына жеке жауапкершілікті сезінуге, осының барлығы білім алушылардың құндылықтарды бағалауын қалыптастыруға жәрдемдеседі.

Оқу пәнінің географиялық мазмұны заманауи әлемнің кеңістіктегі көптүрлілігін, оның жалпы және өңірлік ерекшеліктері мен серпіні туралы түсінігін қалыптастыру; кеңістіктегі уақыт заңдылықтарының және қоғам мен табиғаттың қарым-қатынасын, себеп-салдарлық байланысын түсінуге дағдылану, кеңістіктегі уақыт заңдылықтарының географиялық құбылыстар мен процестердің аралығын; географиялық білімдерін түсіндіру және түрлі табиғи құбылыстарды бағалау үшін, әлеуметтік-экономикалық және экологиялық құбылыстар мен процестерді, түрлендіру мен географиялық ақпараттарды күнделікті өмірде қолдануды қалыптастыру және дамытуға бағытталған.

25. Жаратылыстану-математикалық бағыттағы оқытудың стандарттық деңгейіндегі оқу пәндері бойынша білім мазмұны.

1) "Графика және жобалау".

"Графика және жобалау" пәні графикалық бейнелеу және геометриялық-графикалық модельдеу теориясы негіздерін оқытуға, білім алушылардың жобалау бойынша шығармашылықтарын дамытуға, олардың графикалық мәдениеттерін қалыптастыруға бағытталған.

Оқыту пәнінің мазмұнының жиынтығы мынадай білім беру желісімен анықталады: "Ақпаратты визуализациялаудың әдістері мен тәсілдері", "Кескіндердің негізгі түрлері және оларды құрастыру. Кескіндерді түрлендіру", "Пішінді қалыптастыру және құрастыру. Пішінді қайта түрлендіру", "Техникалық, архитектуралық-құрылыстық және ақпараттық графика элементтері", "Жобалау. Жобалау графикасы. Шығармашылық тапсырмалар";

2) "Дүниежүзі тарихы".

"Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұны адамзаттық өркениеттің этногенез, полигенез, культурогенез негізгі мәселелері бойынша білімді қалыптастыруға бағытталған.

Осы курс білім алушылардың әлемдік мәдени-тарихи процестің мәнін оның бірлігі мен әртүрлілігін тереңдетіп түсінуге бағдарланған.

"Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің тереңдетілген курсы әлемдік тарихтағы оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді бағалау және жіктеу, жүйелеу, қорытындылау, талдау үшін қажетті тарихи ойлау дағдысын дамытуды қарастырады.

Аталған оқу пәнінің аксиологиялық мақсаты білім алушыларды ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарға тартумен жасалады;

3) "Құқық негіздері".

"Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұны құқықтық сауаттылықты қалыптастыруға, демократиялық құқықтық қоғам идеалдары мен құндылықтарын түсінуге бағытталған.

Пән мазмұны білім алушыларға түрлі құқық салаларының ерекшеліктері мен мәнін түсіндіруді тереңдетеді.

"Құқық негіздері" құқық нормалары, заңдар мен нормативтік құқықтық актілер арқылы қамтамасыз етілетін процестерді бағалау, жіктеу, жүйелеу, қорытындылау, талдау үшін қажетті құқықтық ойлау дағдысын дамытуды қарастырады. Аталған оқу пәнінің аксиологиялық қызметі құқықтық сауаттылықты, құқықтық сана-сезім құндылықтарын қалыптастыруға негізделген.

26. Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы оқытудың тереңдетілген деңгейіндегі оқу пәндері бойынша білім мазмұны.

1) "Дүниежүзі тарихы".

"Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұны адамзаттық өркениеттің этногенез, политогенез, культурогенез негізгі мәселелері бойынша тереңдетілген білімді қалыптастыруға бағытталған.

Осы курс білім алушылардың әлемдік мәдени-тарихи процестің мәнін оның бірлігі мен әртүрлілігін тереңдетіп түсінуге бағдарланған.

"Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің тереңдетілген курсы әлемдік тарихтағы оқиғаларды, құбылыстарды, процестерді бағалау және жіктеу, жүйелеу, қорытындылау, талдау үшін қажетті тарихи ойлау дағдысын дамытуды қарастырады.

Аталған оқу пәнінің аксиологиялық мақсаты білім алушыларды ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарға тартумен жасалады;

2) "География".

"География" оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың әлемнің географиялық көрінісі жайында түсініктерінің қалыптасуына, географиялық іргелі заңдар мен заңдылықтар жүйесінің динамикалық дамуы туралы түсініктерінің қалыптасуына бағытталған.

Пәннің оқу бағдарламасы елтану туралы түсініктерін қалыптастыру тұрғысынан құрылып, бүгінгі күнгі географиялық ерекшеліктерін танытуға және өңірлердің сипаттамасын беруге құрылған.

География курсы білім алушылардың ғылыми көзқарасын қоғамның табиғатпен бірлікте болатынын түсіндіру негізін қалыптастыруға, географияның адам мен табиғат арасындағы үйлесімді қарым-қатынастағы рөлін танытуға бағытталған.

Аталған курс қоғамдағы заманауи адамзаттық және ғаламдық мәселелерді зерделеу негізінде қоғам мен табиғаттың қарым-қатынасын және оларда туындаған мәселелерді шешу жолдарын түсінуді дамытады; әлемде және Қазақстан көлемінде географиялық мәселелер бойынша тұрақты дамуды, табиғатты тиімді пайдалануды, қоршаған ортаны қорғаудың маңыздылығын түсіндіруге арналған;

"География" оқу пәнінің мазмұны кеңістіктегі уақыт заңдылықтарының және географиялық нысандардың қызмет ерекшеліктері мен қызметін, процестер мен құбылыстарын, географиялық білімдерін түсіндіру және түрлі табиғи құбылыстарды бағалау үшін, әлеуметтік-экономикалық және геосаяси құбылыстар мен процестерді қалыптастыру және дамытуға бағытталған;

3) "Құқық негіздері".

"Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұны құқықтық сауаттылықты қалыптастыруға, демократиялық құқықтық қоғам идеалдары мен құндылықтарын түсінуге бағытталған.

Пән мазмұны білім алушыларға түрлі құқық салаларының ерекшеліктері мен мәнін түсіндіруді тереңдетеді.

"Құқық негіздері" стандарттық деңгейде құқық нормалары, заңдар мен нормативтік құқықтық актілер арқылы қамтамасыз етілетін процестерді бағалау, жіктеу, жүйелеу, қорытындылау, талдау үшін қажетті құқықтық ойлау дағдысын дамытуды қарастырады. Аталған оқу пәнінің аксиологиялық қызметі құқықтық сауаттылықтылығын құқықтық сана-сезім құндылықтарын қалыптастыруға негізделген;

4) "Шетел тілі".

"Шетел тілі" оқу пәні сөйлеу әрекетінің төрт түрі (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) бойынша білім алушының тілдік дағдысын дамытуға бағытталған. Жалпы орта білім беру аяқталғанда білім алушы Шетел тілін меңгерудің Жалпыеуропалық құзыретіне (Common European Framework of Reference, CEFR) сәйкес B1(орташа-B1.2) тілдік деңгейін меңгеруі тиіс.

Аталған курс білім алушылардың өмірдің түрлі жағдаяттарымен араласу барысында өздеріне сенімдерін күшейтеді, Қазақстанда ғана емес шетелде жоғары білім алуға мүмкіндік береді, әдеби шығармалардың аутенттік мәтінін түпнұсқа тілінде оқуға мүмкіндігін кеңейтеді.

Бұл оқу пәні мәдениетаралық-коммуникативтік құзыреттілікті, басқа тілге және мәдениетке позитивті көзқараспен қарауға, жалпы мәдениетін көтеруге, көзқарасын және оқылып отырған тілдің елі туралы білімін кеңейтуге, тілдік қабілеттілік пен тілдік болжамын, сөйлеу мәдениетін дамытуға, шетел тілін оқуға қызығулышылығы бар, негізгі екінші тілдік сипатты тұлғалық қасиеттері бар, өз бетімен шетел тілдерін оқуға қабілетті және дайын тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

27. Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы оқытудың стандарттық деңгейіндегі оқу пәндері бойынша білім мазмұны.

1) "Физика".

Физиканың тереңдетілген курсы білім алушылардың табиғат туралы, ғылым ретіндегі физика туралы, ғылыми танымның әдістері мен әдіснамасы, таным процесіндегі теория мен эксперименттің рөлі және өзара байланысы туралы түсініктерін дамытуға бағытталған.

Оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың әлемнің физикалық бейнесі туралы түсініктерін кеңейтуге және ғылыми көзқарастарын қалыптастыруға бағытталған.

Физика курсы табиғи құбылыстарға бақылау жүргізе алу, нәтижелерді сипаттай алу және қорытындылай алу, физикалық құбылыстарды зерделей алу үшін өлшеу құралдарын пайдалана алу дағдысын дамытуды көздейді.

Физикадан тереңдетілген жалпы білім беруге дайындық білім алушылардың игерген білімдерін әртүрлі табиғи құбылыстар мен процестердің себептерін, маңызды техникалық қондырғылардың жұмыс жасау қағидаттарын түсіндіруге, модельдер құруға және болжам жасауға қолдануларын ұйғарады;

2) "Химия".

Химия курсының мазмұны тереңдетілген білімге бағытталған, химиялық заттардың көптүрлілігінің маңыздылығы туралы және олардың басқа затқа айналуын, табиғи ресурстарды ұқыппен қолдануын дамыту, оқытылатын процеске шығармашылық және сыни ойлауды қолдану, практикалық және эксперименттік біліктерін кең ауқымда дамыту; табиғи құбылысы ретінде химия туралы тереңдетілген білімдерін негізге ала отырып, білім алушылардың түсінігін кеңейту.

Оқу пәні жаңа заттарды ашуға мүмкіндік береді, бар деректерге сүйеніп, қоршаған ортаның экологиялық жағдайын бағалауға баулиды және өмірмен тығыз байланысын қалыптастырады.

Тереңдетілген курстың мазмұны білім алушылардың химиялық құбылыстар мен процестердің айналасында орын алып жатқан өзгерістерді түсінуге және олардың салауатты өмір сүруіне түрткі болады; күнделікті өмірлік іс-әрекетінің сапасын жетілдіру үшін, күнделікті практикада сапалы өнімдер мен құралдарды таңдау үшін химиялық білімін қолдануға мүмкіндік береді;

3) "Биология"

оқу пәнінің мазмұны білім алушылардың тірі организмдердің көп түрлілігі, қоршаған орта эволюциясы, табиғи құбылыстардың заңдылығы мен заңдары, бақылау, саралау, жүйелеу, салыстыру, қатар қою, талдау, затты бағалау және ақпарат, себеп-салдарлық байланысын анықтауға бағытталған.

"Биология" оқу пәнінің тереңдетілген курсының мазмұны табиғи биологиялық көріністер мен процестердің болмысын, білім алушылардың тереңірек түсінуін, өсімдіктер мен жануарлар әлемінде адамның іс-әрекетінің алатын орнының мәнін ұғынуды, сондай-ақ адам денсаулығына қатысын қарастырады. Тірі табиғаттың ерекшелігін, эволюциялық процестердің мәнісін ұғыну білім алушылардың экологиялық жағдайларды бағалауына және жанды әлемді қастерлеудің қажеттігін түсінуіне жағдай жасайды.

Жалпы орта білім беру деңгейіндегі "Биология" оқу пәнінің негізгі құрылымдық мазмұнын мынадай жетекші жүйелі идеялар құрайды: тірі ағзалардың құрылысы мен

қызметі, көптүрлілігі; көбеюі, тұқым қуалаушылық және эволюциялық дамуы; қоршаған орта және ағза; қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

28. Жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы оқытудың стандарттық деңгейіндегі оқу пәндері бойынша білім мазмұны.

1) "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері".

"Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" пәні қазақстандық және халықаралық тәжірибені ескере отырып, кәсіпкерлік саласындағы негізгі түсініктер мен заңдарды зерделеуге бағытталған, кәсіпкерлік ойлау мен оқушыларда ХХІ ғасыр дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік беретін оқытудың практикаға бағытталған үлгісі енгізілген.

Бұл пән Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік" жолдауына сәйкес ұсынылған басымдықтардың бірі – Өніммен қамтамасыз ету және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасын іске асыру арқылы бизнес ортаны түбегейлі жақсарту және кеңейту контекстінде Қазақстан Республикасы мектептері үшін әзірленді.

Оқу пәнінің мазмұндық желісі коучингтік және тренингтік элементтерді пайдалана отырып Бизнес, Кәсіпкерлік бойынша кіріктірілген материалды, мүлде жаңа курсты ұсынады.

Пән оқушылардың бизнестік ойлауын және кәсіпкерлік, бизнес және экономика негіздері туралы базалық білімді қалыптастыруға; өз таңдауы бойынша жауапкершілікке баулу және кәсіпкерлік ойлауын, белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыруға; қазіргі нарықтық жағдайда болашақ өзіндік қызметі үшін практикалық дағдылар базасын құруға бағытталған.

29. Білім беру ұйымдары білім беру қызметін алынған лицензияға сәйкес жүзеге асырады және оның қолданыста болу уақытының барлық кезеңінде Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің "Бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, діни білім беру ұйымдарының білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттардың тізбесін бекіту туралы" 2022 жылғы 24 қарашадағы № 473 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 30721 болып тіркелген) бекітілген білім беру қызметіне қойылған біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін сақтайды.

Ескерту. 29-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

3-тарау. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптар

30. Жалпы орта білім беру деңгейіндегі білім алушылардың апталық оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі әр сыныпта аптасына 36 сағаттан аспайды.

Ескерту. 30-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

31. Білім алушылардың инвариантты және вариативті компоненттерден тұратын оқу жүктемесінің жалпы көлемі, сондай-ақ сыныптар бойынша апталық және жылдық оқу жүктемесі ҮОЖ-да белгіленеді.

32. Апталық оқу жүктемесі ҮОЖ-мен (инвариантты және вариативті компоненттер) анықталған оқу жұмыстарының барлық түрлерін қамтиды. Арнайы (түзеу) білім беру ұйымдарының оқу жоспарларында даму бұзушылығын ескере отырып, міндетті түзету компоненті қарастырылған. Арнайы (түзеу) білім беру ұйымдарының оқу жоспарларындағы инвариантты, түзету және вариативті компоненттер ерекше оқытуды қажет ететін білім алушыларды ескерумен белгіленеді.

33. қалалық білім беру ұйымдарында сыныптарда білім алушылар саны – 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны – 20 және одан артық болғанда:

- 1) оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптарда – қазақ тілі мен әдебиеті;
- 2) шетел тілі;
- 3) информатика бойынша жүзеге асырылады.

Білім беру ұйымдарында қалалық жалпы білім беретін ұйымдарда сыныптардағы білім алушылар саны 24 және одан артық, ауылдық жерлерде білім алушылар саны 20 және одан артық болған жағдайда, оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптарда орыс тілі мен әдебиеті бойынша сыныпты екі топқа бөлуге болады.

Ескерту. 33-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

34. Сыныптарды топтарға бөлу 33-тармақта көрсетілген пәндерден басқа инвариантты компонент пәндері бойынша сабақтар өткізу кезінде білім алушылар санына қарамастан, қалалық, ауылдық білім беру ұйымдарында, шағын жинақты мектептерде рұқсат етіледі.

Ескерту. 34-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Оқу-ағарту министрінің 23.09.2022 № 406 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

4-тарау. Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

35. Жалпы орта білім берудің үлгілік оқу бағдарламалары жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттар бойынша бейінді оқытуды енгізе отырып, саралау, кіріктіру және білім беру мазмұнын кәсіптік бағдарлау негізінде әзірленеді.

36. Білім алушылардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың дайындық деңгейі жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттарда бейінді оқытудың міндетті оқу пәндері мен бейіндік оқу пәндері бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер арқылы айқындалады.

37. Міндетті оқу пәндері бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер жалпы орта білім берудің базалық мазмұнын анықтау үшін негіз болып табылады.

38. Міндетті оқу пәндері қатарына "Қазақ тілі" және "Қазақ әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін), "Орыс тілі" және "Орыс әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін), "Ана тілі" мен "Әдебиет" (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілінде жүргізілетін сыныптар үшін), "Қазақ тілі мен әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін), "Орыс тілі мен әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін), "Шетел тілі", "Алгебра және анализ бастамалары", "Геометрия", "Информатика", "Қазақстан тарихы", "Дене шынықтыру", "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәндері енеді.

39. Әр бағыттағы бейіндік оқу пәндері бойынша оқытудан күтілетін нәтижелер тиісінше оқытудың стандарттық және тереңдетілген деңгейлері бойынша көрсетілген және олар оқыту бейінінің ерекшелігін ескеріп оқу пәндерінің мазмұнын анықтауға негіз болады.

40. Жаратылыстану-математикалық бағыттағы тереңдетілген деңгейде оқытылатын оқу пәндері қатарына "Биология", "Химия", "Физика", "География" пәндері енеді. Осы бағыттағы бейінді оқытудың стандарттық деңгейдегі оқу пәндері қатарына "Дүниежүзі тарихы", "Құқық негіздері", "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері", "Графика және жобалау" пәндері енеді.

41. Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы тереңдетілген деңгейде оқытылатын оқу пәндері қатарына "Шетел тілі", "Дүниежүзі тарихы", "География", "Құқық негіздері" пәндері енеді. Осы бағыттағы бейінді оқытудың стандарттық деңгейдегі оқу пәндері қатарына "Физика", "Химия", "Биология", "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" пәндері енеді.

42. Жалпы орта білім берудің оқу бағдарламаларында оқытудан күтілетін нәтижелер әрбір оқу пәнінің бөлімдері бойынша оқыту мақсаттарымен нақтыланады.

43. Оқытудан күтілетін нәтижелер жүйесі білім алушылардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың жеке-дара даму траекторияларын қалыптастыруға және оларды орта білім беру ұйымын аяқтағандағы оқытудың ұзақ мерзімді мақсаттарына кезең-кезеңмен жетуге жағдай жасайды.

44. Міндетті оқу пәндері бойынша жалпы орта білім беру аяқталғанда оқытудан күтілетін нәтижелер.

"Қазақ тілі" (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)/ "Орыс тілі" (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін).

1) тыңдалым және айтылым:

білім алушы сөйлеу тәртібінің, бағалаудың ашық және жасырын берілген түрлерін талдай отырып, тілдесу және стильдік қатыстылығы бар түрлі саладағы мәтіндерді түсінеді; дайындалған және дайындалмаған монологтік және диалогтік, оның ішінде көпшілік алдында тілдесу жағдайында коммуникацияның әртүрлі мақсаттарына қол жеткізеді; тыңдаушыларға әсер етуге талпына отырып, сөйлеу тәртібінің тактикасын іске асырады; өзінің көзқарасын білдіре отырып, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты

талдайды және сыни тұрғыдан бағалайды; мәтіннің мазмұнын болжайды; стилистикалық дифференциацияны есепке ала отырып, тілдік бірліктерді қолдану құрылымы мен нормаларын сақтайды;

2) оқылым:

білім алушы түрлі типтегі, стильдегі және жанрдағы, оның ішінде ғылыми-техникалық тақырыптағы мәтіндердің мазмұнын түсінеді және түсіндіріп айтып бере алады; мәтіннің жасырын мағынасын және мәтінге енгізілген көркем бейнелеуіш құралдардың мәнін анықтай алады; күрделі мәтіндердің тілдік, композициялық және жанрлық ерекшеліктерін айқындайды; оқырман алдында қойылған міндеттерге байланысты оқудың түрлі стратегияларын пайдаланады; ақпараттық іздеу жүргізеді, қажетті ақпаратты іріктейді және өңдейді; әртүрлі жанр мен стильдегі мәтіндердің композициялық, лингвистикалық, жанрлық және стилистикалық ерекшеліктерін салыстырады; қорытынды жасай отырып, шешу жолдарын ұсынады, проблемалық мәтіннің мазмұнын сыни тұрғыдан бағалайды;

3) жазылым:

білім алушы түрлі типте, жанр мен стильде, оның ішінде әсер етуші сипатқа ие мәтіндерді құрастырады; ақпаратты қысқарту және кеңейту тәсілдерін қолдана отырып, тұтас және аралас мәтіндерді құрастырады; өзінің пікірін дәлелдей отырып және зерттеу дағдыларын қолдана отырып, шығармашылық, академиялық сипатта мәтіндер, жаһандық мәселелер бойынша эссе жазады; түрлі жазбаша немесе ауызша дереккөздерінен алынған ақпаратты жинақтайды және оны нақты дәлелденген жүйелі түрдегі хабарлама түрінде ұсынады; мәтіндерді түзетеді және редакциялайды; жоспарлардың әртүрлі түрлерін құрастырады; грамматикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық нормаларды сақтайды.

"Қазақ әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)/ "Орыс әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін):

1) тарихи-әдеби процестің негізгі заңдылықтарын; өлең жолдары мен прозалық мәтіндердің үзінділерін (таңдауы бойынша) жатқа; оқытылатын тақырыптар шеңберінде әдеби-тарихи мағлұматтарды және әдеби теориялық түсініктерді; оқытылатын шығармалардың мәдени-тарихи мәнмәтінін және олардың авторларының өмірлік және шығармашылық жолы туралы негізгі деректерді біледі;

2) әдебиеттің рухани-адамгершілік және эстетикалық мәнін; әдебиеттің тарихпен, өнермен байланысын; түр мен мазмұн тұтастығында көркем шығарманы; шығарманың тақырыбын, идеясын, мәселелер жиынтығын, шығармада автордың ұстанымын; көркем шығармалардың бейнелеу табиғатын және жасырын мағынасын; орыс, қазақ және әлем әдебиетінің шығармалары арасындағы ұлттық сипатқа негізделген айырмашылықтар мен ұқсастықтарды түсінеді;

3) көркем-бейнелеуіш құралдар мен стилистикалық тәсілдерді: шығарманың мазмұнына талдау жасау барысында әдебиеттанудың түсінікті тілін, белсенді

азаматтық ұстанымы мен адамгершілік-рухани қасиетін көрсете отырып, әдеби тақырыпта ауызша немесе жазбаша сөйлеуде, талдамалық сипатта өзінің мәтінін құрауда, оқыған мәтінді түсіндіріп беруде, пікірталастарда, көпшілік алдында сөз сөйлеген кезде қолданады;

4) әртүрлі әдеби шығармалар мен оларды сыни тұрғыдан және көркем түрде түсіндіріп беруді; сюжет, композиция ерекшеліктерін, көркем бейнелеуіш құралдар рөлін, басты эпизодтарды, кейіпкерлердің әрекеттері мен қылықтарын, жазушы стилінің ерекшеліктерін; көркем шығармаларда және фольклорда қазақтың және өзге де ұлттардың адамгершілік мұраты туралы түсініктерін талдайды;

5) көркем шығармаларды қорытындылау, шығармалардың мазмұнын тарихи деректермен салыстыру үшін әртүрлі ресурстарды қолдану арқылы жазбаша мәтіндерді ; көркем шығарманың мәселелер бойынша дәлелді пайымдауларды, шығарманың мазмұнын адамгершілік-рухани жағынан толықтыру туралы дәлелді пікірді жинақтайды;

6) мазмұнының өзектілігі мен адамның адамгершілік-рухани қасиеттерін қалыптастырудағы оның мәні жағынан шығарманы; композициялық, стильдік тұтастық және тілдік ресімдеу тұрғысынан ауызша және жазбаша сөздерді; өнердің өзге де түрлерімен дайындалған көркем туындыны түсіндіріп беруді; өзі үшін белсенді оқырмандар тобын анықтау үшін көркем шығармаларды бағалайды.

"Ана тілі", "Ана әдебиеті" (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілінде жүргізілетін сыныптар үшін):

1) тыңдалым және айтылым:

білім алушы сөйлеу тәртібінің, бағалаудың ашық және жасырын берілген түрлерін талдай отырып, тілдесу және стильдік қатыстылығы бар түрлі саладағы мәтіндерді түсінеді; дайындалған және дайындалмаған монологтік және диалогтік, оның ішінде көпшілік алдында тілдесу жағдайында коммуникацияның әртүрлі мақсаттарына қол жеткізеді; тыңдаушыларға әсер етуге талпына отырып, сөйлеу тәртібінің тактикасын іске асырады; өзінің көзқарасын білдіре отырып, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты талдайды және сыни тұрғыдан бағалайды; мәтіннің мазмұнын болжайды; стилистикалық дифференциацияны есепке ала отырып, тілдік бірліктерді қолдану құрылымы мен нормаларын сақтайды;

2) оқылым:

білім алушы түрлі типтегі, стильдегі және жанрдағы, оның ішінде ғылыми-техникалық тақырыптағы мәтіндердің мазмұнын түсінеді және түсіндіріп айтып бере алады; мәтіннің жасырын мағынасын және мәтінге енгізілген көркем бейнелеуіш құралдардың мәнін анықтай алады; күрделі мәтіндердің тілдік, композициялық және жанрлық ерекшеліктерін айқындайды; оқырман алдына қойылған міндеттерге байланысты оқудың түрлі стратегияларын пайдаланады; ақпараттық іздеу жүргізеді, қажетті ақпаратты іріктейді және өңдейді; әртүрлі жанр мен стильдегі

мәтіндердің композициялық, лингвистикалық, жанрлық және стилистикалық ерекшеліктерін салыстырады; қорытынды жасай отырып және оның шешу жолдарын ұсынады, проблемалық мәтіннің мазмұнын сыни тұрғыдан бағалайды;

3) жазылым:

білім алушы түрлі типте, жанр мен стильде, оның ішінде әсер етуші сипатқа ие мәтіндерді құрастырады; ақпаратты қысқарту және кеңейту тәсілдерін қолдана отырып, тұтас және аралас мәтіндерді құрастырады; өзінің пікірін дәлелдей отырып және зерттеу дағдыларын қолдана отырып, шығармашылық, академиялық сипатта мәтіндер, жаһандық мәселелер бойынша эссе жазады; түрлі жазбаша немесе ауызша дереккөздерден алынған ақпаратты жинақтайды және оны нақты дәлелденген жүйелі түрдегі хабарлама түрінде ұсынады; мәтіндерді түзетеді және редакциялайды; жоспарлардың әртүрлі түрлерін құрастырады; грамматикалық, орфографиялық, пунктуациялық және стилистикалық нормаларды сақтайды;

4) әдебиет дамуындағы негізгі үрдістерді, оның қоғам дамуымен байланысын; әдебиет саласындағы көрнекті қайраткерлердің биографиялық деректерін; әлемдік әдебиеттің негізгі даму кезеңдерін; әдебиет теориясы туралы негізгі түсініктерді; толық және шолып оқу бағытында олардың нақты мазмұнын айту үшін, (басты кейіпкерлерді, негізгі сюжеттік желісі мен оқиғаларды) шығарманың мазмұнын біледі;

5) тарихи-мәдени және әдеби процестегі шығармалардың орны мен ролін; көркем әдебиетте көрсетілген ұлттық құндылықтарды, оның тарихи дамуында әдебиеттің қалыптасу процесін; шығармалардың идеясын және оны жеткізе білудегі автордың шеберлігін, қолданған әдістерін; шығармадағы құрылымдық элементтердің мағынасын (сюжет және композиция, көпқырлы көркем детальдар мен оның мәтінде берілген проблемамен астарласуы, көркем сөзді бейнелеуіш құрал ретінде тиімді пайдалануы); автордың негізгі ойын, жазушының өз шығармасындағы кейіпкерлері мен оқиғаларға көзқарасын, авторлық ұстанымды; шығарма арқылы берілетін көңіл-күйді түсінеді;

6) әдеби тақырыпқа ауызша немесе жазбаша пікір дайындау барысында, өзінің талдамалы сипаттағы мәтінін құруда, зерттелген мәтінді түсіндіруде; өзі үшін оқуға белгілеген идеялық-тақырыптық тұрғыдан алуан түрлі өнер туындыларын және көркем шығармаларды бағалауда; пікірталастарда, жұрт алдында сөз сөйлеуде белсенді азаматтық ұстанымы мен рухани-адамгершілік қасиеттерін білдіруде, көркем әдеби шығарманы өзіндік талдауда жинақтаған білімі мен дағдысын қолданады;

7) әдеби шығарманы оның мазмұнын тұжырымдай отырып, әңгімелеу арқылы; әртүрлі жанрдағы шығармаларды талдай отырып, шығарма желісінде оқиға болған уақытты, жалпыадамзаттық құндылықтар туралы түсінікті, нақты тарихи және өзекті мәселелерді; автордың шығарма негізіне алған идеясы бойынша ой қозғайды, талдайды ;

8) аннотация, пікір жазу үшін оқыған шығарманың мазмұнын; түрлі ақпарат көздерінен, оның ішінде Интернет желісінен алынған ақпараттарды шығармашылық

жұмыстарға негізге алу үшін, өзінің жеке көзқарасы мен алынған ақпаратты; қазақтың және өзге ұлттардың құндылықтарымен байланыстырудағы әдістерді; көркем шығарманың жанрлық шығу тегіне сәйкес талдаудың әдістерін жинақтайды;

9) көркем шығармалардың құндылығын; ұлттық әдебиеттің өзіндік ерекшелігін және оның әлем мәдениетінің контексіндегі алатын орнын; көркем шығарманың мазмұны жағынан өзектілігін және оның адамның рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастырудағы мәнін; шығарманың композициялық және стильдік тұрғыдан үйлесімін, тілінің байлығын, қойылған коммуникативтік міндеттерге жетудегі тиімділігін ауызша және жазбаша жеткізуді; басқа да көркем шығарма құралдары арқылы көркем мәтінді әңгімелеуді бағалайды.

"Қазақ тілі мен әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін)/ "Орыс тілі мен әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілмейтін сыныптар үшін):

1) тыңдалым:

білім алушы қарым-қатынастың әртүрлі аяларындағы мәтіндердің мазмұнын, коммуникативтік ниетін, сонымен қатар, сөйлеушінің әлеуметтік және эмоционалды-экспрессивті сөйлесім ерекшеліктерін толық түсінеді; ақпаратты сыни тұрғыдан түсіну деңгейінде қабылдайды; тыңдалған мәтінді айқындылығы мен бейнелілігі жағынан бағалайды;

2) айтылым:

дәлелді монологтік немесе диалогтік сөз дайындай отырып, коммуникативтік мақсатқа сәйкес түрлі тіл құралдарын тиімді қолданады; көркем шығармалардың тақырыбы бойынша пайымдайды, шығарма кейіпкерлеріне және олардың әрекеттеріне деген өзінің қатынасын білдіреді; әртүрлі айтылған сөздерді сыни тұрғыдан бағалайды; тіл нормаларын, сөйлеу тәртібі мен әдеп нормаларын сақтайды; проблеманың себептері мен салдарларын болжайды; мәселелерді шешу жолдарын ұсына отырып, қоғамның әлеуметтік-экономикалық, адамгершілік-рухани, патриоттық, тарихи-мәдени дамуымен байланысты идеяларды жинақтайды;

3) оқылым:

жасырын мағынасын таба отырып, тұтас және тұтас емес мәтіндердің мазмұнын толық түсінеді; мәнмәтіннен таныс емес сөздердің мәнін анықтайды; оқытылатын тақырыптар шеңберінде академиялық мәтіндердің ерекшеліктерін айқындайды; түрлі дереккөздерден алынған ақпараттарды іріктейді; көркем шығармаларда және фольклорда қазақтың және өзге де ұлттардың өнегелік идеалы туралы түсінігін талдай отырып, әдебиет туындыларын өнердің басқа түрлеріндегі бейнесімен салыстырады; қойылған міндеттерге байланысты оқылымның әртүрлі стратегияларын қолданады;

4) жазылым:

тақырып, мақсат, мәселелер және тілдесу жағдаятына сәйкес орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық нормаларды сақтай отырып, түрлі типтегі және стильдегі мәтіндерді құрастырады; алынған ақпаратты зерттеу және жинақтау негізінде

түрлі тақырыпта тұтас немесе тұтас емес мәтіндер құрайды; мәтіндерге әртүрлі жоспарлар құрастырады; мәдениет пен тілдің көпқырлылығы, патриотизм және тұлғаның рухани-адамгершілік дамуы мәселелерін қарастыра отырып, көркем әдебиет шығармалары бойынша шығармашылық жұмыстар жазады; ойы мен сезімін анағұрлым дәлме-дәл жеткізу үшін көркемдеу құралдарын – троптар мен стилистикалық тәсілдерді қолданады.

"Шетел тілі":

1) тыңдалым:

білім алушы әртүрлі жанрлардағы түпнұсқалық мәтіндердің негізгі мазмұнын, таныс және жартылай таныс тақырып бойынша диалогтерді түсінеді; формалар, кестелер, сызбаларды толтыру үшін анағұрлым функционалды маңызды мағыналық, оның ішінде толық және ерекше ақпаратты іріктейді; әртүрлі білім беру салаларының, сонымен қатар тілдесудің өзге де салаларының мәтіндерінде кездесетін терминдер мен негізгі бірліктерінің мәнін түсінеді; дерек пен пікірді ажырата алады; оқыған және жалпы тақырыптар шеңберінде әртүрлі жанр мен стильдегі орта көлемдегі мәтін ішінен сәйкессіздіктерді тауып алады және өзара салыстыра алады, мәнмәтіндегі таныс емес сөздердің мағынасын түсінеді;

2) айтылым:

білім алушы ресми және бейресми күнделікті тілдесу жағдаяттарында диалог жүргізеді; тілдің лексикалық және грамматикалық құралдарын қолдана отырып, өзінің сөздерін дұрыс ресімдейді; алдын ала ұсынылған тілдік байланыстағы тактиканы іске асыра отырып, қоршаған шынайы ортаға деген эмоционалды тұрғыдан бағалаудағы көзқарасын білдіре алады; өзінің көзқарасын дәлелдей отырып, мәтіндерді талдайды және салыстырады; оқиғаларға, пікірлерге және мәселелерге баға бере отырып, пайымдайды; қорытынды жасайды және берілген мәселе бойынша өзінің шешу жолдарын ұсынады;

3) оқылым:

білім алушы белгілі бір күрделіліктегі публицистикалық, ғылыми танымал, көркем мәтіндердегі негізгі мазмұнды түсінеді; оқудың әртүрлі стратегияларын пайдаланады; оқиғалар мен құбылыстардың уақытша және себеп-салдарлық өзара байланысын анықтайды; кітаптар және электронды ресурстарды пайдалана отырып, сөздердің мағынасын талдайды және салыстырады; түрлі жанр мен стильдегі мәтіндердің мазмұнын сын тұрғысынан бағалайды.

4) жазылым:

білім алушы жазбаша хабарлама тезистерін жасайды, жоспар құрады, түрлі жанрлар мен стильдердегі мәтіндерді редакциялайды және түзетеді; орфографиялық және грамматикалық нормаларды сақтайды; медиа-ақпарат негізінде дәлелге сүйенген мәтін

жазады; өзінің мәселеге қатысты көзқарасын білдіре отырып, проблемалық сипатта мәтіндерді жазады; іс туралы хаттар мен құжаттарды дайындайды; әртүрлі тақырыптарда эссе жазады (150-200 сөз).

"Алгебра және анализ бастамалары", "Геометрия":

1) көрсеткішті, логарифмдік функциялардың анықтамаларын, олардың қасиеттерін және графиктерін; күрделі функция ұғымын; кері функция ұғымын; кері тригонометриялық функциялардың анықтамаларын; тригонометриялық, көрсеткіштік, логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктерді шешу әдістерін; рационал және иррационал теңдеулерді шешу әдістерін; рационал теңсіздіктерді шешу тәсілдерін; көпжақтар мен айналу денелерінің түрлерін және олардың жазбаларын; көпжақтар және айналу денелерінің аудандары мен көлемдерінің формулаларын; стереометрия аксиомалары мен олардың салдарларын; кеңістіктегі вектор ұғымын; сфераның теңдеуін; статистиканың негізгі ұғымдарын; дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалар ұғымдарын; функцияның нүктедегі және шексіздіктегі функция шегінің анықтамаларын; нүктедегі және жиындағы функция үзіліссіздігінің анықтамаларын; функцияның туындысының анықтамасын; функцияның графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін; алғашқы функцияның, анықталмаған және анықталған интегралдың алғашқы функцияларының анықтамаларын; анықталған интегралдың көмегімен жазық фигураның ауданын және дененің көлемін табу формулаларын біледі.

Жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша қосымша иррационал теңсіздіктерді шешу әдістерін; ықтималдықтарды қосу және көбейту формулаларын; Бернуллі формуласын; дискретті кездейсоқ шамалардың таралу түрлерін; кеңістіктегі түзудің және жазықтықтың теңдеулерін; функцияның дифференциалының анықтамасын біледі;

2) бір айнымалысы бар көпмүшенің стандарт түрде жазылуын; "бас жиынтық", "тандама", "дисперсия", "стандартты ауытқу" терминдерін; туындының геометриялық және физикалық мағыналарын; интегралдауды дифференциалдауға кері процесс ретінде; стереометрияның аксиомалар жүйесін және аксиомадан шығатын салдарды, геометриялық есептердің дәлелдеу тәсілдерін және шешімдерін түсінеді.

Жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша қосымша координаталар әдісінің мәнін; алмастырулар саны, теру, қайталанбалы орналастыру формулаларының мәнін түсінеді;

3) тригонометриялық, көрсеткіштік, логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктерді шешу алгоритмдерін; иррационал теңдеулерді шешу алгоритмін; қарапайым стереометриялық сызбаларды орындау техникасын; есептерді шығаруда түзулердің параллель, айқас және перпендикуляр болуының, жазықтықтардың параллель және перпендикуляр болуының белгілері мен қасиеттерін; геометриялық денелердің беттерінің аудандары мен көлемдерін табу формулаларын; геометриялық есептерді шешуде векторларға қолданылатын амалдар ережелерін; векторлардың коллинеарлық

және компланарлық шарттарын; функцияның күдікті нүктелері мен экстремум нүктелерін, кему және өсу аралықтарын табу тәсілдерін; туындыны табуда дифференциалдау техникасы мен туындылар кестесін; анықталған интегралды табуда интегралдар кестесі мен Ньютон-Лейбниц формуласын қолданады.

Жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша қосымша: иррационал теңсіздіктерді шешу алгоритмдерін; жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномын; Бернулли формуласын; функция графигінің асимптоталарын табу тәсілдерін қолданады ;

4) кеңістіктегі түзулердің, түзу мен жазықтықтың, жазықтықтардың, жазықтық пен айналу денелерінің өзара орналасуын; айналу денелерінің жазықтықпен қимасын; графигі бойынша функцияның қасиеттерін талдайды; геометриялық және физикалық мазмұндағы есептерді талдайды және ол есептерді туындының және/немесе интегралдың көмегімен шығарады; кездейсоқ шамалардың типтерінің өзгешеліктерін талдайды және дискретті кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын есептейді.

Жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша қосымша: көпжақтардың (текше, тікбұрышты параллелепипед, пирамида) жазықтықпен қимасын талдайды;

5) тригонометриялық, көрсеткіштік, логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктерді шешудің түрлі әдістерін; иррационал теңдеулерді шешудің әдістерін; көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларының модельдерін; нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдерін жинақтайды.

Жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша қосымша оқиға ықтималдығын табуға арналған комбинаторика формулаларын; иррационал теңсіздіктерді шешудің түрлі тәсілдерін; кері тригонометриялық функциялардың анықтамалары және өзара кері функциялардың қасиеттері негізінде кері тригонометриялық функциялардың қасиеттерін жинақтайды;

6) тригонометриялық, көрсеткіштік, логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктердің шешімдерін; иррационал теңдеулердің шешімдерін; статистикалық мәліметтердің вариацияларының көрсеткіштері мәндерін бағалайды.

Жаратылыстану-математикалық бағыт бойынша қосымша иррационал теңсіздіктердің шешімдерін бағалайды.

"Информатика":

1) жүйелік бағдарламалық қамтамасыз етудің міндеті мен негізгі функцияларын; деректер қорын басқару жүйелерімен жұмыс істеу негіздерін; программалық қамтамасыз етуді әзірлеу үшін өмірлік циклдің модельдерін; веб-бағдарламалау негіздерін, сондай-ақ веб-сайттарды жасау үшін деректер қоры теориясын; желілік хаттамаларды және Интернет жұмысының қағидастарын; деректер мен компьютерлік жүйенің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін әзірленген қауіпсіздік шараларын біледі;

2) реляциялық деректер қорын ұйымдастыру принциптерін; желілік технологияның қызмет етуінің негізгі принциптерін; дыбыстық және бейнеақпараттарды өңдеу принциптерін, ақпараттық технологияларды дамытудың негізгі үдерістерін түсінеді;

3) ақпараттық объектілерді жасау және өзінің жұмыс нәтижелерін ресімдеу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды; деректер қорында сұраныс құрастыру ережелерін; құжаттарды редакциялау мен сақтау барысында бұлтты технологияларды; web-сайттарды және мобильдік қосымшаларды жасау барысында бағдарламалау элементтерін; желіде жеке қауіпсіздік және желі этикеті ережелерін; дыбысты және бейнені өңдеу үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді қолданады;

4) ақпаратты іздеу үшін бірнеше белгілер мен қатынас операторларын қолдану арқылы сұранысты; есепті модельдеу, алгоритмдеу және бағдарламалау арқылы шешудің тиісті әдістері мен тәсілдемелерін анықтау үшін есепті; компьютерде өңдеу мен есептеудің қойылған міндетке сәйкестігінің нәтижелерін; анағұрлым тиімдісін анықтау үшін әртүрлі тәсілдермен есептерді шешу жолдарын талдайды;

5) өзінің идеялары мен ойларын білдіру үшін әртүрлі түрлерде ақпаратты; басқару формалары мен элементтері көмегімен деректер қорын; қолданушы міндеттерін шешу үшін веб-сайттарды жинақтайды;

6) жобаны модельдеу мен әзірлеу барысында қойылған мақсаттарға сәйкес өз қызметінің нәтижелерін (нақтылық, өлшемділік, қолжетімділік, шынайылық, қатыстылық); бағдарламалау құралдарын қоса алғанда қолданыстағы бағдарламалық камсыздандырудың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалайды.

"Қазақстан тарихы":

1) Орталық Азиядағы ежелгі мәдени ошақтарын және олардың орналасқан жерлерін; көшпенділіктің тарихи түрлерін; еуразиялық дала өркениетінің қалыптасуы мен даму кезеңдерін; түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстан территориясындағы қалалық мәдениеттің даму ошақтарын; әлемдік мәдени-тарихи прогреске едәуір ықпал еткен Орталық Азия халықтарының жетістіктерін; қазақ халқының этникалық тарихын; дәстүрлі қазақ қоғамының этноәлеуметтік құрылымын; Қазақстан полиэтникалық қоғамының қалыптасу тарихын; Қазақстан мемлекеттігі дамуының тарихи кезеңдерін; Қазақстандағы саяси ойдың дамуына едәуір үлес қосқан тарихи қайраткерлерді; түрлі тарихи кезеңдердегі ұлттық мәдениет пен ғылымның маңызды жетістіктерін; Қазақстан тарихы бойынша негізгі тарихи деректер мен ғылыми еңбектерді біледі;

2) Қазақстанның тарихи даму процестері мен құбылыстарын, негізгі оқиғалардың мәнін; ежелгі Орталық Азияның өркениет ошақтарын, көшпенділіктің түрлері мен формасын, Қазақстан территориясындағы қалалық және көшпелі мәдениеттің сипатты белгілерін; әлемдік мәдени-тарихи прогресс үшін Орталық Азия халықтарының жетістіктерінің маңызын; түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстан халқының өмір сүру жүйесінің қалыптасуы мен дамуына географиялық фактордың ықпалын; түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстандағы саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени өзгерістерге ішкі

және сыртқы факторлардың ықпалын; дәстүрлі қазақ қоғамының этноәлеуметтік құрылымының ерекшеліктерін; Қазақстанда саяси ойдың дамуындағы тарихи аспектілерді; Қазақстанның саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени дамуына тарихи тұлғалардың қосқан үлесін; ұлттық бірегейлікті сақтаудағы қазақтардың мәдени мұрасының маңызын; қоғамда бейбітшілік пен келісімді сақтау үшін Қазақстан этностарының мәдениеті мен дәстүрлерін құрметтеу қажеттілігін түсінеді;

3) Қазақстан мен Орталық Азия территориясында өмір сүрген мемлекеттер мен мәдениет ошақтарын уақыт пен кеңістікте анықтау кезінде; Орталық Азия көшпенділері мәдениетінің қалыптасу мен даму ерекшеліктерін анықтауда; түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстанның саяси, әлеуметтік-экономикалық мәдени даму ерекшеліктерін анықтау кезінде; Қазақстанның дамуындағы тарихи тұлғалардың рөлін анықтауда; Қазақстанның өткен және қазіргі кездегі оқиғалары мен құбылыстарына қатысты өз позициясын анықтау кезінде тарихи ойлау дағдыларын қолданады;

4) Қазақстанның тарихи дамуын әлемдік тарих контексінде, ортақ белгілері мен ерекшеліктерін анықтай отырып; түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстан территориясындағы өркениеттер мен мемлекеттердің қалыптасуы мен дамуына түрлі факторлардың (географиялық, демографиялық, миграциялық, саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени) ықпалын; себеп-салдар байланыстарын анықтау мақсатында Қазақстан тарихындағы тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды; тарихи тұлғалар қызметінің себептері мен нәтижелерін; Қазақстан тарихы бойынша ғалымдардың еңбектері мен деректерді; Қазақстан аумағындағы этногенез, саяси және мәдени процестерге қатысты негізгі ғылыми теорияларды; бүгінгі Қазақстанның даму үрдістері мен перспективаларын талдайды;

5) тарихи талдау әдістерін қолдана отырып шығармашылық, танымдық, зерттеушілік, жобалық сипаттағы жұмыстарды; Қазақстан мен әлемнің басқа аймақтарындағы тарихи дамудың жалпы заңдылықтары мен ерекшеліктерін анықтау мақсатында салыстырмалы тарихи сипаттамаларды; Қазақстан тарихы туралы тұтас түсініктері мен тарихи санасын қалыптастыру үшін тұжырымдар мен гипотезаларды жинақтайды;

6) түрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстанның дамуына (географиялық, демографиялық, көші-қон, саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени) түрлі факторлардың ықпал ету дәрежесін; отан тарихына ықпалы контексінде тарихи тұлғалардың қызметін; Орталық Азия халықтары мәдениетінің әлемдік өркениет дамуына қосқан үлесін; тарихи мәліметтердің шынайылығын; Қазақстан тарихының этникалық, саяси, мәдени, әлеуметтік-экономикалық мәселелері бойынша түрлі ғылыми теориялардың дәлелдік дәрежесін бағалайды.

"Дене шынықтыру":

1) дене шынықтыру жаттығуларын орындау барысында техникалық қауіпсіздік ережелерін; әртүрлі бағыттылығы бар дене жаттығулары сабақтарының кешенін,

қозғалыс қимылдарын орындаудағы ереже мен техниканы; дене жаттығуларының биодинамикалық ерекшеліктері мен мазмұнын, денені дамыту және денсаулықты нығайту міндеттерін шешуде оларды қолдану негіздерін; дене жүктемелері кезінде өз ағзасының қызмет етудегі физиологиялық негіздерін, дене шынықтыру арқылы оларды дамыту мен жетілдіру мүмкіндіктерін біледі;

2) өз ағзасының психикалық-функционалдық ерекшеліктерін; дене тәрбиесімен жүйелі шұғылдану арқылы жеке тұлғаның дербес қалыптасу мүмкіндігі мен қасиеттерін; салауатты өмір салтын ұстануға қажеттілікті; атқарылатын қозғалыс әрекеттерінің ауырлық деңгейін; физикалық дайындықтың әртүрлі кезеңдерінде түрлі физикалық жүктеменің талап етілген қарқындылығына жету қажеттілігін түсінеді;

3) салауатты өмір салтын және бос уақытын ұтымды ұйымдастыру, өз бетімен жетілу мақсатында түрлі дене жаттығуларын; ойын кезінде немесе арнайы құрылған жаттығулар кешенін орындау кезінде қажетті негізгі техникалық-тактикалық әрекеттерді; ағзаның бейімделу қасиеттерін дамытуды қадағалау және денсаулықты нығайту мен дене ширақтығының дайындығын жоғарылатудың дербес жолдарын; функционалдық қызмет ету бағыты әртүрлі дене жаттығуларын өз бетімен ұйымдастыру тәсілдерін, спорт жабдықтары мен құралдарын қолдану ережелерін; ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, дене жаттығуларымен шұғылдану кезінде жаракаттанудың алдын алу және дәрігер алды көмек көрсету білімін қолданады ;

4) сауықтыру және дене шымырлығы мен ширақтығын жетілдіру мақсатында дене жаттығуларын орындау кезінде өз ағзасының функционалды қызмет ету жағдайын талдайды;

5) қалыптасқан дағдыларды дене шынықтыру сабағымен қатар күнделікті өмірдегі әртүрлі жағдаяттарда қолдану жүйесін; салауатты және қауіпсіз өмір сүруді қалыптастырудағы дағдыларды; адам өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін төтенше жағдайларда жеке және ұжымның қауіпсіз әрекеттерінің ережелерін меңгеруін жинақтайды;

6) жалпы, кәсіптік-қолданбалы және сауықтыру-түзету бағытындағы дене жаттығуларымен шұғылданудың маңыздылығын; өз бетінше жетілу және қимыл-қозғалыс дайындығының деңгейін; дене жаттығуларымен шұғылдану тиімділігін, ағзаның функционалды қызмет ету жағдайы мен жұмыс істеу қабілетін; дене жүктемелерін және дене жаттығуларының әсер ету бағытын мөлшерлеуді бағалайды.

"Алғашқы әскери және технологиялық дайындық":

1) әскери іс, белгілеу, ұйымдастыру құрылымы, штаттық қаруландыру және техника негіздерін, төменгі тактикалық буын бөлімшесінің мүмкіндіктерін, бағдарлау құралдарын қолдануды, робототехника және IT-технология негіздерін, Қазақстан Республикасының азаматтық қорғанысын ұйымдастыруды; қазіргі заманғы зақымдау

құралдарын қолданғанда, лаңкестік қауіп-қатерді және табиғи апатты хабарлау барысында әрекет ету тәртібін; табиғи апаттардың сипаттарын, зақымдау ошақтарында құтқару және апаттан кейінгі қалпына келтіру жұмыстарын шұғыл ұйымдастыруды; штаттық қаруды, қорғандың дербес және ұжымдық құралдарының, радиобелсенді және химиялық бақылау құрылғыларының атқаратын қызметін, құрылысы мен қолдану тәртібін, сондай-ақ, тұрғындарды эвакуациялау және жергілікті жерде орналастыруды ұйымдастыру және өткізу тәртібін; алғашқы медициналық көмектің міндеттері мен түрлерін, жолда жүру ережесін біледі;

2) әскери іс, робототехника және IT-технология негіздерін, ядролық, химиялық, бактериологиялық (биологиялық) қарулардың және басқа да адамдарды зақымдаудың қазіргі заманғы құралдардың әсер ету ерекшеліктерін, оларды қолданудағы шаруашылық нысандарына, қоршаған ортаға және экологияға тигізетін әсерін; табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайдың салдары мен залал келтіруі мүмкін экономикалық және экологиялық шығынын түсінеді;

3) орын алған әртүрлі жағдаятта соғыс алаңында солдаттың рөлінде, радиациялық және химиялық бақылау жүргізу бекетінің құрамында барлаушы ретінде әрекет етуді; штаттық қаруды, жеке және ұжымдық қорғану құралдарын, жараланғанда, қан кеткенде, күйік шалғанда және үсік шалғанда, күн өткенде, электрлі жарақат алғанда, суға батқанда алғашқы медициналық көмек көрсетуді; дененің түрлі бөліктері жараланғанда байлап, таңуды; дененің түрлі бөліктерінде сынықтың ашық және жабық түрі бойынша алғашқы медициналық көмек көрсетуді; интернет байланысты, аудио-визуалды технологияларды пайдаланады, автомобиль көлігін жүргізудің теориялық негіздерін, робототехника дағдыларын меңгереді, сандық фото және бейне жабдықтарды қолданады;

4) зақымдаудың қазіргі заманғы құралдарын қолданғанда туындауы мүмкін тосын жағдайды; табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдайдың салдарын талдайды;

5) зақымдаудың қазіргі заманғы қаруын қолданғанда туындауы мүмкін тосын жағдайда әрекет ету алгоритмін; табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдай туындағанда әрекет ету алгоритімін жинақтайды;

6) қабылданған шешімнің салдарын бағалайды.

45. Жаратылыстану-математикалық бағыттағы тереңдетілген деңгейде оқытылатын оқу пәндері бойынша жалпы орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

"Физика":

1) механиканың (кинематика, динамика, статика, гидро-аэростатика, гидро-аэродинамика), молекулалық физика мен термодинамиканың; электромагнетизмнің (электростатика, тұрақты және айнымалы ток, электр тогы, магнит өрісі, электромагниттік индукция), оптиканың (геометриялық және толқындық), кванттық физиканың физикалық шамалары мен ұғымдарын; ғалам дамуының негізгі кезеңдерін; ақпаратты тарату мен қабылдау тәсілдерін, негізгі радиотехникалық

қондырғылар мен жүйелерді құру қағидаттарын; нанотехнологияның негізгі қағидаттарын және шығу тарихын;

2) механиканың (кинематика, динамика, статика, гидро-аэростатика, гидро-аэродинамика), молекулалық физика мен термодинамиканың негізгі заңдарын, қағидаттары мен постулаттарын; электромагнетизмнің (электростатика, тұрақты мен айнымалы электр тогы, магнит өрісі, электрмагниттік индукция), оптиканың (геометриялық және толқындық), кванттық физиканың негізгі заңдары мен қағидаттарын; наноматериалдар мен наножүйені зерттеу әдістерін; әлемнің заманауи ғылыми бейнесіндегі физика ғылымының орнын; ой-өрісті қалыптастырудағы және практикалық есептерді шешудегі физиканың рөлін түсінеді;

3) физика ғылымының негізгі ұғымдарын, заңдылықтарын, заңдары мен теорияларын; физика ғылымының символикалары мен терминологияларын; физикада қолданылатын ғылыми танымның бақылау, сипаттау, өлшеу, эксперимент сияқты негізгі әдістерін; ғаламтор желісі мен компьютердің дерекқорларындағы физиканың ақпараттарын іздеу және өңдеу үшін жаңа ақпараттық технологиялардың мүмкіндігін; эксперименттер мен өлшеу нәтижелерін өңдеу, физикалық шамалар арасындағы тәуелділіктерді анықтау тәсілдерін қолданады;

4) дәрежелік функциялар түрінде берілген тәуелділіктерді; екі айнымалы арасындағы қатынасты; ғаламдағы құбылыстарға, нысандар мен денелерге әртүрлі физикалық күштердің әрекетін, физикалық процестердің тәуелділігі мен айнымалылар арасындағы қатынастардың графигін; құрылғылар мен аспаптардың сипаттамалары мен жұмыс істеу қағидаттарын, ғылыми жаңалықтарды қолданылу салаларын; нанотехнологияның қолдану салаларын, адамның өндірістік қызметі мен қоршаған орта жағдайы арасындағы себеп-салдарлық байланыстарды ғалам күйін сипаттайтын параметрлерді және оның дамуының мүмкін жолдарын талдайды;

5) жиналған және өңделген мәліметтердің, ақпараттың кесте, график, хабарлама баяндама, презентация түрінде қарастырылуы үшін; ғылыми модельдерді және дәлелдемелерді болжамдар, дәлелдеулер, түсіндірмелер ұсыну үшін; эксперимент пен зерттеу жүргізу жоспарын жинақтайды;

6) заңдар мен олардың қолданысын білуін, жүргізілген бақылаулар мен эксперименттердің нәтижелерін; нақты жағдайлардағы ғылыми таным әдістерінің қолданысын; экологиялық қауіпсіздік тұрғысынан физикалық процестермен байланысты адамның өндірістік және тұрмыстық қызметінің салдарын бағалайды.

"Химия":

1) негізгі химиялық ұғымдарды; атомистикалық теорияны; органикалық заттардың химиялық құрылыс теориясын; түрлі белгілері бойынша заттарды жіктеуді; органикалық және бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластарының номенклатурасын, құрылысын, физика-химиялық қасиеттерін; полимерлі материалдардың, металдар мен қоспалардың, бейметалдар мен олардың

қосылыстарының кейбір салаларда қолданылуы және ерекше қасиеттерін; нанотехнологияның кейбір салаларда қолданылуын біледі;

2) түрлі заттардың химиялық реакцияларға түсу қабілеттерін; химиялық реакциялардағы энергиялардың өзгерулерін; химиялық айналымдардың негізгі механизмдерін; кинетикалық теорияның, гомогенді және гетерогенді катализдің, электрохимияның негіздерін; ауыспалы металдардың ерекше қасиеттерін; құрылысына байланысты органикалық және бейорганикалық қосылыстардың химиялық қасиеттерін; талдаудың инструментальды әдісі арқылы қосылыстарды зерттеу қағидаттарын; ең маңызды органикалық және бейорганикалық заттардың химиялық өндірілу қағидаттарын түсінеді;

3) табиғатта, тұрмыста және өндірісте болып жатқан химиялық құбылыстарды түсіндіру үшін, әртүрлі жағдайларда химиялық айналымдардың өту мүмкіндіктерін анықтау және олардың салдарларын бағалау үшін білімдері мен біліктерін; заттарды сапалық және сандық талдау әдістерін; қоршаған ортада экологиялық сауатты болу ережесін; қоршаған ортаның химиялық ластануының тірі ағзаларға әсер етуін бағалау әдістерін; химиялық эксперименттер нәтижелерін әзірлеу, жүргізу, бақылау, жазу және талдау үшін ғылыми әдістерді білу және сыни тұрғыда ойлауды; жанғыш, улы заттарды, зертханалық құрал-жабдықтарды пайдалануда қауіпсіздік ережелерін қолданады;

4) заттардың қасиеттері олардың құрамы мен құрылысына байланыстылығын; заттардың құрылымы мен қасиеттерін анықтауға арналған олардың қарапайым спектрлерін; химиялық реакцияның жылдамдығы мен химиялық тепе-теңдіктің түрлі факторларға байланыстылығын; Периодтық жүйеде элементтердің қасиеттерінің өзгеру үрдісін; қышқылдар мен негіздердің түрлі теорияларын, ерітінділердегі иондық тепе-теңдіктерді талдайды;

5) органикалық және бейорганикалық қосылыстардың маңызды кластары арасындағы генетикалық байланыстарды; заттардың химиялық байланыс және құрылыс теориясының көмегімен химиялық айналымдардың өту мүмкіндіктері мен нәтижелері туралы дәлелді пайымдауларды жинақтайды;

6) әртүрлі материалдардың қасиеттерін; химиялық реакциялардың жылдамдығына әртүрлі факторлардың әсерін; химиялық тепе-теңдікке сыртқы ортаның түрлі жағдайларының ықпалын; қоршаған орта мен адам денсаулығына химиялық өндірістің әсер ету зардаптарын; радиоактивті ыдырауының әсерлерін; түрлі дереккөздер ақпараттарының дұрыстығын бағалайды.

"Биология":

1) ақуыздардың, майлардың, көмірсутектердің, нуклейн қышқылдарының құрылымын, құрамын және міндеттерін; антиген-антидене реакцияларының негізгі механизмдерін; адамның хромосомалық ауруларының тұқымқуалаушылық теориясының негізгі күйлерін; тірі ағзалардың қоректенулері мен метаболизмінің түрлерінің/типтерінің өзгергіштігін; түрдің пайда болуы әдістерін; генетика негіздері

және гендік инженерияның мүмкіндіктерін; Жер бетінде өмірдің қалыптасуы кезеңдері мен схемаларын; антропогенезді; ғаламдық және аймақтық экологиялық проблемаларды және табиғат ресурстарын қорғау қағидаттарын біледі;

2) фотосинтездің қараңғы және жарық фазасы кезінде өту процестерін; заттардың тасымалы, транслокация, хромосомалық, гендік мутациялардың пайда болу механизмін; гендік-инженерлік манипуляциялардың мәнін; энергетикалық алмасу кезеңдерін; тұқым қуалау құбылмалылығы мен эволюция арасындағы өзара байланыс; тұқым қуалау заңдылықтарын; эволюциялық процестердің механизмін; экологиялық пирамиданың ережесін; қоршаған ортаға антропогендік әсер етулердің зардаптарын түсінеді;

3) молекулалық биология және генетика есептерін шешудің схемалары мен әдістерін; экожүйені, тұқым қуалау белгілерін және түрлендірілген құбылмалылықты талдауға арналған статистикалық әдістерін; заттарды сапалық және сандық талдау әдісін; тәжірибелерді әзірлеу, жүргізу, бақылау, нәтижелерін жазу мен талдауға арналған ғылыми әдістерді білу және сыни тұрғыда ойлауды; дәрі-дәрмектер, улы заттар, зертханалық жабдықтарды пайдалануда қауіпсіздік ережелерін қолданады;

4) фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін; эволюция процесіне әсер ететін факторларды; ДНҚ мен РНҚ молекулаларының құрылысын; ДНҚ-ның репликациясы мен рекомбинациясын, мутация мен репарация процестерін, ДНҚ құрылымы мен оның атқаратын қызметі арасындағы байланысты; сперматогенез бен оогенез арасындағы айырмашылықты; экожүйе түрінің әртүрлілігін және тұрақтылығын; әлемдегі және Қазақстандағы экологиялық жағдайларды талдайды;

5) адамның гаметогенез схемасын; экожүйелердегі тағамдар тізбегінің схемасын; кесте, график, хабарлама, баяндама, презентациялар түрінде ұсыну үшін жинақталған және өңделген мәліметтерді, ақпараттарды; болжамдар, айғақтар және түсіндірмелерді ұсыну үшін ғылыми үлгілер мен дәлелдемелерді; зерттеушілік, оқу және шығармашылық жобаларды; Қазақстанның экологиялық проблемаларын шешудің мүмкін нұсқаларын жинақтайды;

6) ферменттердің белсенділігіне әсер ететін түрлі факторларды, ақуыздың құрылымын, фотосинтездің нәтижесін; моногибридті және дигибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін, модификациялық құбылмалылық заңдылықтарын; мутагенездің себептерін; өз аймағының экожүйесін; биотехнологияда зерттелетін генетикалық түрі өзгертілген және трансгенді ағзаларды қолдануға байланысты этикалық сұрақтарды бағалайды.

"География":

1) географияның, геоинформатиканың, геоэкологияның, табиғатты пайдаланудың, геосаясаттың, геоэкономиканың негізгі категорияларын; геоэкологиялық, экономикалық-географиялық, әлеуметтік-географиялық, саяси-географиялық және саяси карталардың ерекшеліктерін; табиғатты пайдаланудың географиялық

ерекшеліктері мен заманауи проблемаларын; геосфераларға антропогендік әсердің көздерін, факторларын және себептерін; табиғатты қорғау шараларының жүйесін және негізгі бағыттарын; табиғатты пайдаланудың заманауи жіктеуінің түрлерін мен типтерін және табиғатты тиімді пайдаланудың жалпы қағидаттарын; халықтардың өмір сүру деңгейі мен сапасының айырмашылықтарын; жекелеген аймақтар мен елдер шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымының географиялық ерекшеліктерін; жекелеген аймақтар мен елдердің географиялық өзгешеліктерін, олардың әлеуметтік-экономикалық даму деңгейі, халықаралық географиялық еңбек бөлінісі жүйесіндегі мамандануы бойынша айырмашылықтарын; дүниежүзінің заманауи саяси картасының мазмұнын; дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштерін; мемлекеттік аумақтың құрылымын және мемлекеттік түрлерін; мемлекеттік шекараларды, олардың түрлері мен серпінін; Қазақстан Республикасының заманауи геосаяси және геэкономикалық жағдайының ерекшеліктерін; Қазақстанның аймақтық, халықаралық саяси процестерге, халықаралық географиялық еңбек бөлінісіне, қатысын; адамзаттың ғаламдық проблемаларының географиялық аспектілерін біледі;

2) дүниежүзінің заманауи экономикалық-географиялық және саяси-географиялық көрінісін; географияның басқа ғылымдармен интеграциялану қажеттілігін; геоэкологиялық, әлеуметтік, геэкономикалық және геосаяси процестердің ерекшеліктері мен серпінін; "табиғат - халық (қоғам) - шаруашылық (экономика)" географиялық жүйесінің тұтастығы мен тұрақтылығын; табиғи ортаға антропогендік қысымды тұрақтандыру жолдарын; қоршаған ортаны қорғауда ғылыми-техникалық прогрестің ролін; адамның ғаламдықтан жергілікті деңгейге дейінгі географиялық (қоршаған) ортасын қалыптастыратын және өзгертетін табиғи, экономикалық және әлеуметтік факторларды; өмір сүру сапасының қоршаған табиғи орта сапасынан тәуелділігін; ғаламдану жағдайында ірі аймақтар мен елдердің географиялық ерекшеліктерін; заманауи интеграциялық және геосаяси процестердің маңыздылығы мен мәнін; геосаяси субъектілердің ролі мен ықпал ету аймақтарын, өзара әрекеттесу сипатын, дүние жүзінің геосаяси аудандастырылуын; адамзаттың ғаламдық проблемаларының себептері мен оларды шешу жолдарын түсінеді;

3) географиялық зерттеудің заманауи әдістерін және олардың комбинациясын; географиялық деректердің түрлі көздерін; тақырыптық карталардың қосымша сипаттау элементтерін; геокеңістіктік дереккөздерін; географиялық ақпаратты іздеу, өңдеу, жүйелеу, түсіндіру, қажетті мәнмәтінде өзгерту, сақтау, тарату және ұсыну дағдыларын; картометрия тәсілдерін; қажетті мәнмәтінде есептеулер жүргізу үшін түрлі формаларды қолданады;

4) географиялық қабық пен географиялық ортада болып жататын процестер мен құбылыстардың арасындағы себеп-салдарлық байланыстарын; табиғат пен қоғамның өзара байланыстары мен олардың кеңістіктік ерекшеліктерін; географиялық

нысандардың, процестердің және құбылыстардың орналасу, байланыс және басқа да кеңістіктік қатынастарының ерекшеліктерін; заманауи дүниежүзілік шаруашылықтың табиғи, әлеуметтік-экономикалық негіздерін; сандық және сапалық геокеңістіктік деректерді; шаруашылық салаларын орналастырудың заманауи факторларын; дүниежүзі елдерінің рейтингтері мен индекстерін талдайды;

5) модельдерді, зерттеушілік және шығармашылық жобаларды, ақпараттық материалдарды; географиялық нысандардың әрекет ету және даму проблемаларын шешу жөніндегі ұсыныстарды; зерделенетін географиялық нысандарды, процестерді, құбылыстарды жіктеу, жүйелеу, жалпылау және саралау мақсатында білімдер мен дағдыларды; географиялық нысандар, процестер мен құбылыстарды түсіндіру, болжау жасау, өзгерістері мен перспективаларын анықтау үшін білімдер мен дағдыларды жинақтайды;

б) географиялық дереккөздердің шынайылық дәрежесін; геосфералардың параметрлері мен экологиялық жағдайын; жекелеген аумақтардың табиғи, антропогендік және техногендік өзгерістердің дәрежесін және олардың салдарын; табиғатты қорғау шараларының тиімділігін; қоршаған табиғи ортаны қорғау және табиғатты пайдалануда ғылыми-техникалық прогрестің деңгейін; қоршаған ортаның сапасын; өмір сүру сапасын; түрлі мемлекеттердің рейтингтер мен индекстердегі көрсеткіштері мен орнын; кез келген дәрежедегі аумақтың географиялық және геосаяси жағдайын; негізгі әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштері бойынша дүниежүзі елдерін; мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін бағалайды.

46. Жаратылыстану-математикалық бағыттағы стандарттық деңгейде оқытылатын оқу пәндері бойынша жалпы орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

"Дүниежүзі тарихы":

1) өркениеттердің тарихи типтері мен олардың ошақтарын; мемлекеттің тарихи түрлері мен мемлекеттік-құқықтық институттарының қалыптасуы мен даму кезеңдерін; әлемдік тарих барысына ықпал еткен әскери-саяси оқиғаларды; әлемдік мәдени-тарихи прогреске ықпал еткен әлемдік жаңалықтар және жетістіктерді; қазіргі әлемдік мәдениеттің жағдайы мен тарихын; адамның, қоғамның пайда болуы мен дамуына қатысты, әлем халықтары мен өркениеттердің негізгі ғылыми теорияларын; әлемдік қоғамдық ойдың дамуына елеулі үлес қосқан тарихи қайраткерлерді; дүниежүзі тарихы бойынша негізгі жинақталған ғылыми еңбектерді біледі;

2) мәдени-тарихи процесті оның бірлігі мен алуан түрлілігін; мемлекеттің тарихи формалары мен түрлерін, өркениеттің өзіндік ерекшеліктерін; мемлекеттік-құқықтық институттардың маңызын; әлемдік өркениеттердің қалыптасуы мен дамуына табиғи-географиялық факторлардың ықпалын; тарих барысына әскери-саяси оқиғалардың ықпалын; әлемдік тарихи-мәдени прогресс үшін адамзаттың жетістіктері мен ұлы ашылулардың маңызын; түрлі тарихи кезеңдерде әлемдегі саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени өзгерістерге ішкі және сыртқы факторлардың

ықпалын; әлемдік қоғамдық ойдың дамуындағы тарихи аспектілерді; тарихтың дамуына тұлғалардың ықпалын; жаһандық әлемдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтау үшін жалпы адамзаттық құндылықтардың маңызын түсінеді;

3) әлемнің мәдени-өркениеттік орталықтары мен мемлекеттерінің құрылуын уақыт пен кеңістікте анықтауда; мемлекеттердің түрлері мен тарихи формаларын, өркениеттердің өзіндік ерекшеліктерін; түрлі тарихи кезеңдердегі әлем халықтарының саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуындағы ерекшеліктерін; әлем тарихындағы тарихи тұлғалардың рөлін; өткен және қазіргі кездегі оқиғалар мен құбылыстарға қатысты өз позициясын анықтау кезінде тарихи ойлау дағдыларын қолданады;

4) әлем халықтарының ортақ белгілері мен ерекшеліктерін анықтай отырып тарихи дамуын; түрлі тарихи кезеңдерде қоғамның қалыптасуы мен дамуына түрлі факторлардың (географиялық, демографиялық, көші-қон, саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени) ықпалын; себеп-салдарлық байланыстарын анықтау мақсатында әлем тарихының оқиғаларын, құбылыстарын, процестерін; тарихи тұлғалар қызметінің себептері мен нәтижелерін; тарихи деректерді; жаһандану жағдайында бүгінгі қоғамның даму үрдістері мен перспективаларын талдайды;

5) тарихи талдау әдістерін қолдана отырып шығармашылық, танымдық, зерттеушілік, жобалық сипаттағы жұмыстарды; әлем халықтарының тарихи дамуының жалпы заңдылықтары мен ерекшеліктерін анықтау мақсатында салыстырмалы тарихи сипаттамаларын жинақтайды;

6) түрлі тарихи кезеңдердегі қоғамның дамуына (географиялық, демографиялық, көші-қон, саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени) түрлі факторлардың ықпал ету дәрежесін; әлем тарихының ықпалы контекстінде тарихи тұлғалар қызметін; әлемдік өркениеттің қалыптасуы мен дамуына түрлі әлем халықтары мәдениетінің қосқан үлесін; тарихи деректердің шынайылығын; әлем тарихының этникалық, саяси, мәдени және әлеуметтік-экономикалық мәселелері бойынша түрлі ғылыми теориялардың дәлелдік дәрежесін бағалайды.

"Графика және жобалау":

1) көрнекі ақпаратты бекітудің негізгі құралдарын, әдістерін және тәсілдерін; графикалық бейнелердің негізгі түрлерін; графика құралдары мен жобалаудың негізгі әдістерін; геометриялық денелердің сырт пішінінің құрылу (қалыптасу) заңдылықтарын; машина жасау, сәулет – құрылыс сызбалары туралы жалпы түсініктерді; топографиялық сызбалар элементтерін; бұйымды жасау және жобалау кезеңдерін; көрнекі ақпаратты қол және компьютерлік графика құралдары арқылы бейнелеу әдістері мен тәсілдерін біледі;

2) құбылыстар, процестер және заттық әлем туралы ақпаратты ұсыну және визуализациялау кезінде графикалық бейнелер рөлінің маңыздылығын; графикалық модельдеу әдістері заңдылықтарын; зат формасын көрсетудегі графикалық бейнелердің

түрлері арасындағы айырмашылықты, олардың кеңістік және метрикалық сипаттамасын; тәжірибелік іс-әрекеттегі қолмен жасалған және компьютерлік графика мүмкіндіктері мен ерекшеліктерін; макет жасау және модельдеу ерекшеліктерін түсінеді;

3) графикалық жұмысқа арналған материалдар мен құралдарды; проекциялау әдісін; заттың геометриялық (конструктивтік) формасын құрастыру тәсілдерін; геометриялық денелер бетінің жаймасының сызбасын құрастыру әдістерін; бейненің көрінісі мен құрамын өзгерту әдістерін; жобалық және конструктивтік шешім қабылдау үшін анықтамалық құжаттарды; графикалық модельдеу, макеттеу және жобалау бойынша әртүрлі есептерді (мәселелерді) шешу барысында қол және компьютерлік графика құралдарын қолданады;

4) көрнекі ақпаратты ұсынудың әртүрлі тәсілдерін және бейненің қасиеттерін; заттардың бейнесін жасағанда олардың геометриялық формалары мен конструкцияларын; заттың формасын анықтау үшін бейненің түрлі көрінісін пайдалану мүмкіндігін; бейненің графикалық құрамын және заттың формасын анықтау үшін кешенді сызбаны талдайды;

5) зат формасын қайта құру үшін контурлы бейнені; түрі және құрамы бойынша жүйелеу үшін бастапқы бейнедегі графикалық ақпаратты; қажетті графикалық ақпаратты толық және жеткілікті көрсету үшін түрлі бейне көріністерін; шығармашылық ойды іске асыру үшін графиканың әртүрлі құралдарын жинақтайды;

6) көрнекі ақпаратты бекітудің әдістерін; әртүрлі объектілердің графикалық бейнелерін; бейнені қайта құрудың түрлі тәсілдерін; жобалау іс-әрекеті процесінде қолданылатын графика құралдары мен жобалау әдістерін; заттардың геометриялық және конструктивтік сипаттамасын; шығармашылық іс-әрекет барысын және нәтижесін бағалайды.

"Құқық негіздері":

1) Конституциялық құқық көздерін, нормаларын, жүйелерін; конституциялық саяси құқықтарын; әкімшілік құқық жүйесі, нормасын, субъектілерін; еңбек құқығы, оның мәнін, әкімшілік еңбек тәртібін ұйымдастырудағы міндеттер, еңбек тәртібін бұзғаны үшін жауаптылық; азаматтық құқық көздерін, қатынастарын, меншік құқығы формаларын, тұтынушы құқығының қолданылу аясын; отбасылық қатынастар, ата-аналар мен балалардың құқықтары мен міндеттерін; қылмыстық құқық ұғымы, белгілерін, қылмыстық жауаптылық, оның түрлерін, азаматтардың құқықтарын қорғауды, сонымен қатар оны жүзеге асыру қажеттілігі мен мүмкіндіктерін біледі;

2) қоғамның мәдени элементі және маңызды әлеуметтік реттеушісі ретінде құқықтың мәні мен рөлін, қазақстандық қоғамдағы негізгі құқықтық ұстанымдарды, құқық жүйесі мен құрылымын, құқықтық қатынастар, құқық бұзушылық пен заңдық жауаптылық, әлеуметтік-экономикалық саланы құқықтық реттеу, құқықты жүзеге асыру түрі ретіндегі заңдық қызметті түсінеді;

3) нормативтік актілерді қолдана отырып нақты құқықтық жағдайларда жеке ұстанымдарының дәлелдемелерін, Қазақстан Республикасының заңнамаларына нақты құқықтық нормалардың сәйкестігін бағалау үшін құқықтық білімін; күнделікті өмірде, өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелер бойынша пікірталастарға қатысуда құқық ережелерін, құқықтық ақпараттарды өзіндік іздену дағдыларын қолданады;

4) құқықтық нормаларды, түрлі деректерден алынған, құқық салаларына қатысты ақпараттарды талдайды;

5) адамгершілік және құқықтық нормаларымен қабылданған өз мінез-құлықтары мен басқалардың әрекеттерін байланыстыру үшін алынған ақпаратты; жалпыадамзаттық және этномәдени құндылықтарға қарсы келмейтін шешім қабылдау, өз қарым-қатынасын білдіру, жағдаяттарды бағалау үшін, берілген контекстегі ақпараттарды жинақтау және талдау үшін білім, білік дағдыларды жинақтайды;

6) Қазақстан Республикасының заңнамаларын нақты мәселелерді шешу барысында қолдану ерекшеліктерін өздігінше бағалайды.

47. Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы тереңдетілген деңгейде оқытылатын оқу пәндері бойынша жалпы орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

"Шетел тілі"

1) тыңдалым: белгілі тақырыптарға әдеби тіл нормасы шегінде нақты айтылған сөздің негізгі мағынасын түсінеді, оқумен және болашақ кәсіби қызметімен байланысты күнделікті сұрақтар мен тақырыптар туралы қарапайым ақпараттық хабарламаларды түсінеді; ұзақ пікірталастағы негізгі ойды жалпы ұғына алады, сөйленетін сөздің тақырыбы таныс, ал сөйленетін сөз қарапайым тілде және нақты құрылған жағдайда оқу және кәсіби тақырыптар бойынша дәрісті немесе әңгімені ұғады, техникалық сипаттағы егжей-тегжейлі нұсқауларды түсінеді; өзін қызықтыратын тақырыптар бойынша нақты әрі баяу айтылған телевизиялық бағдарламалардың көпшілік бөлігін, мысалы, сұхбаттарды, қысқаша дәрістерді, репортаждарды түсінеді;

2) айтылым: қандай да болмасын жағдайды суреттей алады немесе бір-бірімен байланысты пікірлер түрінде әңгімелеп бере алады; кітаптың немесе фильмнің сюжетін және өзінің одан алған әсерін айтып береді; оқу іс-әрекеті аясында тақырып бойынша алдын ала дайындалған қысқаша хабарландыру жасайды; өзіне таныс тақырып бойынша түсінікті болғаны сонша, айтылған ой мен негізгі ережелерді нақты жеткізе отырып, ондағы айтылған барлық ойға ілесе алу мүмкін болатындай баяндама жасайды, баяндама бойынша қойылған сұрақтарға жауап береді, дегенмен кей кездері сұрақты қайталап айтуын өтінуі мүмкін; күрделі байланысқан мәтін арқылы өз сезімі мен әсерін жеткізе отырып, өз тәжірибесін суреттеп айтып береді;

3) оқылым: қызықтыратын тақырып бойынша нақты ақпаратты, оқиғалардың сипаттамасын, жеке хаттардағы сезімдер мен тілектерді қамтитын қарапайым мәтіндерді толық түсінеді; таныс емес жалпы және оқу тақырыптары кездесетін көркем

және оқу әдебиеттерінің көлемді мәтіндерін оқиды; газет мақалаларының түрлі типтерінің негізгі ойларын анықтайды, таныс емес қағаз және цифрлық ресурстарды мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін қолданады;

4) жазылым: көпшілікке таныс және қызықтыратын сұрақтар бойынша жекелеген қысқа элементтерді бірге байланыстырып қарапайым мәтін жазады, іс-әрекет аясында болатын күнделікті таныс және әлеуметтік мәселелер бойынша нақты жиналған ақпараттарға қатысты өз пікірін еркін жинақтайды және хабарлайды; абстрактілі тақырыптар және мәдениетке: музыкаға, фильмдерге байланысты тақырыптар бойынша жаңалықтарды және өзінің ойларын айтып хат жазады; қарапайым дәріс уақытында егер тақырып таныс болған жағдайда, тақырыбы таныс, сөз қарапайым және нормативті диалектіде нақты айтылған болса, негізгі түйінді сәттерді көрсетіп жазбалар жазады; оқиғаны жазбаша баяндап жазады.

"Дүниежүзі тарихы":

1) өркениеттердің тарихи типтері мен олардың ошақтарын; мемлекеттің тарихи түрлері мен мемлекеттік-құқықтық институттарының қалыптасуы мен даму кезеңдерін; әлемдік тарих барысына ықпал еткен әскери-саяси оқиғаларды; әлемдік мәдени-тарихи прогреске ықпал еткен әлемдік жаңалықтар және жетістіктерді; қазіргі әлемдік мәдениеттің жағдайы мен тарихын; адамның, қоғамның пайда болуы мен дамуына қатысты, әлем халықтары мен өркениеттерінің негізгі ғылыми теорияларын; әлемдік қоғамдық ойдың дамуына елеулі үлес қосқан тарихи қайраткерлерді; дүниежүзі тарихы бойынша негізгі жинақталған ғылыми еңбектерді біледі;

2) мәдени-тарихи процесті оның бірлігі мен алуан түрлілігін; мемлекеттің тарихи формалары мен түрлерін, өркениеттің өзіндік ерекшеліктерін; мемлекеттік-құқықтық институттарының маңызын; әлемдік өркениеттердің қалыптасуы мен дамуына табиғи-географиялық факторлардың ықпалын; тарих барысына әскери-саяси оқиғалардың ықпалын; әлемдік тарихи-мәдени прогресс үшін адамзаттың жетістіктері мен ұлы ашылулардың маңызын; түрлі тарихи кезеңдерде әлемдегі саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени өзгерістерге ішкі және сыртқы факторлардың ықпалын; әлемдік қоғамдық ойдың дамуындағы тарихи аспектілерді; тарихтың дамуына тұлғалардың ықпалын; жаһандық әлемдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтау үшін жалпы адамзаттық құндылықтардың маңызын түсінеді;

3) әлемнің мәдени-өркениеттік орталықтары мен мемлекеттерінің құрылуын уақыт пен кеңістікте анықтауда; мемлекеттердің түрлері мен тарихи формаларын, өркениеттердің өзіндік ерекшеліктерін; түрлі тарихи кезеңдердегі әлем халықтарының саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуындағы ерекшеліктерін; әлем тарихындағы тарихи тұлғалардың ролін; өткен және қазіргі кездегі оқиғалар мен құбылыстарға қатысты өз позициясын анықтау кезінде тарихи ойлау дағдыларын қолданады;

4) әлем халықтарының ортақ белгілері мен ерекшеліктерін анықтай отырып тарихи дамуын; түрлі тарихи кезеңдерде қоғамның қалыптасуы мен дамуына түрлі факторлардың (географиялық, демографиялық, көші-қон, саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени) ықпалын; себеп-салдарлық байланыстарын анықтау мақсатында әлем тарихының оқиғаларын, құбылыстарын, процестерін; тарихи тұлғалар қызметінің себептері мен нәтижелерін; тарихи деректерді; этногенез, саяси және мәдени процестерге қатысты негізгі ғылыми теорияларды; жаһандану жағдайында бүгінгі қоғамның даму үрдістері мен перспективаларын талдайды;

5) тарихи талдау әдістерін қолдана отырып шығармашылық, танымдық, зерттеушілік, жобалық сипаттағы жұмыстарды; әлем халықтарының тарихи дамуының жалпы заңдылықтары мен ерекшеліктерін анықтау мақсатында салыстырмалы тарихи сипаттамаларын; әлемдік тарихи-мәдени процесс туралы тұтас түсініктері мен тарихи санасын қалыптастыру үшін тұжырымдар мен гипотезаларды жинақтайды;

6) түрлі тарихи кезеңдердегі қоғамның дамуына (географиялық, демографиялық, көші-қон, саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени) түрлі факторлардың ықпал ету дәрежесін; әлем тарихының ықпалы контекстінде тарихи тұлғалар қызметін; әлемдік өркениеттің қалыптасуы мен дамуына түрлі әлем халықтары мәдениетінің қосқан үлесін; тарихи деректердің шынайылығын; әлем тарихының этникалық, саяси, мәдени және әлеуметтік-экономикалық мәселелері бойынша түрлі ғылыми теориялардың дәлелдік дәрежесін бағалайды.

"География":

1) география ғылымдар жүйесінде геоэкологияның, геоинформатиканың, геосаясаттың, геоэкономиканың, елтанудың орны мен ролін; табиғатты пайдалану саласындағы, экономикалық, әлеуметтік, саяси география мен геосаясаттың негізгі ғылыми түсініктерін; геосфераларға тиетін антропогендік әсердің факторларын, көздерін және салдарын; экологиялық тәуекелдерді; экологиялық дағдарыстың белгілерін; аумақтардың экологиялық жіктелуін; табиғатты қорғау шараларының жүйесі мен негізгі бағыттарын; табиғатты пайдаланудың аймақтық ерекшеліктерін; табиғатты пайдаланудың негізгі әкімшілік, экономикалық және құқықтық механизмдерін; заманауи экологиялық саясаттың бағыттарын; қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін; өмір сүру сапасының көрсеткіштерін; экономикалық жүйелер модельдерін; дүниежүзілік шаруашылық және дүниежүзі елдері дамуының басты көрсеткіштерін; дүниежүзі елдерінің арасындағы халықаралық қатынастардың жиынтығын; ғаламдану процесін; Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдарға қатысуын; адамзаттың заманауи ғаламдық проблемалары және олардың жергілікті, аймақтық деңгейлердегі көрінісін; ұлттық мүдделер тұрғысынан Қазақстан Республикасының геосаяси белсенділігінің бағыттарын; дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтарын біледі;

2) заманауи әлемнің кеңістіктік алуан түрлілігін, оның жалпы және аймақтық ерекшеліктерін; табиғаттың, халықтың және шаруашылықтың даму заңдылықтарын; қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесу проблемаларын; табиғи, әлеуметтік, экономикалық және саяси процестердің ерекшеліктерін; қоршаған ортаның жағдайы үшін жеке жауапкершілігін; ғаламдық және жергілікті табиғи және әлеуметтік-экономикалық, экологиялық процестердің серпінін; қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесуін оңтайландыру, табиғи ортаға антропогендік қысымды тұрақтандыру жолдарын; қоршаған ортаны қорғауда ғылыми-техникалық прогрестің ролін; аумақтың әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуының географиялық факторлардан тәуелділік дәрежесін; өмір сүру сапасының қоршаған орта сапасына тәуелділігін; заманауи әлеуметтік-экономикалық және экологиялық проблемалардың және оларды шешу жолдарын; геосаясат субъектілерінің рөлі мен ықпал ету аймақтарын, өзара әрекеттестігінің сипатын түсінеді;

3) геоэкологиялық, экономикалық-географиялық, әлеуметтік-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси зерттеу әдістері мен олардың комбинациясын; геокеңістіктік дереккөздерін; геокеңістіктік деректерді іздеу, өңдеу, жүйелеу, түсіндіру, қажетті контексте деректерді өзгерту, сақтау, тарату және ұсыну дағдыларын; картометрия тәсілдерін қолданады;

4) сандық және сапалық геокеңістік деректерді; географиялық нысандарды, процестерді және құбылыстарды жіктеу белгілерін; географиялық қабық пен географиялық ортада болып жататын процестер мен құбылыстардың арасындағы себеп-салдарлық байланыстарды; географиялық нысандардың, процестердің және құбылыстардың орналасу, байланыстары мен басқа да кеңістіктік қатынастарының ерекшеліктерін; адам өмірі мен тіршілігіне географиялық факторлардың ықпалын; қоғамдық өндірістің табиғи және әлеуметтік-экономикалық негіздерін; жоспарланған шаруашылық әрекеттің қоршаған ортаның жағдайы мен адамдардың денсаулығына тигізетін әсерін; экологиялық дағдарыстың белгілерін; қоршаған табиғи ортаны қорғаудың және табиғатты тиімді пайдаланудың ұйымдастырушылық және құқықтық негіздерін; шаруашылық салаларын орналастырудың заманауи факторларын;

геоэкологиялық, геосаяси және экономикалық процестерді; халықаралық саяси, экономикалық, әлеуметтік-мәдени, экологиялық және басқа да байланыстар мен қатынастарын; аумақтық-саяси жүйелерді; мемлекеттік аумақтың құрылымын; мемлекеттік шекараларды, олардың түрлері мен серпінін; елдің ұлттық мүдделері жүйесін; геосаясат субъектілерінің геосаяси белсенділігін; дүниежүзілік геосаяси кеңістікті; Қазақстанның саяси, экономикалық, әлеуметтік дамуының ерекшеліктері мен факторларын, дүниежүзіндегі орны мен ролін талдайды;

5) модельдер, зерттеушілік және шығармашылық жобаларды, ақпараттық материалдарды; географиялық нысандардың әрекет ету және даму проблемаларын шешу жөніндегі ұсыныстарды; зерттеп жатқан географиялық нысандарды, процестерді,

құбылыстарды жіктеу, жүйелеу және саралау мақсатында білімдер мен дағдыларды; географиялық нысандар, процестер мен құбылыстарды түсіндіру, болжау жасау, өзгерістері мен перспективаларын анықтау үшін білімдер мен дағдыларды жинақтайды ;

б) геосфералардың параметрлері мен экологиялық жағдайын; геосфераға тиетін антропогендік жүктемені және олардың салдарын; кез келген дәрежедегі аумақтардың географиялық және геосаяси жағдайын, табиғи-ресурстық әлеуетін; табиғи ортаның сапасын; экологиялық тәуекелдерді; экологиялық дағдарыстың дәрежесін; табиғатты қорғау шараларының тиімділігін; қоршаған табиғи ортаны қорғау мен табиғатты пайдаланудағы ғылыми-техникалық прогрестің деңгейін; қоршаған ортаның сапасын; өмір сүру сапасын; түрлі мемлекеттердің халықаралық салыстырулардағы көрсеткіштері мен орнын; дүниежүзілік шаруашылықтың түрлі даму модельдерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін; ғаламданудың дүниежүзі елдеріне тигізетін жағымды және жағымсыз әсерлерін; мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін; геосаясат субъектілерінің геосаяси белсенділігінің тиімділігін; халықаралық ұйымдардың қызмет ету нәтижелерін бағалайды.

"Құқық негіздері":

1) Конституциялық құқық көздерін, нормаларын, жүйелерін; конституциялық саяси құқықтарын; әкімшілік құқық жүйесі, нормасын, субъектілерін; еңбек құқығы, оның мәнін, әкімшілік еңбек тәртібін ұйымдастырудағы міндеттер, еңбек тәртібін бұзғаны үшін жауаптылық; азаматтық құқық көздерін, қатынастарын, меншік құқығы формаларын, тұтынушы құқығының қолданылу аясын; отбасылық қатынастар, ата-аналар мен балалардың құқықтары мен міндеттерін; қылмыстық құқық ұғымы, белгілерін, қылмыстық жауаптылық, оның түрлерін, азаматтардың құқықтарын қорғауды, сонымен қатар оны жүзеге асыру қажеттілігі мен мүмкіндіктерін біледі;

2) қоғамның мәдени элементі және маңызды әлеуметтік реттеушісі ретінде құқықтың мәні мен рөлін, қазақстандық қоғамдағы негізгі құқықтық ұстанымдарды, құқық жүйесі мен құрылымын, құқықтық қатынастар, құқық бұзушылық пен заңдық жауаптылық, әлеуметтік-экономикалық саланы құқықтық реттеу, құқықты жүзеге асыру түрі ретіндегі заңдық қызметті түсінеді;

3) нормативтік актілерді қолдана отырып нақты құқықтық жағдайларда жеке ұстанымдарының дәлелдемелерін, Қазақстан Республикасының заңнамаларына нақты құқықтық нормалардың сәйкестігін бағалау үшін құқықтық білімін; күнделікті өмірде, өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелер бойынша пікірталастарға қатысу кезінде құқық ережелерін, құқықтық ақпараттарды өзіндік іздену дағдыларын қолданады;

4) құқықтық нормаларды, заңнаманың барлық салаларында құқықтық қатынас процесінде пайда болған даулы мәселелер тууы аясында берілген ақпараттарды, түрлі деректерден алынған, құқық салаларына қатысты ақпараттарды талдайды;

5) адамгершілік және құқықтық нормалармен қабылданған өз мінез-құлықтары мен басқалардың әрекеттерін байланыстыру үшін алынған ақпаратты; жалпыадамзаттық және этномәдени құндылықтарға қарсы келмейтін шешім қабылдау, өз қарым-қатынасын білдіру, жағдаяттарды бағалау үшін, берілген контекстегі ақпараттарды жинақтау және талдау үшін білім, білік дағдыларды жинақтайды;

6) Қазақстан Республикасының заңнамаларын нақты мәселелерді шешу барысында қолдану ерекшеліктерін өздігінше бағалайды.

48. Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы стандарттық деңгейде оқытылатын оқу пәндері бойынша жалпы орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

"Физика":

1) механиканың (кинематика, динамика, статика, гидроаэростатика, гидроаэродинамика), молекулалық физика мен термодинамиканың; электромагнетизмнің (электростатика, тұрақты және айнымалы электр тогы, магнит өрісі, электромагниттік индукция), оптиканың (геометриялық және толқындық), кванттық физиканың физикалық шамалары мен ұғымдарын; Ғалам дамуының негізгі кезеңдерін; ақпаратты тарату мен қабылдау тәсілдерін, нанотехнологияның шығу тарихын және негізгі қағидаттарын біледі;

2) молекулалық физика мен термодинамиканың негізгі заңдарын; электромагнетизмнің (электростатика, тұрақты мен айнымалы электр тогы, магнит өрісі, электромагниттік индукция), оптиканың (геометриялық және толқындық) заңдары мен қағидаттарын; наноматериалдар мен наножүйені зерттеу әдістерін; әлемнің заманауи ғылыми бейнесіндегі физика ғылымының орнын; ой-өрісті қалыптастырудағы және практикалық есептерді шешудегі физиканың рөлін түсінеді;

3) физика ғылымының негізгі ұғымдарын, заңдылықтарын, заңдары мен теорияларын; физика ғылымының терминологиясы мен символикасын; физикада пайдаланылатын ғылыми танымның бақылау, сипаттау, өлшеу, эксперимент сияқты негізгі әдістерін; физикалық шамалар арасындағы тәуелділіктерді айқындау тәсілдерін қолданады;

4) дәрежелік функциялар түрінде берілген тәуелділіктерді; Ғаламдағы құбылыстарға, денелер мен нысандарға әртүрлі физикалық күштердің әсерін, екі айнымалы арасындағы қатынасты; физикалық процестердің тәуелділігі мен айнымалылар арасындағы қатынастардың графигін; адамның өндірістік қызметі мен қоршаған орта жағдайы арасындағы себеп-салдарлық байланыстарды, нанотехнологияның қолдану салаларын; Ғаламның жай-күйін сипаттайтын параметрлерді және оны дамытудың ықтимал жолдарын талдайды;

5) кесте, графика, хабарлама, баяндама, презентация түрінде беру үшін жиналған және өңделген деректерді, ақпаратты; болжамдар, айғақтар және түсіндірмелер ұсыну үшін ғылыми модельдер мен дәлелдемелерді; эксперимент пен зерттеу жүргізу жоспарын жинақтайды;

б) заңдар мен олардың қолданысын білуін, жүргізілген бақылаулар мен эксперименттердің нәтижелерін; нақты жағдайлардағы ғылыми таным әдістерінің қолданысын; экологиялық қауіпсіздік тұрғысынан физикалық процестермен байланысты адамның өндірістік және тұрмыстық қызметінің салдарын бағалайды.

"Химия":

1) негізгі химиялық ұғымдарды; атомистикалық теорияны; органикалық заттардың химиялық құрылыс теориясын; түрлі белгілері бойынша заттарды жіктеуді; органикалық және бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластарының номенклатурасын, құрылысын, физика-химиялық қасиеттерін; полимерлі материалдардың, металдар мен қоспалардың, бейметалдар мен олардың қосылыстарының кейбір салаларда қолданылуы және ерекше қасиеттерін біледі;

2) түрлі заттардың химиялық реакцияларға түсу қабілеттерін; кинетикалық теорияның, гомогенді және гетерогенді катализдің негіздерін; құрылысына байланысты органикалық және бейорганикалық қосылыстардың химиялық қасиеттерін; ең маңызды органикалық және бейорганикалық заттардың химиялық өндірілу қағидаттарын түсінеді;

3) табиғатта, тұрмыста және өндірісте болып жатқан химиялық құбылыстарды түсіндіру үшін; заттарды сапалық талдау әдістерін; қоршаған ортада экологиялық сауатты болу ережесін; қоршаған ортаның химиялық ластануының тірі ағзаларға әсер етуін бағалау әдістерін; химиялық эксперименттер нәтижелерін әзірлеу, жүргізу, бақылау, жазу және талдау үшін ғылыми әдістерді білу және сыни тұрғыда ойлауды; жанғыш, улы заттарды, зертханалық құрал-жабдықтарды пайдалануда қауіпсіздік ережелерін қолданады;

4) заттардың қасиеттері олардың құрамы мен құрылысына байланысты екенін; химиялық реакцияның жылдамдығы мен химиялық тепе-теңдік түрлі факторларға байланысты екенін; периодтық жүйеде элементтердің қасиеттерінің өзгеру үрдісін талдайды;

5) органикалық және бейорганикалық қосылыстардың маңызды кластары арасындағы генетикалық байланыстарды; заттардың химиялық байланыс және құрылыс теориясының көмегімен химиялық айналымдардың болып өту мүмкіндіктері мен нәтижелері туралы дәлелді пайымдауларды жинақтайды;

б) әртүрлі материалдардың қасиеттерін; химиялық реакциялардың жылдамдығына әртүрлі факторлардың әсер етуін; химиялық тепе-теңдікке сыртқы ортаның түрлі жағдайларының ықпал етуін; қоршаған орта мен адам денсаулығына химиялық өндірістің әсер ету зардаптарын; түрлі дереккөздердің ақпараттарының дұрыстығын бағалайды.

"Биология":

1) ақуыздардың, майлардың, көмірсутектердің, нуклейн қышқылдардың құрылымын, құрамын және міндеттерін; антиген-антидене реакцияларының негізгі

механизмдерін; адамның хромосомалық ауруларының тұқымқуалаушылық теориясының негізгі күйлерін; тірі ағзалардың қоректенулері мен метаболизмінің түрлерінің/типтерінің өзгергіштігін; генетика негіздері және гендік инженерияның мүмкіндіктерін; Жер бетінде өмірдің қалыптасуы кезеңдері мен схемаларын, антропогенезді; жаһандық және аймақтық экологиялық проблемаларды және табиғат ресурстарын қорғау қағидаттарын біледі;

2) фотосинтездің қараңғы және жарық фазасы кезінде өту процестерін; заттардың тасымалы, транслокация, хромосомалық, гендік мутациялардың пайда болу механизмін; энергетикалық алмасу кезеңдерін; тұқым қуалау құбылмалылығы мен эволюция арасындағы өзара байланыс; тұқым қуалау заңдылықтарын; эволюциялық процестердің механизмін; қоршаған ортаға антропогендік әсер етулердің зардаптарын түсінеді;

3) молекулалық биология және генетика есептерін шешудің схемалары мен әдістерін; экожүйені, тұқым қуалау белгілерін және түрлендірілген құбылмалылықты талдауға арналған статистикалық әдістерін; тәжірибелерді әзірлеу, жүргізу, бақылау, нәтижелерін жазу мен талдауға арналған ғылыми әдістерді білу және сыни тұрғыда ойлауды; дәрі-дәрмектер, улы заттар, зертханалық жабдықтарды пайдалануда қауіпсіздік ережелерін қолданады;

4) фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін; эволюция процесіне әсер ететін факторларды; ДНҚ мен РНҚ молекулаларының құрылысын; ДНҚ-ның репликациясы мен рекомбинациясын, мутация мен репарация процестерін, ДНҚ құрылымы мен оның атқаратын қызметі арасындағы байланысты; сперматогенез бен оогенез арасындағы айырмашылықты; экожүйе түрінің әртүрлілігін және тұрақтылығын; әлемдегі және Қазақстандағы экологиялық жағдайларды талдайды;

5) адамның гаметогенез схемасын; экожүйелердегі тағамдар тізбегінің схемасын; кесте, график, хабарлама, баяндама, презентациялар түрінде ұсыну үшін жинақталған және өңделген мәліметтерді, ақпараттарды; болжамдар, айғақтар және түсіндірмелерді ұсыну үшін ғылыми үлгілер мен дәлелдемелерді; зерттеушілік, оқу және шығармашылық жобаларды; Қазақстанның экологиялық проблемаларын шешудің мүмкін нұсқаларын жинақтайды;

6) ферменттердің белсенділігіне әсер ететін түрлі факторларды, ақуыздың құрылымын, фотосинтездің нәтижесін; моногибридті және дигибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін, модификациялық құбылмалылық заңдылықтарын; мутагенездің себептерін; өз аймағының экожүйесін; биотехнологияда зерттелетін генетикалық түрі өзгертілген және трансгенді ағзаларды қолдануға байланысты этикалық сұрақтарды бағалайды.

49. Жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағыттарының стандарттық деңгейде оқытылатын оқу пәндері бойынша жалпы орта білім беру аяқталғанда күтілетін нәтижелер.

"Кәсіпкерлік және бизнес негіздері":

1) кәсіпкерлікті экономикалық құбылыс ретінде түсінеді және оның рөлін сипаттайды; кәсіпкерлік пен бизнес арасындағы айырмашылықты сипаттайды; кәсіпкерлікті өзін-өзі іске асыру және жеке уәждеме түрі ретінде түсінеді; кәсіпкерлер құзыретін талдайды; кәсіпкерлік призмасы арқылы өз мақсаттарына қол жеткізу мүмкіндіктерін бағалайды; кәсіпкер әлеуетіне қатысты өзінің даму деңгейін бағалайды; кәсіпкерліктің заманауи оның ішінде Қазақстандағы үдерістерін танып біледі;

2) экономика және маркетинг контекстіндегі нарықтың не екенін біледі; кәсіпкерлік идеясының мәнін түсінеді; "бизнес бизнеске" және "бизнес тұтынушыға" сегменті арасындағы айырмашылықты анықтайды; идеяларды жасау құралдарын қолданады; идея дизайны жоспарын ұсынады; идеяны іске асыру қажеттілігін команда құрамына қойылатын талаптарға айналдырады; команда құру құралдарын қолданады; бизнес-үлгі құралдарын қолданады; бизнес-үлгінің құрамдас бөліктері арасындағы өзара байланысты анықтайды; мәліметтерді өзгертудегі болжамды себеп-салдарды сипаттайды; бизнес үлгі құру құралдарын қолданады; кәсіпкерлік жағдайында Lean Start up (Леан стартап) (Үнемшіл өндіріс) түсінігі мен принципін қолданады.

3) маркетинг ұғымы мен қызметін түсіндіреді; бәсекелестік ұғымын анықтайды; түрлі күштердің бәсекелестікке ықпал жасау формаларын талдайды; өztұтынушысының бейінін сипаттайды; өткізу каналдарының мәнін түсінеді және олардың жіктеуішін ажыратады; өз өнімінің/қызметінің құндылығын соңғы тұтынушыға дейін жеткізудің жоспарын ұсынады; тұтынушының әр сегментімен өзара қарым-қатынасты сипаттайды;

4) экономикадағы ақшаның мәнін түсінеді; кіріс пен шығыстың мәнін түсінеді; активтер мен пассивтер арасындағы айырмашылықты түсінеді; артықшылық пен жетіспеушілік ұғымының мәнін түсінеді, баға белгілеу процесіндегі олардың әсерін бағалайды; "баға", "құн", "баға белгілеу құрылымы" ұғымдарын ажыратады; баға белгілеу процесіндегі тұрақты және құбылмалы шығындардың маңызын түсінеді; кірістің жаңа каналдарын қалыптастырудағы креативті және инновациялық тәсілдердің мүмкіндігін бағадайды; АВ-тестілеу (өнімнің тиімді нұсқасын бағалау әдісі) құралын қолданады;

5) бизнестегі ресурстардың мәні мен маңызын түсінеді; бизнес ресурстарды біршама тиімді қолданудың жоспарын ұсынады; бизнес ресурстардың құнын бағалайды; бизнес ресурстардың тапшылық принциптерін біледі; тапшылық жағдайында ресурстарды тиімді қолдану мысалдарын келтіреді; бизнестегі зияткерлік ресурстардың мәнін түсінеді; өндіріс ресурстарын толықтыру стратегиясын әзірлейді;

6) серіктестік және оның түрлерінің мәнін түсінеді; бизнеске арналған аутсорсингтің пайдасын бағалайды; тұтқалы қызмет түрлерін сипаттайды; адами, материалдық және зияткерлік ресурстарды басқару арасындағы айырмашылықты

анықтайды; сатылымның басқару ережелерін түсіндіреді; оның жобасы мен сипаттамасын сипаттайды; жобадағы уақытты басқару ережелерін қолданады; жоба жоспарын ұсынады; жобада ақпараттық құралдарды қолданады;

7) бизнестің мемлекет алдындағы негізгі міндеттерін түсінеді; салықтық тәртіп пен бизнестің ұйымдастырушылық-құқықтық формасы арасындағы өзара байланысты анықтайды; өзінің бизнес-идеясы бойынша кірістің жалпы жоспарын құрады; түсім мен шығын туралы есеп құрудың сызбасын түсіндіреді; ақша қаражаты қозғалысы туралы есеп құрудың сызбасын түсіндіреді; жобаның табыстылығы мен тұрақты және құбылмалы шығындар арасындағы өзара байланыстарды анықтайды;

8) нарықтың даму болжамын сипаттайды; бизнес дамуының экстенсивті және интенсивті тәсілдерінің айырмашылығын анықтайды; бизнесті масштабтаудың әр түрінің тиімділігін бағалайды; сапаны басқару құралдарын түсінеді; стратегиялық жоспарлаудың мәнін түсінеді; өзінің болашақ компаниясының миссиясы мен жоспарын құрады; бизнестің стратегиялық және қаржылық мақсаттары арасындағы айырмашылықты анықтайды; кәсіпкердің құқықтық жауапкершілік құрамын түсінеді.

50. "Өмір қауіпсіздігінің негіздері" оқу курсының мазмұны "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" оқу курсының аясында 12 сағаттық жылдық оқу жүктемесімен алғашқы әскери дайындық пәнінің оқытушы-ұйымдастырушыларының оқытуымен іске асырылады. Өмір қауіпсіздігінің негіздерін оқыту сабақтары міндетті болып табылады және оқыту уақытында жүргізіледі.

51. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау білім алушылардың білімін бағалау критерийлерін қолдану арқылы жүзеге асырылады. Бағалау критерийлері білім алушылардың оқу жетістіктерінің деңгейін өлшеу үшін қолданылады.

52. Бағалау критерийлері әрбір оқу бағдарламасындағы оқыту мақсаттарына сәйкес әзірленеді.

53. Оқу жетістіктерін бағалау формативті және жиынтық бағалау формасында жүзеге асырылады.

54. Білім алушылардың білімін бағалау критерийлерін білім беру саласындағы уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

55. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар үшін олардың білім алуына, даму бұзушылықтарын түзетуіне және әлеуметтік бейімделуіне жағдай жасалады.

5-тарау. Оқу мерзіміне қойылатын талаптар

56. Жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламасын игеру мерзімі – екі жыл.

57. 10-11 (12) сыныптарда оқу жылының ұзақтығы – 34 оқу аптасы.

Ескерту. 57-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

58. Күнтізбелік жылдағы каникулдың ұзақтығы кемінде 115 күнді құрайды, оның ішінде оқу жылында кемінде 25 күн.

Оқу жылы ішінде үш рет каникул беріледі: күзде, қыста және көктемде. Каникулдың нақты мерзімін Қазақстан Республикасы білім саласының уәкілетті органы белгілейді.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 3 тамыздағы
№ 348 бұйрығына
5-қосымша

Техникалық және кәсіптік білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

Ескерту. 5-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.06.2023 № 161 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы техникалық және кәсіптік білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – МЖБС) "Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 56-бабына, "Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының 4) тармақшасына сәйкес әзірленді және оқыту нәтижелеріне бағдарланған білім беру мазмұнына, оқу жүктемесінің ең жоғарғы көлеміне, білім алушылардың даярлық деңгейіне, техникалық және кәсіптік білімнің білім беру бағдарламалары (бұдан әрі – ТЖКБ білім беру бағдарламалары) бойынша оқыту мерзіміне қойылатын талаптарды айқындайды.

Осы МЖБС-ны меншік нысаны мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан ТЖКБ-ның білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары (бұдан әрі – ТЖКБ ұйымдары), оның ішінде әскери, арнаулы оқу орындары (бұдан әрі – ӘАОО) және ТЖКБ білім беру бағдарламаларын әзірлеушілер қолданады.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. МЖБС-да келесі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) академиялық кредит – білім алушының және (немесе) оқытушының (педагогтің) білім беру бағдарламасының оқу нәтижелеріне қол жеткізуге қажетті ғылыми және (немесе) оқу жұмысы (жүктемесі) көлемінің біріздендірілген өлшем бірлігі;

2) ӘАОО-ның компоненті – білім беру бағдарламасын меңгеру үшін ӘАОО өз бетінше айқындайтын оқу пәндердің тізбесі мен академиялық кредиттердің тиісті ең аз көлемі;

3) әскери тағылымдама – болашақ кәсіби қызметпен байланысты функционалдық міндеттерді орындау процесінде теориялық білімді, білікті бекітуге, практикалық дағдылар мен құзыреттерді игеруге және дамытуға бағытталған әскери, арнаулы оқу орындарындағы оқу қызметінің түрі;

4) базалық модуль – білім алушының базалық құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған білім беру бағдарламасының функционалдық аяқталған құрылымдық элементі;

5) базалық құзырет – болашақ маманның мамандыққа енуінің ерекшелігін көрсететін, таңдаған мамандығына сәйкес кәсіби дамуының негізін қалыптастыратын кәсіби құзыреттерді игеру үшін қажетті білім, білік және дағдылар жиынтығы;

6) білім беру ұйымының компоненті – білім беру бағдарламасын игеру шеңберінде Worldskills (Ворлдскилс) стандарттарын мен кәсіптік стандарттарын ескере отырып, өңірлік даму жоспарына, жұмыс берушілердің талаптарына сәйкес ТжКБ ұйымы дербес айқындайтын базалық немесе кәсіби модульдер тізбесі;

7) демонстрациялық емтихан – білім алушыға меңгерген кәсіби құзыреттіліктерін іс жүзінде көрсетуге мүмкіндік беретін аралық және/немесе қорытынды аттестаттауды өткізу нысаны;

8) дипломдық жұмыс (жоба) – білім алушылардың ТжКБ білім беру бағдарламасын меңгеру нәтижелерін, оның ішінде жобалық тәсілдерді қолдана отырып жинақтауды білдіретін өзіндік бітіру жұмысы;

9) жалпы құзырет – білім алушының адам өміріне қажетті кәсіптік салаларына ортақ міндеттерді шешуіне және өзінің жеке, әлеуметтік кәсіби қызметі үшін қажетті білім, білік және дағдылар жиынтығы;

10) жалпыға міндетті модуль – білім алушының жалпы құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған білім беру бағдарламасының функционалдық аяқталған құрылымдық элементі;

11) жеке оқу жоспары – білім беру бағдарламасы және элективті пәндер және (немесе) модульдер каталогы негізінде білім беру ұйымының көмегімен білім алушылардың әрбір оқу жылына дербес қалыптастырылатын оқу жоспары;

12) жобалау жұмысы – педагогтің немесе тәлімгердің басшылығымен орындалатын білім алушының практикалық және/немесе шығармашылық жұмысы;

13) жұмыс оқу бағдарламасы – жұмыс оқу жоспарының нақты оқу пәні және (немесе) модулі үшін ТжКБ ұйымы әзірлейтін құжат;

14) жұмыс оқу жоспары – ТжКБ ұйымы әзірлейтін, оқу пәндерінің және/немесе модульдердің тізбесін, көлемдерін, оларды зерделеу дәйектілігін, сондай-ақ олардың игерілуін бақылау нысандарын регламенттейтін құжат;

15) кәсіптік модуль – кәсіби құзыретті қалыптастыруға бағытталған білім беру бағдарламасының функционалдық аяқталған құрылымдық элементі;

16) кәсіби құзырет – кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін білім, білік және дағды, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті;

17) консультация – аралық және қорытынды аттестаттау, дипломдық, курстық жобаларды (жұмыстарды) және жобалау жұмыстарын сүйемелдеу шеңберінде өткізілетін білім беру бағдарламасын меңгеру кезінде білім алушыларға көмекті қамтамасыз ететін оқу сабақтарының нысаны;

18) кредиттік-модульдік жүйе – модульдік және кредиттік оқыту технологиясының бірлігіне негізделген оқу процесін ұйымдастыру моделі;

19) міндетті компонент – білім алушылар міндетті түрде меңгеретін оқу пәндерінің және (немесе) модульдерінің тізбесі;

20) микробіліктілік – жекелеген еңбек функцияларын орындауға мүмкіндік беретін, қысқа оқу кезеңі аяқталғаннан кейін алынған білім, дағдылар мен құзыреттер жиынтығы;

21) таңдау компоненті – біліктілікті меңгерудің практикалық тәжірибесін кеңейтуге бағытталған, оның ішінде жобалау жұмысы арқылы білім алушылар өз бетінше таңдайтын ТжКБ ұйымы ұсынатын пәндердің немесе модульдердің тізбесі;

22) факультативтік сабақ – міндетті оқытуға кірмейтін, таңдаған мамандық шеңберінде білім алушылардың білімін тереңдету, қызығушылықтарын, қабілеттерін дамыту мақсатында қосымша оқыту.

Ескерту. 2-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2-тарау. Техникалық және кәсіптік білім берудің мазмұнына оқыту нәтижелеріне бағдар жасай отырып қойылатын талаптар

3. ТжКБ-ның мазмұны білім беру бағдарламаларымен анықталады және оқыту нәтижелеріне бағдарланады.

ТжКБ білім беру бағдарламаларының мазмұны:

білікті жұмысшы кадрлар деңгейі үшін:

1) жалпы білім беретін, жалпы гуманитарлық, жалпы кәсіптік, арнайы пәндерді зерделеуді немесе жалпы білім беретін, жалпыға міндетті, базалық және кәсіптік модульдерді зерделеуді;

2) зертханалық-практикалық сабақтарды орындауды;

3) өндірістік оқытудан және кәсіптік практикадан өтуді;

4) аралық және қорытынды мемлекеттік аттестаттаудан өтуді.

орта буын мамандары деңгейі үшін:

1) жалпы білім беретін, жалпы гуманитарлық, әлеуметтік-экономикалық, жалпы кәсіптік, арнайы пәндер немесе жалпы білім беретін, жалпыға міндетті, базалық және кәсіптік модульдерді зерделеуді;

2) зертханалық-практикалық сабақтарды орындауды;

3) кәсіптік практикадан өтуді;

4) егер жұмыс оқу бағдарламалары мен жоспарында өзгеше жұмыс түрлері көзделмесе, курстық және дипломдық (жазбаша немесе практикалық) жұмысты орындауды;

5) аралық және қорытынды мемлекеттік аттестаттаудан өтуді көздейді.

ӘАОО-да ТжКБ беру бағдарламаларының мазмұны жалпы білім беретін, жалпы гуманитарлық, жалпы кәсіптік, арнайы пәндерді оқуды және әскери тағылымдамадан өтуді көздейді.

Ескерту. 3-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

4. Жалпы білім беретін пәндердің тізбесі мен көлемі техника-технологиялық, педагогикалық, көркемдік-технологиялық, әлеуметтік-экономикалық, аграрлық-технологиялық, қоғамдық-гуманитарлық бағыттар бойынша мамандық бейінін ескере отырып айқындалады.

Бейініне қарамастан міндетті жалпы білім беретін пәндерге: "Қазақ тілі" және "Қазақ әдебиеті" "Орыс тілі және әдебиеті" (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін топтар үшін), "Орыс тілі" және "Орыс әдебиеті", "Қазақ тілі және әдебиеті" (оқыту орыс тілінде жүргізілетін топтар үшін), "Шетел тілі", "Математика", "Информатика", "Қазақстан тарихы", "Дене тәрбиесі", "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық", "Физика", "Химия", "Биология", "География", "Графика және жобалау", "Дүниежүзі тарихы" және "Жаһандық құзыреттілік" курсы жатады.

Ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар тұлғалар үшін арнайы оқу бағдарламаларындағы жалпы білім беретін пәндер тізбесі мен көлемін ТжКБ ұйымы мамандығына байланысты дербес айқындайды.

Жалпы білім беретін пәндер модулі (жалпы білім беретін пәндер) 1-2 курстарда оқытылады және жалпы міндетті, базалық және/немесе кәсіптік модульдерге біріктірілуі мүмкін.

"Дене шынықтыру" бойынша сабақтар міндетті болып табылады және теориялық оқыту кезеңінде аптасына кемінде 3 сағат жоспарланады, оның ішінде факультативтік сабақтар немесе спорт секциялары есебінен аптасына 1 сағат жоспарлауға жол беріледі.

ӘАОО үшін "Дене шынықтыру дайындығы" бойынша сабақтар міндетті болып табылады және ӘАОО өз бетінше жоспарлайды, бұл ретте аптасына кемінде 3 сағат. Әрбір оқу семестрі аяқталғаннан кейін емтихан өткізіледі.

Жоғары дене жүктемесін көздейтін мамандықтар (хореография, спорт, цирк, актерлік өнері) үшін "Дене шынықтыру" бойынша сабақтар арнайы пәндер немесе базалық және кәсіптік модульдер шеңберінде іске асырылады.

Білім беру ұйымдарында алғашқы әскери және технологиялық дайындық бойынша сабақтар қыз балаларға ұлдармен бірге, "Медициналық білім негіздері" бөлімі бойынша – бөлек өткізіледі. "Әскери іс негіздері" бөлімі бойынша практикалық сабақтарға қыз балалар тартылмайды. Алғашқы әскери дайындық курсы аяқталғаннан кейін білім алушылармен оқу-далалық (лагерьлік) жиындар ("Өнер және мәдениет" бейінін қоспағанда) өткізіледі. Оқу-дала жиындары кезінде қыз балалар медициналық қызметкердің жетекшілігімен білім беру ұйымдарында медициналық-санитарлық дайындықтан өтеді. "Өмір қауіпсіздігі негіздері" кіріктірілген білім беру бағдарламасының мазмұны "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" оқу курсы шеңберінде жүзеге асырылады (ӘАОО-ны қоспағанда).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Білім беру бағдарламаларын ТжКБ ұйымдары жұмыс берушілердің қатысуымен осы МЖБС, кәсіптік стандарттар (бар болса), WorldSkills (Ворлдскилс) кәсіптік стандарттар (бар болса) талаптарының негізінде дербес әзірлейді.

ТжКБ-нің білім беру бағдарламалары білім беру бағдарламаларының тізілімінде қамтылады (әскери, медициналық және фармацевтикалық мамандықтарды қоспағанда) және мыналарды:

1. Білім беру бағдарламасының паспортын;
2. Құзыреттер тізбесін;
3. Білім беру бағдарламасының мазмұны:
 - 3.1. Модульдердің (пәндердің) мазмұнын,
 - 3.2. Білім беру бағдарламасының модульдері (пәндері) бөлінісінде меңгерілген кредиттер/сағаттар көлемін көрсететін жиынтық кестені;
 - 3.3. Құзыреттер бойынша пәндер матрицасын (модульдік бағдарламалар үшін) қамтиды.

ӘАОО білім беру бағдарламаларының құрылымы мен мазмұнын қорғаныс саласындағы уәкілетті органның келісімі бойынша дербес айқындайды.

ТжКБ-нің білім беру бағдарламаларында оқыту нәтижелері көрсетіледі, олардың негізінде оқу жоспарлары (жұмыс оқу жоспарлары, студенттердің жеке оқу жоспарлары) және модульдер/пәндер бойынша жұмыс оқу бағдарламалары әзірленеді.

Білім беру ұйымдарының қалауы бойынша білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің, кәсіптік стандарттардың (бар болса) және Worldskills (Ворлдскилс) кәсіптік стандарттарының (бар болса) өзгертін талаптарына сәйкес әр оқу жылының басында өзектендіріледі.

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. Жалпы құзыреттерді қалыптастыру үшін ТжКБ ұйымы жалпы гуманитарлық, әлеуметтік-экономикалық пәндерді немесе жалпыға міндетті модульдерді зерделеуді көздейді (әскери мамандықтарды қоспағанда).

Жалпы құзыреттер салауатты өмір салтын қалыптастыруға және дене қасиеттерін жетілдіруге, қоғамда және еңбек ұжымында әлеуметтенуге және бейімделуге, патриотизм мен азаматтықты, ұлттық сана-сезімді, парасаттылық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамытуға, кәсіпкерлік қызмет дағдыларын және қаржылық сауаттылықты игеруге, кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологияларды қолдануға бағытталған.

Білім беру бағдарламаларын іске асыру кезінде мынадай жалпыға міндетті модульдер оқытылады:

- 1) дене қасиеттерін дамыту және жетілдіру;
- 2) ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологияларды қолдану;
- 3) экономиканың базалық білімін және кәсіпкерлік негіздерін қолдану;
- 4) қоғам мен еңбек ұжымында әлеуметтену және бейімделу үшін әлеуметтік ғылымдар негіздерін қолдану.

"Қоғам мен еңбек ұжымында әлеуметтену және бейімделу үшін әлеуметтік ғылымдар негіздерін қолдану" модулін орта буын мамандарын даярлаудың білім беру бағдарламаларында көздеу қажет.

ТжКБ ұйымының қалауы бойынша әскери мамандықтарды қоспағанда, жалпыға міндетті модульдер мамандық бейініне байланысты базалық және (немесе) кәсіптік модульдерге толық немесе ішінара интеграцияланады.

Ескерту. 6-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

7. Базалық және кәсіптік модульдердің мазмұны (жалпы кәсіптік және арнайы пәндер) экологиялық және/немесе өнеркәсіптік қауіпсіздікке қойылатын заманауи талаптарды ескереді.

Базалық модульдер кәсіптік модульдерді игеру барысында қалыптастырылатын кәсіби құзыреттерді игерудің негізін қалыптастыруға бағытталған және белгілі бір кәсіби қызметтің ерекшелігін көрсетеді.

Базалық және кәсіптік модульдерді (жалпы кәсіптік және арнайы пәндер) ТжКБ ұйымы дербес айқындайды.

ТжКБ ұйымының қалауы бойынша әскери мамандықтарды қоспағанда, базалық модульдер кәсіптік модульдерге толық немесе ішінара интеграцияланады.

Біліктілікті меңгерудің практикалық тәжірибесін кеңейту мақсатында ТжКБ ұйымының қалауы бойынша базалық, кәсіптік модульдер және (немесе) студенттердің өзіндік жұмысы шеңберінде білім алушылардың жобалық жұмысы іске асырылады.

Ескерту. 7-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

8. ТжКБ-ның білім беру бағдарламалары теориялық оқытумен қатар өндірістік оқыту мен кәсіптік практиканы қамтиды.

Кәсіптік практика оқу, өндірістік және дипломалды болып бөлінеді.

Өндірістік оқыту мен кәсіптік практиканы өткізу мерзімдері мен мазмұны оқу процесінің кестесімен және жұмыс оқу бағдарламаларымен айқындалады.

Өндірістік оқыту және кәсіптік практика жалпы кәсіптік және арнайы пәндердің жалпы көлемінің немесе базалық және кәсіптік модульдерге бөлінген кредиттердің жалпы көлемінен (әскери оқу орындарын қоспағанда) кемінде 40% - құрайды.

Дуальды оқыту пайдаланылатын техникалық және кәсіптік білімнің білім беру бағдарламалары білім беру ұйымдарындағы теориялық оқытуды және кәсіпорын (ұйым) базасында кәсіптік практика нысанындағы жалпы кәсіптік, арнайы пәндердің және (немесе) базалық, кәсіптік модульдердің оқу уақыты көлемінің кемінде алпыс пайызын құрайтын өндірістік оқытуды көздейді.

Өндірістік оқытуға бөлінген оқу жоспары сағаттарының көлеміне, оның ішінде білім беру ұйымының базасында өткізілетін өндірістік оқытуға арналған сағаттар саны енгізіледі.

ӘАОО-да кәсіптік практика жауынгерлік даярлықты айқындайтын пәндер бойынша практикалық және әдістемелік сабақтарды қамтиды. Сабақтар сыныптарда, зертханаларда, оқу-жаттығуда және далалық жорықтарда жоспарланады. Аталған сабақтар берілетін біліктілікке сәйкес практикалық дағдылар мен кәсіби құзыреттерді игеруге бағытталған.

Практикалық сабақтардың мерзімдері мен мазмұны жұмыс оқу жоспарларында, оқу процесінің кестесінде және жұмыс оқу бағдарламаларында айқындалады.

ӘАОО-да кәсіптік практикаға, әскери тағылымдамаға, жалпы гуманитарлық, жалпы кәсіптік, әлеуметтік пәндерді оқуға бөлінетін уақыт санын тиісті уәкілетті орган айқындайды.

Ескерту. 8-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

9. Оқыту нәтижелерінің жетістіктерін бағалау әр түрлі бақылау түрлерімен жүргізіледі: үлгерімді ағымдағы бақылау, аралық және қорытынды аттестаттау.

Бақылау жұмыстары, сынақтар және курстық жобалар (жұмыстар) пәнді, соның ішінде модульге біріктірілген пәнді оқуға бөлінген оқу уақыты есебінен, емтихандар – аралық немесе қорытынды аттестаттауға бөлінген мерзімде өткізіледі.

ӘАОО-да барлық пәндер бойынша аралық аттестаттауды өткізу көзделеді, оның негізгі түрі ӘАОО айқындайтын сынақ және/немесе емтихан болып табылады.

Жалпы білім беретін пәндер бойынша аралық аттестаттау: қазақ тілінде оқытатын топтар үшін қазақ тілі, орыс тілі және әдебиеті; орыс тілінде оқытатын топтар үшін орыс тілі, қазақ тілі және әдебиеті; Қазақстан тарихы, математика және мамандық бейініне сәйкес білім беру ұйымының таңдау пәні бойынша емтихандар өткізуді көздейді.

Жалпы білім беретін пәндер бойынша емтихандар "Жалпы білім беретін пәндер" модуліне (жалпы білім беретін пәндерге) бөлінген кредиттер/сағаттар есебінен өткізіледі.

Біліктілік емтихандары әрбір біліктілік бойынша практикалық жұмыс немесе демонстрациялық емтихан нысанында ТжКБ ұйымының оқу-өндірістік шеберханаларында, зертханаларында және оқу орталықтарында және/немесе кәсіпорындардың өндірістік алаңдарында өткізіледі.

Өнер және мәдениет саласындағы мамандықтар үшін қорытынды және (немесе) аралық аттестаттау шығармашылық тапсырмалардың орындалуын көздейді.

Шығармашылық тапсырма туралы ережені ТжКБ ұйымы дербес әзірлейді.

ӘАОО үшін қорытынды аттестаттау арнайы пәндер бойынша кешенді емтихан тапсырудан және дене тәрбиесі пәні бойынша емтихан тапсырудан тұрады.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғалар (ақыл-ойы сақталмаған) үшін қорытынды аттестаттау практикалық жұмысты орындау нысанында, өткізіледі, басқа санаттағылар үшін ТжКБ ұйымы айқындайды.

10. Жұмыс оқу жоспарлары МЖБС 1, 2-қосымшаларына сәйкес ТжКБ оқу жоспарының моделі негізінде әзірленеді.

"Хореография өнері" мамандығы бойынша жұмыс оқу жоспарлары ТжКБ оқу жоспарының көрсетілген үлгілерінен ерекшеленеді.

11. Жұмыс оқу бағдарламалары оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып, оқу жоспарының барлық пәндері және (немесе) модульдері бойынша әзірленеді және ТжКБ ұйымы бекітеді.

12. "Хореография өнері" мамандығы бойынша бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік біліммен интеграцияланған жұмыс оқу бағдарламалары мен жоспарлары 4 (5) - сыныптан және 9 - сыныптан (9-сыныптан кейін) бастап қабылдауды ескере отырып әзірленеді.

13. Жұмыс оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру кезінде ТжКБ ұйымы:

1) міндетті оқытуға бөлінген кредиттердің/сағаттардың жалпы санын сақтай отырып, циклдердің, модульдердің/пәндердің көлемі мен мазмұнын дербес айқындайды;

2) бір мамандық шеңберінде модульдердің/біліктіліктердің жүйелігін, тізбесін және санын айқындайды;

3) оқу процесін ұйымдастыру мен бақылау нысандарын, әдістерін, оқытудың әртүрлі технологияларын таңдайды.

14. ТЖКБ ұйымдары ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) арнайы топтар жағдайында оқыту кезінде арнайы білім беру бағдарламаларын әзірлейді. Мүмкіндігі шектеулі білім алушылар (балалар) үшін жеке даму ерекшеліктеріне және әлеуетті мүмкіндіктеріне сәйкес инклюзивті түрде жеке жоспарлар мен бағдарламаларды бейімдейді.

15. Оқыту нәтижелеріне негізделген білім беру бағдарламасының мазмұны: жұмысшы біліктілігін;

жұмысшы біліктілігін және орта буын маманын;

орта буын маманын игере отырып, оқу траекториясын құруға мүмкіндік береді.

3-тарау. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптар

16. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі аптасына 54 сағаттан аспайды.

Оқу жүктемесі білім алушының білім беру бағдарламасында белгіленген оқыту нәтижелеріне қол жеткізуі үшін талап етілетін уақытпен өлшенеді.

Білім алушының оқу жүктемесін айқындау кезінде оқу жылы академиялық кезеңдерден (семестрлерден), аралық аттестаттау кезеңдерінен, практикалардан және (немесе) өндірістік оқытудан, каникулдардан, қорытынды аттестаттау кезеңінен (бітіру курсында) тұратынын ескеру қажет.

17. Академиялық кезеңдер мен демалыстардың ұзақтығын ТЖКБ ұйымы дербес айқындайды.

18. ӘАОО үшін оқу-жаттығуларда, далалық жорықтар, полигондарда, практикалардың барлық түрлерін, әскери тағылымдамаларды өткізу кезеңінде оқу жұмысы аптасына оқу сабақтарының 54 сағатына дейінгі есеппен жоспарланады.

19. Оқу жылындағы оқу жүктемесінің жалпы саны кемінде 75 кредитті немесе кемінде 1800 академиялық сағатты құрайды, кемінде 45 кредитті құрайтын бітіретін оқу жылын қоспағанда. Аудиторлық жұмыс пен педагогтің жетекшілігімен жүргізілетін студенттің өзіндік жұмысы (ПСӨЖ) көлемі жылына 60 кредитті/1440 сағатты құрайды, бұл ретте, ПСӨЖ көлемі әр пән және (немесе) модуль көлемінің отыз пайызынан аспайтын көлемді құрайды. Студенттердің өздері орындайтын жұмыс (СӨЖ) көлемі жылына 15 кредитті/360 сағатты құрайды.

Дуальды оқыту кезінде СӨЖ оқу жоспарларында қарастырылмайды.

"Бастауыш білім беру педагогикасы мен әдістемесі" мамандығы бойынша білім беру бағдарламаларының ерекшелігін ескере отырып, білім алушылардың игеруіне негізгі орта білім беру базасында кемінде 300 академиялық кредит, жалпы орта білім беру базасында кемінде 225 кредит көзделеді.

Білім алушылардың жеке қабілеттерін дамыту және көмек көрсету үшін факультативтік сабақтар мен консультациялар қарастырылған.

20. Білім алушының оқу жүктемесінің көлемі әрбір пән және (немесе) модуль немесе оқу жұмысының басқа түрлері бойынша меңгеретін оқыту нәтижелері бойынша кредитпен/сағатпен өлшенеді.

1 кредит 24 академиялық сағатқа, 1 академиялық сағат 45 минутқа тең.

21. Міндетті оқу сабақтары уақытының көлемі кешкі оқыту нысаны үшін күндізгі оқыту нысанына көзделген тиісті оқу уақыты көлемінен 70%-ды және сырттай оқу нысаны үшін 30%-ды құрайды.

22. ТЖКБ ұйымы білім беру қызметін алынған лицензияға сәйкес жүзеге асырады және оның қолданыста болу уақытының барлық кезеңінде Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 24 қарашадағы № 473 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 30721 болып тіркелді) бекітілген білім беру қызметіне қойылған біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін сақтайды.

4-тарау. Білім алушылардың даярлық деңгейіне қойылатын талаптар

23. Білім алушылардың даярлық деңгейіне қойылатын талаптар ұлттық біліктілік шеңберінің, салалық біліктілік шеңберлерінің, кәсіптік стандарттар, кәсіптік стандарттар WorldSkills (Ворлдскилс) дескрипторларымен айқындалады және қол жеткізілген оқыту нәтижелерінен байқалатын меңгерілген негізгі құзыреттерді көрсетеді.

Дескрипторлар даярлаудың мынадай деңгейлеріне қол жеткізген кезде білім алушылардың қабілеттерін сипаттайтын оқыту нәтижелерін көрсетеді:

- білікті жұмысшы кадрларды даярлау кезінде: қойылған міндеттерге сүйене отырып, белгілі бір еркіндік үлесімен іс-әрекет жүргізу, базалық, жалпы білім беретін және практикаға бағдарланған кәсіби білімді қолдану, стандартты және қарапайым бір типті практикалық міндеттерді шешу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекет тәсілдерін таңдау, алынған нәтижелерді ескере отырып қызметті түзету;

- орта буын мамандарын даярлау кезінде: маңызды әлеуметтік және этикалық аспектілерді ескере отырып, басқалардың стандартты жұмысына басшылық жасау, өзінің оқуы мен басқаларды оқытуға жауапты болу, қызметті және практикалық тәжірибені жүзеге асыру үшін кәсіби (практикалық және теориялық) білімді қолдану, жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін дербес талдауды талап ететін кең спектрдің типтік практикалық міндеттерін шешу, қызметті жүзеге асырудың

технологиялық жолдарын таңдау, ағымдағы және қорытынды бақылау жүргізу, қызметті бағалау мен түзету.

5-тарау. Оқу уақытына қойылатын талаптар

24. Техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлау негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім, сондай-ақ жоғары білім негізінде жүзеге асырылады.

Техникалық және кәсіптік білімнің, орта білімнен кейінгі білімнің, сондай-ақ жоғары білімнің білім беру бағдарламаларының базасында оқуға түсу кезінде формальды білімнің алдыңғы деңгейіндегі оқыту нәтижелері автоматты түрде танылады, игерілетін академиялық кредиттердің саны және оқу мерзімі қысқарады.

ТЖКБ ұйымы формальды емес білім берудің, оның ішінде микробіліктіліктерді оқыту нәтижелерін тануды дербес жүзеге асырады.

Білім беру бағдарламаларын игеру мерзімдерін біліктіліктің күрделілігіне және/немесе санына, алдыңғы білім деңгейіне байланысты жұмыс берушілермен бірлесіп, ТЖКБ ұйымы белгілейді және МЖБС 1, 2-қосымшаларына сәйкес көзделген кредит/сағат көлемімен айқындалады.

Техникалық және кәсіптік
білім берудің мемлекеттік
жалпыға міндетті стандартына
1-қосымша

Білікті жұмысшы кадрлар мен орта буын маманы деңгейлеріне арналған модульдік оқыту технологиясы бойынша техникалық және кәсіптік білім берудің оқу жоспарының моделі

Ескерту. 1-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

№	Модульдер блогы және оқу қызметі түрлерінің атауы	Кредит/сағат саны			
		ЕББҚ бар тұлғалар үшін (ақыл-ойы сақталмаған)	негізгі орта білім базасында	жалпы орта білім базасында	техникалық және кәсіптік, жоғары білім базасында
1	2	3	4	5	6
1	"Жалпы білім беру пәндері" модулі*	+	75 (60+15 СӨЖ) /1800 (1440+360 СӨЖ)	-	-
2	Жалпыға міндетті модульдер	+	+	+	+**
3	Базалық модульдер	+	+	+	+
4	Кәсіптік модульдер				

4.1	Жұмысшы біліктілігі бойынша кәсіптік модульдер***	+	+	+	
4.2	Орта буын маманы бойынша кәсіптік модульдер***	+	+	+	+
5	Аралық аттестаттау	+	+	+	+
6	Қорытынды аттестаттау	+	+	+	+
	Міндетті оқытуға барлығы				
	Білікті жұмысшы кадрлар	120/2880	150 (120+30) / 3600 (2880+720 СӨЖ) – 225 (180+45)/5400 (4320+1080 СӨЖ)*** *	75 (60+15)/1800 (1440+360 СӨЖ) – 150 (120+30)/3600 (2880+720 СӨЖ)****	75 (60+15 СӨЖ) /1800 (1440+360 СӨЖ)
	Орта буын маманы	-	225 (180+45)/5400(4320+1080 СӨЖ) –300(240+60) /7200 (5760+1440 СӨЖ) **** *	150 (120+30)/3600 (2880+720 СӨЖ) – 225 (180+45)/5400 (4320+1080 СӨЖ)*** **	75 (60+15) /1800 (1440+360 СӨЖ) – 150 (120+30) /3600 (2880+720 СӨЖ) *****
6	Факультативтік сабақтар	аптасына 4 сағаттан аспайды			
7	Консультациялар	оқу жылына 100 сағаттан аспайды			
	Білім алушының оқу жүктемесінің жалпы саны кредитпен/сағатпен	138/3312	252 (207+45)/6048 (4968+1080 СӨЖ) – 336 (276+60)/8064 (6624+1440 СӨЖ)	84 (69+15)/2016 (1656+360СӨЖ) – 168 (138+30)/4032 (3312+720 СӨЖ) 168 (138+30)/4032 (3312+720 СӨЖ) - 252 (207+45)/6048 (4968+1080 СӨЖ)	84 (69+15) /2016 (1656+360 СӨЖ) – 168 (138+30) /4032 (3312+720 СӨЖ)

Ескертпе:

* "Хореография өнері" мамандығы бойынша 53 (38+15)/1272 (912+360) кредит/сағатты құрайды.

** жұмысшы кадрлардың біліктілігі бар ТжКБ базасында 2-тараудың 6-тармағының 4-тармақшасының модулін оқыту көзделеді.

***Өндірістік оқыту және/немесе кәсіптік практика кәсіптік және базалық модульдерге бөлінген кредиттердің жалпы көлемінен кемінде 40% - ын құрайды.

**** Біліктіліктің күрделілігіне және (немесе) санына байланысты анықталады.

***** Білікті жұмысшы кадрлар деңгейі үшін бөлінген оқу уақытының көлеміне байланысты анықталады.

Техникалық және кәсіптік
білім берудің мемлекеттік
жалпыға міндетті стандартына
2-қосымша

Білікті жұмысшы кадрлар мен орта буын маманы деңгейлері арналған техникалық және кәсіптік білім берудің оқу жоспарының моделі

№	Циклдердің және оқу жұмысының атауы	Кредит/сағат саны			
		ЕББҚ бар тұлғалар үшін (ақыл-ойы сақталмаған)	негізгі орта білім базасында	жалпы орта білім базасында	техникалық және кәсіптік білім, жоғары білім базасында
1	2		3	4	5
	Білікті жұмысшы кадрлар				
1	Жалпы білім беру пәндері	+	75 (60+15 СӨЖ) /1800(1440+360 СӨЖ)	-	-
2	Жалпы гуманитарлық пәндер	+	+	+	+
3	Жалпы кәсіптік пәндер	+	+	+	+
4	Арнайы пәндер	+	+	+	+
5	Өндірістік оқыту және кәсіптік практика*		жалпы кәсіптік және арнайы пәндердің жалпы көлемінің кемінде 40%		
6	Аралық аттестаттау	+	+	+	+
7	Қорытынды аттестаттау	+	+	+	+
	Міндетті оқыту қорытындысы	120/2880	150 (120+30)/3600 (2880+720 СӨЖ) – 225 (180+45)/5400 (4320+1080 СӨЖ)**	75 (60+15)/1800 (1440+360 СӨЖ) – 150 (120+30)/3600 (2880+720 СӨЖ)**	75 (60+15)/1800 (1440+360 СӨЖ)
8	Факультативтік сабақтар	аптасына 4 сағаттан аспайды			
9	Консультация	оқу жылына 100 сағаттан аспайды			

	Білім алушының оқу жүктемесінің жалпы саны кредитпен/сағатпен	138/3312	168 (138+30)/4032 (3312+720) – 252 (207+45)/6048 (4968+1080 СӨЖ)**	84 (69+15)/2016 (1656+360) – 168 (138+30)/4032 (3312+720 СӨЖ)**	84 (69+15)/2016 (1656+360 СӨЖ)
	Орта буын маманы				
1	Жалпы білім беру пәндері		75 (60+15 СӨЖ)/1800 (1440+360 СӨЖ)	-	-
2	Жалпы гуманитарлық пәндер		+	+	+
3	Әлеуметтік-экономикалық пәндер		+	+	+
4	Жалпы кәсіптік пәндер		+	+	+
5	Арнайы пәндер		+	+	+
6	Өндірістік оқыту және кәсіптік практика*		жалпы кәсіптік және арнайы пәндердің жалпы көлемінің кемінде 40%		
7	Аралық аттестаттау		+	+	+
8	Қорытынды аттестаттау		+	+	+
	Міндетті оқыту қорытындысы	-	225 (180+45)/5400 (4320+1080 СӨЖ) – 300 (240+60)/7200 (5760+1440 СӨЖ)	150 (120+30)/3600 – 225 (180+45)/5400 (4320+1080 СӨЖ)	75 (60+15)/1800 (1440+360 СӨЖ) – 150 (120+30)/3600 (2880+720 СӨЖ)**
9	Факультативтік сабақтар		аптасына 4 сағаттан аспайды		
10	Консультация		оқу жылына 100 сағаттан аспайды		
	Білім алушының оқу жүктемесінің жалпы саны кредитпен/сағатпен		252 (207+45)/6048 (4968+1080 СӨЖ) – 336 (276+60)/8064 (6624+1440 СӨЖ)**	168 (138+30)/4032 (3312+720 СӨЖ) – 252 (207+45)/6048 (4968+1080 СӨЖ)**	84 (69+15)/2016 (1656+360)-168 (138+30)/4032 (3312+720)**

Ескертпе:

* оның ішінде жалпы кәсіптік және арнайы пәндер бойынша зертханалық-практикалық сабақтар, курстық және дипломдық жобалау.

** біліктіліктің күрделілігіне байланысты анықталады.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің

Орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты

Ескерту. 6-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 06.06.2023 № 161 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – МЖБС) "Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 56-бабына, "Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 19 тамыздағы № 581 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі туралы ереженің 15-тармағының 4) тармақшасына сәйкес әзірленді және оқыту нәтижелеріне бағдарланған білім беру мазмұнына, оқу жүктемесінің ең жоғарғы көлеміне, білім алушылардың даярлық деңгейіне, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламалары (бұдан әрі – ОБКБ білім беру бағдарламалары) бойынша оқыту мерзіміне қойылатын талаптарды айқындайды.

Осы МЖБС-ны меншік нысаны мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары (бұдан әрі – ОБКБ ұйымдар), ОБКБ білім беру бағдарламаларын әзірлеушілер қолданады.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің 04.10.2023 № 303 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. МЖБС-да келесі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) академиялық кредит – білім алушының және (немесе) оқытушының (педагогтің) білім беру бағдарламасының оқу нәтижелеріне қол жеткізуге қажетті ғылыми және (немесе) оқу жұмысы (жүктемесі) көлемінің біріздендірілген өлшем бірлігі;

2) базалық модуль – білім алушының базалық құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған білім беру бағдарламасының функционалдық аяқталған құрылымдық элементі;

3) базалық құзырет – болашақ маманның мамандыққа енуінің ерекшелігін көрсететін, таңдаған мамандығына сәйкес кәсіби дамуының негізін қалыптастыратын кәсіби құзыреттерді игеру үшін қажетті білім, білік және дағдылар жиынтығы;

4) білім беру ұйымының компоненті – білім беру бағдарламасын игеру шеңберінде Worldskills (Ворлдскилс) стандарттарын мен кәсіптік стандарттарын ескере отырып,

өңірлік даму жоспарына, жұмыс берушілердің талаптарына сәйкес ОБКБ ұйымы дербес айқындайтын пәндер немесе модульдер тізбесі;

5) демонстрациялық емтихан – білім алушыға меңгерген кәсіби құзыреттіліктерін іс жүзінде көрсетуге мүмкіндік беретін аралық және/немесе қорытынды аттестаттауды өткізу нысаны;

6) дипломдық жұмыс (жоба) – білім алушылардың ОБКБ білім беру бағдарламасын меңгеру нәтижелерін, оның ішінде жобалық тәсілдерді қолдана отырып жинақтауды білдіретін өзіндік бітіру жұмысы;

7) жалпы құзырет – білім алушының адам өміріне қажетті кәсіптік салаларына ортақ міндеттерді шешуіне және өзінің жеке, әлеуметтік кәсіби қызметі үшін қажетті білім, білік және дағдылар жиынтығы;

8) жалпыға міндетті модуль – білім алушының жалпы құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған білім беру бағдарламасының функционалдық аяқталған құрылымдық элементі;

9) жеке оқу жоспары – білім беру бағдарламасы және элективті пәндер және (немесе) модульдер каталогы негізінде білім беру ұйымының көмегімен білім алушылардың әрбір оқу жылына дербес қалыптастырылатын оқу жоспары;

10) жобалау жұмысы – педагогтің немесе тәлімгердің басшылығымен орындалатын білім алушының практикалық және/немесе шығармашылық жұмысы;

11) жұмыс оқу бағдарламасы – жұмыс оқу жоспарының нақты оқу пәні және (немесе) модулі үшін ОБКБ ұйымы әзірлейтін құжат;

12) жұмыс оқу жоспары – ОБКБ ұйымы әзірлейтін оқу пәндерінің және/немесе модульдерінің тізбесін, көлемдерін, оларды зерделеу дәйектілігін, сондай-ақ олардың игерілуін бақылау нысанын регламенттейтін құжат;

13) кәсіби құзырет – кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін білім, білік және дағды, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті;

14) кәсіптік модуль – кәсіби құзыретті қалыптастыруға бағытталған білім беру бағдарламасының функционалдық аяқталған құрылымдық элементі;

15) консультация – аралық және қорытынды аттестаттау, дипломдық, курстық жобаларды (жұмыстарды) және жобалау жұмыстарын сүйемелдеу шеңберінде өткізілетін білім беру бағдарламасын меңгеру кезінде білім алушыларға көмекті қамтамасыз ететін оқу сабақтарының нысаны;

16) кредиттік-модульдік жүйе – модульдік және кредиттік оқыту технологиясының бірлігіне негізделген оқу процесін ұйымдастыру моделі;

17) міндетті компонент – білім алушылар міндетті түрде меңгеретін модульдерінің тізбесі;

18) микробіліктілік – жекелеген еңбек функцияларын орындауға мүмкіндік беретін, қысқа оқу кезеңі аяқталғаннан кейін алынған білім, дағдылар мен құзыреттер жиынтығы;

19) таңдау компоненті – біліктілікті меңгерудің практикалық тәжірибесін кеңейтуге бағытталған, оның ішінде жобалау жұмысы арқылы білім алушылар өз бетінше таңдайтын ОБКБ ұйымы ұсынатын пәндердің немесе модульдердің тізбесі;

20) факультативтік сабақ – міндетті оқытуға кірмейтін, таңдаған мамандық шеңберінде білім алушылардың білімін тереңдету, қызығушылықтарын, қабілеттерін дамыту мақсатында қосымша оқыту.

Ескерту. 2-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2-тарау. Орта білімнен кейінгі білім берудің мазмұнына оқыту нәтижелеріне бағдар жасай отырып қойылатын талаптар

3. ОБКБ-нің мазмұны білім беру бағдарламаларымен анықталады және оқыту нәтижелеріне бағдарланады.

ОБКБ-нің білім беру бағдарламаларының мазмұны теориялық сабақтарды, зертханалық-практикалық жұмыстарды орындауды, өндірістік оқудан және кәсіптік практикадан өтуді қамтитын жалпыға міндетті, базалық және кәсіптік модульдерді меңгеруді қарастырады.

Ескерту. 3-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

4. ОБКБ-нің білім беру бағдарламалары білім беру бағдарламаларының тізілімінде қамтылады және мыналарды:

1. Білім беру бағдарламасының паспортын;

2. Құзыреттер тізбесін;

3. Білім беру бағдарламасының мазмұны:

3.1. Модульдердің (пәндердің) мазмұнын,

3.2. Білім беру бағдарламасының модульдері (пәндері) бөлінісінде меңгерілген кредиттер/сағаттар көлемін көрсететін жиынтық кестені;

3.3. Құзыреттер бойынша пәндер матрицасын (модульдік бағдарламалар үшін) қамтиды.

ОБКБ-нің білім беру бағдарламаларында оқыту нәтижелері көрсетіледі, олардың негізінде оқу жоспарлары (жұмыс оқу жоспарлары, студенттердің жеке оқу жоспарлары) және пәндер/модульдер бойынша жұмыс оқу бағдарламалары әзірленеді.

Білім беру ұйымдарының қалауы бойынша білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің, кәсіптік стандарттардың және Worldskills (Ворлдскилс) кәсіптік

стандарттарының (бар болса) өзгеретін талаптарына сәйкес әр оқу жылының басында өзектендіріледі.

5. ОБКБ білім беру бағдарламаларының мазмұны бакалавриаттың білім беру бағдарламаларының жекелеген модульдерін немесе пәндерін енгізе отырып, модульдерге интеграцияланған техникалық және кәсіптік білімнің білім беру бағдарламаларын зерделеуді көздейді.

ОБКБ білім беру бағдарламаларын нақты қызметті орындау және кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру үшін қажетті білім беру бағдарламаларының тиісті мазмұндық аспектілерін біріктіру негізінде орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары әзірлейді.

6. ОБКБ білім беру бағдарламалары жалпы құзыреттерді қалыптастыратын жалпыға міндетті модульдерді оқытуды көздейді.

Жалпы құзыреттер салауатты өмір салтын қалыптастыруға және дене қасиеттерін жетілдіруге, қоғамда және еңбек ұжымында әлеуметтенуге және бейімделуге, патриотизм мен азаматтықты, ұлттық сана-сезімді, парасаттылық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамытуға, кәсіпкерлік қызмет дағдыларын және қаржылық сауаттылықты игеруге, кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологияларды қолдануға бағытталған.

ОБКБ білім беру бағдарламаларын іске асыру кезінде мынадай жалпыға міндетті модульдер оқытылады:

- 1) дене қасиеттерін дамыту және жетілдіру;
- 2) ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологияларды қолдану;
- 3) қоғам мен еңбек ұжымында әлеуметтену және бейімделу үшін әлеуметтік ғылымдар негіздерін қолдану;
- 4) кәсіби қызметте қазіргі заманғы экономикалық жүйенің жұмыс істеуінің негізгі заңдылықтары мен механизмдерін қолдану.

ОБКБ ұйымының қалауы бойынша жалпыға міндетті модульдер мамандық бейініне байланысты толық немесе ішінара базалық, кәсіптік модульдерге интеграциаланады.

Ескерту. 6-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

7. Базалық және кәсіптік модульдердің мазмұны (жалпы кәсіптік және арнайы пәндер) экологиялық және/немесе өнеркәсіптік қауіпсіздікке қойылатын заманауи талаптарды ескереді.

Базалық модульдер кәсіптік модульдерді игеру барысында қалыптастырылатын кәсіби құзыреттерді игерудің негізін қалыптастыруға бағытталған және белгілі бір кәсіби қызметтің ерекшелігін көрсетеді.

Базалық және кәсіптік модульдерді (жалпы кәсіптік және арнайы пәндер) ОБКБ ұйымы дербес айқындайды.

ОБКБ ұйымының қалауы бойынша әскери мамандықтарды қоспағанда, базалық модульдер кәсіптік модульдерге толық немесе ішінара интеграцияланады.

Біліктілікті меңгерудің практикалық тәжірибесін кеңейту мақсатында ОБКБ ұйымының қалауы бойынша базалық, кәсіптік модульдер және (немесе) студенттердің өзіндік жұмысы шеңберінде білім алушылардың жобалық жұмысы іске асырылады.

Ескерту. 7-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

8. ОБКБ білім беру бағдарламалары теориялық оқытумен қатар өндірістік оқыту мен кәсіптік практиканы қамтиды.

Кәсіптік практика оқу, өндірістік және дипломалды болып бөлінеді.

Өндірістік оқыту мен кәсіптік практиканы өткізу мерзімдері мен мазмұны оқу процесінің кестесімен және жұмыс оқу бағдарламаларымен айқындалады.

Дуальды оқыту пайдаланылатын ОБКБ білім беру бағдарламалары білім беру ұйымдарындағы теориялық оқытуды және кәсіпорын (ұйым) базасында кәсіптік практика нысанындағы жалпы кәсіптік, арнайы пәндердің және (немесе) базалық, кәсіптік модульдердің оқу уақыты көлемінің кемінде алпыс пайызын құрайтын өндірістік оқытуды көздейді.

Өндірістік оқытуға бөлінген оқу жоспары сағаттарының көлеміне, оның ішінде білім беру ұйымының базасында өткізілетін өндірістік оқытуға арналған сағаттар саны енгізіледі.

Ескерту. 8-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

9. Оқыту нәтижелерінің жетістіктерін бағалау әр түрлі бақылау түрлерімен жүргізіледі: үлгерімді ағымдағы бақылау, аралық және қорытынды аттестаттау.

Бақылау жұмыстары, сынақтар және курстық жобалар (жұмыстар) модульді зерделеуге бөлінген оқу уақыты есебінен, емтихандар – аралық немесе қорытынды аттестаттауға бөлінген мерзімде өткізіледі.

Өнер және мәдениет саласының мамандықтары үшін қорытынды және (немесе) аралық аттестаттауды өткізу кезінде шығармашылық тапсырмаларды орындау көзделген.

Шығармашылық тапсырма туралы ережені орта білімнен кейінгі білім беру ұйымы дербес әзірлейді.

Біліктілік емтихандары әрбір біліктілік бойынша практикалық жұмыс немесе демонстрациялық емтихан нысанында ОБКБ ұйымының оқу-өндірістік шеберханаларында, зертханаларында және оқу орталықтарында және/немесе кәсіпорындардың өндірістік алаңдарында өткізіледі.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғалар үшін қорытынды аттестаттау практикалық жұмысты орындау нысанында өткізіледі. Білім алушыларды қорытынды аттестаттау нысанын ОБКБ ұйымы айқындайды.

10. Жұмыс оқу жоспарлары МЖБС-ның қосымшасына сәйкес ОБКБ оқу жоспарының моделі негізінде әзірленеді.

11. Жұмыс оқу бағдарламалары оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып, оқу жоспарының барлық пәндері және (немесе) модульдері бойынша әзірленеді және ОБКБ ұйымы бекітеді.

12. Жұмыс оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру кезінде ОБКБ ұйымы:

1) міндетті оқытуға бөлінген кредиттердің/сағаттардың жалпы санын сақтай отырып, циклдердің, модульдердің көлемі мен мазмұнын дербес айқындайды;

2) бір мамандық шеңберінде модульдердің/біліктіліктердің жүйелігін, тізбесін және санын айқындайды;

3) оқу процесін ұйымдастыру мен бақылау нысандарын, әдістерін, оқытудың әртүрлі технологияларын тандайды.

13. ОБКБ білім беру бағдарламасының мазмұны білім беру деңгейлерінің сабақтастығын, сондай-ақ мәндес мамандықтар (біліктіліктер) бойынша білім берудің келесі деңгейінде оқыту нәтижелерін, кредиттерді/сағаттарды қайта есептеуді көздейді.

3-тарау. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлеміне қойылатын талаптар

14. Білім алушылардың оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі аптасына 54 сағаттан аспайды.

Оқу жүктемесі білім алушының білім беру бағдарламасында белгіленген оқу нәтижелеріне қол жеткізуі үшін талап етілетін уақытпен өлшенеді.

Оқу жүктемесіне білім алушының барлық оқу қызметі – дәрістер, семинарлар, курстық жұмыстар (жобалар), практикалық және зертханалық жұмыстар, өндірістік оқыту және кәсіптік практика, дипломдық жұмыс (жоба), өзіндік жұмыс, оның ішінде педагогтің басшылығымен жұмыс кіреді.

Білім алушының оқу жүктемесін айқындау кезінде оқу жылы академиялық кезеңдерден (семестрлерден), аралық аттестаттау кезеңдерінен, практикалардан және (немесе) өндірістік оқытудан, каникулдардан, қорытынды аттестаттау кезеңінен (бітіру курсында) тұратынын ескеру қажет.

Академиялық кезеңдер мен демалыстардың ұзақтығын ОБКБ ұйымы дербес айқындайды.

15. Оқу жылындағы оқу жүктемесінің жалпы саны кемінде 75 кредитті немесе кемінде 1800 академиялық сағатты құрайды. Аудиторлық жұмыс пен педагогтің жетекшілігімен жүргізілетін студенттің өзіндік жұмысы (ПСӨЖ) көлемі жылына 60 кредитті/1440 сағатты құрайды, бұл ретте, ПСӨЖ көлемі әр пән және (немесе) модуль

көлемінің отыз пайызынан аспайтын көлемді құрайды. Студенттердің өздері орындайтын жұмыс (СӨЖ) көлемі жылына 15 кредитті/360 сағатты құрайды.

Дуальды оқыту кезінде СӨЖ оқу жоспарларында қарастырылмайды.

Білім алушылардың жеке қабілеттерін дамыту және көмек көрсету үшін факультативтік сабақтар мен консультациялар қарастырылған.

16. Білім алушының оқу жүктемесінің көлемі әрбір модуль немесе оқу жұмысының басқа түрлері бойынша меңгеретін оқыту нәтижелері бойынша кредитпен/сағатпен өлшенеді.

1 кредит 24 академиялық сағатқа, 1 академиялық сағат 45 минутқа тең.

17. Міндетті оқу сабақтары уақытының көлемі кешкі оқыту нысаны үшін күндізгі оқыту нысанына көзделген тиісті оқу уақыты көлемінен 70%-ды және сырттай оқу нысаны үшін 30%-ды құрайды.

18. ОБКБ беру ұйымы білім беру қызметін алынған лицензияға сәйкес жүзеге асырады және оның қолданыста болу уақытының барлық кезеңінде Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 24 қарашадағы № 473 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 30721 болып тіркелді) бекітілген білім беру қызметіне қойылған біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін сақтайды.

4-тарау. Білім алушылардың даярлық деңгейіне қойылатын талаптар

19. Білім алушылардың даярлық деңгейіне қойылатын талаптар ұлттық біліктілік шеңберінің, салалық біліктілік шеңберлерінің, кәсіптік стандарттар, кәсіптік стандарттар WorldSkills (Ворлдскилс) дескрипторларымен айқындалады және қол жеткізілген оқыту нәтижелерінен байқалатын меңгерілген негізгі құзыреттерді көрсетеді.

Дескрипторлар білім алушылардың мынадай қабілеттерін сипаттайтын оқыту нәтижелерін көрсетеді: ұйымның стратегиясы, саясаты мен мақсаттары шеңберінде еңбек және оқу қызметінің үдерістерін өз бетінше басқару және бақылау жүргізу, мәселелерді талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу, кәсіби салада теориялық және практикалық білімнің кең ауқымын қолдану, кәсіби міндеттерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздестіруді орындау, шешу тәсілдерінің алуан түрлілігін және оларды таңдауды болжайтын, шығармашылық тәсілді қолдану (немесе кәсіби проблемаларды шешудің әртүрлі, оның ішінде балама нұсқаларын өз бетінше әзірлеу және ұсыну шеберлігі мен дағдысы), ағымдағы және қорытынды бақылау жүргізу, қызметті бағалау мен түзетуді орындау.

5-тарау. Оқу уақытына қойылатын талаптар

20. Орта білімнен кейінгі білімі бар кадрларды даярлау жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім, сондай-ақ жоғары білім негізінде жүзеге асырылады.

Техникалық және кәсіптік білімнің, орта білімнен кейінгі білімнің, сондай-ақ жоғары білімнің білім беру бағдарламаларының базасында оқуға түсу кезінде формальды білімнің алдыңғы деңгейіндегі оқыту нәтижелері автоматты түрде танылады, игерілетін академиялық кредиттердің саны және оқу мерзімі қысқарады.

Орта білімнен кейінгі білім беру ұйымы формальды емес білім берудің, оның ішінде микробіліктіліктерді оқыту нәтижелерін тануды дербес жүзеге асырады.

Білім беру бағдарламаларын игеру мерзімдерін орта білімнен кейінгі білім беру ұйымы МЖМБС қосымшасына сәйкес белгілейді.

Орта білімнен кейінгі
білім берудің мемлекеттік
жалпыға міндетті
стандартына
қосымша

Орта білімнен кейінгі білім берудің оқу жоспарының моделі

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда - ҚР Оқу-ағарту министрінің м.а. 31.05.2024 № 132 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

р/н	Модульдер блогы және оқу қызметі түрлерінің атауы	Кредиттер/сағаттар саны			
		Жалпы орта білім базасында	Білікті жұмысшы кадрларының біліктілігімен техникалық және кәсіптік білім базасында	Орта буын маманы біліктілігімен техникалық және кәсіптік білім базасында	Жоғары білім базасында
1	2	3	4	5	6
1	Жалпыға міндетті модульдер	+	+	-	-
2	Базалық* модульдер	+	+	+	+
3	Кәсіптік модульдер*	+	+	+	+
4	Аралық аттестаттау	+	+	+	+
5	Қорытынды аттестаттау	+	+	+	+
		225 (180+45 СӨЖ)/5400 (

	Міндетті оқыту жиыны	4320+1080 СӨЖ)**	150 (120+30 СӨЖ)/3600(2880 + 720 СӨЖ)***	75 (60+15 СӨЖ)/1800 (1440+360 СӨЖ)	75 (60+15 СРС)/1800 (1440+360 СӨЖ)
6	Факультативтік сабақтар	аптасына 4 сағаттан аспайды			
7	Консультациялар	оқу жылына 100 сағаттан аспайды			
	Барлығы	252 (207+45 СӨЖ)/6048 (4968+1080 СӨЖ)	168 (138+30 СӨЖ)/4032 (3312+720 СӨЖ)	84 (69+15 СӨЖ)/2016 (1656+360 СӨЖ)	84 (69+15 СРС)/2016 (1656+360 СӨЖ)

Ескертпе:

* Өндірістік оқыту және/немесе кәсіптік практика кәсіптік және базалық модульдердің кемінде 40%-ын құрайды.

** Білікті жұмысшы кадрлардың және орта буын маманы деңгейлері бойынша (бар болса) мәндел біліктіліктердің кәсіптік модульдерін игеру көзделген.

*** Орта буын маманы деңгейі бойынша (бар болса) мәндел біліктіліктердің кәсіптік модульдерін игеру көзделген.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "3" тамыздағы
№ 348 бұйрығына
7 қосымша

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің күші жойылған кейбір бұйрықтарының тізбесі

1. "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 5 мамырдағы № 182 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 20580 болып тіркелген).

3. "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 28 тамыздағы № 372 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21146 болып тіркелген).

4. "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м.а. 2021 жылғы 23 шілдедегі № 362 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 23692 болып тіркелген).

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрілігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК

Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования

Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 5 августа 2022 года № 29031.

В соответствии с подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", **ПРИКАЗЫВАЮ:**

Сноска. Преамбула - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

1. Утвердить:

- 1) Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения согласно приложению 1 к настоящему приказу;
- 2) Государственный общеобязательный стандарт начального образования согласно приложению 2 к настоящему приказу;
- 3) Государственный общеобязательный стандарт основного среднего образования согласно приложению 3 к настоящему приказу;
- 4) Государственный общеобязательный стандарт общего среднего образования согласно приложению 4 к настоящему приказу;
- 5) Государственный общеобязательный стандарт технического и профессионального образования согласно приложению 5 к настоящему приказу;
- 6) Государственный общеобязательный стандарт послесреднего образования согласно приложению 6 к настоящему приказу.

2. Признать утратившими силу некоторые приказы Министерства образования и науки Республики Казахстан согласно приложению 7 к настоящему приказу.

3. Комитету дошкольного и среднего образования Министерства просвещения Республики Казахстан в установленном законодательством Республики Казахстан порядке обеспечить:

- 1) государственную регистрацию настоящего приказа в Министерстве юстиции Республики Казахстан;
- 2) размещение настоящего приказа на интернет-ресурсе Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан после его официального опубликования;

3) в течение десяти рабочих дней после государственной регистрации настоящего приказа представление в Юридический департамент Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан сведений об исполнении мероприятий, предусмотренных подпунктами 1) и 2) настоящего пункта.

4. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на курирующего вице-министра просвещения Республики Казахстан.

5. Настоящий приказ вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования, исключением пунктов 24, 29, 34, 44 Государственного общеобязательного стандарта основного среднего образования, которые вводятся в действие с 1 сентября 2024 года.

Сноска. В пункт 5 внесено изменение на казахском языке, текст на русском языке не меняется приказом Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

*Министр просвещения
Республики Казахстан*

А. Аймагамбетов

Приложение 1
к приказу Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (далее – стандарт) разработан в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан "Об образовании", подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", и определяет требования к:

- 1) содержанию дошкольного воспитания и обучения с ориентиром на результаты воспитания и обучения;
- 2) максимальному объему учебной нагрузки воспитанников;
- 3) сроку воспитания и обучения.

Сноска. Пункт 1 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

2. Стандарт является основанием для:

- 1) разработки типовых и вариативных учебных планов дошкольного воспитания и обучения в целях обеспечения вариативности образовательных программ;

2) разработки типовой и образовательных (вариативной, индивидуальной, адаптированной, дополнительной) программ дошкольного воспитания и обучения;

3) разработки методических материалов для организации воспитательно-образовательного процесса в дошкольных организациях и предшкольных классах школ (лицеев, гимназий) (далее – предшкольные классы) независимо от видов, ведомственной подчиненности и форм собственности;

4) разработки распорядка дня возрастных групп дошкольной организации;

5) создания благоприятных условий для целостного развития и раскрытия потенциала каждого ребенка;

6) создания социально-психологических и педагогических условий для воспитания и обучения детей, в том числе специальных условий для детей с особыми образовательными потребностями и ограниченными возможностями;

7) создания развивающей предметно-пространственной среды, в том числе специальной среды, ориентированной на поддержку индивидуальности и субъектности ребенка;

8) организации воспитательно-образовательного процесса для воспитания и обучения детей.

3. В настоящем Стандарте применяются следующие термины и их определения:

1) специальные условия для получения образования – условия, включающие учебные, а также специальные, индивидуально развивающие и коррекционно-развивающие программы и методы обучения, технические, учебные и иные средства, среду жизнедеятельности, психолого-педагогическое сопровождение, медицинские, социальные и иные услуги, без которых невозможно освоение образовательных программ лицами (детьми) с особыми образовательными потребностями, а также детьми с ограниченными возможностями;

2) развивающая среда – среда с разнообразными материалами, спланированная для поддержания детской инициативы, обеспечивающая свободный доступ к предметам и игрушкам и возможность самостоятельно выбирать занятия, и реализовывать свои идеи в течение дня;

3) дети с особыми образовательными потребностями (далее – дети с ООП) – дети, которые испытывают постоянные или временные потребности в специальных условиях для получения образования соответствующего уровня и дополнительного образования;

4) целостное развитие ребенка – физическое, психологическое, социальное, эмоциональное здоровье и безопасность ребенка, обеспечиваемые через создание условий для двигательной активности, полезного и полноценного питания, доброжелательных отношений и организацию развивающей среды;

5) учебная программа – программа, определяющая содержание и объем знаний, умений, навыков и компетенций, подлежащих освоению.

Глава 2. Требования к содержанию дошкольного воспитания и обучения с ориентиром на результаты воспитания и обучения

4. Дошкольные организации и предшкольные классы осуществляют воспитательно-образовательную деятельность в соответствии с:

1) настоящим стандартом;

2) приложением 1 Типовых правил деятельности организаций дошкольного, среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, дополнительного образования соответствующих типов и видов, утвержденных приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 31 августа 2022 года № 385 "Об утверждении Типовых правил деятельности организаций дошкольного, среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, дополнительного образования соответствующих типов и видов" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 29329) (далее – Типовые правила);

3) Типовыми учебными планами дошкольного воспитания и обучения, утвержденными приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 20 декабря 2012 года № 557 (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 8275) (далее - Типовые учебные планы);

4) Типовой учебной программой дошкольного воспитания и обучения, утвержденной приказом исполняющего обязанности Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499 (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 14235) (далее - Типовая учебная программа);

5) образовательными программами, разработанными для дошкольных организаций.

Сноска. Пункт 4 с изменением, внесенным приказом Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

5. В воспитательно-образовательном процессе:

осуществляется целостное развитие и раскрытие потенциала каждого ребенка на основе общечеловеческих и национальных ценностей с учетом его интересов, особенностей и потребностей;

обеспечивается защита прав, охрана жизни, укрепление здоровья воспитанников;

формируются основы здорового образа жизни, навыки безопасной жизнедеятельности, двигательные, адаптивные, коммуникативные, социально-эмоциональные, когнитивные навыки, гуманное отношение к себе, семье, сверстникам, окружающему миру, культура общения воспитанников, основы национальной самоидентичности, гражданственности, патриотизма;

развиваются физические, интеллектуальные, познавательно-речевые, художественно-эстетические, творческие способности воспитанников;

воспитывается любовь к Родине, родному языку;

создаются равные стартовые возможности для физической, психологической, эмоциональной, социальной готовности ребенка к обучению в школе.

6. Развитие компетенций, физических и личностных качеств воспитанников осуществляется через формирование умений и навыков согласно возрастным особенностям.

7. Физическое развитие.

Физическое развитие предусматривает воспитание физически здорового ребенка, формирование осознанного отношения к своему здоровью, основ здорового образа жизни, навыков безопасной жизнедеятельности.

Физическое развитие детей направлено на решение задач по оказанию содействия родителям в приобретении навыков по уходу и развитию детей с раннего возраста; формированию у воспитанников культурно-гигиенических навыков, двигательного опыта через освоение основных видов движений; развитию физических качеств и потребности в двигательной активности; проведению различных игр, в том числе национальных, подвижных, игр соревновательного характера в командах; выполнению спортивных упражнений; знакомству с элементами спортивных игр; развитию творческих способностей и навыков взаимодействия в команде.

8. Развитие коммуникативных навыков.

Развитие коммуникативных навыков предусматривает формирование устной речи, словарного запаса, овладение навыками общения в различных жизненных ситуациях, развитие мелкой моторики рук, развитие навыков работы в команде с учетом индивидуальных особенностей и потребностей детей.

Развитие коммуникативных навыков решает задачи по развитию устной связной речи воспитанников в различных видах детской деятельности, а также через знакомство с детской художественной литературой, культурой, обычаями и традициями народа Казахстана, чтение, пересказывание, анализ произведений, формированию звуковой культуры речи, обогащению активного словаря, овладению нормами речи, культуры общения.

9. Развитие познавательных и интеллектуальных навыков.

Развитие познавательных и интеллектуальных навыков предполагает овладение воспитанниками элементарными навыками познавательной и исследовательской деятельности, необходимыми для взаимодействия с окружающим миром.

Развитие познавательных и интеллектуальных навыков предусматривает решение задачи по формированию представлений о сенсорных эталонах, элементарных

математических понятий и представлений; овладению способами конструктивной деятельности; развитию креативного и критического мышления; воспитанию гражданственности и патриотизма, уважения к национальной культуре.

10. Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности детей.

Развитие творческих навыков, исследовательской деятельности воспитанников включают задачи по формированию умений и навыков восприятия и понимания произведений искусства, эмоционального познания окружающего мира, представлений о видах искусства.

Для развития творческих навыков, исследовательских способностей создаются условия для развития творческого воображения, эмоционально-чувственной сферы, мировоззрения, мышления, художественно-эстетического вкуса, воспитание патриотизма через приобщение к национальной культуре с учетом индивидуальных особенностей и потребностей воспитанников.

11. Формирование социально-эмоциональных навыков.

Целью формирования социально-эмоциональных навыков является позитивная социализация воспитанников, в том числе детей с ООП, приобщение их к социокультурным нормам, традициям семьи, общества и государства, формирование духовно-нравственных ценностей.

Формирование социально-эмоциональных навыков включает задачи по приобщению к социальным и этическим традициям и нормам общества, общечеловеческим ценностям, воспитанию самостоятельности, решению жизненных ситуаций, формированию уважительного отношения к окружающим людям, чувства принадлежности к своей семье, эмоциональной отзывчивости, сопереживания, развитию способности и готовности воспитанника к проявлению нравственных качеств, активным действиям, поступкам, отвечающим требованиям нравственных норм, формированию знаний и уважения к истории и культуре Родины, расширению представлений о родной земле, формированию уважительного отношения к различным видам труда и людям разных профессий, расширению знаний о предметах и явлениях живой и неживой природы, развитию креативного мышления.

Формирование социально-эмоциональных навыков детей осуществляется через:

- 1) принятие, признание и поддержку чувств и эмоций детей;
- 2) проговаривание чувств ребенка и окружающих;
- 3) поддержку выражения заботы о себе и окружающих;
- 4) создание качественных значимых взаимодействий с детьми;
- 5) работу в команде;
- 6) поддержку общения в группе, инициативы и самостоятельности детей в различных видах детской деятельности;
- 7) содержательные диалоги с детьми;

8) предоставление детям возможностей высказывания своего мнения во время свободной игры.

12. Физическое развитие, развитие коммуникативных, познавательных и интеллектуальных, творческих навыков, исследовательской деятельности детей, формирование социально-эмоциональных навыков

Развитие коммуникативных, познавательных, интеллектуальных, творческих навыков, исследовательских способностей детей, их физическое развитие, формирование социально-эмоциональных навыков реализуются через интеграцию организованной деятельности по:

- 1) физической культуре (адаптивной физической культуре для детей с ООП);
- 2) плаванию (при наличии плавательного бассейна);
- 3) развитию речи;
- 4) художественной литературе;
- 5) основам грамоты;
- 6) казахскому языку (в группах с другими языками обучения);
- 7) сенсорике;
- 8) основам математики;
- 9) конструированию;
- 10) ознакомлению с окружающим миром;
- 11) рисованию;
- 12) лепке;
- 13) аппликации;
- 14) музыке.

13. При планировании воспитательно-образовательного процесса учитываются вариативность и использование различных форм, методов и условий организации детской деятельности.

При организации и проведении воспитательно-образовательного процесса учитываются интересы, потребности, возрастные и индивидуальные особенности воспитанников.

14. При воспитании и обучении детей с ООП и ограниченными возможностями используются типовая, учебная, специальная, индивидуальная/адаптированная образовательная программы в соответствии с образовательными потребностями ребенка.

15. В содержании Типовой учебной программы предусматриваются:

- 1) реализация задач воспитательно-образовательного процесса;
- 2) содержание организованной деятельности;
- 3) эффективная интеграция образовательной деятельности;
- 4) обеспечение принципов преемственности, непрерывности воспитания и обучения

;

5) ожидаемый результат организованной деятельности.

16. Образовательные программы (вариативные, индивидуальные, адаптированные, дополнительные) разрабатываются на основе Типовой учебной программы и предусматривают:

1) достижение целей и задач, определенных в содержании Типовой учебной программы;

2) содержание, соответствующее направлению, выбранному дошкольной организацией и образовательным потребностям ребенка;

3) обеспечение принципов преемственности и непрерывности содержания воспитания и обучения;

4) ожидаемый результат организованной деятельности;

5) эффективную интеграцию образовательной деятельности;

6) использование апробированных и адаптированных инновационных методик и технологий воспитания и обучения.

17. В воспитательно-образовательном процессе, согласно распорядку дня дошкольной организации, который включает мероприятия (прием детей, утренняя гимнастика, прием пищи, прогулка, дневной сон, закаливающие процедуры, уход детей домой), предусматриваются виды детской деятельности (организованная, игровая, познавательная, коммуникативная, творческая, экспериментальная, трудовая, предметная, двигательная, изобразительная).

18. Для обеспечения эмоционального благополучия, разностороннего и целостного развития воспитанников, возможности выбора детьми видов активности и участников совместной деятельности, насыщенности, доступности, вариативности и безопасности игровых зон создается развивающая среда.

19. Показатели оценки развития умений и навыков детей с ООП являются основой для разработки образовательной траектории и планирования коррекционной работы.

20. Уровень освоения содержания дошкольного воспитания и обучения ориентирован на целевые результаты, определяющие возможные достижения ребенка согласно перечня умений и навыков от рождения до приема в 1 класс, представленного в приложении к Типовой учебной программе.

21. Выпускник дошкольной организации и предшкольного класса обладает следующими качествами:

физически развитый;

любопытный;

инициативный;

настойчивый;

способный адаптироваться, коммуникабельный;

уверенный в себе;

умеющий работать в команде;

эмоционально отзывчивый;

имеющий первичные представления о себе, семье, обществе (ближайшем социуме), государстве (стране), мире и природе.

Глава 3. Требования к максимальному объему учебной нагрузки воспитанников

22. Максимальный объем учебной нагрузки воспитанников определяется в Типовых учебных планах дошкольного воспитания и обучения для детей ясельного возраста (1-2-х лет) и для детей дошкольного возраста (3-5-ти лет).

23. При разработке вариативных учебных планов дошкольного воспитания и обучения соблюдается максимальный объем учебной нагрузки воспитанников с учетом возрастных, психофизиологических возможностей и особенностей воспитанников.

Глава 4. Требования к сроку воспитания и обучения

24. Возрастная периодизация следующая:

1) ясельный возраст – дети 0 (новорожденные дети) - 2 года;

2) дошкольный возраст – дети 3 - 5 лет.

25. Возрастные группы формируются в дошкольной организации к началу учебного года с учетом возраста детей, достигших полных лет на календарный год:

группа раннего возраста – дети 1 года;

младшая группа – дети 2-х лет;

средняя группа – дети 3-х лет;

старшая группа – дети 4-х лет;

предшкольная группа, предшкольный класс школы (лицея, гимназии) – дети 5-ти лет.

26. Срок освоения содержания Типовой учебной программы – 5 лет, в одной возрастной группе – 1 год.

Приложение 2
к приказу Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Государственный общеобязательный стандарт начального образования

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий государственный общеобязательный стандарт начального образования (далее – Стандарт) разработан в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан "Об образовании" (далее – Закон), подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", и определяет

требования к содержанию, максимальному объему учебной нагрузки, уровню подготовки обучающихся и сроку обучения.

Сноска. Пункт 1 - в редакции приказа Министерства просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

2. В Стандарте применяются термины и определения в соответствии с Законом. В дополнение к ним включены следующие термины и определения:

1) базовое содержание начального образования – состав, структура и объем содержания начального образования, подлежащего обязательному изучению в организациях образования, независимо от их типа, вида и формы собственности, а также языка обучения;

2) оценивание – процесс соотнесения достигнутых обучающимися результатов обучения с ожидаемыми результатами на основе разработанных критериев;

3) критерии оценивания – конкретные измерители, на основании которых проводится оценка учебных достижений обучающихся;

4) мониторинг образовательного процесса – систематическое наблюдение, диагностирование, анализ, оценка и прогноз состояния, динамики изменений результатов и условий осуществления образовательного процесса в организациях образования;

5) ценности образования – ориентиры в построении системы целей обучения, которые служат основой для определения содержания образования, являются ведущим фактором в формировании личности обучающегося;

6) образовательная деятельность – процесс целенаправленного, педагогически обоснованного, последовательного взаимодействия субъектов образования, в ходе которого решаются задачи обучения, развития и воспитания личности, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся;

7) образовательная область – составная часть базового содержания начального образования, включающая совокупность родственных учебных предметов;

8) суммативное оценивание – вид оценивания, которое проводится по завершении определенного учебного периода (четверть), а также изучения разделов/сквозных тем в соответствии с учебной программой;

9) инклюзивное образование – создание условий для равного доступа к образованию всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;

10) инвариантный компонент учебной нагрузки – составной компонент типового учебного плана, определяющий учебные предметы, обязательные для изучения всеми обучающимися в организациях образования, независимо от их типа, вида и формы собственности, а также языка обучения;

11) вариативный компонент учебной нагрузки – составной компонент типового учебного плана, который определяется организацией образования соответственно образовательным потребностям обучающихся;

12) ожидаемые результаты обучения – совокупность компетенций, выражающих, что именно обучающийся будет знать, понимать, демонстрировать по завершении процесса обучения, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей

13) внеурочная деятельность – составная часть целостного учебно-воспитательного процесса в организации образования, одна из форм организации свободного времени обучающихся, реализуемых сверх учебной нагрузки, определяемой типовым учебным планом;

14) типовой учебный план – документ, регламентирующий перечень учебных дисциплин (предметов) и определяющий объем инвариантного и вариативного компонентов учебной нагрузки соответствующего уровня образования;

15) формативное оценивание – вид оценивания, которое проводится в ходе повседневной работы в классе, является текущим показателем успеваемости обучающихся, обеспечивает оперативную взаимосвязь между обучающимся и учителем в ходе обучения, обратную связь между учеником и учителем и позволяет совершенствовать образовательный процесс;

16) элективный курс – курс по выбору обучающихся, составная часть вариативного компонента учебного плана, направленная на расширение образовательной подготовки обучающихся.

3. Применение Стандарта направлено на:

1) повышение качества обучения и воспитания за счет достижения системы целей начального образования, представленной в виде ожидаемых результатов обучения;

2) создание условий для изучения казахского, русского и иностранных языков;

3) сочетание академической и практической направленности начального образования, предусматривающее усвоение обучающимися основ теоретических знаний и развитие умений применять полученные знания для решения задач прикладного характера;

4) поэтапное наращивание предметных знаний и навыков, обеспечивающее глубину и сложность содержания учебных предметов с учетом возрастных возможностей обучающихся;

5) реализацию принципа единства воспитания и обучения, основанного на взаимосвязанности и взаимообусловленности ценностей образования и системы ожидаемых результатов обучения, которые определяют содержательную основу ежедневного образовательного процесса;

6) обеспечение охраны здоровья детей, а также на создание благоприятных условий для удовлетворения особых образовательных потребностей обучающихся и их потребностей в получении дополнительных образовательных услуг;

7) обеспечение эквивалентности начального образования в условиях разнообразия типов и видов организаций среднего образования;

8) поддержку и развитие инновационной практики в организациях образования;

9) организацию объективной оценки деятельности организаций образования по обеспечению качества образования

4. Объем знаний и содержание учебных предметов инвариантного компонента в организациях образования для обучающихся с легкой умственной отсталостью и умеренной умственной отсталостью осуществляется в соответствии с типовыми учебными планами (далее - ТУП), утвержденным приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 8 ноября 2012 года № 500 "Об утверждении типовых учебных планов начального, основного среднего, общего среднего образования Республики Казахстан" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов Республики Казахстан под №8170) и программами, утвержденными приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 3 апреля 2013 года № 115 "Об утверждении типовых учебных программ по общеобразовательным предметам, курсам по выбору и факультативам для общеобразовательных организаций" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 8424).

Глава 2. Требования к содержанию образования с ориентиром на результаты обучения

5. В качестве базовых ценностей в содержании начального образования определены :

- 1) казахстанский патриотизм и гражданская ответственность;
- 2) уважение;
- 3) сотрудничество;
- 4) труд и творчество;
- 5) открытость;
- 6) образование в течение всей жизни.

6. Целью начального образования является создание образовательного пространства , благоприятного для гармоничного становления и развития личности обучающегося, обладающего основами следующих навыков широкого спектра:

- 1) функционального и творческого применения знаний;
- 2) критического мышления;
- 3) проведения исследовательских работ;
- 4) использования информационно-коммуникационных технологий;
- 5) применения различных способов коммуникации, в том числе языковых навыков;

б) умения работать в группе и индивидуально.

7. Содержание начального образования ориентируется на результаты обучения и определяется с учетом следующих аспектов:

- 1) соответствие динамичным запросам современного общества;
- 2) необходимость развития критического, творческого и позитивного мышления;
- 3) целесообразность усиления интеграции содержания учебных предметов;
- 4) обеспечение единства обучения, воспитания и развития.

8. Содержание начального образования реализуется в рамках политики трехязычного образования. Цель трехязычного образования заключается в формировании полиязычной личности – гражданина Казахстана, который владеет не менее чем тремя языками, умеет вести диалог в различных сферах деятельности, ценит культуру своего народа, понимает и уважает культуру других народов.

9. Трехязычное образование практически реализуется путем:

- 1) обеспечения уровня усвоения казахского, русского и иностранного языков в соответствии с международными стандартами;
- 2) организации внеурочной деятельности на казахском, русском и иностранном языках.

10. Содержание образовательной области "Язык и литература" реализуется в учебных предметах:

1) "Обучение грамоте", "Казахский язык" в классах с казахским языком обучения, "Русский язык" в классах с русским языком обучения, "Казахский язык" в классах с неказахским языком обучения, "Русский язык" в классах с нерусским языком обучения, "Литературное чтение", "Иностранный язык";

2) в организациях образования с языком обучения этносов, компактно проживающих на территории Казахстана, в образовательную область "Язык и литература" дополнительно входит учебный предмет "Родной язык", данного этноса. Учебный предмет "Родной язык" для организаций образования с уйгурским/ узбекским/ таджикским языком обучения включается в инвариантный компонент типового учебного плана.

11. Задачи добукварного и букварного периода предметов "Әліппе", "Ана тілі" реализуется учебником "Әліппе" в первом полугодии, послебукварный период учебником "Ана тілі" во втором полугодии для обучающихся с казахским языком обучения; "Буквар", "Обучение грамоте" реализуется учебником "Букварь" в первом полугодии, послебукварный период учебником "Обучение грамоте" во втором полугодии для обучающихся с русским языком обучения.

12. Содержание предметов образовательной области "Язык и литература" предусматривает формирование представлений об единстве и разнообразии национальных культур Казахстана, о государственном языке как основе национального самоосознания, коммуникативного подхода, направленного на развитие навыков по

четырем видам речевой деятельности. Содержание языковых предметов направлено на развитие у обучающихся интереса и позитивного отношения к изучению языков через игровую и познавательную деятельность, а также на формирование первоначальных коммуникативных навыков для обмена информацией, на развитие умения работать с текстом как речевым материалом, использовать фразы и выражения из текста в конкретных ситуациях.

13. Изучение казахского языка/русского языка/родного языка как языка обучения основано на использовании литературных текстов для развития речевых навыков обучающихся, умений самостоятельно работать с разными видами и типами текстов.

14. Обучение второму (казахскому/ русскому – в зависимости от языка обучения) и третьему языку (иностранным) ориентировано на организацию уровневого усвоения языка.

15. Содержание образовательной области "Математика и информатика" реализуется в учебных предметах: "Математика", "Цифровая грамотность".

16. Содержание образовательной области "Математика и информатика" направлено на формирование у обучающихся первоначальных математических знаний для описания разнообразных объектов и явлений окружающей действительности; на усвоение устных и письменных вычислительных алгоритмов; на развитие общих приемов решения задач, умений выстраивать логические суждения на основе измерительных и вычислительных навыков; на формирование навыков использования элементарных инструментов информационно-коммуникационных технологий, умений искать, выбирать, передавать информацию, проектировать объекты и процессы, применять простейшие методы работы с таблицами, схемами, графиками и диаграммами для анализа, интерпретации и представления данных.

17. Содержание образовательной области "Естествознание" реализуется в учебном предмете "Естествознание".

18. Содержание предмета "Естествознание" должно обеспечить элементарный уровень научных знаний в рамках системы "Человек – Природа". Данный учебный предмет направлен на развитие природной любознательности обучающихся, исследовательских навыков, формирование научного понимания и видения окружающего мира. Содержание предмета структурировано по принципу "от простого к сложному, от знакомого к незнакомому". Осмысление причин и понимание взаимосвязи явлений и процессов живой и неживой природы, осознание многообразия и сложности окружающего мира расширит кругозор обучающихся. Учебный предмет "Естествознание" является пропедевтическим курсом к изучению самостоятельных учебных предметов "Биология", "Физика", "География", "Химия" на последующих уровнях образования, а также закладывает основы исследовательских навыков, важных для любой отрасли знаний.

19. Содержание образовательной области "Человек и общество" реализуется в учебных предметах "Познание мира".

20. Содержание предметов образовательной области "Человек и общество" ориентировано на обеспечение пропедевтических знаний в рамках системы "Человек – Общество". Содержание учебных предметов направлено на изучение общественных явлений прошлого и настоящего и их взаимосвязи, взаимоотношений людей в семье, обществе; на формирование чувства гордости за свою Родину, осознание своего места в семье, местном, региональном, национальном и глобальном сообществе; на понимание ценностей казахстанского общества и общечеловеческих ценностей; на раскрытие каждым учеником своих природных способностей и творческого потенциала ; на развитие уважительного отношения к культуре своего и других народов, личной ответственности за свои поступки, развитие сопереживания по отношению к чувствам других людей; на воспитание гуманного отношения к человеку и окружающей среде.

21. Содержание образовательной области "Технология и искусство" представлено учебными предметами "Музыка", "Художественный труд", "Трудовое обучение", "Изобразительное искусство".

22. Содержание предметов образовательной области "Технология и искусство" направлено на формирование целостного восприятия окружающего мира, познание его средствами визуального искусства и музыки; развитие первоначальных представлений о роли изобразительного искусства, прикладного творчества и музыки в жизни человека, уважительного отношения к казахскому национальному декоративно-прикладному искусству, музыкальным традициям и обычаям, искусству других народов мира; воспитание нравственно-эстетического отношения к различным видам искусства как отражению жизни человека, направлено на художественное и музыкально-творческое развитие обучающихся начальной школы.

23. Содержание образовательной области "Физическая культура" реализуется в учебном предмете "Физическая культура".

24. Содержание предмета "Физическая культура" направлено на развитие физических качеств, интереса к самостоятельному выполнению общеразвивающих упражнений; на привитие культуры здорового образа жизни; на формирование представлений о роли физической культуры в жизни человека, умений самостоятельно находить информацию о спорте, национальных видах спорта и использовать ее для укрепления здоровья; на формирование культуры общения со сверстниками в условиях учебной, игровой и соревновательной деятельности.

25. В 1-4 классах обеспечивается обязательное изучение учебного курса "Основы безопасности жизнедеятельности". Содержание учебного курса реализуется в рамках учебного предмета "Познание мира": в 1-3 классах с годовой учебной нагрузкой 6 часов, в 4 классе – 10 часов учителями начальных классов.

26. Содержание учебного курса "Правила дорожного движения" реализуется в 1-4 классах – по 6 часов в каждом классе классными руководителями за счет классных часов и во внеурочное время с указанием темы и даты в годовом плане работы классного руководителя.

27. Организация образования осуществляет образовательную деятельность в соответствии с полученной лицензией и на протяжении всего периода времени ее действительности соблюдает квалификационные требования, предъявляемые к образовательной деятельности, и перечня документов, подтверждающие соответствие им, утвержденные приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 июня 2015 года № 391 (зарегистрирован в Реестре нормативных правовых актов под № 11716).

Глава 3. Требования к максимальному объему учебной нагрузки обучающихся

28. Максимальный объем недельной учебной нагрузки обучающихся в начальной школе составляет не более 27 часов.

29. Общий объем учебной нагрузки обучающихся, включающий инвариантный и вариативный компоненты, а также недельная и годовая учебная нагрузка по классам устанавливаются типовым учебным планом.

30. Деление класса на две группы осуществляется в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по:

- 1) казахскому языку в классах с неказахским языком обучения;
- 2) иностранному языку;
- 3) цифровой грамотности (кроме 1 класса).

Деление класса на две группы допускается в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по русскому языку в классах с нерусским языком обучения.

В случаях осуществления ограничительных мероприятий соответствующими государственными органами, введения карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера деление класса на группы производится по всем учебным предметам с наполнением в одном классе до 15 обучающихся.

Сноска. Пункт 30 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

31. В рамках инклюзивного образования деление класса на группы по перечисленным в пунктах 30 настоящего Стандарта осуществляется при уменьшении наполняемости класса общего количества обучающихся на три в расчете на каждого ребенка с особыми образовательными потребностями.

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся

32. Уровень подготовки обучающихся определяется через ожидаемые результаты обучения, которые спроектированы с учетом специфики каждой образовательной области, объединяющей несколько родственных учебных предметов: "Язык и литература", "Математика и информатика", "Естествознание", "Человек и общество", "Технология и искусство", "Физическая культура".

33. Ожидаемые результаты по завершении начального образования по образовательной области "Язык и литература".

"Казахский язык"/ "Русский язык"/ "Родной язык", "Литературное чтение":

1) аудирование и говорение:

обучающийся понимает и передает основное содержание беседы, прочитанного или услышанного текста; определяет, как представлена точка зрения говорящего, делает выводы; понимает тему дискуссии и участвует в обсуждении, соблюдая речевые нормы; осознанно использует в речи синонимы, антонимы, омонимы, слова с прямым и переносным значением; использует различные приемы пересказа содержания повествовательных и описательных текстов, используя эмоционально-окрашенные средства выразительности; применяет различные приемы пересказа содержания художественных произведений; рассуждает по поводу прочитанного и услышанного, делится своими мыслями и эмоциями; аргументирует свою точку зрения, соблюдая логическую последовательность; самостоятельно составляет связные, логичные, аргументированные высказывания в соответствии с предложенной темой и коммуникативно заданной установкой; участвует в диалоге, используя различные приемы речевого общения; анализирует представления о духовно-нравственных ценностях на основе прочитанной, услышанной информации;

2) чтение:

обучающийся читает произведения устного народного творчества и детской литературы, анализирует характер героев и дает оценку их поступкам; отличает художественные тексты от нехудожественных; определяет основную идею и композицию художественных произведений; определяет жанр произведения, обосновывает свой ответ/выбор; определяет изобразительно-выразительные средства, использованные автором для создания образа; делает выводы об отношении писателя к своим героям; читает тексты, используя определенные виды и стратегии чтения; прогнозирует ход событий в произведениях; определяет типы текста (описание, повествование и рассуждение); выразительно читает рассказы/стихотворения; выразительно читает стихотворения наизусть; определяет общечеловеческие ценности в произведениях художественной литературы;

3) письмо:

обучающийся пишет собственные тексты различных типов, жанров и стилей, подбирая соответствующие слова; пишет в соответствии с изученными грамматическими, орфографическими и пунктуационными нормами; пишет тексты с использованием различных форм представления (рисунков, схем, графиков, таблиц); соблюдает гигиенические и каллиграфические навыки письма; синтезирует небольшие тексты на темы, связанные с культурой, обычаями народа Казахстана, выражая свою нравственную позицию.

"Казахский язык" (в классах с неказахским языком обучения) / "Русский язык" (в классах с нерусским языком обучения):

1) аудирование:

обучающийся понимает смысл аудиовизуального материала, актуального для социально-бытовой и социально-культурной сфер общения; понимает тему, основную идею, главную и второстепенную информацию текста с достаточной полнотой, глубиной и точностью; понимает, как меняется стиль речи в зависимости от ситуации общения, места общения и участников общения (коммуникации), прогнозирует содержание истории/рассказа с учетом различных мнений;

2) говорение:

обучающийся передает содержание рассказов, историй, в том числе используя предварительные записи и план; формулирует вопросы и выражает свою точку зрения по поводу прочитанного, услышанного; самостоятельно составляет связные, логичные высказывания в соответствии с предложенной темой и коммуникативно заданной установкой; участвует в диалоге, выражая свое коммуникативное намерение в разных речевых ситуациях социально-бытовой и социально-культурной сфер общения;

3) чтение:

обучающийся читает тексты, используя разные виды и стратегии чтения; понимает ключевую информацию, выводы и оценки автора в тексте, содержащем незнакомые слова; различает художественные и нехудожественные тексты; находит нужную информацию в различных источниках; демонстрирует понимание идей, событий и мотивов поступков героев; выясняет значение незнакомых слов и фраз, используя словари и справочники; определяет общечеловеческие ценности в художественных произведениях казахской и мировой литературы;

4) письмо:

обучающийся делает короткие записи прослушанного текста, прочитанной информации и увиденного события (заголовки, отдельные факты, мнения); использует соответствующие лексические единицы для создания текстов повествовательного/неповествовательного характера с учетом грамматических, орфографических и пунктуационных норм.

"Иностранный язык":

1) аудирование:

обучающийся понимает основное содержание непродолжительной беседы на знакомую тематику, распознают звучание знакомых слов и фраз; понимает короткие вопросы о цвете и числах; использует контекстные подсказки для прогнозирования содержания и смысла короткой беседы на знакомую тематику; понимает общий смысл коротких историй, звучащих медленно и отчетливо;

2) говорение:

обучающийся формулирует основные утверждения и высказывания о себе, формулирует вопросы; отвечает на вопросы; произносит с правильной интонацией и ударением основные слова и фразы при описании предметов и событий; выражает, что ему нравится и не нравится;

3) чтение:

обучающийся использует иллюстрированный словарь; читает и понимает небольшие художественные и нехудожественные тексты на социально-бытовую тематику; определяет основной смысл небольших текстов; определяет специфичную информацию и детали в небольших текстах;

4) письмо:

обучающийся правильно пишет часто употребляемые слова, демонстрируя знание различий между их написанием и произношением; пишет под диктовку короткие предложения; правильно ставит знаки препинания в конце предложений.

34. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Математика и информатика":

По завершении начального образования обучающийся:

1) знает смысл понятий: "цифра", "число", "координатный луч", "доля числа", "обыкновенная дробь", "смешанное число", "числовое выражение", "буквенное выражение", "уравнение", "неравенство", "градусная мера угла", "процент", "множество", "симметрия", "информация", "объект", "файл", "папка", "ярлык", "модель", "компьютерная сеть", "Интернет"; значение единиц разряда в десятичной системе счисления; плоские и пространственные геометрические фигуры и их элементы; формулы для вычисления периметра, площади квадрата и прямоугольника; правила сложения и вычитания дробей с одинаковыми знаменателями; назначение объектов операционной системы; виды представления и единицы измерения информации; основные части компьютера; устройства ввода и вывода; назначение прикладных, сервисных программ и операционной системы, правила техники безопасности при работе за компьютером;

2) понимает смысл и порядок арифметических действий над натуральными числами, величинами и связи между ними; простые зависимости между величинами; смысл операций "пересечение" и "объединение" множеств; преобразование процентов в дроби, дробей в проценты; разницу между постоянными и переменными величинами; назначение основных частей компьютера, устройств ввода и вывода, элементов

интерфейса операционной системы; влияние компьютерной техники на здоровье человека; важность защиты информации и устройств от вредоносных программ; необходимость сопровождения информации ссылками на авторов;

3) применяет математические символы, арифметические действия и их свойства для написания выражений, преобразования числовых выражений, решения задач; устные и письменные приемы вычислений над натуральными числами; стандартные и нестандартные единицы измерения величин (длина, площадь, объем, масса, время); инструменты для измерения величин; математический язык и графические модели для записи условий задач; алгоритмы решений уравнений и неравенств; формулы вычисления периметра и площади (квадрата, прямоугольника, прямоугольного треугольника); диаграммы Эйлера-Венна для представления отношений между множествами элементов; умение находить часть от числа и число по его части; средства информационно-коммуникационных технологий для сбора, хранения, обработки и передачи информации; прикладные программы для работы с различными видами информации, для создания моделей; службы интернета для решения поставленных задач; правила работы за компьютером;

4) анализирует рациональные приемы устного и письменного счета; особенности геометрических фигур; результаты сравнения значений числовых выражений и выражений с переменными; зависимости между различными величинами (количество, стоимость, скорость, время, расстояние, продолжительность работы, объем работы); закономерности с нахождением недостающих элементов последовательности; несложные комбинаторные и логические задачи; записи условий задач в виде схемы, чертежа, таблицы; данные и результаты, связанные со счетом, измерением; возможности прикладных программ; последствия нарушения этических и правовых норм в сети; информацию из различных источников, отобранную в соответствии с заявленными требованиями;

5) синтезирует, классифицирует предметы по их признакам и пространственному расположению; математическую модель зависимости между величинами; простейшие модели реальных объектов и процессов реального мира в виде изображений и чертежей; задачу и обратную к ней задачу по предложенным данным или математической модели; последовательность по заданной закономерности; модели объектов и ситуаций для решения практических задач с применением информационно-коммуникационных технологий; знания о возможностях прикладных программ и сетевых сервисов для решения различных задач;

6) оценивает результат измерения; истинность или ложность простых высказываний о числах, величинах, геометрических фигурах; данные, представленные в виде графика, таблицы, диаграммы; соответствие модели заданным критериям; возможности использования прикладных программ и сетевых сервисов для решения задач.

35. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Естествознание".

По завершении начального образования обучающийся:

1) знает планеты Солнечной системы и их особенности; основные естественнонаучные понятия о Земле и ее природе, Вселенной; методы научного познания: наблюдение, эксперимент, опыт; основы техники безопасности при планировании и проведении исследований; правила поведения при стихийных природных явлениях; жизненный цикл человека, растений, животных и грибов; особенности строения и расположения основных органов человека, растений, животных и грибов и их функции; классификацию растений, животных и грибов; основы процесса фотосинтеза; отдельные свойства света; некоторые физические силы и причины их возникновения; отдельные виды энергии; состав и свойства наиболее распространенных веществ на Земле; свойства различных тел и некоторые области их применения; основные виды полезных ископаемых и их значение, основные месторождения полезных ископаемых в Республике Казахстан;

2) понимает важность бережного отношения к окружающей среде и сохранения биоразнообразия на Земле; необходимость соблюдения личной гигиены; защитные функции организма; значение компонентов природы для живых организмов; особенности организмов как средств приспособления к окружающей среде; простые различия позвоночных и беспозвоночных животных; необходимость рационального использования природных ресурсов;

3) применяет отдельные методы исследования для изучения природных объектов, процессов и явлений; стандартные и нестандартные единицы измерения природных объектов, явлений и процессов; простые приборы для измерений некоторых характеристик природных объектов, процессов и явлений; соответствующую научную терминологию для объяснения проведенного исследования; знания о простых признаках видов растений и животных своей местности для составления их классификации;

4) анализирует причинно-следственные связи между компонентами природы; свойства материалов для определения возможностей их применения; животный и растительный мир определенной территории; схожие и отличительные черты разных сред обитания; данные собственных исследований и материалы из различных источников;

5) синтезирует полученные знания и навыки для планирования и проведения исследований объектов и явлений живой и неживой природы; информационные материалы в виде рисунков, схем, графиков, диаграмм, таблиц; идеи по вопросам охраны окружающей среды; имитационные и графические модели объектов, явлений и процессов микро- и макромира;

6) оценивает факторы развития и состояние природных объектов, явлений и процессов; деятельность человека и влияние научно-технического прогресса на состояние окружающей среды; влияние научно-технического прогресса на

жизнедеятельность человека; соответствие полученных результатов собственного исследования сделанному прогнозу.

36. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Человек и общество".

По завершении начального образования обучающийся:

1) знает структуру, состав и функции семьи, школьного сообщества, где проходит повседневная жизнь обучающегося; основные социальные функции человека; первоначальные сведения о взаимосвязи "человек – общество"; понятия "безопасность", "здоровье" и их ведущие признаки; особенности личности, семьи, сообществ и общества в целом, их значение и роль в жизни человека; основные виды предметов обихода, их состав, свойства и источники; общие сведения о географии и истории Казахстана; основные традиции и фольклор народа Казахстана; роль и место Казахстана в мире; государственные символы Казахстана; общечеловеческие ценности; правила позитивного и дружеского общения, правила этикета, права и обязанности школьника, правила здорового образа жизни;

2) понимает свою гражданскую идентичность в форме осознания себя как юного гражданина Казахстана и свою принадлежность к определенному этносу; ценность семьи, малой родины и Отечества; ценности многонационального казахстанского общества; значение государственной символики Казахстана; нормы нравственного поведения человека в обществе; свою сопричастность к жизни школы, села, города, страны; значимость служения обществу; функциональные и структурные особенности разных типов населенных пунктов; важность соответствия мыслей, слов и поступков, ответственность за них; значение национальных традиций, обычаев; роль путешествий в жизни людей и развитии общества; значимость самопознания и саморазвития человека; содержание понятий "труд", "взаимопонимание", "жизнерадостность", "оптимизм", "доброжелательность", "щедрость", "великодушие", "патриотизм", "творчество" и их значимость; необходимость ведения здорового образа жизни; значение природы как источника жизни; важность бережного отношения к природе;

3) применяет методы познания для изучения общественных процессов и явлений, выполнения учебных заданий и работ творческого, познавательного, исследовательского, проектировочного характера; личный опыт и знания в сфере путешествий, простых финансовых отношений; знания о здоровом образе жизни, личной гигиене, питании и режиме дня; элементарные знания в оказании первой доврачебной помощи; собственный и общественный опыт в адаптации к окружающему миру; правила этикета; правила общения для поддержания позитивных, дружеских взаимоотношений в семье и коллективе;

4) анализирует положение Казахстана в мире; роль и значение изучаемых общественных явлений и процессов в жизни людей; сходства и различия в культурно-обрядовых традициях народа Казахстана; факторы развития личности, семьи

, школьного сообщества; значение основных ресурсов в жизнедеятельности человека; факторы здоровья и безопасности; проявления человеческих чувств и поступки людей, их причины и следствия; собственное эмоциональное состояние;

5) синтезирует знания и навыки для систематизации и классификации общественных явлений и процессов; знания и навыки для определения отдельных актуальных проблем общества; собственные решения для ориентации в пространстве (место), времени (хронология), социальной среде (общество); модели коммуникаций в семейной, межличностной и общественной сферах; собственные проекты по безопасности жизнедеятельности, организации путешествий; решения по собственному духовно-нравственному развитию;

б) оценивает собственное поведение и поступки окружающих людей с позиции нравственных норм; значимость семьи, общества, страны в жизни каждого человека; роль традиций и фольклора в современной жизни; значимость предметов потребления по степени значимости и стоимости; степень удовлетворенности своей работой на уроке; уровень своего прогресса в сфере межличностных, общественных и финансово-экономических отношений; собственное эмоциональное и физическое состояние; поведение людей с позиции общепринятых нравственных норм.

Сноска. Пункт 36 с изменением, внесенным приказом Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

37. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Технология и искусство".

По завершении начального образования обучающийся:

1) знает основные виды и жанры искусства; основные виды линий и форм; основные и дополнительные цвета; основные материалы и инструменты для рисования и декоративно-художественной работы; основные техники и методы работы в различных видах искусства; лучшие образцы произведений мировых и отечественных деятелей искусства; выразительные средства и приемы для передачи творческих идей; основы музыкальной грамоты; правила исполнения песен и слушания музыки; основные виды, жанры и стили казахской традиционной музыки; наименования и классификацию музыкальных инструментов народного и симфонического оркестра; виды хоров и оркестров; лучшие образцы и известных исполнителей казахской традиционной и классической музыки, музыки композиторов Казахстана и музыки народов мира; базовые компьютерные музыкальные программы;

2) понимает связь искусства с жизнью; взаимосвязь техники исполнения с соответствующим видом, стилем, жанром искусства; особенности и значение национальных традиций и обычаев в декоративно-прикладном искусстве Казахстана; значение произведений искусства в культуре казахского народа и других народов мира; роль музыки в жизни человека; взаимосвязь музыки с другими видами искусства;

традиционную музыку как отражение культуры казахского народа и других народов мира; основополагающую роль народной музыки в композиторской музыке;

3) применяет законы композиции в изображении предметов; выразительные средства искусства; различные источники информации и информационно-коммуникационные технологии для развития идей; различные художественные материалы, инструменты и техники для создания творческих работ; знание о видах, стилях и жанрах искусства в создании творческих работ; правила техники безопасности; знание основ музыкальной грамоты для передачи чувств, настроения при пении, игре на музыкальных инструментах индивидуально и в ансамбле, хоре/оркестре, для создания простых сочинений, импровизаций, творческих проектов, в том числе с использованием компьютерных музыкальных программ; знание о видах, стилях и жанрах музыки при объяснении музыкальных явлений, явлений окружающей действительности через язык звуков;

4) анализирует информацию из различных источников для планирования своей деятельности; стили и жанры искусства казахского народа и других народов мира; материалы и техники, использованные для создания произведений искусства; свойства и качества художественных материалов и инструментов при проведении экспериментальной, исследовательской работы; процесс и результаты собственной творческой деятельности; роль и значение музыки в жизни людей; сходства и различия, а также содержание традиционной казахской музыки и музыки народов мира; особенности музыкальных инструментов народного и симфонического оркестров; различные звуки и звуковые эффекты для сочинения и импровизации собственных музыкально-творческих работ;

5) синтезирует способы и техники, свойства и возможности материалов для создания творческих работ; информацию из различных источников, в том числе с применением информационно-коммуникационных технологий для развития идей; знания, навыки, информацию для выполнения творческих проектов и реализации идей, в том числе с использованием музыкальных компьютерных программ; элементы разных видов искусства для создания творческой работы;

6) оценивает основной замысел, образы и идеи в художественных и музыкальных работах; выразительные средства и свойства материалов для создания творческой работы; самостоятельно/коллективно выполненные работы по художественному труду; нравственно-эстетическую сторону изучаемой музыки, полученные результаты творческой деятельности, роль музыки и художественного творчества в жизни.

38. Ожидаемые результаты по образовательной области "Физическая культура".

По завершении начального образования обучающийся:

1) знает основные физические упражнения, способствующие развитию организма, правила и технику их выполнения; правила техники безопасности при выполнении физических упражнений; правила выполнения разминки и заминки; способы контроля

физических изменений в организме во время выполнения физических упражнений; приемы развития частей тела и мышц для улучшения физической подготовки;

2) понимает важность физической культуры для укрепления здоровья; роль физической культуры и спорта в развитии страны и формировании гордости за нее; уровни сложности выполняемых упражнений; необходимость достижения требуемой интенсивности различных физических нагрузок; значимость поддержки физического, психического и эмоционального здоровья; риски, возникающие во время выполнения различных физических упражнений;

3) применяет навыки выполнения самостоятельной/совместной работы для достижения согласованных целей; знание правил и композиционных приемов во время выполнения комплекса физических упражнений; правильную последовательность выполнения физических упражнений, демонстрируя понимание времени, пространства и навыки координации движений; специальные упражнения для устранения недостатков физического развития и вероятных рисков для здоровья; основные принципы здорового питания и двигательного режима;

4) анализирует собственные достижения и опыт в выполнении физических упражнений для управления будущим обучением и поведением в группе; улучшение индивидуальных способностей и степень уверенности в различных видах физической деятельности; ситуации сотрудничества и честного соревнования в достижении единых целей;

5) синтезирует определенные комбинации движений из видов движений, а также стратегии, используя различные спортивные тактики; знания и навыки для адаптации к различным ситуациям физической деятельности;

6) оценивает трудности и риски, возникающие во время выполнения различных физических нагрузок; собственные и чужие физические возможности; свои возможности для участия в спортивных мероприятиях внутри и за пределами школы.

39. Домашние задания даются обучающимся с учетом возможности их выполнения (в астрономических часах) во 2 классе – не более 50 минут, в 3-4 классах – не более 1 часа 10 минут.

40. Оценка учебных достижений обучающихся осуществляется посредством использования критериев оценки знаний обучающихся. Критерии оценки используются для измерения уровня учебных достижений обучающихся, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся.

41. Оценивание осуществляется в соответствии с системой целей обучения, представленной в учебной программе по каждому учебному предмету, на основе отслеживания учебных достижений обучающихся по конкретному разделу/сквозной теме

42. Оценка учебных достижений обучающихся осуществляется в форме формативного, суммативного оценивания.

43. Оценивание на уровне начального образования осуществляется со 2 класса с использованием формативного и суммативного оценивания.

44. Порядок критериального оценивания учебных достижений обучающихся в организациях образования, реализующих учебные программы начального образования, определяется уполномоченным органом в области образования.

45. Для обучающихся с особыми образовательными потребностями создаются условия для получения ими образования, коррекции нарушения развития и социальной адаптации.

Глава 5. Требования к сроку обучения

46. Срок освоения общеобразовательной учебной программы начального образования – четыре года.

47. Продолжительность учебного года в 1 классах – 33 учебные недели, во 2-4 классах – 34 учебные недели.

Сноска. Пункт 47 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

48. Продолжительность каникулярного времени в календарном году составляет не менее 115 дней, из них в учебном году не менее 25 дней.

49. Каникулы предоставляются три раза в учебном году – осенью, зимой и весной. Для обучающихся 1-х классов в третьей четверти дополнительно предоставляется каникулярное время продолжительностью одна неделя.

Приложение 3
к приказу Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Государственный общеобязательный стандарт основного среднего образования

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий государственный общеобязательный стандарт основного среднего образования (далее – Стандарт) разработан в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан "Об образовании" (далее – Закон), подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", и определяет требования к содержанию, максимальному объему учебной нагрузки, уровню подготовки обучающихся и сроку обучения.

Сноска. Пункт 1 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

2. В Стандарте применяются термины и определения в соответствии с Законом. В дополнение к ним включены следующие термины и их определения:

1) оценивание – процесс соотнесения достигнутых обучающимися результатов обучения с ожидаемыми результатами на основе разработанных критериев;

2) критерии оценивания – конкретные измерители, на основании которых проводится оценка учебных достижений обучающихся;

3) образовательная область – составная часть базового содержания основного среднего образования, включающая совокупность родственных учебных предметов;

4) ценности образования – ориентиры в построении системы целей обучения, основанные на общечеловеческих ценностях, являющиеся ведущим фактором в формировании личности обучающегося;

5) уровень подготовки обучающегося - степень освоения обучающимся содержания среднего образования, выражающаяся в личностном, системно-деятельностном и предметном результатах;

6) базовый уровень освоения содержания образования - уровень освоения обучающимися обязательного минимума объема знаний, умений и навыков;

7) продвинутый уровень освоения содержания образования – уровень освоения обучающимися расширенного и углубленного объема знаний, умений и навыков.

8) особые образовательные потребности – потребности детей, испытывающих постоянные или временные трудности в получении образования, обусловленные здоровьем, нуждающихся в специальных, общеобразовательных учебных программах и образовательных программах дополнительного образования;

9) суммативное оценивание – вид оценивания, которое проводится по завершении определенного учебного периода (четверть), а также изучения разделов в соответствии с учебной программой;

10) рабочий учебный план - документ, разрабатываемый общеобразовательной организацией на основе типового учебного плана с учетом образовательных потребностей обучающихся.

11) инклюзивное образование – создание условий для равного доступа к образованию всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;

12) базовое содержание основного среднего образования – состав, структура и объем содержания основного среднего образования, подлежащего обязательному изучению в организациях образования, независимо от их типа, вида и формы собственности, а также языка обучения;

13) инвариантный компонент учебной нагрузки – составной компонент типового учебного плана, определяющий учебные предметы, обязательные для изучения всеми обучающимися в организациях образования, независимо от их типа, вида и формы собственности, а также языка обучения;

14) вариативный компонент учебной нагрузки – составной компонент типового учебного плана, который определяется организацией образования соответственно образовательным потребностям обучающихся;

15) максимальный объем учебной нагрузки - объем учебного времени, необходимый для освоения содержания учебных предметов инвариантного и вариативного (школьного и ученического) компонентов типового учебного плана и установленный по уровням основного среднего образования и учебным годам.

16) ожидаемые результаты обучения – совокупность компетенций, выражающих, что именно обучающийся будет знать, понимать, демонстрировать по завершении процесса обучения, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся;

17) внеурочная деятельность – составная часть целостного учебно- воспитательного процесса, форма организации свободного времени обучающихся;

18) типовой учебный план – документ, регламентирующий перечень учебных дисциплин (предметов) и определяющий объем инвариантного и вариативного компонентов учебной нагрузки соответствующего уровня образования;

19) формативное оценивание – вид оценивания, которое проводится в ходе повседневной работы в классе, является текущим показателем успеваемости обучающихся, обеспечивает оперативную взаимосвязь между обучающимся и учителем в ходе обучения, обратную связь между учеником и учителем и позволяет совершенствовать образовательный процесс;

20) элективный курс – курс по выбору обучающихся, составная часть вариативного компонента учебного плана, направленная на расширение образовательной подготовки обучающихся.

3. Применение Стандарта направлено на:

1) повышение качества обучения и воспитания через достижение системы целей основного среднего образования, представленной в виде ожидаемых результатов обучения;

2) создание условий для изучения казахского, русского и иностранных языков;

3) сочетание академической и практической направленности основного среднего образования, предусматривающее усвоение обучающимися основ теоретических знаний и развитие умений применять полученные знания для решения задач прикладного характера;

4) обеспечение поэтапного углубления предметных знаний и навыков с учетом возрастных возможностей обучающихся;

5) реализацию принципа единства обучения и воспитания, основанного на взаимосвязанности и взаимообусловленности ценностей образования и системы ожидаемых результатов обучения, которые определяют содержательную основу образовательного процесса;

6) обеспечение охраны здоровья детей, а также создание благоприятных условий для удовлетворения особых образовательных потребностей обучающихся и потребностей в получении дополнительных образовательных услуг;

7) обеспечение эквивалентности основного среднего образования в условиях разнообразия типов и видов организаций среднего образования;

8) поддержку и развитие инновационной практики в организациях образования;

9) организацию объективной оценки деятельности организаций образования по обеспечению качества образования.

4. Организации образования обеспечивают здоровьесберегающую среду через применение различных педагогических технологий обучения, воспитания и развития.

5. Объем знаний и содержание учебных предметов инвариантного компонента в организациях образования для обучающихся с легкой умственной отсталостью и умеренной умственной отсталостью осуществляется в соответствии с типовыми учебными планами (далее - ТУП), утвержденного приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 8 ноября 2012 года № 500 "Об утверждении типовых учебных планов начального, основного среднего, общего среднего образования Республики Казахстан" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 8170) и типовыми учебными программами утвержденными приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 3 апреля 2013 года № 115 "Об утверждении типовых учебных программ по общеобразовательным предметам, курсам по выбору и факультативам для общеобразовательных организаций" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 8424).

6. Специальные учебные программы разрабатываются на основе Типовых учебных программ и направлены на обучение и развитие лиц (детей) с особыми образовательными потребностями, учитывают психофизические особенности и познавательные возможности обучающихся и воспитанников, определяемые с учетом рекомендаций психолого-медико-педагогических консультаций.

Глава 2. Требования к содержанию образования с ориентиром на результаты обучения

7. В качестве базовых ценностей в содержании основного среднего образования определены:

- 1) казахстанский патриотизм и гражданская ответственность;
- 2) уважение;
- 3) сотрудничество;
- 4) труд и творчество;
- 5) открытость;
- 6) образование в течение всей жизни.

8. На основе привития ценностей образования у обучающихся должны развиваться:

- 1) готовность к служению интересам Казахстана;
- 2) уважение к нормам Конституции и законов Республики Казахстан и их соблюдение;
- 3) социальная ответственность и умение принимать решения;
- 4) мотивация к овладению государственным языком;
- 5) уважение по отношению к культуре и традициям народа Казахстана, культурному многообразию мира;
- 6) приверженность идеям духовного согласия и толерантности;
- 7) позитивное отношение к окружающему миру и сохранению экологического равновесия;
- 8) творческое и критическое мышление;
- 9) коммуникативность и умение эффективно использовать информационно-коммуникационные средства и технологии;
- 10) мотивация к обучению и самосовершенствованию на протяжении всей жизни.

9. Цель основного среднего образования – формирование общей культуры личности, адаптация личности к жизни в обществе, создание основы для осознанного выбора и освоения профессии, специальности, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся.

10. Основные задачи основного среднего образования заключаются в формировании и развитии у обучающихся:

- 1) духовно-нравственных качеств;
- 2) системы базовых знаний по основам наук;
- 3) навыков самостоятельного обучения и личностного саморазвития;
- 4) навыков осуществления учебной, проектной, исследовательской деятельности;
- 5) навыков критического и творческого мышления;
- 6) навыков самореализации и взаимодействия в социуме.

11. Содержание основного среднего образования ориентируется на результаты обучения и определяется учебными программами по учебным предметам, которые разрабатываются на основе требований Стандарта.

12. Содержание основного среднего образования должно быть установлено на основе интеграции академической подготовки, развития самостоятельности обучающихся и духовно-нравственного воспитания, которая реализуется посредством сочетания учебной, проектной и исследовательской деятельности с целенаправленной организованной воспитательной работой.

13. Содержание основного среднего образования определяется с учетом следующих ориентиров:

- 1) соответствие динамичным запросам современного общества;
- 2) необходимость развития критического, творческого и позитивного мышления;
- 3) целесообразность усиления интеграции содержания учебных предметов;

4) обеспечение соблюдения принципа непрерывности и преемственности содержания образования между уровнями начального образования и основного среднего образования;

5) сохранение баланса между академичностью и практической направленностью содержания образования;

6) обеспечение единства обучения, воспитания и развития.

14. Организация учебного процесса на уровне основного среднего образования ориентирована на реализацию принципа единства обучения и воспитания, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся. При организации обучения приоритетная роль отводится учению как ведущей деятельности обучающихся.

15. В процессе обучения посредством каждого учебного предмета решаются вопросы воспитания. Все виды воспитательной работы направлены на решение вопросов познания и освоения обучающимися субъективно новых знаний, на изучение национальных традиций, культуры и привитие общечеловеческих ценностей.

16. Организация разнообразных форм внеурочной деятельности в совокупности обеспечивает реализацию духовно-нравственного, гражданско-патриотического, художественно-эстетического, трудового и физического воспитания обучающихся.

17. Организация учебного процесса предполагает использование интерактивных методов обучения, которые основаны на организации освоения опыта самим обучающимся путем проявления активности в обсуждении вопросов, в аргументации точки зрения, инициативы к поиску и принятию конструктивного решения.

18. Наряду с обучением обязательным учебным предметам предусмотрено проведение элективных курсов, внеаудиторных занятий, участие обучающихся в научных проектах.

19. Обеспечение последовательности в развитии навыков проектной и исследовательской деятельности, обучающихся является одним из основных принципов организации образовательного процесса в организациях образования.

20. Базовое содержание основного среднего образования реализуется в рамках политики трехязычного образования. Цель трехязычного образования заключается в формировании полиязычной личности – гражданина Казахстана, который владеет не менее чем тремя языками, умеет успешно вести диалог в различных сферах деятельности, ценит культуру своего народа, понимает и уважает культуру других народов.

21. Трехязычное образование практически реализуется через:

1) уровневое усвоение казахского, русского и иностранного языков;

2) организацию изучения отдельных предметов на казахском, русском, иностранном языке независимо от языка обучения;

3) организацию внеурочной деятельности и элективных курсов на казахском, русском и иностранном языках.

22. Базовое содержание каждой образовательной области основного среднего образования определено с учетом необходимости не только обучить основам наук, но и обеспечить дальнейшее развитие духовности, социального и культурного опыта, который будет способствовать эффективной социализации.

23. Содержание образовательной области "Язык и литература" реализуется в учебных предметах:

1) "Казахский язык", "Казахская литература" для классов с казахским языком обучения, "Русский язык", "Русская литература" для классов с русским языком обучения;

2) "Казахский язык и литература" для классов с неказахским языком обучения, "Русский язык и литература" для классов с нерусским языком обучения;

3) "Иностранный язык";

4) в организациях образования с языком обучения этносов, компактно проживающих на территории Казахстана, в образовательную область "Язык и литература" дополнительно входят родной язык и литература данного этноса. Учебные предметы "Родной язык" для классов с уйгурским/узбекским/ таджикским языком обучения, "Литература" ("Уйгурская литература", "Узбекская литература", "Таджикская литература") включаются в инвариантный компонент типового учебного плана.

24. Исключен приказом Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

25. Содержание образовательной области "Язык и литература" обеспечивает использование межпредметных связей с другими языковыми и неязыковыми учебными дисциплинами; успешную социализацию обучающихся; развитие языковых навыков обучающихся в соответствии с их возрастными особенностями, потребностями и интересами; понимание важности изучения языков в современном мире; развитие духовно-нравственных ценностей; понимание целостной картины полиязычного и поликультурного мира; установление межличностных и межкультурных контактов в процессе общения; воспитание уважения к различным точкам зрения через ознакомление с культурами других стран; умение самостоятельно работать с различными информационными источниками на изучаемом языке, в том числе с Интернет-ресурсами; развитие и использование творческого и критического мышления.

26. Содержание образовательной области "Математика и информатика" реализуется в учебных предметах "Математика", "Алгебра", "Геометрия", "Информатика".

27. Содержание образовательной области "Математика и информатика" обеспечивает формирование способности определять и понимать роль математики и

информатики в мире; представлений о математике как универсальном языке науки, средстве моделирования явлений и процессов; обеспечить преемственность уровней среднего образования, межпредметную и внутрипредметную связь при изучении математики и информатики; овладение базовыми математическими знаниями и умениями, необходимыми для продолжения обучения на уровне общего среднего образования и изучения смежных дисциплин, их применения в повседневной жизни; овладение системой базовых знаний по теоретическим основам технологии программирования и современных информационно-коммуникационных технологий, формирование умений применять и преобразовывать модели реальных объектов и процессов с использованием информационных и телекоммуникационных технологий при изучении информатики и других предметов; развитие функциональной грамотности, логического, алгоритмического и операционного мышления, пространственного воображения, способности использовать различные языки математики и информатики (словесный, символический, аналитический, графический), воспринимать и критически анализировать информацию, представленную в различных формах.

28. Содержание образовательной области "Естествознание" реализуется в учебных предметах "Естествознание", "Физика", "Химия", "Биология", "География"

29 Содержание образовательной области "Естествознание" реализуется в учебных предметах "Естествознание", "Физика", "Химия", "Биология", "География", "География . География Казахстана".

30. Содержание образовательной области "Естествознание" обеспечивает сформированность функциональных знаний и умений, навыков планирования, анализа и обработки, интерпретации, систематизации, работы по алгоритму, совершенствование исследовательских, опытно-экспериментальных навыков, оценивания и формулирования выводов; углубление понимания основополагающих понятий, закономерностей, теорий и принципов, лежащих в основе современной естественнонаучной картины мира, методов научного познания природы, глобальных и локальных проблем человечества на основе комплексного изучения природы, экономики и общества; развитие экологической культуры, научного, проектного и пространственного мышления; воспитание патриотических чувств, ответственного и бережного отношения к окружающей среде; осуществление профессиональной ориентации обучающихся по естественно-научным направлениям.

31. Содержание учебных предметов образовательной области "Человек и общество" реализуется в учебных предметах "История Казахстана", "Всемирная история", " Основы права".

32. Содержание образовательной области "Человек и общество" направляется на формирование у обучающихся основ знаний по общественно-гуманитарным наукам в рамках системы "Человек – Общество". Содержание учебных предметов

ориентировано на формирование у обучающихся навыков исторического мышления, понимания и осмысления прошлого и настоящего и их взаимосвязи, умений изучать, анализировать и делать обоснованные заключения по материалам исторических, правовых, экономических, политических, социологических источников информации и на их основе выстраивать независимые суждения, принимать собственные взвешенные решения; на воспитание патриотизма, формирование правовой грамотности, понимания идеалов и ценностей демократического правового общества, активной гражданской позиции для осуществления эффективного взаимодействия и выбора коммуникативных средств в условиях социокультурного общения; на развитие умений определять личностное отношение к системе общечеловеческих, этнокультурных ценностей, к социально-экономической и политической ситуации, наблюдать и оценивать социальные явления и события, необходимые для осуществления нравственного выбора.

33. Содержание образовательной области "Технология и искусство" реализуется в учебных предметах "Музыка", "Художественный труд".

34. Содержание образовательной области "Технология и искусство" реализуется в учебных предметах "Музыка", "Технология", "Изобразительное искусство".

35. Содержание образовательной области "Технология и искусство" направляется на формирование целостного восприятия картины окружающего мира, общей культуры подрастающего поколения, развитие эстетической, духовно-нравственной и эмоциональной сферы обучающихся на основе национальных и мировых художественных ценностей общества, на развитие основных представлений о роли искусства и технологии в жизни человека, понимания и уважительного отношения к традициям, обычаям, культуре и различным видам искусства казахского народа и других народов мира; на дальнейшее развитие знаний, умений и навыков осуществления художественной, музыкальной и проектной деятельности в различных видах искусства; основных технологических знаний, умений и навыков, в том числе с применением компьютерных цифровых технологий; на развитие вокальных и инструментальных навыков, включая различные музыкальные цифровые технологии; на самостоятельное освоение различных способов познания мира посредством художественных и музыкальных средств выразительности и современных технологий.

36. Содержание образовательной области "Физическая культура" реализуется в учебном предмете "Физическая культура".

37. Содержание образовательной области "Физическая культура" направляется на укрепление здоровья, развитие основных физических качеств и повышение функциональных возможностей организма; формирование культуры движений, обогащение двигательного опыта физическими упражнениями с общеразвивающей и корригирующей направленностью; обучение навыкам и умениям в физкультурно-оздоровительной и спортивно-оздоровительной деятельности,

самостоятельной организации занятий физическими упражнениями; овладение техническими действиями и приемами базовых и национальных видов спорта; воспитание патриотизма, любви к своей Родине и воспитание морально-волевых качеств.

38. Учебный курс "Правила дорожного движения" в 5-8 классах ведется по 10 часов в каждом классе за счет классных часов и во внеурочное время с указанием темы и даты занятий на отдельной странице классного журнала.

39. Организация образования осуществляет образовательную деятельность в соответствии с полученной лицензией и на протяжении всего периода времени ее действительности соблюдает квалификационные требования, предъявляемые к образовательной деятельности, и перечня документов, подтверждающие соответствие им, утвержденные приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 июня 2015 года № 391 (зарегистрирован в Реестре нормативных правовых актов под № 11716).

Глава 3. Требования к максимальному объему учебной нагрузки обучающихся

40. Максимальный объем недельной учебной нагрузки обучающихся на уровне основного среднего образования составляет не более: в 5 классе – 30,5 часа, в 6 классе – 30,5 часа, в 7 классе – 33,5 часа, в 8 классе – 34,5 часа, 9 класс – 36 часов.

Сноска. Пункт 40 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

41. Общий объем учебной нагрузки обучающихся, составляющий инвариантный и вариативный компоненты, а также недельная и годовая учебная нагрузка по классам устанавливаются ТУПом.

42. Недельная учебная нагрузка включает все виды учебной работы, определенные типовым учебным планом (инвариантный и вариативный компоненты). В учебных планах специальных организаций образования предусмотрен обязательный коррекционный компонент с учетом вида нарушения развития. Инвариантный, коррекционный и вариативный компоненты в учебных планах специальных организаций образования устанавливаются с учетом особых образовательных потребностей обучающихся.

По предметам по выбору вариативного компонента, выбранных из инвариантного компонента, выставляется "зачет" / "незачет".

43. Деление класса на две группы осуществляется в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по:

- 1) казахскому языку и литературе – в классах с неказахским языком обучения;
- 2) иностранному языку;
- 3) художественному труду;

4) информатике.

Деление класса на две группы допускается в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по русскому языку и литературе – в классах с нерусским языком обучения.

В организациях образования допускается деление класса на две группы по художественному труду независимо от наполняемости класса на мальчиков и девочек.

Сноска. Пункт 43 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

44. Деление класса на две группы в организациях образования осуществляется в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся:

- 1) казахскому языку и литературе – в классах с неказахским языком обучения;
- 2) иностранному языку;
- 3) технологии;
- 4) информатике.

Деление класса на две группы допускается в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по русскому языку и литературе – в классах с нерусским языком обучения.

В организациях образования допускается деление класса на две группы по художественному труду независимо от наполняемости класса на мальчиков и девочек.

Сноска. Пункт 44 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие с 01.09.2024).

45. В рамках инклюзивного образования деление класса на группы по перечисленным выше предметам осуществляется при уменьшении общего количества обучающихся на три в расчете на каждого ребенка с особыми образовательными потребностями.

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся

46. Общеобразовательные учебные программы основного среднего образования направлены на освоение обучающимися, в том числе обучающимися с особыми образовательными потребностями, базисных основ системы наук, формирование у них высокой культуры межличностного и межкультурного общения, самоопределение личности и профессиональную ориентацию, а также предпрофильную подготовку обучающихся.

47. Уровень подготовки обучающихся определяется через ожидаемые результаты обучения, которые спроектированы с учетом специфики каждой образовательной области, объединяющей несколько родственных учебных предметов: "Язык и

литература", "Математика и информатика", "Естествознание", "Человек и общество", "Технология и искусство", "Физическая культура".

48. Ожидаемые результаты обучения по образовательным областям (и учебным предметам) служат основой для определения базового содержания основного среднего образования.

49. В учебных программах основного среднего образования ожидаемые результаты обучения по образовательным областям (и учебным предметам) конкретизируются в целях обучения по разделам каждого учебного предмета.

50. Система ожидаемых результатов обучения создает возможность для выстраивания индивидуальных траекторий развития обучающихся, в том числе обучающихся с особыми образовательными потребностями, и поэтапного продвижения их к достижению долгосрочных целей обучения.

51. Ожидаемые результаты по завершении основного среднего образования по образовательной области "Язык и литература".

"Казахский язык" (для классов с казахским языком обучения) / "Русский язык" (для классов с русским языком обучения)/, "Родной язык" (для классов с уйгурским/ узбекским/ таджикским языком обучения):

1) аудирование и говорение:

обучающийся понимает тексты социально-бытовой, социально-культурной и учебно-профессиональной сфер общения; распознает открыто и скрыто выраженные формы речевого поведения, оценки; осуществляет устное речевое общение в различных жизненных ситуациях; выступает инициатором и поддерживает диалог, используя разнообразные языковые средства для реализации различных целей и тактик речевого общения; строит монолог, синтезируя информацию проблемного характера; отстаивает и аргументирует собственное мнение; оценивает отношение говорящего к предмету речи, выражая собственное мнение; прогнозирует содержание текста по его заголовку/началу/финалу; соблюдает грамматические, стилистические нормы при оформлении собственных высказываний;

2) чтение:

обучающийся понимает и интерпретирует главную и детальную информацию (текстовую, числовую, графическую) текстов различных типов, жанров и стилей; распознает скрытый смысл текста; использует стратегии чтения, включая исследовательское, комментированное, выборочное чтение с пометками, чтение с целью извлечения специальной информации, аналитическое чтение, чтение с определенной целью; извлекает необходимую информацию из различных источников, анализируя и синтезируя ее; сравнивает структурные, лингвистические и стилистические особенности текстов социально-бытовой, социально-культурной и учебно-познавательной сфер общения; оценивает текст с точки зрения актуальности и ценности информации, различая факт и мнение;

3) письмо:

обучающийся создает тексты разных типов, жанров и стилей, синтезируя услышанную и прочитанную информацию; создает тексты (в т.ч. печатные), используя различные формы представления информации; пишет собственный текст проблемного характера (статья, эссе, письмо и др.), демонстрируя способность анализировать и оценивать предложенную информацию; сравнивает структурно-композиционные, языковые особенности текстов разных типов, жанров и стилей; корректирует и редактирует тексты с использованием справочного материала; составляет простой, сложный и развернутый план по определенной теме; соблюдает грамматические, орфографические, пунктуационные и стилистические нормы.

"Казахский язык и литература" (для классов с неказахским языком обучения)/ "Русский язык и литература" (для классов с нерусским языком обучения):

1) аудирование:

обучающийся понимает основное содержание текста, а также функционально значимую смысловую информацию, отражающую намерения говорящего; извлекает специальную информацию из текста; понимает значение терминов и ключевых единиц текста по социально-бытовой, социально-культурной и учебно-познавательной сферам; оценивает содержание текста, различая факт и мнение; определяет основные проблемы в текстах разных стилей и жанров; анализирует текст, раскрывая связи и отношения между фактами и явлениями, событиями, о которых идет речь в тексте; прогнозирует содержание высказывания по иллюстрациям/ключевым словам/ заголовку/ началу;

2) говорение:

обучающийся поддерживает диалог в рамках изучаемых тем, рассуждая, выражая собственное мнение и оценивая события, мнения и проблемы; строит монолог, используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; анализирует и синтезирует информацию по предложенной теме; оценивает высказывания по определенной тематике; употребляет лексические и грамматические средства языка, соблюдая речевые нормы;

3) чтение:

обучающийся понимает содержание сплошных и несплошных текстов определенной сложности в рамках изученных тем; выявляет особенности текстов разных типов, стилей и жанров; распознает явное и скрытое значение слов, значение средств художественной изобразительности; извлекает необходимую информацию из различных источников, определяя ее актуальность, достоверность, полезность и ценность; анализирует и синтезирует содержание текста, формулируя обоснованные выводы и критическую оценку прочитанного; сравнивает тексты, определяя тему, идею, проблематику художественного произведения, позицию автора; использует определенные стратегии чтения;

4) письмо:

обучающийся пишет тексты разных типов, жанров и стилей речи на основе услышанного и прочитанного, используя разнообразные языковые средства; пишет тексты проблемного характера, извлекая информацию из различных источников; создает графики, таблицы, диаграммы на основе сплошных текстов; составляет простой, сложный и развернутый план по определенной теме; сравнивает, анализирует и оценивает содержание текстов разных типов и стилей; соблюдает грамматические, орфографические и пунктуационные нормы; использует тропы и художественно-изобразительные средства языка.

"Казахская литература" / "Русская литература" / "Уйгурская литература" / "Узбекская литература" / "Таджикская литература".

По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает основные этапы развития литературы; содержание произведений разных жанров, особенности отражения быта, традиций народа в фольклоре; литературные термины и литературные направления, роды и жанры, образную природу художественных произведений, наизусть стихотворные тексты и фрагменты прозаических текстов (по выбору), цитаты из изучаемых произведений;

2) понимает значение национального художественного наследия в мировой культуре; роль литературы как одного из важнейших достижений культуры, значение художественной литературы в жизни человека; литературные термины и литературные направления, роды и жанры, тему, идею, проблематику произведения, позицию автора в произведении, образную природу художественных произведений; открыто выраженный и скрытый смыслы произведений;

3) применяет приобретенные знания, умения и навыки при подготовке сообщения, доклада, эссе, интервью на литературную тему; диалог литературных героев (на основе прочитанного) для создания письменного рассказа - характеристики одного из героев или группы героев (групповая характеристика), двух героев (сравнительная характеристика), при подготовке небольшого письменного отзыва на самостоятельно прочитанную книгу; при создании собственного текста аналитического характера, в процессе создания собственной интерпретации изученного текста с привлечением информационно-коммуникационных технологий; для определения актуального для себя круга чтения и оценки художественных произведений, участия в дебатах или в публичных выступлениях; для поиска необходимой информации; специальные термины и понятия для анализа изучаемых произведений; полученные знания при обсуждении актуальных проблем; приобретенные навыки, способы творческой деятельности для самовыражения, участия в культурных мероприятиях;

4) анализирует произведения разной жанровой природы, аргументированно формулируя свое отношение к прочитанному; тему, идею и особенности композиции,

сюжета произведения, языковые особенности произведения, ключевые эпизоды, действия и поступки героев; особенности стиля писателя; сравнивает их с произведениями мировой литературы и произведениями других видов искусства;

5) синтезирует полученные знания, умения и навыки для выбора пути анализа произведения, адекватного жанрово-родовой природе художественного текста; для сопоставления фактов, деталей с историческими фактами; создания разных видов плана ; для создания письменных текстов с использованием различных ресурсов; соотносит ценностную составляющую произведений с ценностями казахского и других народов;

б) оценивает изучаемые произведения с точки зрения композиционного, стилевого единства, языкового оформления и эффективности достижения поставленных коммуникативных задач; интерпретацию художественного текста, созданную средствами других видов искусства.

"Иностранный язык":

1) аудирование: обучающийся понимает основное содержание текстов в рамках изученных тем; определяет главные факты, опуская второстепенные; понимает детальную информацию в рамках изученных тем; составляет сложные вопросы на основе услышанного с целью получения дополнительной информации; извлекает смысл услышанного, опираясь на контекстную подсказку; различает специфическую информацию в рамках изученных тем; распознает несоответствия в приводимых аргументах в рамках изученных тем;

2) говорение:

обучающийся передает основное содержание текста в рамках изученных тем, выстраивая логический ход событий; использует формальный и неформальный стили; презентует информацию в рамках изученных тем; прогнозирует возможное содержание текста по заглавию, иллюстрации, ключевым словам, отрывкам из текста в рамках изученных тем; задает простые и сложные вопросы для получения конкретной информации; взаимодействует со сверстниками (в паре, группе) для выполнения учебных задач; сравнивает и противопоставляет тексты в рамках изученных тем; высказывает мнение, обосновывая свою точку зрения;

3) чтение:

обучающийся определяет основное содержание текстов разных стилей и жанров в рамках изученных тем; различает детальную информацию в тексте разных стилей и жанров в рамках изученных тем; использует различные информационные ресурсы (справочные материалы, словари, Интернет и другое); распознает специфическую информацию в тексте и разные стили, жанры текстов в рамках изученных тем; прогнозирует содержание текста по заголовку, фрагменту текста, иллюстрациям, ключевым словам; определяет отношение или мнение автора; оценивает информацию из различных текстов;

4) письмо:

обучающийся заполняет таблицы, диаграммы, схемы, анкеты, формуляры; составляет план, пишет, редактирует и корректирует текст в рамках изученных тем; делает выписки из текста в соответствии с коммуникативными задачами; описывает реальные и/или вымышленные события из прошлого, настоящего и будущего, опираясь на знание из ранее изученных тем; соединяет и согласует предложения и абзацы между собой в тексте в рамках изученных тем; грамотно и правильно расставляет знаки препинания в тексте в рамках изученных тем; создает тексты различных стилей и жанров, соблюдая соответствующие правила и формат.

52. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Математика и информатика".

По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает основные понятия элементарной математики, статистики и теории вероятностей; классификацию чисел; вычислительные операции над действительными числами; основные формулы элементарной математики; понятие функции, ее свойства и график; способы решения алгебраических уравнений, неравенств и их систем; классификации многоугольников; свойства и признаки основных видов плоских фигур; правила комбинаторики; классическое, статистическое и геометрическое определения вероятности события; методы сбора и обработки статистических данных;

алгоритм использования математической модели для решения прикладной задачи; основы научных представлений об информации, информационных процессах, технологиях и моделях; роль информационных технологий в современном обществе и жизни каждого человека; основы построения компьютерных систем и сетей, а также их взаимодействие с программным обеспечением; способы решения задач посредством моделирования, алгоритмизации и программирования; правила правильной и безопасной работы с различными цифровыми устройствами;

2) понимает академический язык математики; способ записи числа в стандартном виде; связь между корнями и коэффициентами квадратного трехчлена; важность использования математических моделей для решения различных прикладных задач; смысл таких математических категорий, как аксиома и теорема; принципы геометрических построений и измерений на плоскости; смысл числовых характеристик выборки и генеральной совокупности; роль графического представления статистических данных в проведении количественного и качественного анализа;

взаимодействие основных устройств компьютера; необходимость программного обеспечения для работы пользователя с системой; использование компьютером двоичного кода для представления всех данных и инструкций; связь между единицами измерения информации; экономические, правовые и этические аспекты использования информации и средств информационно-коммуникационных технологий;

3) применяет математические знания для решения практических задач; алгоритмы решения математических задач; математическую терминологию в соответствующих

контекстах; вычислительные операции над действительными числами; точные и приближительные вычисления в устной и письменной форме; свойства плоских фигур при решении геометрических задач; математические модели для решения различных прикладных задач; вычислительную технику и программное обеспечение для решения математических задач;

современные программные средства информационных и коммуникационных технологий для сбора, представления, обработки, хранения и передачи необходимой информации; компьютерные модели объектов и процессов (физических, биологических, экономических и информационных) для их визуализации и проведения исследовательских работ; основные правила записи алгоритмов и возможности языков программирования для решения практических задач; возможности локальной и глобальной сети для совместной работы над созданием, просмотром и редактированием документов;

4) анализирует закономерности и составляет математические модели на их основе; статистические данные, используя различные формы их представления; преобразования, выполненные над рациональными и иррациональными выражениями; решения уравнений, неравенств и их систем; взаимное расположение геометрических фигур; свойства функций; условия текстовых задач для составления математических моделей; данные, представленные в виде графиков, диаграмм и различных схем;

компьютерные модели для исследования реальных и воображаемых объектов и процессов; различные способы решения задачи на компьютере для определения наиболее рационального; программный код на языке программирования для выявления имеющихся ошибок и их последующего исправления;

5) синтезирует алгоритмы решения математических задач; выводы по результатам обработки и анализа статистических данных; доказательные рассуждения с помощью аксиом и теорем; способы решения задач на построение с применением геометрических преобразований;

информацию в виде текстов, таблиц, баз данных, графики и мультимедиа для представления и реализации своих идей; модели объектов и процессов (физических, биологических, экономических) в электронных таблицах, 3D-редакторах, а также средах программирования;

б) оценивает результаты вычислений в контексте задачи; расположение графика функции в зависимости от значений заданных параметров; приближенные значения величин и их запись в стандартном виде; абсолютную и относительную частоту события с ростом числа проведенных опытов; качество, важность, полезность и эффективность информации; выбор конфигурации компьютера и программного обеспечения в зависимости от потребностей пользователя; компьютерную модель на

соответствие реальным объектам; эффективность алгоритма и результаты его исполнения; отрицательное воздействие средств информационно-коммуникационных технологий на здоровье человека.

53. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Естествознание".

По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает первоначальные географические, биологические, физические и химические понятия; роль естественных наук в современной жизни; суть основных биологических, физических, химических законов и теорий; вклад выдающихся ученых в становление и развитие естественных наук; источники энергии, ее виды и распространенные области их применения, правила техники безопасности при проведении экспериментальных и практических работ; единицы измерения физических и химических величин; понятия, формулы, законы и физические постоянные величины следующих разделов: механики (кинематика, динамика, статика, законы сохранения), тепловой физики (молекулярная физика и термодинамика), электричества и магнетизма (электростатика, постоянный и переменный электрический ток, магнитное поле, электромагнитная индукция), оптики (геометрическая и волновая), элементов квантовой физики, атомной физики, астрономии; атомно-молекулярное учение, строение атома и свойства элементов; химическую символику; классификацию веществ; биологические, химические и физические явления; виды химической связи и строение вещества; типы, признаки и закономерности протекания химических реакций; важнейшие классы неорганических и органических соединений и их свойства; теорию электролитической диссоциации; периодический закон и структуру периодической системы химических элементов; важнейшие отрасли химической и металлургической промышленности Казахстана; основы микробиологии, молекулярной, клеточной биологии; компоненты внутренней среды и системы органов растительного и животного организма; основные группы растений и животных; значение живых организмов для человека и природного комплекса; основы и закономерности эволюционного развития; методы селекции; структуру биогеоценозов и агроценозов; влияние факторов окружающей среды на живые организмы, влияние человеческой деятельности на окружающую среду; методы географических исследований; территориальные комплексы; сущность, классификацию, особенности распространения и размещения географических объектов, процессов и явлений; особенности функционирования и сферу применения современных геоинформационных систем; состав, свойства, структуру, закономерности, основные этапы развития географической оболочки и географической среды, геосфер; виды, классификацию и элементы карт; особенности природы материков и океанов, отдельных территорий, стран и Республики Казахстан; территориальную и отраслевую структуру, условия и факторы развития современного мирового хозяйства, отдельных регионов, стран и Республики Казахстан; цели, формы международных экономических отношений; типы, структуру, функции, факторы

размещения и динамику развития населенных пунктов; глобальные и региональные демографические проблемы, особенности демографической политики в отдельных регионах, странах и Республике Казахстан; экономическое и политико-географическое положение, административно-территориальное деление Республики Казахстан; природно-ресурсный потенциал регионов Казахстана; типологию стран; модели экономических систем; виды международных связей; меры по сохранению природы и устойчивому развитию;

2) понимает физический смысл величин, основных терминов и законов механики, электричества и магнетизма, оптики, атомной физики, астрономии; значимость биологических, физических и химических явлений, процессов в жизни человека; условия протекания химических реакций; процессы окисления и восстановления; различие между классами органических и неорганических веществ; международную номенклатуру Международной союз теоретической и прикладной химии ИЮПАК; технологии и научные принципы производства веществ и их производных; значение микробиологии в медицине, сельском хозяйстве и промышленности; процессы, протекающие в клетках на уровне молекул и органоидов; структуру внутренней среды и функции систем органов растительного и животного организма, принципы классификации основных групп растений и животных; процессы метаболизма; глобальные и локальные экологические проблемы; роль Красной книги в сохранении биоразнообразия на Земле; сущность природных и социально-экономических закономерностей, процессов и явлений; особенности современного географического пространства, территориальных комплексов; взаимосвязи географических объектов, процессов и явлений; причины, этапы, последствия, значение процессов в географической оболочке и географической среде; геополитические процессы, роль и сферы влияния, характер взаимодействия субъектов геополитики; региональное и международное значение космодрома "Байқоңыр";

3) применяет основные физические, химические, биологические, географические понятия и термины для описания объектов, процессов и явлений в живой и неживой природе; методы безопасного проведения опытно-экспериментальных и исследовательских работ; законы и формулы физики, химии, биологии, географии при решении учебных и прикладных задач, выполнении практических и лабораторных работ; графические методы представления результатов; Международную систему единиц измерения; полученные знания для объяснения условий протекания физических и химических явлений и процессов; бинарную номенклатуру при описании различных групп организмов; методы определения количественных и качественных характеристик компонентов географической оболочки и географической среды; приемы картометрии, навыки ориентирования и навигации;

4) анализирует данные, полученные в результате естественнонаучного эксперимента; информацию, представленную в графической и табличной форме;

зависимость свойств вещества от его качественного и количественного состава и строения; причинно-следственные связи между свойствами и сферами применения веществ; значение микроэлементов и макроэлементов для правильного функционирования человеческого организма; закономерности биологических процессов и явлений; строение и функции систем органов живых организмов; проблемы, связанные с использованием трансгенных технологий; процессы круговорота веществ в биогеоценозе; причинно-следственные связи между процессами и явлениями, происходящими в географической оболочке и географической среде; достижения в области естественных наук и сферы использования научных открытий; факторы размещения географических объектов; естественно-научные, социально-экономические основы общественного производства; географическое и геополитическое положение, особенности и факторы политического, экономического и социального развития Казахстана, его роль и место в мире;

5) синтезирует собранные и обработанные данные, информацию для представления в виде таблицы, графика, сообщения, доклада, презентации; научные модели и доказательства для выдвижения гипотез, аргументов и объяснений; план проведения эксперимента и исследования; знания о процессах, протекающих в живой и неживой природе, для систематизации, классификации и выявления эмпирических правил, принципов и закономерностей;

6) оценивает результаты проведенного эксперимента; риски при проведении лабораторных работ; влияние различных физических и химических процессов на жизнедеятельность человека и окружающую среду; состояние природных биогеоценозов и агроценозов; влияние технологических принципов производства на сохранение равновесия между компонентами живой природы; значение правильного использования полезных ископаемых и природных ресурсов; степень пригодности и использования географических объектов, процессов и явлений для различных целей и видов деятельности.

54. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Человек и общество".

По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает периодизацию отечественной и всемирной истории; основные события, явления, процессы истории Казахстана и мира с древности до наших дней; исторических деятелей, сыгравших важную роль в отечественной и мировой истории; важнейшие достижения национальной и мировой культуры в ходе исторического развития; базовые понятия исторической науки; виды исторических источников; понятие и предмет права; современные правовые системы; фундаментальные правовые и социальные ценности: права человека, демократия, гражданское общество и правовое государство, законность и правопорядок; основные понятия и содержание базовых отраслей казахстанского права; источники права; значение ценностей и норм,

основанных на гуманизме, честности, долге перед отчизной и толерантности; основы нравственного поведения, социально значимых ориентаций, обуславливающих отношение человека к себе, окружающему миру, человечеству в целом; имеет представление о позитивных и негативных качествах, эмоциях и чувствах человека;

2) понимает сущность основных событий, явлений и процессов, характеризующих целостность и непрерывность развития отечественной и всемирной истории на протяжении всех периодов истории; характерные черты общественно-политического, экономического и социально-культурного развития Казахстана и различных стран мира ; историческую обусловленность современных общественных процессов, культурного разнообразия человечества; особенности исторического пути Казахстана, его роль и место в мировой истории; роль и место выдающихся личностей в отечественной и мировой истории; свою гражданскую и национальную идентичность в форме осознания себя как гражданина Республики Казахстан; необходимость уважительного отношения к отечественной и всемирной истории, к культуре, традициям, правам и свободам людей, демократическим принципам общественной жизни; происхождение государства и права, их взаимосвязь; содержание основных понятий и категорий базовых отраслей казахстанского права; содержание прав, обязанностей и ответственности гражданина как участника конкретных правоотношений; необходимость правового регулирования общественных отношений в основных сферах социальной жизни; необходимость уважения прав личности; необходимость постоянного самопознания и саморазвития человека; взаимосвязь общечеловеческих, этнокультурных и национальных ценностей; ответственность за собственные слова и действия; свою роль в семье, коллективе и обществе; важность сознательного выбора будущей профессии; значимость взаимопомощи в жизни; ценность жизни и здоровья, важность использования на практике знаний о здоровом образе жизни;

3) применяет навыки исторического мышления: для решения жизненных задач и проблем; при определении местоположения различных объектов, выявлении изменений на исторической карте; при сравнении исторических личностей, событий, явлений, процессов; при характеристике политического, социально-экономического и культурного развития Казахстана и других стран мира; при определении собственной позиции по отношению к явлениям современной жизни, исходя из их исторической обусловленности; при работе с историческими материалами; правовую информацию в практической деятельности и повседневной жизни; при выборе соответствующих закону форм поведения и действий в типичных жизненных ситуациях, урегулированных правом; при определении способов реализации прав и свобод, а также защиты нарушенных прав; при обращении в соответствующие органы и организации за квалифицированной юридической помощью; при участии в дискуссиях по актуальным общественным и правовым проблемам; творческий подход в решении проблем, направленных на служение обществу; для конструктивного решения

различных вопросов соответственно нравственным нормам; при выстраивании доброжелательных отношений с другими людьми и окружающим миром;

4) анализирует исторические события, явления, процессы с целью определения причинно-следственных связей; историческое развитие Казахстана и других стран, определяя общие черты и особенности; мотивы и результаты деятельности исторических личностей; общественные, экономические, политические и культурные процессы, тенденции развития Казахстана и отдельных государств мира путем проведения исторических параллелей; различные виды исторических источников для ответа на проблемные вопросы; различные точки зрения на одни и те же исторические события, явления и процессы; информацию, представленную в разных знаковых системах (текст, карта, таблица, схема, аудиовизуальный ряд); нормы и механизмы, регулирующие правовые отношения в обществе; основные права и обязанности субъектов правовых отношений; несложные практические ситуации, связанные с правовыми отношениями в обществе; особенности правового положения и юридической ответственности несовершеннолетних; информацию правового характера, полученную из различных источников; формы и методы формирования у людей способности к личному самоопределению, самореализации, самоконтролю; потребности материального и нематериального плана и их соизмеримость с желаниями и возможностями;

5) синтезирует информацию из различных источников для классификации, систематизации, обобщения и дифференциации изучаемых явлений, объектов и процессов, определения характерных черт исторических явлений, процессов с выявлением общих закономерностей; исторические сведения для ориентации в современных политических, социально-экономических и культурных процессах, происходящих в обществе; модель поведения в различных практических ситуациях с учетом правовых и нравственных норм для социальной адаптации в обществе;

6) оценивает исторические события, процессы, явления, личности в контексте их влияния на отечественную и мировую историю, их различные интерпретации; достоверность различных видов исторических источников; перспективы современной цивилизации, ее проблемы и трудности развития, роль современного казахстанского общества в мировой экономике, политике и культуре; деятельность государственно-правовых институтов общества, собственный возможный вклад в их развитие; позитивные и негативные явления в жизни общества; значение правопорядка и законности; свои способности проявлять созидательную активность в решении конкретных вопросов; свои умения сотрудничать в коллективе для конструктивного решения намеченных задач соответственно нравственным нормам.

55. Ожидаемые результаты обучения по образовательной области "Технология и искусство".

По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает классификацию и особенности различных стилей, направлений и жанров видов искусства; изобразительные и выразительные средства искусства и музыки; историю происхождения стилей и жанров видов искусства; традиции и обычаи в декоративно-прикладном искусстве казахского народа и других народов мира; шедевры мирового и национального искусства и музыки; классификацию народных и классических музыкальных инструментов; основные виды и свойства натуральных, искусственных, художественных материалов; основные технологии ручной, механической, художественной обработки отдельных материалов; основные технологии приготовления пищи; общую характеристику основных видов электротехнических работ; классификацию электротехнических материалов; классификацию технологических машин, приборов, аппаратов и инструментов; эксплуатационные и функциональные характеристики технологических машин и оборудования; основы конструирования, моделирования и обработки текстильных изделий; современные информационные технологии и программное обеспечение, используемые в области искусства; правила техники безопасности при работе с оборудованием и инструментами;

2) понимает значение и роль различных видов искусства, техники и технологий в жизни человека и общества, в охране и защите окружающей среды; ценность произведений музыкального и изобразительного искусства казахского народа и других народов мира; связь стилей и направлений видов искусства с исторической эпохой; особенности передачи творческого замысла различными средствами искусства; влияние свойств природных и искусственных материалов на функциональное и эстетическое качество изделий; важность коллективной и групповой работы для принятия решений, развития идей и создания творческих продуктов;

3) применяет приемы и техники создания творческих проектов в различных видах искусства, при проведении простых электромонтажных работ; художественные способы и приемы передачи особенностей образов, предметов и явлений окружающего мира, в том числе с использованием компьютерных программ и приложений; знание различных свойств художественных, конструктивных материалов при создании и изготовлении изделий, а также произведений искусства; основные технологии обработки материалов для создания прототипов новых изделий, в том числе с использованием средств информационно-коммуникационных технологий; различные способы продвижения творческих продуктов для реализации своих идей в коммерческой области; способы планирования и организации своего труда; способы передачи экологических проблем окружающего мира посредством искусства;

4) анализирует творческие идеи и замыслы в произведениях различных видов искусства; способы, техники и материалы, использованные в работах деятелей искусства и своих собственных работах; созданные прототипы изделий с целью их качественного улучшения; потребительские возможности результатов творческого

труда; влияние социально-исторических, региональных, научно-технических, культурных факторов на произведения искусства; влияние искусства, технологий и производства на окружающую среду и жизнедеятельность человека;

5) синтезирует творческие проекты по различным видам искусства, в том числе с применением информационно-коммуникационных технологий; способы и приемы работы в различных техниках с применением различных материалов и инструментов; различные идеи для сочинения импровизаций и аранжировок в различных стилях и жанрах; знания и навыки по гуманитарным и естественнонаучным дисциплинам для создания творческих работ; конструкторские и дизайнерские решения для создания изделий с учетом технологических и эксплуатационных свойств материалов;

6) оценивает основной замысел, образы и идеи в произведениях различных видов искусства; художественную и эстетическую ценность произведений национального и мирового искусства; самостоятельно/коллективно выполненные художественные, технические работы; возможности изделий на предмет функциональности, эргономичности и эффективности; потребительские качества продукта труда и сервисные возможности выполнения технологических операций.

56. Ожидаемые результаты по образовательной области "Физическая культура".

По завершении основного среднего образования обучающийся:

1) знает правила и технику безопасности при занятиях физической культурой; правила и технику выполнения двигательных действий, комплексов физических упражнений различной направленности; методы и способы контроля за текущим самочувствием во время занятий (по внешним и внутренним признакам) и режимами физической нагрузки (по частоте сердечных сокращений);

2) понимает необходимость сохранения и укрепления здоровья для повышения уровня работоспособности; роль физических упражнений в режиме дня; влияние физической культуры на функциональное состояние систем организма; необходимость ведения здорового образа жизни; уровни сложности выполняемых двигательных действий; необходимость достижения требуемой интенсивности различных физических нагрузок на различных стадиях физической подготовленности;

3) применяет двигательные навыки в широком диапазоне деятельности для достижения физического совершенствования; прогнозирование индивидуальных и совместных занятий физической культурой с учетом собственных и командных интересов; знания и навыки для обогащения собственного опыта физических упражнений и опыта других; тактики и стратегии в спортивных играх и циклических видах спорта, указанных в учебной программе; знание правил при осуществлении судейства школьных соревнований по программным видам спорта;

4) анализирует достижения и опыт в физических упражнениях для управления будущим обучением и поведением в команде; готовность и способность к саморазвитию и самообразованию на основе оптимизации деятельности; различные

методы управления физическими изменениями в организме во время кратковременных и продолжительных упражнений;

5) синтезирует виды движений и их последовательность в улучшенные комбинации движений; знания и навыки соблюдения здорового и безопасного образа жизни; знания и инструменты критического мышления для исследования и решения проблем в рамках занятий физической культурой; усвоение правил индивидуального и коллективного безопасного поведения в чрезвычайных ситуациях, угрожающих жизни и здоровью людей;

6) оценивает собственные физические способности и способности других; трудности и риски, возникающие во время выполнения различных физических упражнений; влияние физических упражнений на различные аспекты здоровья; свой потенциал для участия в активной творческой деятельности при выборе и формировании здорового образа жизни и участия в спортивных мероприятиях внутри и за пределами школы.

Содержание учебного курса "Основы безопасности жизнедеятельности" в 5-9 классах реализуется в рамках учебного курса "Физическая культура" с годовой учебной нагрузкой 15 часов учителями физической культуры. Занятия по основам безопасности жизнедеятельности являются обязательными и проводятся в учебное время.

57. Оценка учебных достижений обучающихся осуществляется посредством использования критериев оценки знаний обучающихся. Критерии оценки используются для измерения уровня учебных достижений обучающихся.

58. Критерии оценки разрабатываются в соответствии с целями обучения по каждой учебной программе, в том числе с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся.

59. Оценка учебных достижений обучающихся осуществляется в форме формативного и суммативного оценивания.

60. Критерии оценки знаний обучающихся разрабатываются и утверждаются уполномоченным органом в области образования.

61. Для обучающихся с особыми образовательными потребностями создаются условия для получения ими образования, коррекции нарушения развития и социальной адаптации.

Глава 5. Требования к сроку обучения

62. Срок освоения общеобразовательной учебной программы основного среднего образования – пять лет.

63. Продолжительность учебного года– 34 учебные недели.

Сноска. Пункт 63 - в редакции приказа Министерства просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

64. Продолжительность каникулярного времени в календарном году составляет не менее 115 дней, из них в учебном году не менее 25 дней.

Каникулы предоставляются три раза в учебном году – осенью, зимой и весной.

Приложение 4
к приказу Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Государственный общеобязательный стандарт общего среднего образования

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий государственный общеобязательный стандарт общего среднего образования (далее – Стандарт) разработан в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан "Об образовании" (далее – Закон), подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", и определяет требования к содержанию, максимальному объему учебной нагрузки, уровню подготовки обучающихся и сроку обучения.

Сноска. Пункт 1 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

2. В Стандарте применяются термины и определения в соответствии с Законом. В дополнение к ним включены следующие термины и их определения:

1) оценивание – процесс соотнесения достигнутых обучающимися результатов обучения с ожидаемыми результатами на основе разработанных критериев;

2) критерии оценивания – конкретные измерители, на основании которых проводится оценка учебных достижений обучающихся;

3) итоговая аттестация обучающихся – процедура, проводимая с целью определения степени освоения ими объема учебных дисциплин, предусмотренных государственным общеобязательным стандартом соответствующего уровня образования;

4) ценности образования – ориентиры в построении системы целей обучения, основанные на общечеловеческих ценностях, являющиеся ведущим фактором в формировании личности обучающегося;

5) особые образовательные потребности – потребности детей, испытывающих постоянные или временные трудности в получении образования, обусловленные здоровьем, нуждающихся в специальных, общеобразовательных учебных программах и образовательных программах дополнительного образования;

6) базовое содержание общего среднего образования – состав, структура и объем содержания общего среднего образования, подлежащего обязательному изучению в

организациях образования, независимо от их типа, вида и формы собственности, а также языка обучения;

7) суммативное оценивание – вид оценивания, которое проводится по завершении определенного учебного периода (четверть, триместр, учебный год), а также изучения разделов в соответствии с учебной программой;

8) инклюзивное образование – создание условий для равного доступа к образованию всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;

9) инвариантный компонент учебной нагрузки – составной компонент типового учебного плана, определяющий учебные предметы, обязательные для изучения всеми обучающимися в организациях образования, независимо от их типа, вида и формы собственности, а также языка обучения;

10) вариативный компонент учебной нагрузки – составной компонент типового учебного плана, который определяется организацией образования соответственно образовательным потребностям обучающихся;

11) ожидаемые результаты обучения – совокупность компетенций, выражающих, что именно обучающийся будет знать, понимать, демонстрировать по завершении процесса обучения;

12) внеурочная деятельность – составная часть целостного учебно- воспитательного процесса, форма организации свободного времени обучающихся;

13) типовой учебный план – документ, регламентирующий перечень учебных дисциплин (предметов) и определяющий объем инвариантного и вариативного компонентов учебной нагрузки соответствующего уровня образования;

14) формативное оценивание – вид оценивания, которое проводится в ходе повседневной работы в классе, является текущим показателем успеваемости обучающихся, обеспечивает обратную связь между учеником и учителем и позволяет совершенствовать образовательный процесс.

3. Применение стандарта направлено на:

1) повышение качества обучения и воспитания через достижение системы целей общего среднего образования, представленной в виде ожидаемых результатов обучения ;

2) реализацию политики трехязычного образования посредством создания необходимых условий для организации образовательного процесса на казахском, русском и иностранном языках;

3) сочетание академической и практической направленности общего среднего образования, предусматривающее усвоение обучающимися теоретических знаний и развитие умений применять полученные знания для решения задач прикладного характера;

4) обеспечение поэтапного углубления предметных знаний и навыков с учетом возрастных возможностей обучающихся;

5) реализацию принципа единства обучения и воспитания, основанного на взаимосвязанности и взаимообусловленности ценностей образования и системы ожидаемых результатов обучения, которые определяют содержательную основу образовательного процесса;

6) обеспечение охраны здоровья детей, создание благоприятных условий для удовлетворения особых образовательных потребностей обучающихся и потребностей в получении дополнительных образовательных услуг;

7) обеспечение эквивалентности общего среднего образования в условиях разнообразия типов и видов организаций среднего образования;

8) поддержку и развитие инновационной практики в организациях образования;

9) организацию объективной оценки деятельности организаций образования по обеспечению качества образования.

Глава 2. Требования к содержанию образования с ориентиром на результаты обучения

4. Общее среднее образование направлено на привитие обучающимся национальных и общечеловеческих ценностей, являющихся общими для всех уровней образования и призванных стать устойчивыми личностными ориентирами обучающегося, мотивирующими его поведение и деятельность.

5. В качестве базовых ценностей в содержании общего среднего образования определены:

1) казахстанский патриотизм и гражданская ответственность;

2) уважение;

3) сотрудничество;

4) труд и творчество;

5) открытость;

6) образование в течение всей жизни.

6. На основе привития ценностей образования у обучающихся должны развиваться:

1) готовность к служению интересам Казахстана;

2) уважение и соблюдение норм Конституции и законов Республики Казахстан;

3) социальная ответственность и умение принимать решение;

4) мотивация к овладению государственным языком;

5) уважение культуры и традиций народа Казахстана, культурного многообразия мира;

6) приверженность идеям духовного согласия и толерантности;

7) позитивное отношение к окружающему миру и сохранению экологического равновесия;

8) творческое и критическое мышление;

9) коммуникативность и умение эффективно использовать информационно-коммуникационные средства и технологии;

10) мотивация к обучению и самосовершенствованию на протяжении всей жизни.

7. Цель общего среднего образования:

создание образовательного пространства, благоприятного для обеспечения академической подготовки обучающихся к продолжению образования в вузе и профессионального самоопределения на основе развития навыков широкого спектра:

- 1) функциональное и творческое применение знаний;
- 2) критическое мышление;
- 3) проведение исследовательских работ;
- 4) использование информационно-коммуникационных технологий;
- 5) применение различных способов коммуникации;
- 6) умение работать в группе и индивидуально;
- 7) решение проблем и принятие решений.

8. Навыки широкого спектра как результаты на уровне общего среднего образования позволяют обучающимся гармонично сочетать в себе национальные и общечеловеческие ценности, проявлять функциональную грамотность и конкурентоспособность в любой жизненной ситуации, а также решать учебные и прикладные задачи.

9. Основными задачами общего среднего образования являются:

1) осуществление профильного обучения по естественно-математическому, общественно-гуманитарному направлениям на основе сочетания обязательных учебных предметов и профилирующих учебных предметов по выбору;

2) обеспечение академической подготовки обучающихся для поступления в высшие учебные заведения на основе сочетания углубленного и стандартного уровней обучения учебным предметам;

3) целенаправленное развитие духовно-нравственных качеств, коммуникативных, социальных, исследовательских навыков и умений решать проблемы на основе общечеловеческих ценностей, позитивно направленного критического и творческого мышления;

4) содействие профессиональному самоопределению выпускников соответственно их интересам и способностям;

5) содействие формированию у выпускников позитивных мотиваций к продолжению образования в течение всей жизни, готовности к регулированию процесса познания и карьерного роста в жизни.

10. Содержание общего среднего образования устанавливается на основе интеграции академической подготовки обучающихся для поступления в организации высшего и (или) послевузовского образования и целенаправленного развития самостоятельности обучающихся.

11. Академическая подготовка обучающихся обеспечивается усилением фундаментальности образования, направленной на усвоение научных методов познания мира.

12. Содержание общего среднего образования ориентируется на результаты обучения и определяется с учетом следующих аспектов:

1) соответствие динамичным запросам современного общества и уровню развития науки;

2) развитие критического, творческого и позитивного мышления;

3) усиление интеграции содержания учебных предметов на основе межпредметного и междисциплинарного подходов;

4) соблюдение принципа непрерывности и преемственности содержания образования между уровнями основного среднего образования и общего среднего образования;

5) сохранение баланса между академичностью и практической направленностью содержания образования;

6) обеспечение единства обучения, воспитания и развития.

13. Наряду с обучением обязательным учебным предметам предусмотрен выбор обучающимися профилирующих учебных предметов углубленного и стандартного уровней обучения в инвариантном компоненте.

14. Профильное обучение осуществляется на основе учета индивидуальных интересов и потребностей обучающихся. В связи с этим предлагается гибкая система выбора учебных предметов на двух уровнях обучения. Обучающийся по своему усмотрению выбирает значимые для себя учебные предметы углубленного и стандартного уровней обучения. На профилирующие учебные предметы углубленного уровня отводится большее количество часов, чем на учебные предметы стандартного уровня. На стандартном уровне изучаются непрофильные учебные предметы.

15. Организация учебного процесса на уровне общего среднего образования ориентирована на реализацию принципа единства обучения, воспитания и развития. При организации учебного процесса приоритетная роль отводится учению как ведущей деятельности обучающихся. Учение предполагает использование интерактивных методов обучения, которые основаны на организации освоения опыта самим обучающимся путем проявления инициативы к поиску, активности в обсуждении вопросов, аргументации точки зрения, принятия конструктивного решения.

16. В процессе обучения посредством каждого учебного предмета решаются вопросы воспитания. Все виды воспитательной работы направлены на решение вопросов познания и освоения обучающимися субъективно новых знаний, изучение национальных традиций, культуры, осознание общечеловеческих ценностей.

17. Организация разнообразных форм внеурочной деятельности в совокупности обеспечивает реализацию духовно-нравственного, гражданско-патриотического, художественно-эстетического, трудового и физического воспитания обучающихся.

18. Обеспечение последовательности в развитии навыков проектной и исследовательской деятельности обучающихся является одним из основных принципов организации образовательного процесса в организациях образования.

19. Содержание общего среднего образования реализуется в рамках политики трехязычного образования. Цель трехязычного образования заключается в формировании полиязычной личности – гражданина Казахстана, который владеет не менее чем тремя языками, умеет успешно вести диалог в различных сферах деятельности, ценит культуру своего народа, понимает и уважает культуру других народов.

20. Трехязычное образование практически реализуется через:

- 1) уровневое усвоение казахского, русского и иностранного языков;
- 2) организацию изучения отдельных учебных предметов на казахском, русском и иностранном языках независимо от языка обучения;
- 3) организацию внеурочной деятельности обучающихся и различных внеклассных мероприятий на казахском, русском и иностранном языках.

21. Практическая направленность общего среднего образования реализуется посредством развития учебных, коммуникативных, социальных, исследовательских навыков в ходе учебного процесса и воспитательных мероприятий.

22. Базовое содержание общего среднего образования конкретизируется учебными программами, которые разрабатываются соответственно ожидаемым результатам обучения, установленным с учетом особенностей профильного обучения: обязательные учебные предметы и профилирующие учебные предметы естественно-математического и общественно-гуманитарного направлений.

23. Содержание по обязательным учебным предметам для всех направлений профильного обучения.

1) "Казахский язык", "Казахская литература" (для классов с казахским языком обучения) / "Русский язык", "Русская литература" (для классов с русским языком обучения) / "Родной язык", "Родная литература" (для классов с уйгурским/ узбекским/ таджикским языком обучения).

Содержание предметов направляется на развитие коммуникативных навыков, обеспечивающих свободное владение языком в разных сферах и ситуациях общения; развитие речевой деятельности и критического мышления; развитие умения осуществлять информационный поиск, извлекать и преобразовывать необходимую информацию. В процессе изучения языка происходит формирование навыков мышления высокого уровня, таких, как сравнение, анализ, синтез, оценка информации и применение полученных знаний в реальных жизненных ситуациях.

Содержание направляется на развитие образного и аналитического мышления, творческого воображения, читательской культуры и понимания авторской позиции; развитие устной и письменной речи обучающихся; освоение текстов художественных произведений в единстве формы и содержания, основных историко-литературных сведений и теоретико-литературных понятий.

В процессе изучения происходит углубление анализа художественных произведений с привлечением литературоведческих понятий и необходимых сведений по истории литературы.

Изучение учебных предметов предусматривает расширение спектра знаний об устройстве и функционировании языка в различных сферах и ситуациях общения; стилистических ресурсах, основных нормах литературного языка и речевого этикета; обогащение словарного запаса и расширение круга используемых грамматических средств. Приобретенные в процессе изучения языка навыки эффективного использования языковых единиц разных уровней позволят обучающимся давать оценку с точки зрения нормативности, соответствия сфере и ситуации общения.

Важными составляющими содержания предметов являются воспитание духовно развитой личности, формирование гуманистического мировоззрения, гражданского сознания, чувства патриотизма, любви и уважения к литературе и ценностям отечественной и мировой культуры;

2) "Казахский язык и литература" (для классов с неказахским языком обучения)/ "Русский язык и литература" (для классов с нерусским языком обучения).

Содержание предметов преследует цели, обусловленные статусом казахского языка как государственного языка и статусом русского языка как языка, официально употребляемого наравне с казахским языком.

Изучение данных учебных предметов способствует использованию языка в учебной деятельности и повседневной жизни, приобщению обучающихся к культуре народов Казахстана, обеспечивает их готовность к межнациональному общению.

Основу содержания учебных предметов составляет направленность на овладение всеми видами речевой деятельности и основами культуры устной и письменной речи, умениями и навыками использования языка в различных сферах и ситуациях общения, соответствующих опыту, интересам.

В процессе изучения языка и литературы обучающиеся осваивают знания о языке как знаковой системе и общественном явлении, его устройстве и знания о развитии литературы.

Изучение языка и литературы направлено на дальнейшее совершенствование владения нормами литературного языка, обогащение словарного запаса и грамматического строя речи обучающихся; дальнейшее развитие способности к анализу и оценке языковых явлений и фактов и литературных произведений;

3) "Иностранный язык".

Содержание учебного предмета "Иностранный язык" должно быть направлено на формирование полиязычной, поликультурной личности; на совершенствование коммуникативной компетенции посредством обогащения словарного запаса через содержание аутентичных текстов разных стилей, что позволяет осуществить социокультурное обогащение мировосприятия и мировоззрения в процессе развития иноязычной коммуникативной компетенции; на развитие навыков исследовательской работы и творческого подхода к решению различных учебных задач.

Содержание учебного предмета "Иностранный язык" предусматривает развитие умений анализировать, обобщать, классифицировать профессионально значимую информацию, эффективно использовать язык для общения в научной и профессиональной деятельности, а также навыки ведения личной, деловой переписки, составления резюме, эссе по заданной тематике, которые в совокупности способствуют повышению мотивации к изучению иностранного языка.

Обучающимся предоставляется возможность осуществления интеграции содержания предмета "Иностранный язык" с другими учебными предметами через межпредметные связи для развития умения устанавливать причинно-следственные отношения между фактами, работать с информацией, извлекая основные и фрагментарные части из иноязычных источников.

Средствами учебного предмета Иностранный язык должно осуществляться развитие духовно-нравственных ценностей, воспитание патриотического отношения к своей Родине, своему народу и толерантного отношения к представителям другой культуры, а также воспитание этики межличностных отношений в семье, школе через развитие умений использовать социокультурный материал при общении со сверстниками, учителем, носителем языка;

4) "Алгебра и начала анализа", "Геометрия".

Содержание учебных предметов "Алгебра и начала анализа" и "Геометрия" должно быть направлено на развитие у обучающихся математической культуры и системы математических знаний и умений, необходимых для успешного обучения на следующих уровнях образования, а также решения практических задач. Курс математики способствует развитию функциональной грамотности, абстрактного и логического мышления, пространственного воображения, а также пониманию роли математики в формировании общей культуры человека.

Содержательные линии курса математики ориентированы на систематизацию и развитие представлений обучающихся о математических закономерностях окружающего мира, осознание ими того, что математические средства и методы применяются для описания и исследования явлений и процессов практически во всех областях знаний.

В содержании учебных предметов предусмотрено дальнейшее развитие учебных, познавательных и общих интеллектуальных умений. Такие умения, как сравнение,

классификация, обобщение, анализ, синтез, абстрагирование, конкретизация, используются для формулировки проблемы, выдвижения и проверки гипотезы в ходе осмысления математических закономерностей.

Содержание учебных предметов структурируется по основным разделам математики, охватывающим темы школьного курса математики: "Числа", "Алгебра", "Статистика и теория вероятностей", "Математическое моделирование и анализ", "Геометрия";

5) "Информатика".

Содержание курса "Информатика" направлено на развитие умений искать, анализировать, критически оценивать, отбирать, организовывать, передавать и обрабатывать информацию, моделировать объекты и процессы; на овладение методами и средствами информационных технологий, методами решения задач.

Учебной программой данного курса предусматривается развитие навыков применения, анализа и преобразования информационных моделей реальных объектов и процессов; алгоритмического и вычислительного мышления; развитие интеллектуальных и творческих способностей средствами компьютерных моделей.

Содержание учебного предмета предусматривает рассмотрение реализации информационных процессов через компьютерные технологии, работу с компьютерными системами и моделями, изучение методов защиты информации, системных подходов к моделированию, формализации и визуализации с использованием интерактивных компьютерных моделей.

Курс содержит следующие содержательные линии: "Компьютерные системы", "Информация и информационные процессы", "Алгоритмизация и программирование" и "Здоровье и безопасность";

6) "История Казахстана".

Содержание учебного предмета "История Казахстана" направлено на формирование углубленных знаний по ключевым проблемам этнической, политической, социально-экономической и культурной истории Казахстана.

Учебный предмет расширяет и углубляет понимание обучающимися сущности и особенностей культурно-исторического развития Казахстана в разные исторические периоды.

Предмет "История Казахстана" предусматривает развитие навыков исторического мышления, необходимых для анализа, классификации, систематизации, обобщения и оценки событий, явлений и процессов в истории Казахстана. Аксиологическая функция данного учебного предмета заключается в формировании патриотизма, привитии уважения к национальным и общечеловеческим ценностям;

7) "Физическая культура".

Содержание учебного предмета "Физическая культура" должно обеспечить: расширение объема знаний о закономерностях двигательной активности, спортивной

тренировке, значении занятий физической культурой для будущей трудовой деятельности, подготовки к службе в армии; повышение функциональных способностей организма в соответствии с возрастными и половыми особенностями обучающихся; совершенствование технических и тактических действий и приемов в базовых видах спорта; развитие компетентности в индивидуальных и коллективных формах физкультурно-оздоровительной и спортивно-оздоровительной деятельности, развитие творческих навыков в организации активного отдыха и спортивных соревнований; формирование адекватной самооценки личности, нравственного самосознания, мировоззрения, коллективизма, развитие целеустремленности, уверенности, выдержки, самообладания; создание условий для развития и формирования олимпийского резерва в различных видах спорта.

Изучение учебного предмета "Физическая культура" позволит обучающимся применять предметные знания, умения и навыки в повседневной жизни; оценивать необходимость в улучшении двигательных компетенций и физическом развитии; развивать нравственные качества и осознавать необходимость честной игры и непрерывного саморазвития; понимать необходимость соблюдения правил личной гигиены; оценивать степень влияния физических упражнений на физическую и энергетическую систему человека, уровни собственного физического развития и двигательной подготовленности, функциональное состояние организма и физическую работоспособность;

8) "Начальная военная и технологическая подготовка".

Содержание учебного предмета должно обеспечить формирование представления об основах военного дела, робототехники и IT-технологий, формирование представлений у обучающихся о службе в Вооруженных Силах Республики Казахстан и знаний по основам военного дела, знание содержания военной присяги и требований общевоинских уставов; содействие развитию жизненных навыков и способностей обучающихся; подготовку обучающихся к службе в Вооруженных Силах Республики Казахстан на основе прочного усвоения ими теоретических знаний и практических навыков; формирование у обучающихся стройной системы логически взаимосвязанных понятий, целостного представления о службе в Вооруженных Силах Республики Казахстан; формирование мировоззрения гражданственности у молодежи, убежденности в необходимости защиты суверенитета Республики Казахстан, сознательной готовности к ответственному отношению к военной службе; развитие здорового интереса к Вооруженным Силам Республики Казахстан, их традициям, особенностям службы в видах и родах войск, военной профессии.

Учебный предмет занимает важное место в общей системе военно-патриотического и нравственного воспитания обучающихся, в развитии их самосознания, познавательных интересов, коммуникативных способностей, волевых качеств, первичных практических умений, навыков по военному делу, теоретических основ по

робототехнике, автомобильному вождению, использованию цифрового фото- и видеооборудования.

Учебный предмет нацелен на развитие волевой, решительной, физически здоровой, функционально грамотной в военном отношении личности путем знакомства с историей развития казахстанской армии и изучения ее современного состояния.

24. Содержание образования по учебным предметам углубленного уровня обучения естественно-математического направления.

1) "Биология".

Содержание учебного предмета "Биология" направлено на углубление знаний обучающихся о многообразии живых организмов, эволюции окружающего мира, законах и закономерностях природных явлений; на развитие практических навыков наблюдения, классификации, систематизации, сравнения, сопоставления, анализа, оценки объектов и информации, установления причинно-следственных связей.

Содержательная линия углубленного курса учебного предмета "Биология" предусматривает развитие у обучающихся более глубокого понимания сущности природных биологических явлений и процессов, осмысление влияния человеческой деятельности на растительный и животный мир, а также здоровье человека. Осмысление особенностей живой природы, суть эволюционных процессов позволят обучающимся оценить экологическую ситуацию и понять необходимость бережного отношения к живому миру.

Основу структурирования содержания учебного предмета "Биология" на уровне общего среднего образования составляют ведущие системообразующие идеи: многообразие, структура и функции живых организмов; размножение, наследственность, изменчивость и эволюционное развитие; организмы и окружающая среда; прикладные интегрированные науки;

2) "Химия".

Содержание курса химии направлено на углубление знаний о значимости многообразия химических веществ и их превращений, развитие бережного использования природных ресурсов; расширение представления обучающихся о многообразии природных веществ на основе углубления знаний о химии природных явлений, развития широкого спектра экспериментальных и практических навыков, использования критического мышления и творческого подхода к изучаемым процессам

Учебный предмет раскрывает возможности создания новых веществ, учит оценивать экологическую ситуацию окружающей среды на основании имеющихся данных и тем самым обеспечивает глубокую связь с жизнью.

Содержательная линия углубленного курса предусматривает понимание обучающимися сути происходящих вокруг химических явлений и процессов и побуждает их к ведению здорового образа жизни; предоставляет возможность

использования химических знаний для выбора качественных продуктов и средств в ежедневной практике, улучшения качества повседневной жизнедеятельности.

Содержание общего среднего образования по учебному предмету "Химия" структурируется по следующим разделам: "Частицы и их строение", "Закономерности химических реакций", "Энергетика в химии", "Химия вокруг нас", "Химия и жизнь";

3) "Физика".

Углубленный курс физики направлен на развитие у обучающихся представлений о физике как науке о природе, методах и методологии научного познания, роли и взаимосвязи теории и эксперимента в процессе познания.

Содержание учебного предмета направлено на углубление знаний обучающихся о законах механики, тепловой физики, электричества и магнетизма, оптики и атомной физики как общих законах природы. На основе научных методов познания расширяются представления о физической картине мира и формируется научное мировоззрение обучающихся.

Курс физики предусматривает развитие навыков проведения наблюдений природных явлений, описания и обобщения результатов, использования измерительных приборов для изучения физических явлений.

В содержании углубленного курса представляется возможность планирования и проведения экспериментов, направленных на выявление эмпирической зависимости на основе сбора и анализа результатов эксперимента.

Углубленная общеобразовательная подготовка обучающихся по физике предполагает применение полученных знаний для объяснения причин разнообразных природных явлений и процессов, принципов действия важнейших технических устройств, выдвижения гипотез и построения моделей;

4) "География".

Углубленный курс географии направлен на обогащение знаний о закономерностях развития природы, населения, геополитики и экономики, формирование всестороннего знания о мире, необходимого для объективного познания особенностей природных, социальных, экономических и политических процессов.

Содержание учебного предмета предполагает развитие географического мышления, чувства личной ответственности за современное и будущее состояние окружающей среды и человечества, которые в совокупности содействуют формированию у обучающихся ценностных ориентаций.

Содержание географического образования направлено на формирование представлений о пространственном многообразии современного мира, о его общих и региональных особенностях и динамике; на анализ и синтез пространственно-временных закономерностей взаимодействия и взаимосвязей общества и природы, выработку понимания причинно-следственных связей и пространственно-временных закономерностей между географическими явлениями и

процессами; формирование и развитие навыков использования географических знаний для объяснения и оценки разнообразных природных, социально-экономических и экологических явлений и процессов, интерпретации и использования географической информации в повседневной практике.

25. Содержание образования по учебным предметам стандартного уровня естественно-математического направления

1) "Графика и проектирование".

Учебный предмет "Графика и проектирование" направлен на изучение основ теории графических изображений и усвоение методов геометро-графического моделирования, на развитие проектной творческой деятельности обучающихся, формирование их графической культуры.

Вся совокупность содержания учебного предмета определяется по следующим образовательным линиям: "Графические способы и средства визуализации информации", "Основные виды изображений и их построение. Преобразование изображений", "Формообразование и конструирование. Преобразование формы", "Элементы технической, архитектурно-строительной и информационной графики", "Проектирование. Проектная графика. Творческие задания";

2) "Всемирная история".

Содержание учебного предмета "Всемирная история" направлено на формирование знаний по ключевым проблемам этногенеза, политогенеза и культурогенеза человеческой цивилизации.

Данный курс ориентирован на углубление понимания обучающимися сущности мирового культурно-исторического процесса в его единстве и многообразии.

Учебный предмет "Всемирная история" предусматривает развитие навыков исторического мышления, необходимых для анализа, классификации, систематизации, обобщения и оценки событий, явлений и процессов мировой истории.

Аксиологическая цель данного учебного предмета заключается в привитии обучающимся уважения к национальным и общечеловеческим ценностям;

3) "Основы права".

Содержание учебного предмета "Основы права" направлено на формирование правовой грамотности, понимание идеалов и ценностей демократического правового общества.

Данный курс углубляет понимание обучающимися сущности и особенностей различных правовых сфер.

Предмет "Основы права" предусматривают развитие навыков правового мышления, необходимого для анализа, классификации, систематизации, обобщения и оценки процессов на основе правовых норм, законов и нормативных правовых актов. Аксиологическая функция данного учебного предмета основана на формировании правовой грамотности, ценностей правового сознания.

26. Содержание образования по учебным предметам углубленного уровня обучения общественно-гуманитарного направления.

1) "Всемирная история".

Содержание учебного предмета "Всемирная история" направлено на формирование углубленных знаний по ключевым проблемам этногенеза, политогенеза и культурогенеза человеческой цивилизации.

Данный курс ориентирован на углубление понимания обучающимися сущности мирового культурно-исторического процесса в его единстве и многообразии.

Углубленный курс учебного предмета "Всемирная история" предусматривает развитие навыков исторического мышления, необходимых для анализа, классификации, систематизации, обобщения и оценки событий, явлений и процессов мировой истории.

Аксиологическая цель данного учебного предмета заключается в привитии обучающимся уважения к национальным и общечеловеческим ценностям

2) "География".

Содержание учебного предмета "География" направлено на формирование географической картины мира как динамично развивающейся системы фундаментальных географических законов и закономерностей.

Содержание сконструировано на основе страноведческого подхода, который дает возможность понять современные географические особенности и региональные характеристики.

Курс географии направлен на формирование научного мировоззрения обучающихся на основе понимания неразрывности единства природы и общества, роли географии в гармонизации отношений человека и природы.

Данный курс предусматривает развитие понимания взаимодействия природы и общества на основе изучения современных глобальных проблем человечества и путей их решения; осознание значения охраны окружающей среды и рационального природопользования, географических подходов к проблеме устойчивого развития в масштабах Казахстана и мира.

Содержательная линия учебного предмета "География" включает знания о пространственно-временных закономерностях и особенностях функционирования и развития географических объектов, процессов и явлений, навыки функционального применения географических знаний для объяснения и оценки природных, социально-экономических и геополитических явлений и процессов;

3) "Основы права".

Содержание учебного предмета "Основы права" направлено на формирование правовой грамотности, понимание идеалов и ценностей демократического правового общества.

Данный курс углубляет понимание обучающимися сущности и особенностей различных правовых сфер.

Предмет "Основы права" предусматривает развитие навыков правового мышления, необходимого для анализа, классификации, систематизации, обобщения и оценки процессов на основе правовых норм, законов и нормативных правовых актов. Аксиологическая функция данного учебного предмета основана на формировании правовой грамотности, ценностей правового сознания;

4) "Иностранный язык".

Учебный предмет "Иностранный язык" направлен на развитие языковых навыков обучающихся по четырем видам речевой деятельности (аудирование, говорение, чтение, письмо). По завершении общего среднего образования обучающиеся должны достичь языкового уровня B1 (средний – B1.2) в соответствии с Общеввропейскими компетенциями владения иностранным языком (Common European Framework of Reference, CEFR).

Данный курс повышает уверенность обучающихся при общении в различных жизненных ситуациях, предоставляет доступ к высшему образованию не только в Казахстане, но и за рубежом, расширяет доступ к аутентичным текстам литературных произведений на языке оригинала.

Данный учебный предмет направлен на формирование межкультурно-коммуникативных компетенций, позитивного отношения к иному языку и иной культуре, повышение общей культуры, расширение кругозора и знаний о стране изучаемого языка, развитие языковых способностей и языковой догадки, культуры речевого поведения, интереса к изучению иностранного языка, овладение основными характеристиками вторичной языковой личности, способной и готовой к самостоятельному иноязычному общению.

27. Содержание образования по учебным предметам стандартного уровня обучения общественно-гуманитарного направления.

1) "Физика".

Учебный предмет направлен на развитие у обучающихся представлений о физике как науке о природе, методах и методологии научного познания, роли и взаимосвязи теории и эксперимента в процессе познания.

Содержание учебного предмета направлено на расширение представления о физической картине мира и формирование научного мировоззрения обучающихся.

Курс физики предусматривает развитие навыков проведения наблюдений природных явлений, описания и обобщения результатов, использования измерительных приборов для изучения физических явлений.

Общеобразовательная подготовка обучающихся по физике предполагает применение полученных знаний для объяснения причин разнообразных природных явлений и процессов, принципов действия важнейших технических устройств;

2) "Химия".

Содержание курса химии направлено на развитие знаний о значимости многообразия химических веществ и их превращений, развитие бережного использования природных ресурсов; расширение представления обучающихся о многообразии природных веществ на основе углубления знаний о химии природных явлений, развития практических навыков, использования критического мышления и творческого подхода к изучаемым процессам.

Учебный предмет учит оценивать экологическую ситуацию окружающей среды на основании имеющихся данных и тем самым обеспечивает связь с жизнью.

Содержательная линия учебного предмета предусматривает понимание обучающимися сути происходящих вокруг химических явлений и процессов и побуждает их к ведению здорового образа жизни; предоставляет возможность использования химических знаний для выбора качественных продуктов и средств в ежедневной практике, улучшения качества повседневной жизнедеятельности;

3) "Биология".

Содержание учебного предмета "Биология" направлено на развитие знаний обучающихся о многообразии живых организмов, эволюции окружающего мира, законах и закономерностях природных явлений;

на развитие практических навыков наблюдения, классификации, систематизации, сравнения, сопоставления, анализа, оценки объектов и информации, установления причинно-следственных связей.

Содержательная линия учебного предмета "Биология" предусматривает развитие у обучающихся понимания сущности природных биологических явлений и процессов, осмысление влияния человеческой деятельности на растительный и животный мир, а также здоровье человека. Осмысление особенностей живой природы, суть эволюционных процессов позволят обучающимся оценить экологическую ситуацию и понять необходимость бережного отношения к живому миру.

Основу структурирования содержания учебного предмета "Биология" на уровне общего среднего образования составляют ведущие системообразующие идеи: многообразие, структура и функции живых организмов; размножение, наследственность, изменчивость и эволюционное развитие; организмы и окружающая среда; прикладные интегрированные науки.

28. Содержание образования по учебным предметам стандартного уровня обучения естественно-математического и общественно-гуманитарного направлений.

1) "Основы предпринимательства и бизнеса".

Предмет "Основы предпринимательства и бизнеса" направлен на изучение базовых понятий и законов сферы предпринимательства с учетом казахстанской и

международной практики, имеет практикоориентированную модель обучения, способствующую формированию предпринимательского мышления и наработыванию обучающимися навыков XXI века.

Настоящий предмет разработан для школ Республики Казахстан в соответствии с посланием Президента Республики Казахстан "Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность" в контексте одного из объявленных приоритетов – кардинальное улучшение и расширение бизнес- среды посредством реализации Программы продуктивной занятости и развития массового предпринимательства.

Содержательная линия учебного предмета представляет совершенно новый курс, интегрирующий материал по Предпринимательству, Бизнесу с использованием коучинговых и тренинговых элементов.

Предмет направлен на формирование у обучающихся бизнес- мышления и получение базовых знаний основ предпринимательства, бизнеса и экономики; привитие ответственности за свой выбор и формирование предпринимательского мышления, активной жизненной позиции; создание практической базы навыков для будущей самостоятельной деятельности в современных рыночных условиях.

29. Организация образования осуществляет образовательную деятельность в соответствии с полученной лицензией и на протяжении всего периода времени ее действительности соблюдает квалификационные требования, предъявляемые к образовательной деятельности, и перечень документов, подтверждающих соответствие им, утвержденные приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 24 ноября 2022 года № 473 "Об утверждении квалификационных требований, предъявляемых к образовательной деятельности организаций, предоставляющих начальное, основное среднее, общее среднее, техническое и профессиональное, послесреднее, духовное образование, и перечня документов, подтверждающих соответствие им" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 30721).

Сноска. Пункт 29 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

Глава 3. Требования к максимальному объему учебной нагрузки обучающихся

30. Максимальный объем недельной учебной нагрузки обучающихся на уровне общего среднего образования составляет в каждом классе не более 36 часов в неделю.

Сноска. Пункт 30 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

31. Общий объем учебной нагрузки обучающихся, составляющий инвариантный и вариативный компоненты, а также недельная и годовая учебная нагрузка по классам устанавливаются типовым учебным планом.

32. Недельная учебная нагрузка включает все виды учебной работы, определенные типовым учебным планом (инвариантный и вариативный компоненты). В учебных планах специальных (коррекционных) организаций образования предусмотрен обязательный коррекционный компонент с учетом вида нарушения развития. Инвариантный, коррекционный и вариативный компоненты в учебных планах специальных (коррекционных) организаций образования устанавливаются с учетом особых образовательных потребностей обучающихся.

33. Деление класса на две группы в организациях образования осуществляется в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по:

- 1) казахскому языку и литературе – в классах с неказахским языком обучения;
- 2) иностранному языку;
- 3) информатике.

Деление класса на две группы допустимо в организациях образования в городских общеобразовательных организациях образования при наполнении классов в 24 и более обучающихся, в сельских – в 20 и более обучающихся по русскому языку и литературе – в классах с нерусским языком обучения.

Сноска. Пункт 33 - в редакции приказа Министерства просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

34. Деление класса на группы допускается в городских, сельских организациях образования, в малокомплектных школах независимо от количества обучающихся при проведении уроков по предметам инвариантного компонента кроме предметов, указанных в пункте 33.

Сноска. Пункт 34 - в редакции приказа Министерства просвещения РК от 23.09.2022 № 406 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся

35. Типовые учебные программы общего среднего образования разрабатываются на основе дифференциации, интеграции и профессиональной ориентации содержания образования с введением профильного обучения по естественно-математическому и общественно-гуманитарному направлениям.

36. Уровень подготовки обучающихся, в том числе обучающихся с особыми образовательными потребностями, определяется через ожидаемые результаты обучения, которые спроектированы с учетом направления профильного обучения: обязательные учебные предметы и профилирующие учебные предметы естественно-математического и общественно-гуманитарного направлений.

37. Ожидаемые результаты обучения по обязательным учебным предметам служат основой для определения базового содержания общего среднего образования.

38. К обязательным учебным предметам относятся: "Казахский язык" и "Казахская литература" (для классов с казахским языком обучения), "Русский язык" и "Русская литература" (для классов с русским языком обучения), "Родной язык", "Родная литература" (для классов с уйгурским/узбекским/ таджикским языком обучения), "Казахский язык и литература" (для классов с неказахским языком обучения), "Русский язык и литература" (для классов с нерусским языком обучения), "Иностранный язык", "Алгебра и начала анализа", "Геометрия", "Информатика", "История Казахстана", "Физическая культура", "Начальная военная и технологическая подготовка".

39. Ожидаемые результаты обучения по профилирующим учебным предметам каждого направления представлены соответственно стандартному и углубленному уровням обучения и служат основой для определения содержания учебных предметов с учетом особенностей профиля обучения.

40. К учебным предметам углубленного уровня обучения естественно-математического направления относятся: "Биология", "Химия", "Физика", "География". В данном направлении профильного обучения к учебным предметам стандартного уровня относятся: "Всемирная история", "Основы права", "Основы предпринимательства и бизнеса", "Графика и проектирование".

41. К учебным предметам углубленного уровня обучения общественно-гуманитарного направления относятся: "Иностранный язык", "Всемирная история", "География", "Основы права". В данном направлении профильного обучения к учебным предметам стандартного уровня относятся: "Физика", "Химия", "Биология", "Основы предпринимательства и бизнеса".

42. В учебных программах общего среднего образования ожидаемые результаты обучения конкретизируются в целях обучения по разделам каждого учебного предмета.

43. Система ожидаемых результатов обучения создает возможность для выстраивания индивидуальных траекторий развития обучающихся, в том числе обучающихся с особыми образовательными потребностями, и поэтапного продвижения их к достижению долгосрочных целей обучения на уровне общего среднего образования.

44. Ожидаемые результаты обучения по завершении общего среднего образования по обязательным учебным предметам.

"Казахский язык" (для классов с казахским языком обучения)/ "Русский язык" (для классов с русским языком обучения):

1) аудирование и говорение:

обучающийся понимает тексты, относящиеся к разным сферам общения и стилям, анализируя открыто и скрыто выраженные формы речевого поведения, оценки; достигает различных целей коммуникации в ситуации подготовленного и неподготовленного монологического и диалогического общения, в том числе публичного; реализует тактику речевого поведения, стремясь воздействовать на

слушателя; анализирует и критически оценивает информацию из прослушанного текста, высказывая свою точку зрения; прогнозирует содержание текста; соблюдает структуру и нормы употребления языковых единиц с учетом их стилистической дифференциации;

2) чтение:

обучающийся понимает и интерпретирует содержание текстов разных типов, стилей и жанров, в т.ч. научно-технической тематики; распознает скрытый смысл текста и значение введенных в текст средств художественной изобразительности; выявляет языковые, композиционные и жанровые особенности сложных текстов; использует различные стратегии чтения в зависимости от задач, стоящих перед читателем; осуществляет информационный поиск, извлекает и преобразовывает необходимую информацию; сравнивает композиционные, лингвистические, жанровые и стилистические особенности текстов различных жанров и стилей; критически оценивает содержание проблемного текста, делая выводы и предлагая пути решения;

3) письмо:

обучающийся создает тексты разных типов, жанров и стилей, в т.ч. воздействующего характера; создает сплошные и несплошные тексты, используя приемы свертывания и развертывания информации; пишет тексты творческого, академического характера, эссе по глобальным проблемам, аргументируя свое мнение и используя исследовательские навыки; синтезирует информацию, полученную из разных письменных или устных источников, и представляет ее в виде четко аргументированного связного сообщения; корректирует и редактирует тексты; составляет разные виды планов; соблюдает грамматические, орфографические, пунктуационные и стилистические нормы.

"Казахская литература" (для классов с казахским языком обучения)/ "Русская литература" (для классов с русским языком обучения):

1) знает основные закономерности историко-литературного процесса; наизусть стихотворные тексты и фрагменты прозаических текстов (по выбору); историко-литературные сведения и теоретико-литературные понятия в рамках изучаемых тем; историко-культурный контекст изучаемых произведений и основные факты жизненного и творческого пути их авторов;

2) понимает духовно-нравственное и эстетическое значение литературы; связь литературы с историей, искусством; художественное произведение в единстве формы и содержания; тему, идею, проблематику произведения, позицию автора в произведении; образную природу и скрытый смысл художественных произведений; национально обусловленные различия и сходства между произведениями русской, казахской и мировой литературы;

3) применяет художественно-изобразительные средства и стилистические приемы в устном или письменном высказывании на литературную тему, при создании

собственного текста аналитического характера, интерпретации изученного текста, в дебатах, публичных выступлениях, выражая активную гражданскую позицию и проявляя духовно-нравственные качества; понятийный язык литературоведения при анализе содержания художественных произведений;

4) анализирует различные литературные произведения и их критические и художественные интерпретации; особенности сюжета, композиции, роль изобразительно-выразительных средств, ключевые эпизоды, действия и поступки героев, особенности стиля писателя; представления о нравственном идеале казахского и других народов в художественных произведениях и фольклоре;

5) синтезирует письменные тексты с использованием различных ресурсов для обобщения художественных произведений, сопоставления содержания произведений с историческими фактами; аргументированное суждение по проблематике художественного произведения, духовно-нравственному наполнению содержания произведения;

6) оценивает произведения с точки зрения актуальности содержания и его значения для формирования духовно-нравственных качеств человека; устные и письменные высказывания с точки зрения композиционного, стилевого единства и языкового оформления; интерпретации художественного произведения, созданные средствами других видов искусства; художественные произведения для определения актуального для себя круга чтения.

"Родной язык", "Родная литература" (для классов с уйгурским/ узбекским/ таджикским языком обучения):

1) аудирование и говорение:

обучающийся понимает тексты, относящиеся к разным сферам общения и стилям, анализируя открыто и скрыто выраженные формы речевого поведения, оценки; достигает различных целей коммуникации в ситуации подготовленного и неподготовленного монологического и диалогического общения, в том числе публичного; реализует тактику речевого поведения, стремясь воздействовать на слушателя; анализирует и критически оценивает информацию из прослушанного текста, высказывая свою точку зрения; прогнозирует содержание текста; соблюдает структуру и нормы употребления языковых единиц с учетом их стилистической дифференциации;

2) чтение:

обучающийся понимает и интерпретирует содержание текстов разных типов, стилей и жанров, в т.ч. научно-технической тематики; распознает скрытый смысл текста и значение введенных в текст средств художественной изобразительности; выявляет языковые, композиционные и жанровые особенности сложных текстов; использует различные стратегии чтения в зависимости от задач, стоящих перед читателем; осуществляет информационный поиск, извлекает и преобразовывает

необходимую информацию; сравнивает композиционные, лингвистические, жанровые и стилистические особенности текстов различных жанров и стилей; критически оценивает содержание проблемного текста, делая выводы и предлагая пути решения;

3) письмо:

обучающийся создает тексты разных типов, жанров и стилей, в т.ч. воздействующего характера; создает сплошные и несплошные тексты, используя приемы свертывания и развертывания информации; пишет тексты творческого, академического характера, эссе по глобальным проблемам, аргументируя свое мнение и используя исследовательские навыки; синтезирует информацию, полученную из разных письменных или устных источников, и представляет ее в виде четко аргументированного связного сообщения; корректирует и редактирует тексты; составляет разные виды планов; соблюдает грамматические, орфографические, пунктуационные и стилистические нормы;

4) знает основные тенденции развития литературы, ее связь с историей развития общества; биографические сведения выдающихся деятелей литературы, основные этапы развития мировой литературы; главные теоретико-литературные понятия; содержание произведений, предназначенных для подробного и обзорного изучения, и воспроизводит их конкретное содержание (главные герои, основные сюжетные линии и события);

5) понимает место и роль произведений в историко-культурном и литературном процессах; национальные ценности, отраженные в художественной литературе; процесс функционирования литературы в ее историческом развитии; идейный смысл произведений и способы его воплощения, художественную структуру произведения и средства, используемые автором; смысл структурных элементов произведения (сюжета и композиции, многозначности художественной детали, ее связи с проблематикой текста, изобразительно-выразительными средствами художественной речи и т.п.); замысел автора, отношение писателя к героям и событиям, авторскую позицию; настроение, которым проникнуто произведение;

6) применяет приобретенные знания и навыки при подготовке устного или письменного высказывания на литературную тему, при создании собственного текста аналитического характера, интерпретации изученного текста; для определения актуального для себя круга чтения и оценки художественных произведений с точки зрения идейно-тематического своеобразия; в дебатах, публичных выступлениях, выражая активную гражданскую позицию и проявляя духовно-нравственные качества; для самостоятельного анализа художественных произведений;

7) анализирует литературное произведение как художественное целое, концептуально осмысляя его и интерпретируя содержание; произведения разной

жанрово-родовой природы, выявляя общечеловеческий, конкретно-исторический и актуальный взгляд отражаемой эпохи; проблемы, заложенные автором в произведении, и размышляет над ними;

8) синтезирует содержание произведений для создания аннотаций, рецензий; информацию из различных источников, в том числе из сети Интернет, для создания творческих работ, обобщая собственные представления и извлеченную информацию; подходы к выявлению духовно-нравственного наполнения содержания произведений для соотнесения его с ценностями казахского и других народов; методы анализа произведения, адекватные жанрово-родовой природе художественного текста;

9) оценивает художественное достоинство произведений; своеобразие национальной литературы и ее значение в контексте мировой культуры; произведение с точки зрения актуальности содержания и его значения для формирования духовно-нравственных качеств человека; устные и письменные высказывания с точки зрения композиционного, стилевого единства, языкового оформления, эффективности достижения поставленных коммуникативных задач; интерпретацию художественного текста, созданную средствами других видов искусства.

"Казахский язык и литература" (для классов с неказахским языком обучения)/ "Русский язык и литература" (для классов с нерусским языком обучения):

1) аудирование:

обучающийся максимально полно понимает содержание текстов различных сфер общения, коммуникативные намерения, а также социальные и эмоционально-экспрессивные особенности речи говорящего; воспринимает информацию на уровне критического понимания; оценивает прослушанный текст с точки зрения его выразительности, образности;

2) говорение:

обучающийся эффективно использует разнообразные языковые средства в соответствии с коммуникативной установкой, создавая аргументированное монологическое или диалогическое высказывание; рассуждает по тематике художественных произведений, выражает свое отношение к героям произведений и их поступкам; критически оценивает различные высказывания; соблюдает нормы языка, речевого поведения и этикета; прогнозирует причины и следствия проблемы; синтезирует идеи, связанные с социально-экономическим, духовно-нравственным, патриотическим, культурно-историческим развитием общества, предлагая возможные пути решения проблем;

3) чтение:

обучающийся понимает детально содержание сплошных и несплошных текстов, выявляя скрытый смысл; определяет значение незнакомых слов из контекста; выявляет особенности академических текстов в рамках изучаемых тем; извлекает информацию из разных источников; сравнивает произведения литературы с их отображением в

других видах искусства, анализируя представления о нравственном идеале казахского и других народов в художественных произведениях и фольклоре; использует различные стратегии чтения в зависимости от поставленных задач;

4) письмо:

обучающийся создает тексты разных типов и стилей в соответствии с темой, целью, проблематикой и ситуацией общения, соблюдая грамматические, орфографические, пунктуационные и стилистические нормы; создает сплошные и несплошные тексты различной тематики на основе исследования и синтеза полученной информации; составляет различные виды планов к текстам; пишет творческие работы по произведениям художественной литературы, оценивая проблемы культурно-языкового многообразия, патриотизма и духовно-нравственного развития личности; использует художественные тропы и стилистические приемы для более точного выражения мыслей и чувств.

"Иностранный язык":

1) аудирование:

обучающийся понимает основное содержание аутентичных текстов различных жанров, диалогов по знакомой и частично знакомой тематике; извлекает наиболее функционально значимую смысловую информацию, включая детальную и специфическую, для заполнения форм, таблиц, схем; понимает значение терминов и ключевых единиц текстов из различных образовательных областей, а также других сфер общения; различает факт и мнение; извлекает и сопоставляет несоответствия в текстах среднего объема разных жанров и стилей в рамках изученных тем, догадывается о значении незнакомых слов по контексту;

2) говорение:

обучающийся ведет диалог в ситуациях официального и неофициального повседневного общения; правильно оформляет собственные высказывания, используя лексические и грамматические средства языка; выражает эмоционально-оценочное отношение к окружающей действительности, реализуя заранее предложенную тактику речевого общения; анализирует и сравнивает тексты, аргументируя свою точку зрения; рассуждает, давая оценку событиям, мнениям и проблемам; делает выводы и предлагает собственные пути решения заданной проблемы;

3) чтение:

обучающийся понимает основное содержание публицистических, научно-популярных, художественных текстов определенной сложности; использует различные стратегии чтения; определяет временную и причинно-следственную взаимосвязь событий и явлений; анализирует и сравнивает значения слов, используя книжные и электронные ресурсы; критически оценивает содержание текстов разных жанров и стилей;

4) письмо:

обучающийся составляет план, тезисы письменного сообщения, редактирует и корректирует тексты разных жанров и стилей; соблюдает грамматические, орфографические, пунктуационные и стилистические нормы; пишет аргументированный текст на основе медиа-информации; пишет тексты проблемного характера, выражая собственное отношение к проблеме; создает деловые письма и документы; пишет эссе по различным темам (150-200 слов).

"Алгебра и начала анализа", "Геометрия":

1) знает определения показательной, логарифмической функций, их свойства и графики; понятие сложной функции; понятие обратной функции; определения обратных тригонометрических функций; методы решения тригонометрических, показательных, логарифмических уравнений и неравенств; методы решения рациональных и иррациональных уравнений; методы решения рациональных неравенств; виды многогранников, тел вращения и их развертки; формулы площади и объема многогранников и тел вращения; аксиомы стереометрии и их следствия; понятие вектора в пространстве; уравнение сферы; основные понятия статистики; понятия дискретной и непрерывной случайных величин; определения предела функции в точке и на бесконечности; определения непрерывности функции в точке и на множестве; определение производной функции; уравнение касательной к графику функции; определения первообразной функции, неопределенного и определенного интеграла; формулы нахождения площади плоской фигуры и объема тела с помощью определенного интеграла.

Для естественно-математического направления дополнительно знает методы решения иррациональных неравенств; формулы сложения и умножения вероятностей; формулу Бернулли; виды распределения дискретных случайных величины; уравнения прямой и плоскости в пространстве; определение дифференциала функции;

2) понимает запись многочлена с одной переменной в стандартном виде; термины "генеральная совокупность", "выборка", "дисперсия", "стандартное отклонение"; геометрический и физический смысл производной; интегрирование как процесс, обратный дифференцированию, систему аксиом стереометрии и следствия из аксиом, методы доказательств и решений геометрических задач.

Для естественно-математического направления дополнительно понимает суть метода координат; суть формул числа перестановок, сочетаний, размещений с повторениями;

3) применяет алгоритмы решения тригонометрических, показательных, логарифмических уравнений и неравенств; алгоритмы решения иррациональных уравнений; технику выполнения простейших стереометрических чертежей; признаки и свойства параллельных, скрещивающихся и перпендикулярных прямых, параллельных и перпендикулярных плоскостей при решении задач; формулы для нахождения площадей поверхностей и объемов геометрических тел; правила действий над

векторами для решения геометрических задач; условия коллинеарности и компланарности векторов; способы нахождения критических точек и точек экстремума, промежутки возрастания (убывания) функции; технику дифференцирования и таблицу производных для нахождения производных; таблицу интегралов и формулу Ньютона-Лейбница при нахождении определенного интеграла.

Для естественно-математического направления дополнительно применяет алгоритмы решения иррациональных неравенств; бином Ньютона для приближенных вычислений; формулу Бернулли; способы нахождения асимптот к графику функции;

4) анализирует взаимное расположение прямых в пространстве, прямой и плоскости в пространстве, плоскостей в пространстве, плоскости и тела вращения; сечения тел вращения плоскостью; различие типов случайных величин и вычисляет числовые характеристики дискретных случайных величин; свойства функции по ее графику; задачи геометрического и физического содержания и решает их с помощью производной и (или) интеграла.

Для естественно-математического направления дополнительно анализирует сечение многогранников плоскостью (куб, прямоугольный параллелепипед, пирамида);

5) синтезирует различные методы решения тригонометрических, показательных, логарифмических уравнений и неравенств; методы решения иррациональных уравнений; модели разверток многогранников и тел вращения; вероятностные модели реальных явлений и процессов.

Для естественно-математического направления дополнительно синтезирует формулы комбинаторики для нахождения вероятности события; различные методы решения иррациональных неравенств; свойства обратных тригонометрических функций на основе их определения и свойства взаимно обратных функций;

б) оценивает решение тригонометрических, показательных, логарифмических уравнений и неравенств; решение иррациональных уравнений; значения показателей вариации статистических данных.

Для естественно-математического направления дополнительно оценивает решение иррациональных неравенств.

"Информатика":

1) знает назначение и основные функции системного и прикладного программного обеспечения; основы работы с системами управления базами данных; модели жизненного цикла для разработки программного обеспечения; основы веб-программирования, теорию баз данных для создания веб-сайтов; программы для разработки мобильных приложений; сетевые протоколы и принципы работы Интернета; меры безопасности, разработанные для обеспечения безопасности данных и компьютерной системы;

2) понимает принципы организации реляционных баз данных; базовые принципы функционирования сетевых технологий; принципы обработки звуковой и видеоинформации; основные тенденции развития информационных технологий;

3) применяет информационно-коммуникационные технологии для создания информационных объектов и оформления результатов своей работы; правила составления запросов в базах данных; облачные технологии при редактировании и хранении документов; элементы программирования при разработке веб-сайтов и мобильных приложений; правила личной безопасности в сети и сетевого этикета; программное обеспечение для обработки звука и видео;

4) анализирует запросы с использованием нескольких критериев и операторов отношения для поиска информации; задачу для определения соответствующих методов и подходов к ее решению посредством моделирования, алгоритмизации и программирования; результаты обработки и компьютерных вычислений на соответствие поставленной задаче; пути решения задачи различными способами для определения наиболее эффективного;

5) синтезирует информацию в различных видах для выражения своих идей и мыслей; базы данных с помощью форм и элементов управления; веб-сайты для решения пользовательских задач;

6) оценивает результаты своей деятельности согласно поставленным целям при моделировании и разработке проекта (конкретность, измеримость, достижимость, реалистичность, соотносимость); преимущества и недостатки используемого программного обеспечения, включая средства программирования.

"История Казахстана":

1) знает древние центрально-азиатские очаги культуры и места их локализации; исторические виды кочевничества; этапы формирования и развития евразийской степной цивилизации; очаги развития городской культуры на территории Казахстана в разные исторические периоды; достижения народов Центральной Азии, существенно повлиявшие на мировой культурно-исторический прогресс; этническую историю казахского народа; этносоциальную структуру традиционного казахского общества; историю формирования полиэтнического общества Казахстана; исторические этапы развития государственности Казахстана; исторических деятелей, внесших существенный вклад в развитие политической мысли Казахстана; важнейшие достижения национальной культуры и науки в разные исторические периоды; основные исторические источники и научные труды по истории Казахстана;

2) понимает сущность основных событий, явлений и процессов исторического развития Казахстана; характерные особенности древних центрально-азиатских очагов цивилизации, различных видов и форм кочевничества, городской и кочевой культуры на территории Казахстана; значение достижений народов Центральной Азии для мирового культурно-исторического прогресса; влияние географического фактора на

формирование и развитие системы жизнеобеспечения населения Казахстана в разные исторические периоды; влияние внешних и внутренних факторов на политические, социально-экономические, культурные изменения в Казахстане в различные исторические периоды; особенности этносоциальной организации традиционного казахского общества; исторические аспекты развития политической мысли Казахстана; вклад исторических личностей в политическое, социально-экономическое и культурное развитие Казахстана; значение культурного наследия казахов для сохранения национальной идентичности; необходимость уважительного отношения к культуре и традициям этносов Казахстана для сохранения мира и согласия в обществе;

3) применяет навыки исторического мышления при определении центрально-азиатских очагов культуры, государств, существовавших на территории Центральной Азии и Казахстана, во времени и пространстве; выявлении особенностей формирования и развития культуры кочевников Центральной Азии; определении особенностей политического, социально-экономического и культурного развития Казахстана в различные исторические периоды; определении роли исторических личностей в развитии Казахстана; определении собственной позиции по отношению к событиям и явлениям прошлого и настоящего Казахстана;

4) анализирует историческое развитие Казахстана в контексте мировой истории, определяя общие черты и особенности; влияние различных факторов (географических, демографических, миграционных, политических, социально-экономических, культурных) на формирование и развитие цивилизаций и государств на территории Казахстана в разные исторические периоды; исторические события, явления, процессы в истории Казахстана с целью определения причинно-следственных связей; мотивы и результаты деятельности исторических личностей Казахстана; источники и труды ученых по истории Казахстана; основные научные теории, касающиеся процесса этногенеза, политогенеза и культурогенеза на территории Казахстана; тенденции и перспективы развития современного Казахстана;

5) синтезирует работы творческого, познавательного, исследовательского, проектировочного характера с использованием методов исторического анализа; сравнительные исторические характеристики с целью определения общих закономерностей и особенностей исторического развития Казахстана и других регионов мира; выводы и гипотезы для формирования исторического понимания и целостного представления об истории Казахстана;

6) оценивает степень влияния различных факторов (географических, демографических, миграционных, политических, социально-экономических, культурных и др.) на развитие Казахстана в разные исторические периоды; деятельность исторических личностей в контексте их влияния на отечественную историю; вклад культуры народов Центральной Азии в развитие мировой цивилизации; достоверность исторических сведений; степень аргументированности различных

научных теорий по проблемам этнической, политической, культурной и социально-экономической истории Казахстана.

"Физическая культура":

1) знает правила и технику безопасности при занятиях физической культурой; правила и технику выполнения двигательных действий, комплексов физических упражнений различной направленности; биодинамические особенности и содержание физических упражнений, основы их использования в решении задач физического развития и укрепления здоровья; физиологические основы деятельности систем собственного организма при мышечных нагрузках, возможности их развития и совершенствования средствами физической культуры;

2) понимает психофункциональные особенности собственного организма; возможности формирования индивидуальных черт и свойств личности посредством регулярных занятий физической культурой; необходимость ведения здорового образа жизни; уровни сложности выполняемых двигательных действий; необходимость достижения требуемой интенсивности различных физических нагрузок на различных стадиях физической подготовленности;

3) применяет различные виды физических упражнений с целью самосовершенствования, организации досуга и здорового образа жизни; основные технико-тактические действия в игре или процессе выполнения специально созданного комплекса упражнений; индивидуальные способы контроля за развитием адаптивных свойств организма, укрепления здоровья и повышения физической подготовленности; способы организации самостоятельных занятий физическими упражнениями с разной функциональной направленностью, правила использования спортивного инвентаря и оборудования, информационно-коммуникационных технологий; профилактику травматизма при занятиях физическими упражнениями и оказании доврачебной помощи;

4) анализирует функциональное состояние собственного организма при выполнении физических упражнений с целью достижения оздоровительного эффекта и совершенствования физических кондиций;

5) синтезирует приобретенные навыки в систему действий в различных ситуациях как на уроках физической культуры, так и в повседневной жизни; навыки соблюдения здорового и безопасного образа жизни; усвоение правил индивидуального и коллективного безопасного поведения в чрезвычайных ситуациях, угрожающих жизни и здоровью людей;

6) оценивает значимость занятий физическими упражнениями общей, профессионально-прикладной и оздоровительной направленности; уровни собственного физического развития и двигательной подготовленности; эффективность

занятий физическими упражнениями, функциональное состояние организма и физическую работоспособность; дозировку физической нагрузки и направленность воздействий физических упражнений.

"Начальная военная и технологическая подготовка":

1) знает основы военного дела, предназначение, организационную структуру, штатное вооружение и технику, возможности подразделения низшего тактического звена, основы применения средств ориентирования, робототехники и IT-технологий, организации гражданской защиты Республики Казахстан; систему оповещения и порядок действий при применении современных средств поражения, террористической угрозе и стихийных бедствиях; характеристики стихийных бедствий, порядок организации спасательных и неотложных аварийно-восстановительных работ в очагах поражения; назначение, устройство и порядок применения штатного оружия, использования индивидуальных и коллективных средств защиты, приборов радиоактивного и химического контроля, а также порядок организации и проведения эвакуации и рассредоточения населения; задачи и виды оказания первой медицинской помощи; правила дорожного движения;

2) понимает основы военного дела, робототехники и IT-технологий, особенности воздействия ядерного, химического, бактериологического (биологического) оружия и других современных средств поражения на людей, объекты хозяйствования, окружающую среду и экологические последствия его применения; последствия и возможный экономический, экологический ущерб при возникновении чрезвычайных происшествий природного или техногенного характера;

3) действует в роли солдата на поле боя в различных условиях обстановки, разведчика в составе поста радиационного и химического наблюдения; применяет штатное оружие, средства индивидуальной и коллективной защиты; оказывает первую медицинскую помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах, открытых и закрытых переломах различных частей тела, обморожении, солнечном (тепловом) ударе, электротравме, утоплении; накладывает бинтовые повязки при различных видах поражения на различные части тела; пользуется интернет-связью, использует аудио-визуальные технологии, владеет теоретическими основами вождения автомобильной техники, робототехники, использует цифровое фото и видеооборудование;

4) анализирует возможные нештатные ситуации при применении современных средств поражения; возможные ситуации при возникновении чрезвычайных происшествий природного или техногенного характера;

5) синтезирует алгоритмы действий при возникновении возможных нештатных ситуаций при применении современных средств поражения; алгоритмы действий при возникновении возможных чрезвычайных происшествий природного или техногенного характера;

б) оценивает последствия принимаемых решений.

45. Ожидаемые результаты по завершении общего среднего образования по учебным предметам углубленного уровня обучения естественно-математического направления.

"Физика":

1) знает физические величины и понятия механики (кинематика, динамика, статика, гидроэроостатика, гидроэродинамика), молекулярной физики и термодинамики; электромагнетизма (электростатика, постоянный и переменный электрический ток, магнитное поле, электромагнитная индукция), оптики (геометрическая и волновая), квантовой физики; основные этапы эволюции Вселенной; способы передачи и приема информации, принципы построения основных радиотехнических устройств и систем; историю возникновения и основные принципы нанотехнологий;

2) понимает основные законы, принципы и постулаты механики (кинематика, динамика, статика, гидроэроостатика, гидроэродинамика), молекулярной физики и термодинамики; основные законы, принципы электромагнетизма (электростатика, постоянный и переменный электрический ток, магнитное поле, электромагнитная индукция), оптики (геометрическая и волновая), квантовой физики; методы исследования наносистем и наноматериалов; место физической науки в современной научной картине мира; роль физики в формировании кругозора и решении практических задач;

3) применяет основополагающие физические понятия, закономерности, законы и теории; терминологию и символику физической науки; основные методы научного познания, используемые в физике: наблюдение, описание, измерение, эксперимент; возможности новых информационных технологий для поиска, обработки информации по физике в компьютерных базах данных и сети Интернет; способы обработки результатов измерений и экспериментов, определения зависимости между физическими величинами;

4) анализирует зависимости, представленные в виде степенных функций; отношения между двумя переменными, действия различных физических сил на явления, на тела и объекты во Вселенной, графики зависимости физических процессов и отношения между переменными; принципы работы и характеристики приборов и устройств, сферы использования научных открытий; причинно-следственные связи между производственной деятельностью человека и состоянием окружающей среды, области применения нанотехнологий; параметры, характеризующие состояние Вселенной и возможные пути ее развития;

5) синтезирует собранные и обработанные данные, информацию для представления в виде таблицы, графика, сообщения, доклада, презентации; научные модели и доказательства для выдвижения гипотез, аргументов и объяснений; план проведения эксперимента и исследования;

б) оценивает знание законов и их применение; результаты проведенных наблюдений и экспериментов; применимость методов научного познания в конкретных случаях; последствия бытовой и производственной деятельности человека, связанной с физическими процессами, с позиций экологической безопасности.

"Химия":

1) знает основные химические понятия; атомистическую теорию; теорию химического строения органических веществ; классификацию веществ по различным признакам; номенклатуру, строение, физико-химические свойства основных классов неорганических и органических соединений; особые свойства и некоторые области применения полимерных материалов, металлов и сплавов, неметаллов и их соединений; некоторые области применения нанотехнологий;

2) понимает способность различных веществ вступать в химические реакции; изменения энергии в химических реакциях; основные механизмы химических превращений; основы кинетической теории, гомогенного и гетерогенного катализа, электрохимии; особые свойства переходных металлов; химические свойства неорганических и органических соединений в зависимости от строения; принципы исследования соединений посредством инструментальных методов анализа; принципы химического производства важнейших неорганических и органических веществ;

3) применяет знания и умения для объяснения химических явлений, происходящих в природе, быту и на производстве; для определения возможности протекания химических превращений в различных условиях и оценки их последствий; методы качественного и количественного анализа веществ; правила экологически грамотного поведения в окружающей среде; методы оценки влияния химического загрязнения окружающей среды на живые организмы; критическое мышление и знание научных методов для разработки, проведения, наблюдения, записи и анализа результатов химических экспериментов; правила безопасного обращения с горючими и токсичными веществами, лабораторным оборудованием;

4) анализирует зависимость свойств веществ от их состава и строения; простейшие спектры веществ для определения их структуры и свойств; зависимость скорости химической реакции и химического равновесия от различных факторов; тенденции изменения свойств элементов в периодической системе; различные теории кислот и оснований, ионные равновесия в растворах;

5) синтезирует генетические связи между важнейшими классами неорганических и органических соединений; доказательные рассуждения о возможности и результатах протекания химических превращений с помощью теории химической связи и строения веществ;

б) оценивает свойства различных материалов; влияние различных факторов на скорость химических реакций; воздействие различных условий внешней среды на химическое равновесие; последствия влияния химического производства на

окружающую среду и здоровье человека; последствия радиоактивного распада; достоверность информации из разных источников.

"Биология":

1) знает структуру, состав и функции белков, жиров, углеводов, нуклеиновых кислот; основные механизмы реакций антиген-антитело; основные положения хромосомной теории наследственности, хромосомных заболеваний человека; виды/ типы изменчивости, питания и метаболизма живых организмов; методы видообразования; основы генетики и возможности генной инженерии; схему и этапы формирования жизни на Земле, антропогенез; глобальные и региональные экологические проблемы и принципы охраны природных ресурсов;

2) понимает процессы, протекающие при темновой и световой фазе фотосинтеза; механизм транспорта веществ, транслокации, возникновения хромосомных, генных мутаций; сущность генно-инженерных манипуляций; этапы энергетического обмена; взаимосвязь между наследственной изменчивостью и эволюцией; закономерности наследования; механизм эволюционных процессов; правила экологической пирамиды; последствия антропогенного влияния на окружающую среду;

3) применяет схемы и методы решения задач молекулярной биологии и генетики; статистические методы для анализа экосистем, наследования признаков и модификационной изменчивости; методы качественного и количественного анализа веществ; критическое мышление и знание научных методов для разработки, проведения, наблюдения, записи и анализа результатов экспериментов; правила безопасного обращения с препаратами, токсичными веществами, лабораторным оборудованием;

4) анализирует особенности процессов фотосинтеза и хемосинтеза; факторы, влияющие на процесс эволюции; строение молекул РНК и ДНК; процессы мутации и репарации, рекомбинации и репликации ДНК, связь между структурой ДНК и ее функцией; различия между сперматогенезом и оогенезом; видовое разнообразие и устойчивость экосистем; экологическую ситуацию в мире и Казахстане;

5) синтезирует схему гаметогенеза у человека; схемы пищевых цепей в экосистемах; собранные и обработанные данные, информацию для представления в виде таблицы, графика, сообщения, доклада, презентации; научные модели и доказательства для выдвижения гипотез, аргументов и объяснений; план проведения эксперимента и исследования; исследовательские, учебные и творческие проекты; возможные варианты решения экологических проблем Казахстана;

6) оценивает влияние различных факторов на активность ферментов, структуру белков, продуктивность фотосинтеза; цитологические основы моногибридного, дигибридного скрещивания, закономерности модификационной изменчивости;

причины мутагенеза; экосистемы своего региона; этические вопросы применения генетически модифицированных и трансгенных организмов, исследований в биотехнологии.

"География":

1) знает основные категории географии, геоинформатики, геоэкологии, природопользования, геополитики, геоэкономики; особенности геоэкологических, экономико-географических, социально-географических, политико-географических и геополитических карт; географические особенности и современные проблемы природопользования; причины, факторы и источники антропогенного воздействия на геосферы; систему и основные направления природозащитных мероприятий; современную систематику видов и типов природопользования и общие принципы рационального природопользования; различия в уровне и качестве жизни населения, географические особенности отраслевой и территориальной структуры хозяйства отдельных регионов и стран; географическую специфику отдельных стран и регионов, их различия по уровню социально-экономического развития, специализации в системе международного географического разделения труда; содержание современной политической карты мира; показатели развития мирового хозяйства; структуру государственной территории и типы государств; государственные границы, их типы и динамику; особенности современного геополитического и геоэкономического положения Республики Казахстан; участие Казахстана в региональных, международных политических процессах, в международном географическом разделении труда; географические аспекты глобальных проблем человечества;

2) понимает современную экономико-географическую и политико-географическую картину мира; необходимость интеграции географии с другими науками; особенности и динамику геоэкологических, социальных, геоэкономических и геополитических процессов; единство и устойчивость географической системы "природа – население (общество) – хозяйство (экономика)"; пути стабилизации антропогенного давления на природную среду; роль научно-технического прогресса в защите окружающей среды; природные, экономические и социальные факторы, формирующие и изменяющие географическую (окружающую) среду обитания человека на уровнях от глобального до локального; степень зависимости качества жизни от качества окружающей природной среды; географическую специфику крупных регионов и стран мира в условиях глобализации; значение и сущность современных интеграционных и геополитических процессов; роль и сферы влияния, характер взаимодействия субъектов геополитики, особенности геополитического зонирования мира, причины современных глобальных проблем человечества и пути их разрешения;

3) применяет современные методы географических исследований и их комбинации; разнообразные источники географической информации; элементы дополнительной характеристики тематических карт; навыки поиска, обработки, систематизации,

интерпретации, преобразования, хранения, передачи и представления географической информации в требуемом контексте; приемы картометрии; различные формулы для произведения расчетов в требуемом контексте;

4) анализирует причинно-следственные связи между процессами и явлениями, происходящими в географической оболочке и географической среде; взаимосвязи природы и общества и их пространственные особенности; особенности размещения, связей и иных пространственных отношений географических объектов, процессов и явлений; природные, социально-экономические основы современного мирового хозяйства; количественные и качественные геопространственные данные; современные факторы размещения отраслей хозяйства; рейтинги и индексы стран мира;

5) синтезирует модели, исследовательские и творческие проекты, информационные материалы; разработки путей решения проблем функционирования и развития географических объектов; знания и навыки для классификации, систематизации, обобщения и дифференциации изучаемых объектов, процессов и явлений; знания и навыки для объяснения процессов и явлений, составления прогнозов, определения характера изменений и перспектив развития географических объектов, процессов и явлений;

6) оценивает степень достоверности источников географической информации; параметры и экологическое состояние геосфер; степень природных, антропогенных и техногенных изменений отдельных территорий и их последствия; эффективность природозащитных мероприятий; уровень научно-технического прогресса в защите окружающей природной среды и природопользовании; качество окружающей среды; качество жизни; показатели и место различных государств в рейтингах и индексах; географическое и геополитическое положение территорий любого ранга; страны мира по основным социально-экономическим показателям; морфологические особенности государственной территории.

46. Ожидаемые результаты по завершении общего среднего образования по учебным предметам стандартного уровня обучения естественно-математического направления.

"Всемирная история":

1) знает исторические типы цивилизаций и места их локализации; исторические формы государства и этапы становления и развития государственно-правовых институтов; военно-политические события, повлиявшие на ход мировой истории; мировые открытия и достижения, повлиявшие на мировой культурно-исторический прогресс; историю и современное состояние мировой культуры; основные научные теории, касающиеся происхождения и развития человека, общества, народов мира и цивилизаций; исторических деятелей, внесших существенный вклад в развитие мировой общественной мысли; основные обобщающие научные труды по всемирной истории;

2) понимает культурно-исторический процесс в его единстве и многообразии; характерные особенности цивилизаций, исторических форм и видов государства; значение государственно-правовых институтов; влияние природно-географического фактора на формирование и развитие мировых цивилизаций; влияние военно-политических событий на ход истории; значение великих открытий и достижений человечества для мирового культурно-исторического прогресса; влияние внешних и внутренних факторов на политические, социально-экономические, культурные изменения в мире в различные исторические периоды; исторические аспекты развития мировой общественной мысли; влияние личности на развитие истории; значение общечеловеческих ценностей для сохранения мира и стабильности в глобальном мире;

3) применяет навыки исторического мышления при определении государственных образований и культурно-цивилизационных центров мира во времени и пространстве; определении характерных особенностей цивилизаций, исторических форм и видов государства; определении особенностей политического, социально-экономического и культурного развития народов мира в различные исторические периоды; определении роли исторической личности в мировой истории; определении собственной позиции по отношению к событиям и явлениям прошлого и настоящего;

4) анализирует историческое развитие народов мира, определяя общие черты и особенности; влияние различных факторов (географических, демографических, миграционных, политических, социально-экономических, культурных) на формирование и развитие общества в разные исторические периоды; исторические события, явления, процессы мировой истории с целью определения причинно-следственных связей; мотивы и результаты деятельности исторических личностей; исторические источники; тенденции и перспективы развития современного общества в условиях глобализации;

5) синтезирует работы творческого, познавательного, исследовательского, проектировочного характера с использованием методов исторического анализа; сравнительные исторические характеристики с целью определения общих закономерностей и особенностей исторического развития народов мира;

6) оценивает степень влияния различных факторов (географических, демографических, миграционных, политических, социально-экономических, культурных) на развитие общества в разные исторические периоды; деятельность исторических личностей в контексте их влияния на мировую историю; вклад культуры различных народов мира в формирование и развитие мировой цивилизации; достоверность исторических сведений; степень аргументированности различных научных теорий по проблемам этнической, политической, культурной и социально-экономической истории мира.

"Графика и проектирование":

1) знает основные средства, методы, способы фиксации визуальной информации; основные виды графических изображений; основные методы проектирования и средства графики; законы формообразования геометрических тел; общие правила оформления чертежа; общие понятия о машиностроительных, строительных чертежах, элементы топографического чертежа; этапы проектирования и изготовления изделия; методы и средства отображения визуальной информации средствами ручной и компьютерной графики;

2) понимает значение графических изображений в визуализации и передаче информации о предметном мире, явлениях и процессах; закономерности метода графического моделирования; различия между видами графических изображений в отображении формы предметов, их пространственных и метрических характеристик; возможности и особенности ручной и компьютерной графики в практической деятельности; особенности макетирования и моделирования;

3) применяет инструменты и материалы для графических работ; методы проецирования; приемы построения геометрических (конструктивных) форм предмета; методы построения чертежа разверток поверхностей геометрических тел; приемы преобразования вида и состава изображений; справочную документацию для принятия проектных и конструктивных решений; средства ручной и компьютерной графики при решении различных задач на графическое моделирование, макетирование, проектирование;

4) анализирует свойства изображений и разные способы передачи визуальной информации; геометрическую форму и конструкцию предметов при выполнении их изображений; возможности применения разных видов изображений для выявления формы предмета; комплексный чертеж для определения форм предметов и графического состава изображений;

5) синтезирует контурные изображения для реконструкции формы предмета; графическую информацию в исходных изображениях для систематизации их по виду и составу; различные виды изображений для полного и достаточного отображения графической информации; различные средства графики для передачи и реализации творческих идей;

6) оценивает методы фиксации визуальной информации; графические изображения различных объектов; разные способы преобразования изображений; методы проектирования и средства графики, применяемые в процессе проектной деятельности; конструктивные и геометрические характеристики предметов; процесс и результат творческой деятельности.

"Основы права":

1) знает системы, нормы, источники Конституционного права; конституционные политические права; системы, нормы, субъекты административного права; трудовое право, его значение, задачи организации административной трудовой дисциплины,

ответственность за нарушение трудовой дисциплины, источники, отношения гражданского права, формы права собственности, сферу применения потребительского права; семейные отношения, права и обязанности родителей и детей; понятие, признаки уголовного права, уголовной ответственности, ее виды, понятие защиты прав граждан, а также необходимость и возможность ее осуществления;

2) понимает роль и значение права как важнейшего социального регулятора и элемента культуры общества, основные правовые принципы казахстанского общества, систему и структуру права, правовые отношения, суть правонарушения и юридической ответственности, правового регулирования социально-экономической сферы, юридической деятельности как вида осуществления права;

3) применяет доказательную аргументацию собственной позиции в конкретных правовых ситуациях с использованием нормативных актов, правовые знания для оценивания конкретных правовых норм с точки зрения их соответствия законодательству Республики Казахстан; навык самостоятельного поиска правовой информации; правовые правила при участии в дискуссиях по актуальным общественным и правовым проблемам, в повседневной жизни;

4) анализирует правовые нормы, информацию правового характера, полученную из различных источников;

5) синтезирует полученную информацию для соотнесения собственного поведения и поступков других людей с принятыми нравственными и правовыми нормами; знания, умения и навыки для сбора и анализа информации в заданном контексте, для оценки ситуации, выражения своего отношения, принятия решений, не противоречащих общечеловеческим и этнокультурным ценностям;

6) оценивает самостоятельно особенности применения законодательства Республики Казахстан при решении конкретных проблем.

47. Ожидаемые результаты по завершении общего среднего образования по учебным предметам углубленного уровня обучения общественно-гуманитарного направления.

"Иностранный язык".

1) аудирование: понимает основной смысл четко произнесенных высказываний в пределах литературной нормы на известные темы, простые информационные сообщения об обычных повседневных вопросах и темах, связанных с учебой и будущей профессиональной деятельностью; умеет следить за основными моментами долгой дискуссии в общих чертах; понимает лекцию или беседу по учебной и профессиональной тематике при условии, что предмет выступления знаком, а само выступление простое и обладает четкой структурой; понимает подробные инструкции технического характера; большую часть телевизионных программ по интересующей тематике, например, интервью, короткие лекции, репортажи, когда они звучат медленно и четко;

2) говорение: умеет описывать что-либо или рассказывать в форме ряда последовательных утверждений; пересказывать сюжет книги или фильма и описывать свою реакцию на него; делать короткие, отрепетированные объявления по теме в рамках учебной деятельности; делать доклад по знакомой тематике, который будет ясным настолько, что на всем его протяжении можно следить за мыслью, и основные положения которого четко разъяснены, отвечать на ряд вопросов по своему выступлению с правом переспроса определенного вопроса; описывать свой опыт, формулируя свои чувства и реакцию на него в сложный связный текст;

3) чтение: понимает в деталях простые тексты, содержащие фактическую информацию на интересующую тему, описание событий, ощущений и желаний в личных письмах; умеет читать длинные тексты художественной и нехудожественной литературы в рамках отдельных незнакомых общих и учебных тем; выявлять основные положения разных типов газетных статей, использовать незнакомые бумажные и цифровые ресурсы для проверки значения и расширения понимания;

4) письмо: умеет писать простые связные тексты по широкому кругу знакомых и интересующих вопросов, связывая воедино ряд отдельных коротких элементов, суммировать и сообщать довольно свободно свое мнение по поводу собранной фактической информации по знакомым повседневным и социальным вопросам, находящимся в рамках поля деятельности; писать личные письма, рассказывая о новостях и своих мыслях по абстрактным темам или темам, касающимся культуры: музыки, фильмов; делать записи в виде списка ключевых моментов во время простой лекции при условии, что тема знакома, речь проста и произносится четко, на нормативном диалекте; пересказать историю в письменном виде.

"Всемирная история":

1) знает исторические типы цивилизаций и места их локализации; исторические формы государства и этапы становления и развития государственно-правовых институтов; военно-политические события, повлиявшие на ход мировой истории; мировые открытия и достижения, повлиявшие на мировой культурно-исторический прогресс; историю и современное состояние мировой культуры; основные научные теории, касающиеся происхождения и развития человека, общества, народов мира и цивилизаций; исторических деятелей, внесших существенный вклад в развитие мировой общественной мысли; основные обобщающие научные труды по всемирной истории;

2) понимает культурно-исторический процесс в его единстве и многообразии; характерные особенности цивилизаций, исторических форм и видов государства; значение государственно-правовых институтов; влияние природно-географического фактора на формирование и развитие мировых цивилизаций; влияние военно-политических событий на ход истории; значение великих открытий и достижений человечества для мирового культурно-исторического прогресса; влияние

внешних и внутренних факторов на политические, социально-экономические, культурные изменения в мире в различные исторические периоды; исторические аспекты развития мировой общественной мысли; влияние личности на развитие истории; значение общечеловеческих ценностей для сохранения мира и стабильности в глобальном мире;

3) применяет навыки исторического мышления при определении государственных образований и культурно-цивилизационных центров мира во времени и пространстве; определении характерных особенностей цивилизаций, исторических форм и видов государства; определении особенностей политического, социально-экономического и культурного развития народов мира в различные исторические периоды; определении роли исторической личности в мировой истории; определении собственной позиции по отношению к событиям и явлениям прошлого и настоящего;

4) анализирует историческое развитие народов мира, определяя общие черты и особенности; влияние различных факторов (географических, демографических, миграционных, политических, социально-экономических, культурных) на формирование и развитие общества в разные исторические периоды; исторические события, явления, процессы мировой истории с целью определения причинно-следственных связей; мотивы и результаты деятельности исторических личностей; исторические источники; основные научные теории, касающиеся процесса этногенеза, политогенеза и культурогенеза; тенденции и перспективы развития современного общества в условиях глобализации;

5) синтезирует работы творческого, познавательного, исследовательского, проектировочного характера с использованием методов исторического анализа; сравнительные исторические характеристики с целью определения общих закономерностей и особенностей исторического развития народов мира; выводы и гипотезы для формирования исторического понимания и целостного представления о всемирном культурно-историческом процессе;

6) оценивает степень влияния различных факторов (географических, демографических, миграционных, политических, социально-экономических, культурных) на развитие общества в разные исторические периоды; деятельность исторических личностей в контексте их влияния на мировую историю; вклад культуры различных народов мира в формирование и развитие мировой цивилизации; достоверность исторических сведений; степень аргументированности различных научных теорий по проблемам этнической, политической, культурной и социально-экономической истории мира.

"География":

1) знает место и роль геоэкологии, геоинформатики, геополитики, геоэкономики, страноведения в системе географических наук; базовые научные понятия в сфере природопользования, экономической, социальной, политической географии и

геополитики; факторы, источники и последствия антропогенного воздействия на геосферы; экологические риски; признаки экологического кризиса; экологическую классификацию территорий; систему и основные направления природозащитных мероприятий; специфику региональных систем природопользования; основные административные, экономические и правовые механизмы управления природопользованием; направления современной экологической политики; показатели качества окружающей среды; показатели качества жизни; модели экономических систем; ключевые показатели развития мирового хозяйства и стран мира; совокупность международных отношений между странами мира; процесс глобализации; участие Казахстана в региональных и международных организациях; современные глобальные проблемы человечества и их проявления на локальном, региональном уровнях; направления геополитической активности Республики Казахстан в свете национальных интересов; историко-культурные регионы мира;

2) понимает пространственное многообразие современного мира, его общие и региональные особенности; закономерности развития природы, населения и хозяйства; проблемы взаимодействия общества и природы; особенности природных, социальных, экономических и политических процессов; личную ответственность за состояние окружающей среды; динамику глобальных и локальных природных и социально-экономических, экологических процессов; пути оптимизации взаимодействия общества и природы, стабилизации антропогенного давления на природную среду; роль научно-технического прогресса в защите окружающей среды; степень зависимости социально-экономического и политического развития территории от географических факторов; зависимость качества жизни от качества окружающей природной среды, истоки современных социально-экономических и экологических проблем и пути их разрешения; роль и сферы влияния, характер взаимодействия субъектов геополитики;

3) применяет методы геоэкологических, экономико-географических, социально-географических, политико-географических и геополитических исследований и их комбинации; источники геопространственных данных; навыки поиска, обработки, систематизации, интерпретации, преобразования, хранения, передачи и представления геопространственных данных в требуемом контексте; приемы картометрии;

4) анализирует количественные и качественные геопространственные данные; признаки классификации географических объектов, процессов и явлений; причинно-следственные связи между процессами и явлениями, происходящими в географической оболочке и географической среде; особенности размещения, связей и иных пространственных отношений географических объектов, процессов и явлений; влияние факторов среды на жизнь и деятельность людей; естественные, социально-экономические основы общественного производства; влияние планируемой хозяйственной деятельности на состояние окружающей среды и здоровье населения;

признаки экологического кризиса; организационные и правовые основы охраны окружающей природной среды и рационального природопользования; современные факторы размещения отраслей хозяйства; геоэкологические, геополитические и экономические процессы; международные политические, экономические, социально-культурные, экологические связи и отношения; территориально-политические системы; структуру государственной территории; государственные границы, их типы и динамику; систему национальных интересов страны; геополитическую активность субъектов геополитики; мировое геополитическое пространство; географическое и геополитическое положение, особенности и факторы политического, экономического и социального развития, роль и место Казахстана в мире;

5) синтезирует модели, исследовательские и творческие проекты, информационные материалы; разработки путей решения проблем функционирования и развития географических объектов; знания и навыки для классификации, систематизации, обобщения и дифференциации изучаемых объектов, процессов и явлений; знания и навыки для объяснения процессов и явлений, составления прогнозов, определения характера изменений и перспектив развития географических объектов, процессов и явлений;

6) оценивает параметры и экологическое состояние геосфер; антропогенную нагрузку на геосферы и их последствия; географическое и геополитическое положение, природно-ресурсный потенциал территорий любого ранга; качество природной среды; экологические риски; степень экологического кризиса; эффективность природозащитных мероприятий; уровень научно-технического прогресса в защите окружающей природной среды и природопользовании; качество окружающей среды; качество жизни; показатели и место различных государств в международных сравнениях; преимущества и недостатки различных моделей развития мирового хозяйства; положительное и отрицательное влияние глобализации на страны мира; морфологические особенности государственной территории; эффективность геополитической активности субъектов геополитики; результаты деятельности международных организаций.

"Основы права":

1) знает системы, нормы, источники Конституционного права; конституционные политические права; системы, нормы, субъекты административного права; трудовое право, его значение, задачи организации административной трудовой дисциплины, ответственность за нарушение трудовой дисциплины, источники, отношения гражданского права, формы права собственности, сферу применения потребительского права; семейные отношения, права и обязанности родителей и детей; понятие, признаки уголовного права, уголовной ответственности, ее виды, понятие защиты прав граждан, а также необходимость и возможность ее осуществления;

2) понимает роль и значение права как важнейшего социального регулятора и элемента культуры общества, основные правовые принципы казахстанского общества, систему и структуру права, правовые отношения, суть правонарушения и юридической ответственности, правового регулирования социально-экономической сферы, юридической деятельности как вида осуществления права;

3) применяет доказательную аргументацию собственной позиции в конкретных правовых ситуациях с использованием нормативных актов, правовые знания для оценивания конкретных правовых норм с точки зрения их соответствия законодательству Республики Казахстан; навык самостоятельного поиска правовой информации; правовые правила при участии в дискуссиях по актуальным общественным и правовым проблемам, в повседневной жизни;

4) анализирует информацию, представленную в рамках спорных вопросов, возникающих в процессе правоотношений в той или иной сфере законодательства, правовые нормы, информацию правового характера, полученную из различных источников;

5) синтезирует полученную информацию для соотнесения собственного поведения и поступков других людей с принятыми нравственными и правовыми нормами; знания, умения и навыки для сбора и анализа информации в заданном контексте, для оценки ситуации, выражения своего отношения, принятия решений, не противоречащих общечеловеческим и этнокультурным ценностям;

6) оценивает самостоятельно особенности применения законодательства Республики Казахстан при решении конкретных проблем.

48. Ожидаемые результаты по завершении общего среднего образования по учебным предметам стандартного уровня обучения общественно-гуманитарного направления.

"Физика".

1) знает физические величины и понятия механики (кинематика, динамика, статика, гидроаэростатика, гидроаэродинамика), молекулярной физики и термодинамики; электромагнетизма (электростатика, постоянный и переменный электрический ток, магнитное поле, электромагнитная индукция), оптики (геометрическая и волновая), квантовой физики; основные этапы эволюции Вселенной; способы передачи и приема информации, историю возникновения и основные принципы нанотехнологий;

2) понимает основные законы молекулярной физики и термодинамики; основные законы, принципы электромагнетизма (электростатика, постоянный и переменный электрический ток, магнитное поле, электромагнитная индукция), оптики (геометрическая и волновая); методы исследования наносистем и наноматериалов; место физической науки в современной научной картине мира; роль физики в формировании кругозора и решении практических задач;

3) применяет основополагающие физические понятия, закономерности, законы и теории; терминологию и символику физической науки; основные методы научного познания, используемые в физике: наблюдение, описание, измерение, эксперимент; определения зависимости между физическими величинами;

4) анализирует зависимости, представленные в виде степенных функций; отношения между двумя переменными, действия различных физических сил на явления, на тела и объекты во Вселенной, графики зависимости физических процессов и отношения между переменными; причинно-следственные связи между производственной деятельностью человека и состоянием окружающей среды, области применения нанотехнологий; параметры, характеризующие состояние Вселенной и возможные пути ее развития;

5) синтезирует собранные и обработанные данные, информацию для представления в виде таблицы, графика, сообщения, доклада, презентации; научные модели и доказательства для выдвижения гипотез, аргументов и объяснений; план проведения эксперимента и исследования;

6) оценивает знание законов и их применение; результаты проведенных наблюдений и экспериментов; последствия бытовой и производственной деятельности человека, связанной с физическими процессами, с позиций экологической безопасности.

"Химия":

1) знает основные химические понятия; атомистическую теорию; теорию химического строения органических веществ; классификацию веществ по различным признакам; номенклатуру, строение, физико-химические свойства основных классов неорганических и органических соединений; особые свойства и некоторые области применения полимерных материалов, металлов и сплавов, неметаллов и их соединений ;

2) понимает способность различных веществ вступать в химические реакции; основы кинетической теории, гомогенного и гетерогенного катализа; химические свойства неорганических и органических соединений в зависимости от строения; принципы химического производства важнейших неорганических и органических веществ;

3) применяет знания и умения для объяснения химических явлений, происходящих в природе, быту и на производстве; методы качественного анализа веществ; правила экологически грамотного поведения в окружающей среде; методы оценки влияния химического загрязнения окружающей среды на живые организмы; критическое мышление и знание научных методов для разработки, проведения, наблюдения, записи и анализа результатов химических экспериментов; правила безопасного обращения с горючими и токсичными веществами, лабораторным оборудованием;

4) анализирует зависимость свойств веществ от их состава и строения; зависимость скорости химической реакции и химического равновесия от различных факторов; тенденции изменения свойств элементов в периодической системе;

5) синтезирует генетические связи между важнейшими классами неорганических и органических соединений; доказательные рассуждения о возможности и результатах протекания химических превращений с помощью теории химической связи и строения веществ;

6) оценивает свойства различных материалов; влияние различных факторов на скорость химических реакций; воздействие различных условий внешней среды на химическое равновесие; последствия влияния химического производства на окружающую среду и здоровье человека; достоверность информации из разных источников.

"Биология":

1) знает структуру, состав и функции белков, жиров, углеводов, нуклеиновых кислот; основные механизмы реакций антиген-антитело; основные положения хромосомной теории наследственности, хромосомных заболеваний человека; виды (типы) изменчивости, питания и метаболизма живых организмов; основы генетики и возможности генной инженерии; схему и этапы формирования жизни на Земле, антропогенез; глобальные и региональные экологические проблемы и принципы охраны природных ресурсов;

2) понимает процессы, протекающие при темновой и световой фазе фотосинтеза; механизм транспорта веществ, возникновения хромосомных, генных мутаций; этапы энергетического обмена; взаимосвязь между наследственной изменчивостью и эволюцией; закономерности наследования; механизм эволюционных процессов; последствия антропогенного влияния на окружающую среду;

3) применяет схемы и методы решения задач молекулярной биологии и генетики; статистические методы для анализа экосистем, наследования признаков и модификационной изменчивости; критическое мышление и знание научных методов для разработки, проведения, наблюдения, записи и анализа результатов экспериментов; правила безопасного обращения с препаратами, токсичными веществами, лабораторным оборудованием;

4) анализирует особенности процессов фотосинтеза и хемосинтеза; факторы, влияющие на процесс эволюции; строение молекул РНК и ДНК; процессы мутации, связь между структурой ДНК и ее функцией; различия между сперматогенезом и оогенезом; видовое разнообразие и устойчивость экосистем; экологическую ситуацию в мире и Казахстане;

5) синтезирует схему гаметогенеза у человека; схемы пищевых цепей в экосистемах; собранные и обработанные данные, информацию для представления в виде таблицы, графика, сообщения, доклада, презентации; научные модели и доказательства для

выдвижения гипотез, аргументов и объяснений; план проведения эксперимента и исследования; исследовательские, учебные и творческие проекты; возможные варианты решения экологических проблем Казахстана;

б) оценивает влияние различных факторов на активность ферментов, структуру белков, продуктивность фотосинтеза; цитологические основы моногибридного, дигибридного скрещивания, закономерности модификационной изменчивости; причины мутагенеза; экосистемы своего региона; этические вопросы применения генетически модифицированных и трансгенных организмов, исследований в биотехнологии.

49. Ожидаемые результаты по завершении общего среднего образования по учебным предметам стандартного уровня обучения естественно-математического и общественно-гуманитарного направлений.

"Основы предпринимательства и бизнеса":

1) понимает предпринимательство как экономическое явление и описывает его роль ; описывает различия между предпринимательством и бизнесом; понимает предпринимательство как форму самореализации и личной мотивации; анализирует компетенции предпринимателя; оценивает возможность достижения собственных целей через призму предпринимательства; оценивает свой уровень развития по отношению к потенциалу предпринимателя; распознают современные тенденции предпринимательства, в том числе и в Казахстане;

2) знает, что такое рынки в контексте как экономики, так и маркетинга; понимает значение идеи в предпринимательстве; проводит различие между сегментами "бизнес к бизнесу" и "бизнес к потребителю"; применяет инструменты генерирования идей; предлагает план дизайна идеи; преобразует потребности реализации идеи в требования к составу команды; применяет инструменты формирования команд; применяет инструменты бизнес-модели; выявляет взаимосвязи между составными частями бизнес-модели; описывает предположительные последствия при изменении имеющихся данных; применяет инструменты построения бизнес-моделей; использует понятия и принципы Lean Start up (Лен стартап) (Бережливое производство) в условиях предпринимательства;

3) объясняет понятие и функции маркетинга; определяет понятие конкуренции; анализирует формы воздействия различных сил на конкуренцию; описывает профиль своего потребителя; понимает сущность каналов сбыта и различает их классификацию; предлагает план доведения ценности своего продукта/услуги до конечного потребителя ; описывает взаимоотношения с каждым сегментом потребителей;

4) понимает значение денег в экономике; понимает значение доходов и расходов; понимает разницу между активами и пассивами; понимает сущность понятий избытка и дефицита, оценивает их влияние на процесс ценообразования; различает понятия " цена", "ценность", "структура ценообразования"; понимает значимость постоянных и

переменных издержек в процессе ценообразования; оценивает возможности креативного и инновационного подходов в формировании новых каналов прибыли; применяет инструмент АВ-тестирования (метод оценки эффективности вариантов продукта);

5) понимает сущность и значение ресурсов в бизнесе; предлагает план наиболее эффективного использования бизнес- ресурсов; оценивает стоимость бизнес- ресурсов; знает принципы ограниченности бизнес- ресурсов; приводит примеры эффективного использования ресурсов в условиях ограниченности; понимает сущность интеллектуальных ресурсов в бизнесе; разрабатывает стратегию пополнения ресурсов предприятия;

6) понимает значение партнерства и его виды; оценивает выгоды аутсорсинга для бизнеса; описывает ключевые виды деятельности; проводит различие между управлением человеческими, материальными и интеллектуальными ресурсами; объясняет правила управления продажами; описывает проект и его характеристики; применяет правила управления временем в проекте; предлагает план проекта; использует информационные инструменты в проекте;

7) понимает ключевые обязательства бизнеса перед государством; выявляет взаимосвязи между налоговым режимом и организационно-правовой формой бизнеса; составляет общий план доходов по своей бизнес-идее; объясняет схему формирования отчета о прибылях и убытках; объясняет схему формирования отчета о движении денежных средств; выявляет взаимосвязи между рентабельностью проекта и постоянными и переменными издержками;

8) описывает прогноз развития рынка; проводит различие экстенсивного и интенсивного способа развития бизнеса; оценивает эффективность различных типов масштабирования бизнеса; понимает инструменты управления качеством; понимает сущность стратегического планирования; составляет миссию и видение своей будущей компании; проводит различие между стратегическими и финансовыми целями бизнеса; понимает состав правовой ответственности предпринимателя.

50. Содержание учебного курса "Основы безопасности жизнедеятельности" реализуется в рамках учебного курса "Начальная военная и технологическая подготовка" с годовой учебной нагрузкой 12 часов преподавателями-организаторами начальной военной подготовки. Занятия по основам безопасности жизнедеятельности являются обязательными и проводятся в учебное время.

51. Оценка учебных достижений обучающихся осуществляется посредством использования критериев оценки знаний обучающихся. Критерии оценки используются для измерения уровня учебных достижений обучающихся.

52. Критерии оценки разрабатываются в соответствии с целями обучения по каждой учебной программе.

53. Оценка учебных достижений обучающихся осуществляется в форме формативного и суммативного оценивания.

54. Критерии оценки знаний обучающихся разрабатываются и утверждаются уполномоченным органом в области образования.

55. Для обучающихся с особыми образовательными потребностями создаются условия для получения ими образования, коррекции нарушения развития и социальной адаптации.

Глава 5. Требования к сроку обучения

56. Срок освоения общеобразовательной учебной программы общего среднего образования – два года.

57. Продолжительность учебного года в 10-11 (12) классах – 34 учебные недели.

Сноска. Пункт 57 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

58. Продолжительность каникулярного времени в календарном году составляет не менее 115 дней, из них в учебном году не менее 25 дней.

Каникулы предоставляются три раза в учебном году – осенью, зимой и весной. Конкретные сроки каникул устанавливаются уполномоченным органом Республики Казахстан в области образования.

Приложение 5
к приказу
Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Государственный общеобязательный стандарт технического и профессионального образования

Сноска. Приложение 5 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 06.06.2023 № 161 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий государственный общеобязательный стандарт технического и профессионального образования (далее – ГОСО) разработан в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан "Об образовании" (далее-Закон), подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", и определяет требования к содержанию образования с ориентиром на результаты обучения, максимальному объему учебной нагрузки, к уровню подготовки

обучающихся, сроку обучения по образовательным программам технического и профессионального образования (далее – образовательные программы ТиПО).

Настоящий ГОСО применяется организациями образования, реализующими образовательные программы ТиПО (далее – организации ТиПО), в том числе в военных, специальных учебных заведениях (далее – ВСУЗ), независимо от форм собственности и ведомственной подчиненности, и разработчиками образовательных программ ТиПО.

Сноска. Пункт 1 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

2. В ГОСО применяются следующие термины и определения:

1) академический кредит – унифицированная единица измерения объема научной и (или) учебной работы (нагрузки) обучающегося и (или) преподавателя (педагога), необходимого для достижения результатов обучения образовательной программы;

2) компонент ВСУЗа – перечень учебных дисциплин и соответствующих минимальных объемов кредитов, определяемых ВУЗом самостоятельно для освоения образовательной программы;

3) войсковая стажировка – вид учебной деятельности в военных, специальных учебных заведениях, направленный на закрепление теоретических знаний, умений, приобретение и развитие практических навыков и компетенций в процессе выполнения функциональных обязанностей, связанных с будущей профессиональной деятельностью;

4) базовый модуль – функционально завершенный структурный элемент образовательной программы, направленный на формирование базовой компетенции обучающегося;

5) базовая компетенция – совокупность знаний, умений и навыков, необходимых для освоения профессиональных компетенций в соответствии с выбранной специальностью, формирующих основу профессионального развития будущего специалиста и отражающих специфику введения в специальность.

6) компонент организации образования – перечень дисциплин или модулей, определяемых организацией ТиПО самостоятельно в соответствии с региональным планом развития, требованиями работодателей, с учетом профессиональных стандартов и профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскилс) в рамках освоения образовательной программы;

7) демонстрационный экзамен – форма проведения промежуточной и/или итоговой аттестации, позволяющая обучающемуся практически продемонстрировать освоенные профессиональные компетенции;

8) дипломная работа (проект) – итоговая самостоятельная работа обучающегося, представляющая собой обобщение результатов освоения обучающимся образовательной программы ТиПО;

9) общая компетенция – совокупность знаний, умений и навыков, необходимых для личностной, социальной и профессиональной деятельности обучающегося по решению общих для всех профессиональных областей задач, необходимых для жизнедеятельности человека;

10) общеобязательный модуль – функционально завершенный структурный элемент образовательной программы, направленный на формирование общих компетенции обучающегося;

11) индивидуальный учебный план – учебный план, формируемый на каждый учебный год обучающимся самостоятельно с помощью организации образования на основании образовательной программы и каталога элективных дисциплин и (или) модулей;

12) проектная работа – практическая и/или творческая работа обучающегося, выполняемая под руководством педагога или наставника;

13) рабочая учебная программа – документ, разрабатываемый организацией ТиПО для конкретной учебной дисциплины и (или) модуля рабочего учебного плана;

14) рабочий учебный план – документ, разрабатываемый организацией ТиПО, регламентирующий перечень, объемов учебных дисциплин и/или модулей, последовательность их изучения, а также формы контроля их освоения;

15) профессиональный модуль – функционально завершенный структурный элемент образовательной программы, направленный на формирование профессиональной компетенции;

16) профессиональная компетенция – способность решать совокупность профессиональных задач на основе знаний, умений и навыков, а также личностных качеств, позволяющих эффективно осуществлять профессиональную деятельность;

17) консультация – форма учебных занятий, которая обеспечивает помощь обучающимся при освоении образовательной программы, проводимая в рамках промежуточной и итоговой аттестации, сопровождения дипломных, курсовых проектов (работ) и проектных работ;

18) кредитно-модульная система обучения – модель организации учебного процесса, основывающаяся на единстве кредитной и модульной технологиях обучения;

19) обязательный компонент – перечень учебных дисциплин и (или) модулей, осваиваемых обучающимися в обязательном порядке;

20) микроквалификация – набор знаний, навыков и компетенций, полученный по завершению короткого периода обучения, позволяющий выполнять отдельные трудовые функции;

21) компонент по выбору – перечень дисциплин или модулей, предлагаемых организацией ТиПО, самостоятельно выбираемых обучающимися, направленная на расширение практического опыта освоения квалификации, в том числе через проектную работу;

22) факультативные занятия – дополнительное обучение с целью углубления знаний, развития интересов, способностей обучающихся в рамках выбранной специальности, не входящее в обязательное обучение.

Сноска. Пункт 2 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Глава 2. Требования к содержанию технического и профессионального образования с ориентиром на результаты обучения

3. Содержание ТиПО определяется образовательными программами и ориентируется на результаты обучения.

Содержание образовательных программ ТиПО предусматривает:

при подготовке квалифицированных рабочих кадров:

1) изучение общеобразовательных, общегуманитарных, общепрофессиональных, специальных дисциплин или изучение модуля общеобразовательных дисциплин, общеобязательных, базовых и профессиональных модулей;

2) выполнение лабораторно-практических занятий;

3) прохождение производственного обучения и профессиональной практики;

4) сдачу промежуточной и итоговой аттестации.

при подготовке специалистов среднего звена:

1) изучение общеобразовательных, общегуманитарных, социально-экономических, общепрофессиональных, специальных дисциплин или изучение модуля общеобразовательных дисциплин, общеобязательных, базовых и профессиональных модулей;

2) выполнение лабораторно-практических занятий;

3) прохождение производственного обучения и профессиональной практики;

4) выполнение курсового и дипломной (письменной или практической) работы, если иное не предусмотрено рабочими учебными программами и планом;

5) сдачу промежуточной и итоговой аттестации.

В ВСУЗах содержание образовательных программ ТиПО предусматривает изучение общеобразовательных, общегуманитарных, общепрофессиональных, специальных дисциплин и прохождение войсковой стажировки.

Сноска. Пункт 3 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

4. Перечень и объем общеобразовательных дисциплин определяется с учетом профиля специальности по направлениям: технико-технологическое, педагогическое, художественно-технологическое, социально-экономическое, аграрно-технологическое, общественно-гуманитарное.

К обязательным общеобразовательным дисциплинам вне зависимости от профиля специальности относятся: "Казахский язык" и "Казахская литература", "Русский язык и литература" (для групп с казахским языком обучения), "Русский язык" и "Русская литература", "Казахский язык и литература" (для групп с русским языком обучения), "Иностранный язык", "Математика", "Информатика", "История Казахстана", "Физическая культура", "Начальная военная и технологическая подготовка", "Физика", "Химия", "Биология", "География", "Графика и проектирование", "Всемирная история" и курс "Глобальные компетенции".

Перечень и объем общеобразовательных дисциплин в образовательных программах для лиц с особыми образовательными потребностями определяется в зависимости от профиля специальности организацией ТиПО самостоятельно.

Модуль общеобразовательных дисциплин (общеобразовательные дисциплины) изучаются на 1-2 курсе и могут интегрироваться в общеобязательные, базовые и/или профессиональные модули.

Занятия по "Физической культуре" являются обязательными и планируются не менее 3 часов в неделю в период теоретического обучения, из них допускается планирование 1 часа в неделю за счет факультативных занятий или спортивных секций.

Для ВСУЗов занятия по "Физической подготовке" являются обязательными и планируются ВСУЗом самостоятельно, при этом не менее 3 часов в неделю. По окончании каждого семестра обучения проводятся экзамены.

Для специальностей, предусматривающих повышенную физическую нагрузку (хореография, спорт, цирковое, актерское искусство) занятия по "Физической культуре" реализуются в рамках специальных дисциплин или базовых и профессиональных модулей.

Занятия по начальной военной и технологической подготовке в организациях образования с девушками проводятся совместно с юношами, по разделу "Основы медицинских знаний" – отдельно. К практическим занятиям по разделу "Основы военного дела" девушки не привлекаются. По окончании курса начальной военной подготовки с обучающимися проводятся учебно-полевые (лагерные) сборы (за исключением профиля "Искусство и культура") совместно с местными органами военного управления. В период учебно-полевых сборов девушки проходят медико-санитарную подготовку в организациях ТиПО под руководством медицинского работника. Содержание учебной программы "Основы безопасности жизнедеятельности" реализуется в рамках учебной дисциплины "Начальная военная и технологическая подготовка" (за исключением ВСУЗов).

Сноска. Пункт 4 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

5. Образовательные программы разрабатываются организациями ТиПО самостоятельно с участием работодателей на основе настоящих требований ГОСО, профессиональных стандартов (при наличии), профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскилс) (при наличии).

Образовательные программы ТиПО содержатся в реестре образовательных программ (за исключением военных, медицинских и фармацевтических специальностей) и включают:

1. Паспорт образовательной программы;
2. Перечень компетенций;
3. Содержание образовательной программы:

- 3.1. Содержание модулей (дисциплин);

- 3.2. Сводную таблицу, отражающую объем освоенных кредитов/часов в разрезе модулей (дисциплин) образовательной программы;

- 3.3. Матрицу дисциплин по компетенциям (для модульных программ).

Структуру и содержание образовательных программ ВСУЗы определяют самостоятельно по согласованию с уполномоченным органом в области обороны.

В образовательных программах ТиПО отражаются результаты обучения, на основании которых разрабатываются учебные планы (рабочие учебные планы, индивидуальные учебные планы студентов) и рабочие учебные программы по модулям /дисциплинам.

Образовательные программы по усмотрению организации образования актуализируются в начале каждого учебного года в соответствии с изменяющимися требованиями работодателей, профессиональных стандартов (при наличии) и профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскилс) (при наличии).

Сноска. Пункт 5 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

6. Для формирования общих компетенций организация ТиПО предусматривает изучение общегуманитарных, социально-экономических дисциплин или общеобязательных модулей (за исключением военных специальностей).

Общие компетенции направлены на формирование здорового образа жизни и совершенствование физических качеств, социализацию и адаптацию в обществе и трудовом коллективе, развитие чувств патриотизма и гражданственности, национального самосознания, добропорядочности и антикоррупционной культуры, приобретение навыков предпринимательской деятельности и финансовой грамотности, применение информационно-коммуникационных и цифровых технологий в профессиональной деятельности.

Образовательные программы ТиПО предусматривают изучение следующих общеобязательных модулей:

развитие и совершенствование физических качеств;
применение информационно-коммуникационных и цифровых технологий;
применение базовых знаний экономики и основ предпринимательства;
применение основ социальных наук для социализации и адаптации в обществе и трудовом коллективе.

Включение модуля "Применение основ социальных наук для социализации и адаптации в обществе и трудовом коллективе" необходимо предусмотреть в образовательных программах по подготовке специалистов среднего звена.

По усмотрению организации ТиПО общеобязательные модули полностью или частично интегрируются в базовые и (или) профессиональные модули в зависимости от профиля специальности, за исключением военных специальностей.

Сноска. Пункт 6 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

7. Содержание базовых и профессиональных модулей (общепрофессиональных и специальных дисциплин) учитывает современные требования к экологической и/или промышленной безопасности.

Базовые модули направлены на формирование основы для приобретения профессиональных компетенций, формируемых в дальнейшем в ходе освоения профессиональных модулей, и отражают специфику определенной профессиональной деятельности.

Базовые и профессиональные модули (общепрофессиональные и специальные дисциплины) определяются организацией ТиПО самостоятельно.

По усмотрению организации ТиПО базовые модули полностью или частично интегрируются в профессиональные модули, за исключением военных специальностей.

В целях расширения практического опыта освоения квалификации по усмотрению организации ТиПО реализуется проектная работа обучающихся в рамках базовых, профессиональных модулей и (или) самостоятельной работы студентов.

Сноска. Пункт 7 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

8. Образовательные программы ТиПО наряду с теоретическим обучением предусматривают прохождение производственного обучения и профессиональной практики.

Профессиональная практика подразделяется на учебную, производственную и преддипломную.

Сроки проведения и содержание производственного обучения и профессиональной практики определяются графиком учебного процесса и рабочими учебными программами.

Производственное обучение и профессиональная практика составляет не менее 40% от общего объема общепрофессиональных и специальных дисциплин или от общего объема кредитов, выделенных на базовые и профессиональные модули (за исключением военных учебных заведений).

Образовательные программы технического и профессионального образования с использованием дуального обучения предусматривают теоретическое обучение в организациях образования и производственное обучение в форме профессиональной практики на базе предприятия (организации), не менее шестидесяти процентов от объема учебного времени общепрофессиональных, специальных дисциплин и (или) базовых, профессиональных модулей.

В объем часов учебного плана, выделенных на производственное обучение, в том числе включается количество часов на производственное обучение, проводимое на базе организации образования.

В ВСУЗах профессиональная практика включает практические и методические занятия по дисциплинам, определяющим боевую подготовку. Занятия проводятся в классах, лабораториях, на учениях и на полевых выходах. Данные занятия направлены на приобретение практических навыков и профессиональных компетенций в соответствии с присваиваемой квалификацией.

Сроки проведения и содержание практических занятий определяются рабочими учебными планами, графиком учебного процесса и рабочими учебными программами.

В ВСУЗах количество учебного времени на профессиональную практику, войсковую стажировку, на изучение общегуманитарных, общепрофессиональных, и специальных дисциплин, определяется соответствующим уполномоченным органом.

Сноска. Пункт 8 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

9. Оценка достижений результатов обучения проводится различными видами контроля: текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации.

Контрольные работы, зачеты и курсовые проекты (работы) проводятся за счет учебного времени, отведенного на изучение дисциплины и/или модуля, экзамены - в сроки, отведенные на промежуточную и/или итоговую аттестацию.

Для ВСУЗов по всем дисциплинам предусматривается проведение промежуточной аттестации, основной формой которой является зачет и/или экзамен определяемые ВСУЗом.

Промежуточная аттестация по общеобразовательным дисциплинам предусматривает проведение экзаменов: по казахскому языку, русскому языку и литературе для групп с казахским языком обучения; русскому языку, казахскому языку и литературе для групп с русским языком обучения; истории Казахстана, математике и дисциплине по выбору организации образования согласно профилю специальности.

Экзамены по общеобразовательным дисциплинам проводятся за счет кредитов/ часов, выделенных на модуль "Общеобразовательные дисциплины" (общеобразовательных дисциплин).

Квалификационный экзамен проводится после освоения каждой рабочей квалификации в форме практической работы или демонстрационного экзамена в учебно-производственных мастерских, лабораториях и учебных центрах организаций ТиПО и/или на производственных площадках предприятий.

Итоговая и (или) промежуточная аттестация для специальностей сферы искусства и культуры предусматривает выполнение творческих заданий.

Положение о творческом задании разрабатывается организациями ТиПО самостоятельно.

Для ВСУЗов итоговая аттестация включает сдачу комплексного экзамена по специальным дисциплинам и сдачу экзамена по дисциплине физическая подготовка.

Итоговая аттестация для лиц с особыми образовательными потребностями (с несохранным интеллектом) проводится в виде выполнения практической работы, для других категорий – определяется организацией ТиПО самостоятельно.

10. Рабочие учебные планы разрабатываются на основе моделей учебного плана ТиПО согласно приложениям 1 и 2 ГОСО.

По специальности "Хореографическое искусство" рабочие учебные планы отличаются от указанных моделей учебного плана ТиПО.

11. Рабочие учебные программы разрабатываются по всем дисциплинам и (или) модулям учебного плана с ориентиром на результаты обучения и утверждаются организацией ТиПО.

12. Рабочие учебные программы и планы, интегрированные с начальным, основным средним, общим средним, техническим и профессиональным образованием по специальности "Хореографическое искусство" разрабатываются с учетом приема с 4 (5) класса и с 9 класса (после 9 класса).

13. При разработке образовательных программ организации ТиПО:

1) самостоятельно определяют объем и содержание дисциплин/модулей с сохранением общего количества кредитов/часов отведенное на обязательное обучение;

2) определяют последовательность, перечень и количество модулей/квалификаций в рамках одной специальности;

3) выбирают различные технологии обучения, формы, методы организации и контроля учебного процесса.

14. Организации ТиПО при обучении лиц (детей) с особыми образовательными потребностями в условиях специальных групп разрабатывают специальные образовательные программы. Для обучающихся (детей) с ограниченными

возможностями инклюзивно в соответствии с индивидуальными особенностями развития и потенциальными возможностями адаптируют индивидуальные планы и программы.

15. Содержание образовательной программы, основанной на результатах обучения, позволяет выстраивать траектории обучения с освоением:

рабочих квалификаций;

рабочих квалификаций и специалиста среднего звена;

специалиста среднего звена.

Глава 3. Требования к максимальному объему учебной нагрузки обучающихся

16. Максимальный объем учебной нагрузки обучающихся составляет не более 54 часов в неделю.

Учебная нагрузка измеряется временем, требуемым обучающемуся для достижения установленных результатов обучения в образовательной программе.

При определении учебной нагрузки обучающегося необходимо учитывать, что учебный год состоит из академических периодов (семестров), периодов промежуточной аттестации, практик и (или) производственного обучения, каникул, периода итоговой аттестации (на выпускном курсе).

17. Продолжительность академических периодов и каникул определяются организацией ТиПО самостоятельно.

18. Для ВСУЗов на учениях, в период проведения полевых выходов, на полигонах, всех видов практик, войсковых стажировок учебная работа планируется из расчета до 54 часов учебных занятий в неделю.

19. Общее количество учебной нагрузки в учебном году составляет не менее 75 кредитов или не менее 1800 академических часов, за исключением учебного года выпуска, который составляет не менее 45 кредитов. Объем аудиторной работы и самостоятельной работы студента под руководством педагога (СРСП) составляет 60 кредитов /1440 часов в год, при этом объем СРСП составляет не более тридцати процентов от объема каждой дисциплины и/или модуля. Объем самостоятельной работы студента (СРС) составляет 15 кредитов /360 часов в год.

При дуальном обучении СРС не предусматривается в учебных планах.

С учетом специфики образовательных программ по специальности "Педагогика и методика начального обучения" на освоение обучающимися предусматривается не менее 300 академических кредитов на базе основного среднего образования, на базе общего среднего образования не менее 225 кредитов.

Для оказания помощи и развития индивидуальных способностей, обучающихся предусмотрены консультации и факультативные занятия.

20. Объем учебной нагрузки обучающегося измеряется в кредитах/часах по результатам обучения, осваиваемых им по каждой дисциплине и (или) модулю или другим видам учебной работы.

1 кредит равен 24 академическим часам, 1 академический час равен 45 минутам.

21. Объем учебного времени обязательных учебных занятий составляет для вечерней формы обучения 70 % и для заочной формы обучения 30 % от соответствующего объема учебного времени, предусмотренного для очной формы обучения.

22. Организация ТиПО осуществляет образовательную деятельность в соответствии с полученной лицензией и на протяжении всего периода времени ее действительности соблюдает квалификационные требования, предъявляемые к образовательной деятельности, и перечня документов, подтверждающие соответствие им, утвержденные приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 24 ноября 2022 года № 473 (зарегистрирован в Реестре нормативных правовых актов под № 30721).

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся

23. Требования к уровню подготовки обучающихся определяются дескрипторами национальной рамки квалификаций, отраслевых рамок квалификаций, профессиональных стандартов, профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскиллс) и отражают освоенные компетенции, выраженные в достигнутых результатах обучения.

Дескрипторы отражают результаты обучения, характеризующие способности обучающихся при достижении следующих уровней подготовки:

- при подготовке квалифицированных рабочих кадров: вести деятельность с определенной долей самостоятельности исходя из поставленной задачи, применять базовые, общеобразовательные и практико-ориентированные профессиональные знания, решать стандартные и простые однотипные практические задачи, выбирать способы действий из известных на основе знаний и практического опыта, корректировать деятельность с учетом полученных результатов;

- при подготовке специалистов среднего звена: вести руководство стандартной работой других с учетом значимых социальных и этических аспектов, нести ответственность за собственное обучение и обучение других, применять профессиональные (практические и теоретические) знания для осуществления деятельности и практического опыта, решать типовые практические задачи широкого спектра, требующие самостоятельного анализа рабочей ситуации и ее прогнозируемых изменений, выбирать технологические пути осуществления деятельности, вести текущий и итоговый контроль, выполнять оценку и коррекцию деятельности.

Глава 5. Требования к срокам обучения

24. Подготовка кадров с техническим и профессиональным образованием осуществляется на базе основного среднего, общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, а также высшего образования.

При поступлении на базе образовательных программ технического и профессионального образования, послесреднего образования, а также высшего образования результаты обучения предыдущего уровня формального образования признаются автоматически, количество осваиваемых академических кредитов и срок обучения сокращаются.

Организация ТиПО самостоятельно осуществляет признание результатов обучения неформального образования, в том числе микроквалификаций.

Сроки освоения образовательных программ устанавливаются организацией ТиПО совместно с работодателями в зависимости от сложности и/или количества квалификаций, уровня предыдущего образования, и определяются объемом предусмотренных кредитов/часов согласно приложениям 1, 2 ГОСО.

Приложение 1
к государственному
общеобязательному
стандарту технического
и профессионального образования

Сноска. Приложение 1 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Модель учебного плана технического и профессионального образования при модульной технологии обучения для уровней квалифицированных рабочих кадров и специалиста среднего звена

№	Наименование блоков модулей и видов учебной деятельности	Количество кредитов/часов			
		для лиц с ООП (с не сохранным интеллектом)	на базе основного среднего образования	на базе общего среднего образования	на базе технического и профессионального образования, высшего образования
1	2	3	4	5	6
1	Модуль "Общеобразовательные дисциплины"*	+	75 (60+15 СРС)/ 1800(1440+360 СРС)	-	-
2	Общеобразовательные модули	+	+	+	+***
3	Базовые модули	+	+	+	+
4	Профессиональные модули				

4.1	Профессиональные модули по рабочим квалификациям**	+	+	+	
4.2	Профессиональные модули квалификации специалиста среднего звена**	+	+	+	+
5	Промежуточная аттестация	+	+	+	+
6	Итоговая аттестация	+	+	+	+
	Итого на обязательное обучение				
	Квалифицированные рабочие кадры	120/2880	150 (120+30) / 3600 (2880+720 СРС) – 225 (180+45)/5400 (4320+1080 СРС) ****	75 (60+15) /1800 (1440+360 СРС) – 150 (120+30) / 3600 (2880+720 СРС) ****	75 (60+15 СРС) / 1800 (1440+360 СРС)
	Специалист среднего звена	-	225 (180+45) / 5400 (4320+1080 СРС) – 300(240+60) / 7200 (5760+1440 СРС) *****	150 (120+30) / 3600 (2880+720 СРС) – 225 (180+45) / 5400 (4320+1080 СРС) *** **	75 (60+15) /1800 (1440+360 СРС) – 150 (120+30) / 3600 (2880+720 СРС) *****
7	Факультативные занятия	не более 4-х часов в неделю			
8	Консультации	не более 100 часов на учебный год			
	Общее количество учебной нагрузки на обучающегося в кредитах/часах	138/3312	252 (207+45) / 6048 (4968+1080 СРС) – 336 (276+60) / 8064 (6624+1440 СРС)	84 (69+15) /2016 (1656+360СРС) – 168 (138+30) / 4032 (3312+720 СРС) – 168 (138+30) / 4032 (3312+720 СРС) – 252 (207+45) / 6048 (4968+1080 СРС)	84 (69+15) /2016 (1656+360СРС) – 168 (138+30) / 4032 (3312+720 СРС)

Примечание:

* по специальности "Хореографическое искусство" составляет 53 (38+15)/1272 (912+360) кредитов/часов.

** на базе ТиПО с квалификацией рабочих кадров предусматривается изучение модуля подпункта 4, пункта 6, главы 2.

*** производственное обучение и/или профессиональная практика составляет не менее 40 % от общего объема кредитов, выделенных на базовые и профессиональные модули.

**** определяется в зависимости от сложности и (или) количества квалификаций.

***** определяется в зависимости от объема учебного времени, отведенного для уровня квалифицированных рабочих кадров.

Приложение 2
к государственному
общеобязательному
стандарту технического
и профессионального образования

Модель учебного плана технического и профессионального образования для уровней квалифицированных рабочих кадров и специалиста среднего звена

№	Наименование циклов и видов учебной деятельности	Количество кредитов/часов			
		для лиц с ООП (с не сохранным интеллектом)	на базе основного среднего образования	на базе общего среднего образования	на базе технического и профессионального образования, высшего образования
1	2	3	4	5	6
	Квалифицированные рабочие кадры				
1	Общеобразовательные дисциплины	+	75 (60+15 СРС)/1800(1440+360 СРС)	-	-
2	Общегуманитарные дисциплины	+	+	+	+
3	Общепрофессиональные дисциплины	+	+	+	+
4	Специальные дисциплины	+	+	+	+
5	Производственное обучение и профессиональная практика*	+	не менее 40 % от общего объема общепрофессиональных и специальных дисциплин		
6	Промежуточная аттестация	+	+	+	+
7	Итоговая аттестация	+	+	+	+
			150 (120+30)/3600 (2880+720	75 (60+15)/1800 (1440+360 СРС)	

	Итого на обязательное обучение	120/2880	CPC) – 225 (180+45)/5400 (4320+1080 CPC)**	– 150 (120+30)/3600 (2880+720 CPC) **	75 (60+15)/1800 (1440+360 CPC)
8	Факультативные занятия	не более 4-х часов в неделю			
9	Консультации	не более 100 часов на учебный год			
	Общее количество учебной нагрузки на обучающегося в кредитах/часах	138/3312	168 (138+30)/4032 (3312+720) –252 (207+45)/6048 (4968+1080 CPC)**	84 (69+15)/2016 (1656+360)-168 (138+30)/4032 (3312+720)**	84 (69+15)/2016 (1656+360)
	Специалист среднего звена				
1	Общеобразовательные дисциплины		75 (60+15 CPC)/1800 (1440+360 CPC)	-	-
2	Общегуманитарные дисциплины		+	+	+
3	Социально-экономические дисциплины		+	+	+
4	Общепрофессиональные дисциплины		+	+	+
5	Специальные дисциплины		+	+	+
6	Производственное обучение и профессиональная практика*		не менее 40 % от общего объема общепрофессиональных и специальных дисциплин		
7	Промежуточная аттестация		+	+	+
8	Итоговая аттестация		+	+	+
	Итого на обязательное обучение	-	225 (180+45)/5400 (4320+1080 CPC) – 300 (240+60)/7200 (5760+1440 CPC)	150 (120+30)/3600 –225 (180+45)/5400 (4320+1080 CPC)	75 (60+15)/1800 (1440+360 CPC) – 150 (120+30)/3600 (2880+720 CPC) **
9	Факультативные занятия		не более 4-х часов в неделю		
10	Консультации		не более 100 часов на учебный год		
	Общее количество учебной нагрузки на обучающегося в кредитах/часах		252 (207+45)/6048 (4968+1080 CPC) – 336 (276+60)/8064 (6624+1440 CPC)**	168 (138+30)/4032 (3312+720 CPC) – 252 (207+45)/6048 (4968+1080 CPC)**	84 (69+15)/2016 (1656+360)-168 (138+30)/4032 (3312+720)**

Примечание:

*в том числе лабораторно-практические занятия по общепрофессиональным и специальным дисциплинам, курсовое и дипломное проектирование.

**определяется в зависимости от сложности квалификаций.

Приложение 6
к приказу
Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Государственный общеобязательный стандарт послесреднего образования

Сноска. Приложение 6 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 06.06.2023 № 161 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Глава 1. Общие положения

1. Настоящий государственный общеобязательный стандарт послесреднего образования (далее – ГОСО) разработан в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан "Об образовании" (далее-Закон), подпунктом 4) пункта 15 Положения о Министерстве просвещения Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 19 августа 2022 года № 581 "Некоторые вопросы Министерства просвещения Республики Казахстан", и определяет требования к содержанию образования с ориентиром на результаты обучения, максимальному объему учебной нагрузки, к уровню подготовки обучающихся, сроку обучения по образовательным программам послесреднего образования (далее – образовательные программы ПО).

Настоящий ГОСО применяется организациями образования, реализующими образовательные программы ПО (далее – организации ПО) независимо от форм собственности и ведомственной подчиненности, и разработчиками образовательных программ ПО.

Сноска. Пункт 1 - в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303 (вводится в действие после дня его первого официального опубликования).

2. В ГОСО применяются следующие термины и определения:

1) академический кредит – унифицированная единица измерения объема научной и (или) учебной работы (нагрузки) обучающегося и (или) преподавателя (педагога), необходимого для достижения результатов обучения образовательной программы;

2) базовая компетенция - совокупность знаний, умений и навыков, необходимых для освоения профессиональных компетенций в соответствии с выбранной специальностью, формирующих основу профессионального развития будущего специалиста и отражающих специфику введения в специальность;

3) базовый модуль - функционально завершенный структурный элемент образовательной программы, направленный на формирование базовой компетенции обучающегося;

4) компонент организации образования – перечень дисциплин базовых или профессиональных модулей, определяемых организацией ПО самостоятельно в соответствии с региональным планом развития, требованиями работодателей, с учетом профессиональных стандартов и профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскиллс) в рамках освоения образовательной программы;

5) демонстрационный экзамен – форма проведения промежуточной и/или итоговой аттестации, позволяющая обучающемуся практически продемонстрировать освоенные профессиональные компетенции;

6) дипломная работа (проект) – итоговая самостоятельная работа обучающегося, представляющая собой обобщение результатов освоения обучающимся образовательной программы ПО;

7) общая компетенция – совокупность знаний, умений и навыков, необходимых для личностной, социальной и профессиональной деятельности обучающегося по решению общих для всех профессиональных областей задач, необходимых для жизнедеятельности человека;

8) общеобязательный модуль – функционально завершенный структурный элемент образовательной программы, направленный на формирование общих компетенции обучающегося;

9) индивидуальный учебный план – учебный план, формируемый на каждый учебный год обучающимся самостоятельно с помощью организации образования на основании образовательной программы и каталога элективных дисциплин и (или) модулей;

10) проектная работа – практическая и/или творческая работа обучающегося, выполняемая под руководством педагога или наставник;

11) рабочая учебная программа – документ, разрабатываемый организацией ПО для конкретной учебной дисциплины и (или) модуля рабочего учебного плана;

12) рабочий учебный план – документ, разрабатываемый организацией ПО, регламентирующий перечень, объемов учебных дисциплин и/или модулей, последовательность их изучения, а также формы контроля их освоения;

13) профессиональная компетенция – способность решать совокупность профессиональных задач на основе знаний, умений и навыков, а также личностных качеств, позволяющих эффективно осуществлять профессиональную деятельность;

14) профессиональный модуль – функционально завершенный структурный элемент образовательной программы, направленный на формирование профессиональной компетенции;

15) консультация – форма учебных занятий, которая обеспечивает помощь обучающимся при освоении образовательной программы, проводимая в рамках промежуточной и итоговой аттестации, сопровождения дипломных, курсовых проектов (работ) и проектных работ;

16) кредитно-модульная система обучения – модель организации учебного процесса, основывающаяся на единстве кредитной и модульной технологиях обучения;

17) обязательный компонент – перечень учебных модулей, осваиваемых обучающимися в обязательном порядке;

18) микроквалификация – набор знаний, навыков и компетенций, полученный по завершению короткого периода обучения, позволяющий выполнять отдельные трудовые функции;

19) компонент по выбору – перечень дисциплин или модулей, предлагаемых организацией ПО, самостоятельно выбираемых обучающимися, направленная на расширение практического опыта освоения квалификации, в том числе через проектную работу;

20) факультативные занятия – дополнительное обучение с целью углубления знаний, развития интересов, способностей, обучающихся в рамках выбранной специальности, не входящее в обязательное обучение.

Сноска. Пункт 2 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Глава 2. Требования к содержанию послесреднего образования с ориентиром на результаты обучения

3. Содержание ПО определяется образовательными программами и ориентируется на результаты обучения.

Содержание образовательных программ ПО предусматривает освоение, общеобязательных, базовых и профессиональных модулей, включающих теоретические занятия, выполнение лабораторно-практических работ, прохождение производственного обучения и профессиональной практики.

Сноска. Пункт 3 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

4. Образовательные программы разрабатываются организациями ПО самостоятельно с участием работодателей на основе настоящих требований ГОСО, профессиональных стандартов (при наличии), профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскилс) (при наличии).

Образовательные программы ПО содержатся в реестре образовательных программ и включают:

1. Паспорт образовательной программы;
2. Перечень компетенций;
3. Содержание образовательной программы:
 - 3.1. Содержание модулей (дисциплин);
 - 3.2. Сводную таблицу, отражающую объем освоенных кредитов/часов в разрезе модулей (дисциплин) образовательной программы;
 - 3.3. Матрицу дисциплин по компетенциям (для модульных программ).

В образовательных программах ПО отражаются результаты обучения, на основании которых разрабатываются учебные планы (рабочие учебные планы, индивидуальные учебные планы студентов) и рабочие учебные программы по дисциплинам/модулям.

Образовательные программы по усмотрению организации образования актуализируются в начале каждого учебного года в соответствии с изменяющимися требованиями работодателей, профессиональных стандартов и профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскилс) (при наличии).

5. Содержание образовательных программ ПО предусматривает изучение интегрированных в модули образовательных программ технического и профессионального образования с включением отдельных модулей или дисциплин образовательных программ бакалавриата.

Образовательные программы ПО разрабатываются организациями ПО на основе объединения соответствующих содержательных аспектов образовательных программ, необходимых для выполнения конкретной деятельности и формирования профессиональной компетентности.

6. Для формирования общих компетенций организация ПО предусматривает изучение общеобязательных модулей.

Общие компетенции направлены на формирование здорового образа жизни и совершенствование физических качеств, социализацию и адаптацию в обществе и трудовом коллективе, развитие чувств патриотизма и гражданственности, национального самосознания, добропорядочности и антикоррупционной культуры, приобретение навыков предпринимательской деятельности и финансовой грамотности, применение информационно-коммуникационных и цифровых технологий в профессиональной деятельности.

Образовательные программы ПО предусматривают изучение следующих общеобязательных модулей:

- 1) развитие и совершенствование физических качеств;
- 2) применение информационно-коммуникационных и цифровых технологий;
- 3) применение основ социальных наук для социализации и адаптации в обществе и трудовом коллективе;
- 4) применение основных закономерностей и механизмов функционирования современной экономической системы в профессиональной деятельности.

По усмотрению организации ПО общеобязательные модули полностью или частично интегрируются в базовые и (или) профессиональные модули в зависимости от профиля специальности.

Сноска. Пункт 6 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

7. Содержание базовых и профессиональных модулей (общепрофессиональных и специальных дисциплин) учитывает современные требования к экологической и/или промышленной безопасности.

Базовые модули направлены на формирование основы для приобретения профессиональных компетенций, формируемых в дальнейшем в ходе освоения профессиональных модулей, и отражают специфику определенной профессиональной деятельности.

Базовые и профессиональные модули (общепрофессиональные и специальные дисциплины) определяются организацией ПО самостоятельно.

По усмотрению организации ПО базовые модули полностью или частично интегрируются в профессиональные модули, за исключением военных специальностей.

В целях расширения практического опыта освоения квалификации по усмотрению организации ПО реализуется проектная работа обучающихся в рамках базовых, профессиональных модулей и (или) самостоятельной работы студентов.

Сноска. Пункт 7 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

8. Образовательные программы ПО наряду с теоретическим обучением предусматривают прохождение производственного обучения и профессиональной практики.

Профессиональная практика подразделяется на учебную, производственную и преддипломную.

Сроки проведения и содержание производственного обучения и профессиональной практики определяются графиком учебного процесса и рабочими учебными программами.

Образовательные программы ПО с использованием дуального обучения предусматривают теоретическое обучение в организациях образования, и не менее шестидесяти процентов от объема учебного времени общепрофессиональных, специальных дисциплин и (или) базовых, профессиональных модулей в форме производственного обучения, профессиональной практики на базе предприятия (организации).

В объем часов учебного плана, выделенных на производственное обучение, в том числе включается количество часов на производственное обучение, проводимое на базе организации образования.

Сноска. Пункт 8 - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

9. Оценка достижений результатов обучения проводится различными видами контроля: текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации.

Контрольные работы, зачеты и курсовые проекты (работы) проводятся за счет учебного времени, отведенного на изучение модуля, экзамены – в сроки, отведенные на промежуточную или итоговую аттестацию.

Итоговая и (или) промежуточная аттестация для специальностей сферы искусства и культуры предусматривает выполнение творческих заданий.

Положение о творческом задании организация ПО разрабатывает самостоятельно.

Квалификационный экзамен проводится в форме практической работы или демонстрационного экзамена в учебно-производственных мастерских, лабораториях и учебных центрах организаций ПО и/или на производственных площадках предприятий.

Итоговая аттестация для лиц с особыми образовательными потребностями проводится в форме выполнения практической работы. Форма итоговой аттестации обучающихся определяется организацией ПО.

10. Рабочие учебные планы разрабатываются на основе модели учебного плана ПО, согласно приложению ГОСО.

11. Рабочие учебные программы разрабатываются по всем дисциплинам и (или) модулям учебного плана с ориентиром на результаты обучения и утверждаются организацией ПО.

12. При разработке образовательных программ организации ПО:

1) самостоятельно определяют объем и содержание модулей с сохранением общего количества кредитов/часов отведенное на обязательное обучение;

2) определяют последовательность, перечень и количество модулей/квалификаций в рамках одной специальности;

3) выбирают различные технологии обучения, формы, методы организации и контроля учебного процесса.

13. Содержание образовательной программы ПО предусматривает преемственность уровней образования, а также перезачет результатов обучения, кредитов/часов на следующем уровне образования по родственным специальностям (квалификациям).

Глава 3. Требования к максимальному объему учебной нагрузки обучающихся

14. Максимальный объем учебной нагрузки обучающихся составляет не более 54 часов в неделю.

Учебная нагрузка измеряется временем, требуемым обучающемуся для достижения установленных результатов обучения в образовательной программе.

Учебная нагрузка включает всю учебную деятельность обучающегося – лекции, семинары, курсовые работы (проекты), практические и лабораторные работы, производственное обучение и профессиональную практику, дипломную работу (проект), самостоятельную работу, в том числе под руководством педагога.

При определении учебной нагрузки обучающегося необходимо учитывать, что учебный год состоит из академических периодов (семестров), периодов промежуточной аттестации, практик и (или) производственного обучения, каникул, периода итоговой аттестации (на выпускном курсе).

Продолжительность академических периодов и каникул определяются организацией ПО самостоятельно.

15. Общее количество учебной нагрузки в учебном году составляет не менее 75 кредитов или не менее 1800 академических часов. Объем аудиторной работы и самостоятельной работы студента под руководством педагога (СРСП) составляет 60 кредитов /1440 часов в год, при этом объем СРСП составляет не более тридцати процентов от объема каждой дисциплины и/или модуля. Объем самостоятельной работы студента (СРС) составляет 15 кредитов /360 часов в год.

При дуальном обучении СРС не предусматривается в учебных планах.

Для оказания помощи и развития индивидуальных способностей, обучающихся предусмотрены консультации и факультативные занятия.

16. Объем учебной нагрузки обучающегося измеряется в кредитах/часах по результатам обучения, осваиваемых им по каждому модулю или другим видам учебной работы.

1 кредит равен 24 академическим часам, 1 академический час равен 45 минутам.

17. Объем учебного времени обязательных учебных занятий составляет для вечерней формы обучения 70 % и для заочной формы обучения 30 % от соответствующего объема учебного времени, предусмотренного для очной формы обучения.

18. Организация ПО осуществляет образовательную деятельность в соответствии с полученной лицензией и на протяжении всего периода времени ее действительности соблюдает квалификационные требования, предъявляемые к образовательной деятельности, и перечня документов, подтверждающие соответствие им, утвержденные приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 24 ноября 2022 года № 473 (зарегистрирован в Реестре нормативных правовых актов под № 30721).

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся

19. Требования к уровню подготовки обучающихся определяются дескрипторами национальной рамки квалификаций, отраслевых рамок квалификаций,

профессиональных стандартов, профессиональных стандартов WorldSkills (Ворлдскилс) и отражают освоенные компетенции, выраженные в достигнутых результатах обучения.

Дескрипторы отражают результаты обучения, характеризующие способности обучающихся: вести самостоятельное управление и контроль процессами трудовой и учебной деятельности в рамках стратегии, политики и целей организации, обсуждение проблемы, аргументирование выводов и грамотное оперирование информацией, применять широкий диапазон теоретических и практических знаний в профессиональной области, выполнять самостоятельный поиск информации, необходимый для решения профессиональных задач, решать практические задачи, предполагающие многообразие способов решения и их выбор, применять творческий подход (или умения и навыки самостоятельно разрабатывать и выдвигать различные, в том числе альтернативные варианты решения профессиональных проблем), вести текущий и итоговый контроль, выполнять оценку и коррекцию деятельности.

Глава 5. Требования к срокам обучения

20. Подготовка кадров с послесредним образованием осуществляется на базе общего среднего образования, технического и профессионального образования, послесреднего образования, а также высшего образования.

При поступлении на базе образовательных программ технического и профессионального образования, послесреднего образования, а также высшего образования результаты обучения предыдущего уровня формального образования признаются автоматически, количество осваиваемых академических кредитов и срок обучения сокращаются.

Организация ПО самостоятельно осуществляет признание результатов обучения неформального образования, в том числе микроквалификаций.

Сроки освоения образовательных программ устанавливаются организацией ПО согласно приложению ГОСО.

Приложение
к государственному
общеобязательному
стандарту послесреднего образования

Сноска. Приложение - в редакции приказа и.о. Министра просвещения РК от 31.05.2024 № 132 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Модель учебного плана послесреднего образования

	Количество кредитов/часов	
	На базе технического и	На базе технического и

№	Наименование блоков модулей и видов учебной деятельности	На базе общего среднего образования	профессионального образования с квалификацией квалифицированных рабочих кадров	профессионального образования с квалификацией специалиста среднего звена	На базе высшего образования
1	2	3	4	5	6
1	Общеобязательные модули	+	+	-	-
2	Базовые модули*	+	+	+	+
3	Профессиональные модули*	+	+	+	+
4	Промежуточная аттестация	+	+	+	+
5	Итоговая аттестация	+	+	+	+
	Итого на обязательное	225 (180+45 СРС)/5400 (4320 +1080 СРС)**	150 (120+30 СРС)/3600(2880 + 720 СРС)***	75 (60+15 СРС)/1800 (1440+360 СРС)	75 (60+15 СРС)/1800 (1440+360 СРС)
6	Факультативные занятия	не более 4-х часов в неделю			
7	Консультации	не более 100 часов на учебный год			
	Всего	252 (207+45 СРС)/6048 (4968 +1080 СРС)	168 (138+30 СРС)/4032 (3312 +720 СРС)	84 (69+15 СРС)/2016 (1656+360 СРС)	84 (69+15 СРС)/2016 (1656+360 СРС)

Примечание:

*Производственное обучение и/или профессиональная практика составляет не менее 40 % от базовых и профессиональных модулей.

**Предусмотрено освоение профессиональных модулей родственных квалификаций по уровням квалифицированных рабочих кадров и специалиста среднего звена (при наличии).

***Предусмотрено освоение профессиональных модулей родственных квалификаций по уровню специалиста среднего звена (при наличии).

Приложение 7
к приказу Министра просвещения
Республики Казахстан
от 3 августа 2022 года № 348

Перечень утративших силу некоторых приказов Министерства образования и науки Республики Казахстан

1. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 "Об утверждении государственных общеобязательных стандартов

образования всех уровней образования" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 17669).

2. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 5 мая 2020 года № 182 "О внесении изменений и дополнений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 "Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования всех уровней образования" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 20580).

3. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 28 августа 2020 года № 372 "О внесении изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 "Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования всех уровней образования" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 21146).

4. Приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 23 июля 2021 года № 362 "О внесении изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 "Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования всех уровней образования" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 23692).